

DIDAKTIKA UČENJA NA PROSTEM

Uporaba didaktičnega pristopa »skrivnostnost« za učinkovito učenje na prostem

ZBORNIK

2. NACIONALNA KONFERENCA, BOHINJ 2018

Usposabljanje poteka v okviru projekta Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda v obdobju od 2016 do 2018.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

**ZBORNİK 2. NACIONALNE KONFERENCE
DIDAKTIKA UČENJA NA PROSTEM
Uporaba didaktičnega pristopa »skrivnostnost« za učinkovito
učenje na prostem**

BOHINJ, 24. 8. 2018
CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, DOM BOHINJ, RIBČEV LAZ

Organizacijski odbor:
Mag. Ida Kavčič, Darja Sever, Dejan Putrle, Samo Razdrih, Mira Korošec, Leopold Mišič,
Violeta Lovko, Peter Šabec

Izdajatelj in založnik
CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, LJUBLJANA, SLOVENIJA

Odgovorna oseba
BRANKO KUMER, MSc

Naklada:
e-zbornik, objavljen na spletni strani CŠOD: www.csod.si

Uredništvo
IDA KAVČIČ, DARJA SEVER

Naslov izdajatelja:
CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI
Frankopanska ulica 9
1000 Ljubljana
www.csod.si

Jezikovni pregled: avtorji prispevkov
Fotografije: prispevki avtorjev

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=296059136
ISBN 978-961-92531-9-9 (pdf)

KAZALO

1.1	KO POUČEVANJE POSTAJA UČENJE	2
1.2	PREDSTAVITEV INOVATIVNIH UČNIH PRISTOPOV ČŠOD	3

1 PRIMERI DOBRE PRAKSE: VRTEC, 1., 2. in 3. RAZRED 5

1.3	ČAROBNI SPREHOD PO GOZDU	6
1.4	»SKRIVNOSTNO ŠEPETANJE DREVES«	7
1.5	UČNI SPREHOD Z NALOGAMI O GOZDU IN ORIENTACIJA S PALČKOM	8
1.6	BILA JE HUDA MRAVLJICA.....	14
1.7	O VOLKU, KI JE ISKAL PRAVLJICO	15
1.8	ČAROBNI PARFUMI ŠKRATA MIRKA	17
1.9	SKRIVNOSTNOST PRI MATEMATIKI: ZAČARANO IGRIŠČE	20
1.10	ABECEDNO DREVO – NAJ BO MIR NA ZEMLJI	21
1.11	PUSTOLOVSKI DAN	29
1.12	ZAČUTIMO NARAVO	30
1.13	SPOZNAJMO PTICE	34
1.14	KDO SI PA TI? SE PREPOZNAVA V ELEMENTIH NARAVE?	42
1.15	MEŠANJE SNOVI	49
1.16	VREMENSKI DETEKTIVI.....	51
1.17	JESEN	53
1.18	BELO ZLATO IN ČAROBNA VREČKA	54
1.19	SKRIVNOSTNO IZGINOTJE	55
1.20	ZVOK.....	60
1.21	DAN ZA PUSTOLOVŠČINO (ZGODBA TRAVNIŠKE MRAVLJICE)	62

2 PRIMERI DOBRE PRAKSE: 3. DO 5. RAZRED..... 63

2.1	Ura dogodivščin, LOV NA ZAKLAD (Adventure lesson, TREASURE HUNT)	64
2.2	MOJE MAGIČNO DREVO	66
2.3	SNOVI IN SPREMINJANJE NJIHOVIH LASTNOSTI.....	75
2.4	ČLOVEK IN ČUTILA	76
2.5	OD KOD KRAJEVNO IME DRAGOMER.....	78
2.6	PALČEK ERAZEM IN PRIJATELJ SREČKO.....	80
2.7	SKRIVNOSTNI DNEVNIK	83
2.8	SKRIVNOSTNE SLEDI BAJESLOVNIH BITIJ	94
2.9	TRSTENKE.....	95
2.10	S ŠPANŠČINO NA POČITNICE.....	96
2.11	KATERE ŽIVALI ŽIVIJO V TEM GOZDU? POSTANI PUSTOLOVEC STEZOSLEDEC IN ODKRIJ SKRIVNOSTNA BIVALIŠČA	97
2.12	SPREHOD Z EMILOM LEONOM	99
2.13	SOPHIJINA IN MARCOVA ZANKA.....	108
2.14	POIŠČIMO PRIJATELJE PASTIRČKA JAKOBA.....	119
2.15	FIND THE MYSTERY PERSON (ISKANJE SKRIVNE OSEBE)	121
2.16	OPIS OSEBE (SLOVENŠČINA)	125
2.17	SKRIVNOSTNA UGRABITEV	127
2.18	PRIPRAVA SKRIVNOSTNE SLAŠČICE.....	132

2.19	PO POTEH ŠKRATA ZDRAVKA	134
2.20	GRAJSKI ZAKLAD	135
2.21	COPRNIŠKE VREČKE	136

3 PRIMERI DOBRE PRAKSE: 4. DO 9. RAZRED **141**

3.1	»RED V NEREDU«	142
3.2	SPREHOD V GOZDU / SPAZIERGANG IM WALD	143
3.3	V PODVODNEM KRALJESTVU Z MITOLOŠKIMI BITJI	145
3.4	»STOPNIŠČE«	147
3.5	UJEMI FOTOGRAFIJO	148
3.6	RAZTRESENI GLASBENIK	149
3.7	NAJPREJ JE BILA GLASBA	161
3.8	NA DLANI JE SKRIT ČAROBNI KOTIČEK	162
3.9	SKRIVNOSTNE POTI NA SEVER, JUG, VZHOD IN ZAHOD (GEHEIMNISVOLLE WEGE IN DEN NORDEN, SÜDEN, OSTEN UND WESTEN)	163
3.10	KAM JE KUKAVICA PODTAKNILA SVOJA JAJCA? (WHERE DID THE CUCKOO LAY ITS EGGS?)	165
3.11	PRESENEČENJA NA TIHI POTKI	167
3.12	PRAVLJICAM ZA PETAMI	170
3.13	ODKRIVANJE ČAROBNOSTI MATEMATIKE SKOZI TANČICO SKRIVNOSTNOSTI	171
3.14	MOJ GOZDNI KOTIČEK	172
3.15	»MEDALJA«	173
3.16	SPREHOD S PIJEM	175
3.17	»VIDIM TE«	181
3.18	»KUČICA«	182
3.19	DOBER TEK	183
3.20	PRAŠTEVILA V NARAVI	184

4 PROGRAM **185**

SPREMNA BESEDA

Pred vami je zbornik prispevkov za 2. nacionalno konferenco DIDAKTIKA UČENJA NA PROSTEM. Delovni naslov te konference je Uporaba didaktičnega pristopa »skrivnostnost« za učinkovito učenje na prostem.

Pristop skrivnostnost je novost v didaktiki poučevanja in učenja. Je skupek metod, tehnik, oblik dela in drugih elementov didaktike. Ta pedagoški pristop, katerega posamezne elemente kot dokaj skrito motivacijsko orodje učitelji in vzgojitelji mogoče poznajo, je zaradi široke uporabnosti vredno čim bolj spoznati.

Je poseben način dela, ki s svojimi zakonitostmi zgodbe in elementi skrivnostnosti predstavlja enostavno ogrodje za hitro, kakovostno nadgradnjo obstoječih učnih enot ali za načrtovanje, izvajanje in evalvacijo novih vsebin.

Pristop skrivnostnost temelji na zgodbah, ki so vpete v učenčevo območje domišljije in jih zato učenec takoj ponotranjijo. V učencu zaradi pridiha skrivnostnosti nastane močna notranja motivacija in stopnjevanje radovednosti, kar je ključ kakovostnega procesa učenja.

Zbornik je prava zakladnica učnih enot, ki so zavite v zgodbe, v kateri se prepletajo elementi pristopa skrivnostnosti. Zgodbe se dogajajo v naravi. Pri tem so kot uporaben vir znanja vključene številne naravne in družbene danosti. V zgodbe se zaradi izjemne privlačnosti učenci popolnoma vživijo, učitelj pa kot scenarist in režiser zgodbe doseže načrtovane učne cilje. Vsak učenec je uspešen pri reševanju učnih nalog, ki so niz čarobnih dejavnosti.

Povzetke predstavitev in članke smo razvrstili glede na stopnje težavnosti v tri skupine:

- učne enote, primerne za vrtec, 1. in 2. razred ter deloma 3. razred osnovne šole,
- učne enote, primerne za 3., 4. in 5. razred,
- učne enote, primerne za več razredov skupaj ali primerne za 6., 7., 8. in 9. razred.

Vsem avtorjem se iskreno zahvaljujemo za prispevek k znanju o didaktiki učenja na prostem skozi sodobne pristope.

Organizacijski odbor konference

1.1 KO POUČEVANJE POSTAJA UČENJE

BRANKO KUMER, MSC.

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, LJUBLJANA

»Dow Chemical je bil na koncu devetdesetih let v krizi. Med ukrepi, ki so jih takrat sprejeli, je bil tudi ponovni opis ključnih vrednot in kompetenc v podjetju. Definirali so vloge zaposlenih, želeli so, da ti postanejo fleksibilni, da so se sposobni prilagajati spremembam v organizaciji, prav tako so na novo določili notranji trg dela. Ta zanimiv sistem je bil tako učinkovit, da je podjetje znova pripeljal med konkurenčne organizacije,« razlaga prof. Martin Mulder, predsednik vodstvene skupine za izobraževanje in študije kompetenc pri univerzi Wageningen na Nizozemskem.

Mnoge uspešne organizacije so spoznale pomembnost lastnega razvoja, inovativnosti, odprtosti in predvsem spretnosti pri spremljanju in sprotnem odzivanju tako na potrebe okolja, v katerem delujejo, kot na potrebe vseh vanje vključene. V uspešnih organizacijah se nevidno znanje in spretnosti zaposlenih razvija in bogati v procesih stalnega reševanja vedno novih *problemov* (izzivov) in v nenehnih interakcijah med zaposlenimi. Pogoj, da se takšno učenje razmahne, je avtonomija zaposlenih, da lahko preizkušajo nove možnosti.

Danes so šole, bolj kot v preteklosti, soočene druga z drugo in z drugimi nepridobitnimi organizacijami, ne le, ko gre za finančna sredstva in plačilo storitev, temveč in predvsem ko gre za ugled, pozornost in podporo javnosti. Šole se pričenjajo zavedati svojih primerjalnih prednosti in oblikovati nove priložnosti, tudi ko gre za pridobivanje dodatnih virov. Prihodnost šolstva, predvsem sledenje ciljem skupnega evropskega prostora, temelji na veliki stopnji odgovornosti izvajalca, to je šole. Na šolo se prenašajo naloge razvoja, naloge prilagajanja potrebam okolja in tehnološkemu razvoju, naloge avtorstva vseživljenjskega učenja, naloge profesionalne odgovornosti za opravljeno storitev, naloge povezovanja sfere dela in sfere izobraževanja. Šole danes niso zaprte znotraj zidov objektov, temveč vstopajo na odprto polje, kjer se soočajo z globalnimi potrebami. Procesu so sproženi, ni jih mogoče zaustaviti.

Iskanje poti je velikokrat smelo stopanje po poti neznanega in velikokrat tipanje v temi.

1.2 PREDSTAVITEV INOVATIVNIH UČNIH PRISTOPOV CŠOD

ZORAN PETROV, IRENA BRAJKOVIČ, MAG. IDA KAVČIČ

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, LJUBLJANA

Pedagoški poklic se dandanes sooča s hitro spreminjajočimi se potrebami, ki od posameznika zahtevajo nov niz kompetenc. Vloga strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju se skladno s tem na vseh področjih stalno spreminja, s tem pa tudi potrebna znanja in kompetence, ki ni vezana zgolj na preizkušeno znanje otrok.

Verjamemo, da smo v CŠOD-ju v dosedanjih 25 letih razvili uspešne modele praktičnih usposabljanj, v okviru katerih strokovni delavci lahko pridobijo ta znanja in kompetence.

V želji, da bi s temi inovativnimi učnimi pristopi seznanili tudi vaše strokovne delavce, smo se priključili projektu **Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda v obdobju od 2016 do 2018**, ki ga sofinancirata MIZŠ in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

V ta namen smo pripravili tri posebne programe strokovnih usposabljanj. V letu in pol, kolikor trajajo, se jih je udeležilo skoraj 600 strokovnih delavcev iz vzgoje in izobraževanja:

- Uporaba IKT pri učenju na prostem: mobilni vodič po učnih poteh

CŠOD Misija je mobilna aplikacija, ki smo jo na CŠOD razvili z namenom uvajanja mobilnih tehnologij v pedagoške pristope učenja na prostem. Deluje kot mobilni vodič za samostojno učenje. V ta namen uporablja zmogljivosti sodobnih mobilnih tehnologij ter motivacijske pristope z elementi iger. Uporabniki se s pomočjo aplikacije lahko podajo na učne poti – misije – po skritih koticah, ki jih je v različnih okoljih vredno raziskati. Vsaka misija vključuje tudi številne izzive, ki celotno izkušnjo naredijo še bolj zanimivo in privlačno.

Aplikacijo smo v CŠOD razvili že v letu 2015, v nadaljnjih letih pa smo jo nadgradili in njeno uporabo razširili na območje celotne Slovenije. Nove misije ves čas pripravljajo številni slovenski učitelji, v prihodnosti pa uporabo aplikacije nameravamo razširiti tudi v mednarodno okolje.

Skozi delavnico - predstavitev CŠOD Misije na 2. nacionalni konferenci bo prikazano, kako se lahko pedagoški pristop skrivnostnost uporabi tudi s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije, podprte z motivacijskimi elementi iger – seveda na način, ki je značilen za CŠOD – v povezavi z resničnim svetom in najboljšo učilnico na svetu – naravo.

Aplikacijo si lahko naložite na svoj mobilni telefon preko Google Play ali App Store!

- **Didaktika učenja na prostem: Model roke**

V okviru tega izobraževanja se udeleženci naučijo uporabljati ta pedagoški pristop, ki je uporaben pri pripravi, izvedbi in evalvaciji dejavnosti iz vseh strokovnih področij, zlasti za učenje na prostem. Model roke je nastal v okviru mednarodnega projekta Učenje v resničnem svetu (angl. *Real World Learning*).

V njegovem okviru smo se usmerili v učenje v naravnem okolju, ki je eden izmed najbolj uspešnih pristopov pri povezovanju mladih s svetom, kjer jih opolnomočimo za vzdržno prihodnost. Veliko informacij o projektu smo zapisali na naši spletni strani (<http://www.csod.si/stran/real-world-learning>).

- **Uporaba didaktičnega pristopa skrivnostnost**

skrivnost skrivnósten -tna -o prid., skrivnóstnejši (ô) 1. ki se ne da razumeti, dojeti, pojasniti

Pedagoški pristop skrivnostnost je čvrst, notranji skelet učne enote. Učitelj uporabi ta pristop za načrtovanje in izvedbo učne enote. Evalvacija učnega procesa poteka spotoma. V učni enoti, zgrajeni po pristopu skrivnostnost, so v ospredju dejavnosti, v ozadju pa učni cilji oz. dosežki iz kurikuluma.

Učitelj je scenarist, ki klasično učno enoto spremeni v zgodbo, prežeto s skrivnostmi od začetka do konca. Učna enota je celovita zgodba, polna praktičnih in miselnih nalog. Učenec je v zgodbo in naloge povsem vključen. Neposredni stik z resničnim svetom je zagotovljen, saj je učno okolje učilnica v naravi.

Učenec pridobiva, spopolnjuje, nadgrajuje znanje in spretnosti z delom v skrbno načrtovanih, čarobnih dejavnostih. Dejavnosti učenca navdušujejo, privabljajo, obljublajo odkritja in pustolovščine. Učitelj je v zgodbo vpet kot režiser dogajanja. Učenca usmerja in poskrbi za nagrajevanje ob dosežkih, kar dodatno deluje na učenca močno spodbujevalno.

Čarobne dejavnosti so ključni element učnega procesa. Vsebujejo elemente skrivnostnosti, s katerimi dosežemo aktivacijo domišljije, ponotranjenje, vpetost in stopnjevanje radovednosti. Dejavnosti so skrbno izbrane, oblikovane, osredotočene, zaporedne, med seboj povezane. Osredotočene so na vzbujanje prijetnih občutkov do Zemlje. Začnejo se na učenecem ustrezni miselni ravni. Zaključijo se z njihovim novim razumevanjem.

Dejavnosti so tiste, ki učijo, ne učitelj.

1 PRIMERI DOBRE PRAKSE: VRTEC, 1., 2. in 3. RAZRED

1.3 ČAROBNI SPREHOD PO GOZDU

PETRA VODLAN
VRTEC MENGEŠ, MENGEŠ

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Starost otrok: skupina otrok, starih 3 - 4 leta

Načrtovani učni dosežki: Ohraniti skrivnostni pridih in otroke popeljati v skrivnosti gozda (bivanja na prostem). V igri v gozdu se otroci umirijo in uporabijo sluh, s katerim poskušajo prepoznati različne vire in smeri zvoka.

Preko različnih »ugank« otroke aktivno vključiti v proces, ohranjati njihovo radovednost ter jih držati v napetem pričakovanju.

Kratka vsebina:

Preko zgodbe in elementov skrivnostnosti bodo otroci iskali pot do »cilja«.

Z zgodbo bomo pričeli takoj, ko se bomo odpravili iz ograje vrtca. Pot nas bo vodila v gozd, kjer bomo pri prvem drevesu našli zemljevid, ki nas bo vodil do zaključka. S pomočjo »ugank« bomo našli izruvano drevo, uporabili bomo lupe in se preizkusili v raziskovanju, našli naravni material za proizvodnjo zvoka, prečkali mostiček, slušno zaznavali zvoke iz okolice,...

Otroci bodo preko vznemirljivih in skrivnostnih ugank prišli do zaklada. Našli bodo posebne (pobarvane) kamne z bleščicami, s pomočjo katerih bodo za »nagrado«-zaključek poiskali material v okolici prav takšnih barv (zeleni, rumeni, beli in rjavi) kot so kamni.

Elementi skrivnostnosti: zemljevid, uganke s skrivnostnim pridihom.

Načini nagrajevanja: Nagrajevanje bo potekalo po vsaki rešeni uganki. Vsak otrok bo dobil kartonček za okrog vratu na katerem bodo vsi motivi »ugank«. Po vsaki pravilno ugotovljeni uganki, dobi vsak otrok »kljukico« za opravljeni nalogi. Največjo nagrado bodo našli sami - pravi »naravni biser«.

Dejavnosti otrok-osebne izkušnje: sprehod v naravi, iskanje materialov pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje, koncentracija, umiritev.

Organiziranost: lokacija: narava (gozd) v bližini vrtca, trajanje: eno dopoldne.

To bomo izvedli v enem dopoldnevu, med tem, ko bomo v naslednjih dneh izpeljali še dejavnosti povezane z drugimi področji Kurikuluma za vrtce.

1.4 »SKRIVNOSTNO ŠEPETANJE DREVES«

JANA MALI
VRTEC MENGEŠ, MENGEŠ

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Starost otrok: 4-5 let

Učno okolje: travnik v bližini gozda (učenje na prostem)

Načrtovani učni dosežki: ustvariti čuječe napeto, skrivnostno in enkratno izkušnjo posameznika (vklopiti razum, čutila in občutenja).

Kratka vsebina:

Na prehodu nas na drevoredu pod klopco preseneti »čaroben paket« V njem se skriva knjiga z naslovom Drevo Krištof. Poleg knjige leži v škatlji papir, ki je videti »starinski« in zelo poseben. Na njem so napisani namigi, kako priti do drevesa po imenu Krištof. Najprej si otroci poiščejo prijatelja in z njim v paru poslušaj zgodbo (vsak dobi okrog vratu ogrlico z lesenim znakom). Sledi namig, naj hodimo kar naprej... Hodimo naprej in pridemo v gozd (po navodilu vsak otrok poišče drevo, ki mu je najljubše in ga objame - za opravljeno delo so nagrajeni, dobijo drug leseni znak za okrog vratu). Naslednji namig nas pripelje do travnika, kjer poiščemo naše drevo Krištofa. Drevo opazujemo, objamemo, poslušamo, kaj nam sporoča, si ogledamo njegove prebivalce (živali), ob njem poiščemo kotiček, kjer si odpočijemo, božamo lubje, prisluhnemo, kaj nam ima drevo povedati... Kakor je napisano, vsakemu drevo nekaj svojega sporoči in ko otrok to pove, dobi še tretji del nagrade - leseni znak, na kateremu je srce in z ogrlico postane oz. si pridobi naziv »poslušalec dreves«.

Elementi skrivnostnosti:

- Čarobni paket na poti (knjiga + papir z navodili),
- Poslušanje in opazovanje dreves; otrok se je sposoben prepustiti domišljajskemu svetu in v njem uživati (izražanje čutov in občutkov),
- Otrok sliši, sporočilo dreves.

Način nagrajevanja:

vsi otroci so nagrajeni po etapah, ko najdejo paket - naloga poišči prijatelja in se primi v paru (dobi otrok ogrlico s prvim lesenim znakom), nato v gozdu vsak poišče svoje drevo (dobijo drug znak na ogrlico). Ko na travniku poiščemo drevo Krištofa, ga opazujemo, vonjamo, tipamo lubje, poslušamo - naloga, kaj ti je drevo zašepetalo (sporočilo drevesa). Vsak otrok, ki ima na ogrlici nanizane tri lesene znake, dobi naziv »poslušalec dreves«.

1.5 UČNI SPREHOD Z NALOGAMI O GOZDU IN ORIENTACIJA S PALČKOM UPORABA DIDAKTIČNEGA MODELA »SKRIVNOSTNOST«

LUCIJA TOMC

OSNOVNA ŠOLA IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

POVZETEK

V prispevku je predstavljen konkreten primer didaktične inovativne metode po pristopu »skrivnostnosti«. Ciljna skupina so učenci prvega razreda pri predmetu spoznavanje okolja. Prikazan je način dela, pri katerem učenci usvajajo in utrjujejo učno snov skozi zgodbo, v katero so popolnoma vključeni, prežeti z njo. Aktivira čudenje ter omogoča čarobne osebne izkušnje. Zgodba vsebuje elemente skrivnostnosti, v našem primeru palčka, ki aktivira otroško domišljijo in radovednost. Poteka na prostem, v učenčevem bližnjem okolju. Učenci rešujejo praktične, miselne naloge, ki jim jih v pismu posreduje palček - na temo gozd. Posredno poteka še okoljska vzgoja s poudarkom razvijanja harmoničnega in zaščitniškega odnosa do našega planeta Zemlje. Med učno enoto poteka nagrajevanje učencev (delci sestavljanke), tik pred koncem pa pride do nepričakovanega razpleta, ko učenci najdejo palčkov zaklad.

Ključne besede: Pristop »skrivnostnost«, palček, orientacija, učenje na prostem, domišljija, okoljska vzgoja

UVOD

Uporaba didaktičnega pristopa »skrivnostnost« je zelo uporabna metoda dela v prvi triadi. Vključuje tako vzgojo kot izobraževanje in je na polovici poti med posredno in neposredno vzgojo, saj učitelj/vzgojitelj po eni strani vzgaja s svojim zgledom, ravnanjem in odnosom, po drugi strani pa tudi s pedagoško besedo. Da pa je to tudi pouk, lahko sklepamo po izpolnjeni materialni nalogi pouka (učenci pridobijo novo znanje), funkcionalni nalogi (pridobijo spretnosti) in vzgojni nalogi (učenci oblikujejo svojo osebnost).

Zgoraj omenjena didaktična metoda sledi tudi osnovnim didaktičnim načelom:

- Načelo nazornosti (učencem omogoča čutne dražljaje, saj gledajo, opazujejo, poslušajo, tipajo, ...);
- Načelo interesa/aktivnosti (učencem vzbudi zanimanje in so posledično aktivni, na tak način pa prihajajo do novih spoznanj);
- Načelo pozitivne usmerjenosti (celotno delo je pozitivno naravnano, poteka s pedagoškim optimizmom in poteka z zaupanjem in spoštovanjem do otrok in okolja);
- Načelo sistematičnosti, saj uporablja logično zaporedje dela;
- Načelo postopnosti, ker je vsebina in način dela prilagojena razvojni stopnji in značilnostim učencev;
- Načelo individualizacije, saj je tu aktiven prav vsak učenec, ki lahko deluje na sebi lasten način;
- Načelo socializacije, ker si morajo učenci med seboj pomagati, se upoštevati, delovati v skupini, ...

Pomembno je, da didaktični pristop vključuje gibanje na svežem zraku in obenem vključuje metodo igre, ki je tudi osnova vse otrokove ustvarjalnosti, izhodišče prijetnih doživetij, sproščenosti in je najučinkovitejša metoda učenja.

STRUKTURA UČNE ENOTE

Uvodni del, motivacija

Ko zjutraj vstopimo v učilnico, nas na mizi čaka skrivnostno pismo palčka, ki v učencih vzbudi interes, radovednost, motivacijo in nas napelje k nadaljnjim aktivnostim.

Slika 1: Branje palčkovega pisma v krogu

Slika 2: Pismo palčka

DRAGI UČENCI IZ 1.B!

NAJ SE VAM NAJPREJ ZAHVALIM, KER STE MI NA GOZDNI JASI ZGRADILI TAKO LEPE HIŠKE*. KADAR JE DEŽ, SE SKRIJEM V NJIH IN NIKOLI VEČ NISEM MOKER. IMAM VARNO ZAVETJE.

SPOMNIM PA SE JESEN, KO STE SE PRVIČ, ODKAR STE V ŠOLI, PRIŠLI UČIT K MENI V GOZD O GOZDU. SKRIL SEM SE POD MAH IN VAS POSLUŠAL. VELIKO PAMETNEGA STE POVEDALI. V SPOMINU MI JE OSTALO, KO STE GOVORILI O POMENU GOZDA. PALČKI SMO NAMREČ NJEGOVI VARUHI.

V ZAHVALO VAS SPET VABIM V GOZD. V NJEM JE POMLAD IN GOZD SE JE SPREMENIL. RAD BI, DA OPAZUJETE TE SPREMEMBE.

PRIPRAVIL SEM VAM NALOGE, UČITELJICI LUCIJA IN HELENA PA BOSTA MOJI POMOČNICI. VSE SEM JIMA RAZLOŽIL V PISMU, KI STA GA ŽE PREBRALI, TAKO DA VSE VESTA. UČITELJICI LUCIJI SEM TUDI PUSTIL NAGRADE, ČE REŠITE VSE MOJE SKRIVNE NALOGE.

VES ČAS BOM BLIZU VAS. VIDELI ME NE BOSTE, KER SE PALČKI ZELO DOBRO SKRIVAMO, MORDA PA ME LAHKO SLIŠITE ...

SREČNO POT IN USPEŠNO REŠEVANJE NALOG VAM ŽELI VAŠ PALČEK.

Učenci opazijo, da je zadaj na pismu napisana velika črka K (prva črka besede KEYS). Odpravimo se na raziskovanje in reševanje nalog.

Glavni del

Didaktični pripomočki: pisma, deli sestavljanke v 20 izvodi, zaklad (kremenovi minerali)

Slika 3: Sestavljanke

Učna oblika: skupna, individualna

Učne metode: metoda opazovanja; metoda opisovanja, obrazložitve, pojasnitve; metoda praktičnega dela, metoda reševanja problemov, sodelovalno učenje; metoda pogovora, razgovora.

Ciljna skupina: učenci 1. razreda pri uri SPO.

Organiziranost:

lokacija: narava (gozd) zraven šole,
trajanje: 2 šolski uri,
mentor: učiteljica,
št. učencev: 20

Kratka vsebina:

Skozi celotno dejavnost učence vodi pismo, ki jim ga je napisal palček. Sestavljeno je iz petnajstih nalog in prve orientacije otrok v okolju.

1. Naloga: Pri šoli zavijte levo in poiščite prvo iglasto drevo, ki stoji na vaši desni. Poimenujte ga in poiščite njegovo mladiko (mala smrekica). Na tleh poiščite stvar, iz katere se je ta mladika razvila (storž).
2. Pot nadaljujte do prostora, kjer iz zemlje pokuka potoček. Dotaknite se dveh listavcev: javorja in hrasta. Oglejte si njune liste.
3. Pot nadaljujte vzdolž potoka. Ali opazite kakšen grm? Poimenujte ga in povejte, katere plodove smo našli na njem jeseni (leska, lešniki). Naštejte dele drevesa (korenina, deblo, krošnja).
4. Prečkajte most in se za mostom vzpnite desno navzgor. Poiščite dva listnata drevesa: bukev in kostanj. Naštejte dele drevesa (korenina, deblo, krošnja).
5. Nadaljujte naprej po stezici. Poiščite eno praprotno in en lišaj na deblu drevesa.
6. Na tleh poiščite zeljnato rastlinico. Naštejte njene dele (korenina, steblo, listi, cvet).
7. Ustavi se pri štoru na desni. Naštej, kaj vse raste na njem (mah, drevesna goba, ...).
8. Na koncu stezice poiščite gozdno jaso. Teci okrog nje.
9. Na koncu jase zavijte desno po stezici. Poiščite mešani gozd in poimenujte drevesa, ki jih opazite.
10. Povejte, kako imenujemo proces, kjer drevesa in vse druge rastline v gozdu izdelujejo kisik (fotosinteza).
11. Ali veste, kakšen pomen ima gozd za ljudi in živali? (zavetje, kisik, čist zrak, gozdni plodovi, zdravilne rastline: glog, dren, šipek, ... les, ...)
12. Pobožajte lubje, objemite drevo in prisluhnimo tišini gozda.
13. Spustite se nazaj po potki navzdol in poiščite iglasti gozd. V čem se razlikuje od listnatega (hlad, temno, igličasta tla, manj podrasti, ...)?
14. Pot nadaljujte po potki navzdol, da pridete do potočka. Hodite ob njegovi poti v čisti tišini in poslušajte njegovo šumenje.
15. Ko pridete do mostu, po znani makadamski poti tecite do šole, kjer boste v učilnici sestavili vse koščke sestavljanke in mogoče dobili zaklad.

Učenci po vsaki uspešno opravljeni nalogi dobijo nagrado: košček sestavljanke, ki predstavlja sprotni način nagrajevanja učencev.

Slika 4: Pisma za shranjevanje nagrad

Slika 5: Opravljanje naloge 2

Slika 6: Opravljanje naloge 7

Slika 7: Opravljanje naloge 8

Slika 8: Opravljanje naloge 9

Slika 9: Opravljanje naloge 12

Slika 10: Opravljanje naloge 14

Ko učenci opravijo vse zastavljene naloge in zberejo vseh petnajst koškov sestavljanke, se vrnemo v šolo.

Cilji 1.r. SPO povezani z modelom skrivnostnosti, ki jih preko nalog uresničujemo:

Učenec/učenka: se orientira v svojem okolju; razume navodila in se po njih ravna; usmerjeno opazuje; spozna in doživlja gozd kot življenjski prostor; spozna živa bitja v gozdu in njegov pomen za človeka; zna pojasniti, kako lahko dejavno prispeva k varovanju okolja in ve, da mora varovati naravno okolje;

Dejavnosti učenca - osebne izkušnje: poslušanje (pisma); orientacija v naravi, opravljanje nalog; medsebojno sodelovanje; sestavljanje sestavljanke; iskanje zaklada;

Zaključni del: ko se z učenci vrnemo v razred, nas na mizi ponovno čaka pismo.

Slika 11: Pismo v učilnici

KO BOSTE SESTAVILI VSE SESTAVLJANKE, LAHKO UČITELJICA LUCIJA POGLEDA NA OKNO, KJER SEM VAM PUSTIL SPOROČILCE, KJE SEM SKRIL ZAKLAD ZA VAS.

Učenci opazijo črko E (drugo črko pri besedi KEYS) na zadnji strani pisma. Učenci samostojno sestavljajo sestavljanke.

Slika 12: Sestavljanje sestavljanke

Ko sestavimo vse sestavljanke, preberemo pismo palčka, ki se skriva na oknu.

Slika 13: Pismo palčka na oknu

ZAKLAD JE V ZANIMIVEM GRMU NA ŠOLSKEM IGRIŠČU.

Učence opozorim na črko Y na zadnji strani pisma (KEYS). Stečejo na šolsko igrišče in v leski najdejo zaklad.

Slika 14: Zaklad v leski

Slika 15: Zaklad je najden

Slika 16: Pismo palčka v zakladu

BRAVO, VSE STE PRAVILNO REŠILI, USPELI STE, ČESTITAM! ŽELIM PA SI ENO STVAR: POSTANITE TUDI VI VARUHI GOZDA. DA BO OSTAL LEP, MIREN, ČIST IN VAREN KRAJ ZA VSE VAS LJUDI, RASTLINE IN ŽIVALI. VSI GA POTREBUJEMO!

Učenci tudi tukaj opazijo črko S (zadnja črka besede KEYS) na pismu zadaj. Pozornost usmerijo na enak napis na zakladu.

Slika 17: KEYS – KEYS

Slika 18: Zaklad (mineral za vsakega učenca)

ZAKLJUČEK, EVALVACIJA IN REFLEKSIJA

Elementi skrivnostnosti, ki smo jih uporabili:

- Palček, ki nam je pripravil skrivne naloge (glavna skrivnost);
- Skrivna prisotnost palčka na poti (učence drži v napetem pričakovanju);
- Skrit zaklad, skrivnost njegovega nahajanja in kaj je v njem (učence drži v napetem pričakovanju);
- Skrivnost, kaj se skriva na sestavljanke;
- Skrivnostno sodelovanje palčka in učiteljice - mene (učence drži v napetem pričakovanju);
- Hoja v tišini ob potoku ima elemente skrivnostnosti.

Učni dosežki po modelu skrivnostnosti:

Pridobljeno razumevanje učencev, zakaj in kako živeti na Zemlji in razvit globlji odnos z njo. Učenci pridobijo nova razumevanja na temo gozd kot življenjski prostor.

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: naloge palčka v pismu so take, da morajo učenci pri vsaki nalogi nekaj postoriti, učiteljica pa presodi in pove, kdaj je naloga opravljena (da vidi, da vsi ustrezno povežejo pojem in dejavnost v naravi). Samo v tem primeru dobijo košček sestavljanke. Nekateri učenci do rešitve pridejo samoiniciativno, spet drugi pa se učijo od sošolcev in sošolk ter ravno tako dosegajo učne rezultate. Znanje o gozdu se kasneje preverja s kvizom (skupaj s še drugimi življenjskimi prostori: travnik, mlaka, potok, reka, ...).

Za konec lahko potrdim, da sem po modelu »skrivnostnosti« uspela sestaviti celovito zgodbo, v katero so bili učenci popolnoma vključeni, prežeti z njo. Ves čas so bili zelo dejavni, aktivni in motivirani. Vladala je pozitivna klima, učenci so radi sodelovali v vseh nalogah, saj so doživljali čarobne osebne izkušnje. Pri tej starosti so učenci izredno zavzeti, radovedni in navdušeni, ko jim ponudiš nekaj novega, zanimivega in kvalitetnega. In tukaj model »skrivnostnosti« ponuja prav vse. Razumevanje, ki si ga po tem modelu dograjuje učenec, pa je vredno veliko več kot preneseno gotovo znanje. Konkretna zaznava prinesejo jasne predstave, pojme in splošitve. In ponovno se izkaže, kako dober vzgojitelj zna biti okolje.

LITERATURA IN VIRI:

- Bajd, B., Ferbar, J., (1999). Okolje in jaz. Spoznavanje okolja za 1. razred devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje. Modrijan. Ljubljana.
- Bozovičar Rezutnik, A., Krajnc, M. (2010). V krogu življenja. ModART. Velenje
- Hvala, B., Krnel, D., (2005). Zakaj, zakaj, zakaj. Modrijan. Ljubljana.
- Marjanovič Umek, L., Zupančič, M.,... (2004). Razvojna psihologija. Znanstveno raziskovalni inštitut FF. Ljubljana.
- [HTTPS://nasaulica.si](https://nasaulica.si)

1.6 BILA JE HUDA MRAVLJICA

UČENJE NA PROSTEM – PRISTOP SKRIVNOSTNOST

SUZANA MODER

OŠ DRAGOMELJ, DOMŽALE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Učenec opiše živa bitja in njihova življenjska okolja, prepozna, poimenuje in primerja različna živa bitja.

Usmerjeno opazuje, uporablja več čutil, opazovano nariše ali napiše; pri opazovanju primerja in šteje.

Ciljna skupina: Učenci 1. razreda.

Kratka vsebina: V tematskem sklopu ŽIVA BITJA, smo spoznavali travniške rastline in živali. Zanimalo me je, kakšne so predstave otrok o mravlji; ali vedo koliko delov ima njeno telo, koliko nog imajo in da imajo na glavi tipalke. Prebrala sem jim pravljico Mravlja Marička, ki govori o žalostni mravlji, ki se je izgubila. Po prebrani pravljici o mravlji so učenci narisali kako si predstavljajo to žuželko. Za učence sem (glede na napake pri njihovih prvih izdelkih) pripravila različne naloge. Po opravljenem delu v učilnici smo se odpravili na bližnji travnik. Na pot smo se odpravili s pomočjo skrivnostnega zemljevida, ki vodi učence od simbola do simbola (deli telesa mravlje). Učenci so poiskali mravljišče in si mravlje ogledali z lupo. Nekoliko sem razgrnila mravljišče, učenci so nad njim držali dlan in povonjali mravljinčno kislino; opazovali so mravlje pri urejanju mravljišča. Vrnili smo se v učilnico in še enkrat narisali mravljo. Za dobro opravljeno delo so si lahko izbrali nagrado: ogled risanke ali igranje igrice na računalniku (med odmorom).

Elementi skrivnostnosti: pravljica, zemljevid, skrivnostni simboli ob poti do mravljišča.

Nagrajevanje učenca: ogled risanke o mravljah (Čebelica Maja pri mravljah); igranje računalniških igrice v deželi Lilibi.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: risanje mravlje, opazovanje podrobnosti na slikah, iskanje znakov ob poti (navodila z zemljevida), raziskujejo mravljišče, opazujejo mravlje.

Delo je potekalo v treh urah, sodelovalo je 18 učencev in dve učiteljici. Delo je potekalo frontalno, v skupinah in individualno. Učni pripomočki so bile slike, načrt, lupe, delovni listi. Prevladovala je učna metoda praktičnih del.

Novo znanje je bilo preverjeno z zaključno nalogo – narisati mravljo.

1.7 O VOLKU, KI JE ISKAL PRAVLJICO

NINA MIŠIČ

OŠ NOTRANJSKI ODRED CERKNICA, PODRUŽNIČNA ŠOLA »11. MAJ« GRAHOVO

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- spoznajo okolico šole in se orientirajo v prostoru,
- **prepoznajo, primerjajo in poimenujejo različna živa bitja in okolja,**
- poglobljajo svoja doživetja,
- **ločujejo realni in domišljijijski svet, razlikujejo pravljčni in realistični dogajalni prostor,**
- razvijajo ročne spretnosti in domišljijo,
- sodelujejo v igri vlog.

Ciljna skupina: učenci 1. in 2. razreda v podaljšanem bivanju

Kratka vsebina:

- Otroke v razredu pričaka košara s culo in preprostim zemljevidom. Prav tako dobijo kontrolni list, kamor bodo odtisnili stampiljko in vpisali geslo. Zemljevid jih popelje na rob gozda, kjer najdejo rdeč kos blaga pripet na deblo drevesa. Okrog sebe poiščejo vse, kar je rdečega. Pogovorimo se o najdenem (gozdni plodovi). Učenci dobijo učni list, na katerem so naloge za spoznavanje gozda preko čutil.
- Po končanem delu prileti sraka z drobnim pismom. V njem je sestavljanica bližnjega potočka (ob šoli) in uganka. Vsak učenec dobi manjši listič s sliko žabice in njeno sledjo poskakovanja. S svinčnikom prevlečejo vzorec (grafomotorika) in kot žabice odskakljajo do omenjenega potočka. Tam zaslišijo žabje regljanje (glasbilo) in tudi sami poiščejo glasbilo (kamenčki, vejice, storži, paličice...), ga predstavijo in nanj zaigrajo. Med kamenčki poiščejo nenavadnega (porisan z lovcom), na katerem piše, naj se vrnejo v razred.
- V razredu dobijo preprosto križanko. Geslo vpišejo na kontrolni list. Geslo križanke je VOLK, zato se pogovarjamo o gozdnih živalih. V razredu je izobešen plakat (ki bo nastal scena). Otroci poiščejo med sličicami tiste živali, ki prebivajo v gozdu in jih prilepijo na plakat.
- Pod plakat zložimo predmete, ki smo jih na naši pustolovščini »srečali«: košara, cula, rdeč kos blaga, sraka, slika potočka, kamen z lovcom, kontrolni list.
- Na tem mestu sledi ključno vprašanje ALI VAS VSE TO NA KAJ SPOMINJA?. Predvidevam, da bodo otroci omenili pravljico Rdeča kapica. Vprašam jih zakaj smo iskali ravno volka in jih pripeljem do spoznanja, da iščemo pravljico O volku, ki je iskal pravljico.
- O omenjeni pravljici nato izdelamo lutke in pripravimo dramatizacijo.
- Vse učne liste učenci prilepijo v ustrezen zvezek (SLJ, SPO).

Elementi skrivnostnosti: košara, cula (čigava je), kdo je izgubil košček rdečega blaga, zakaj sraka, sestavljanica potočka ob šoli, skrivnostni kamenček s sporočilom, križanka, geslo, plakat, kaj predstavljajo vsi predmeti

Načini nagrajevanja učenca: šampiljka (tačka), ki jo dobijo po opravljeni nalogi na kontrolni list; nadaljnje skrivno navodilo

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: ponavljanje učne snovi, pridobivanje nove učne snovi, sprehod v naravi, iskanje materialov pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje, ročne spretnosti, dramatizacija

Organiziranost: lokacija: razred, narava (gozd in potok) zraven šole, trajanje: 3 učne ure + 2 učni uri + dramatizacija (= učni teden), mentor: učitelj podaljšanega bivanja, št. učencev: dvajset oz. toliko kot jih je pri uri

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: Moje navodilo bo ves čas ustvarjalo napetost, učni listi bodo prikazovali, kaj so otroci spoznali ob vsaki postaji, o vsaki snovi

1.8 ČAROBNI PARFUMI ŠKRATA MIRKA

JASMINA HUDRAP

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE AJDA, LIBELIČE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

Otrok:

- spozna, da naravo lahko raziskuje z v vsemi čutili
- spozna, da se živa bitja med seboj razlikujejo
- spozna, da imajo živa bitja v domišljijem svetu tudi skrivnosti, ki jih v naravi nimajo
- odkriva in spoznava lastnosti vode
- odkriva in spoznava, da se snovi mešajo in kako se pri tem spreminjajo lastnosti
- se nauči, da so v rastlinah, natančneje v rastlinskih celicah skrita naravna barvila, ki jih lahko tudi praktično uporabi

Ciljna skupina: otroci 5-7 let

Kratka vsebina:

Namen naloge:

Otroci spoznajo, da se v rastlinah skrivajo različna naravna barvila, ki jih lahko tudi ustrezno uporabijo.

Do tega pridejo preko izdelave čarobnega parfuma škrate Mirka.

Preko zgodbe, igre, spoznavajo naravo, zaznavajo rastline z vsemi čutili.

Navodila za izvedbo učne vsebine:

1. Za izvedbo naloge priskoči na pomoč prijazen, zeliščni škrate Mirko, ki otrokom zaupa **RECEPT** za izdelavo čarobnega parfuma.

ČAROBNI PARFUM ŠKRATA MIRKA

Sestavine:

- jogurtov lončen nabranih rastlin
- 1 dcl čarobne vode
- žlica čarobnega prahu

Pripomočki: jogurtov lonček, terilnica

Postopek dela:

V jogurtov lonček naberite dele rastlin, ki so vam posebno všeč, natrgajte jih na manjše delčke v terilnico, jih zmešajte z vodo, dodajte žlico čarobnega prahu, pretlačite in dobili boste svoj milo dišeč čarobni parfum.

2. Škrate Mirko živi globoko v gozdu, skrit našim očem. Skrbi za pet zeliščnih vrtničkov, na katerih rastejo različna zelišča, ki jih škrate tudi nabira in uporablja v različne namene.

Otrokom vedno pripravlja različne učne naloge, preko katerih se otroci naučijo zastavljenih učnih ciljev.

3. Otroci do recepta za izdelavo čarobnega parfuma pridejo z opravljenima nalogama, ki jih zanj pripravi škrat Mirko.

Zgodba:

Dragi otroci, lepo pozdravljeni. Sedim na veji in vas opazujem. Pohvalil bi vas, ker ste tako zelo pridni. Rad bi da zame in za mojo ženo izdelate čarobne parfume. Recept, kako se parfumi izdelajo vam bo zaupala gospa učiteljica, ko boste uspešno opravili dve nalogi.

1. naloga: Z okušanjem prepoznajte rastlino, ki raste na mojem vrtičku.
2. naloga: Z vonjanjem prepoznajte rastlino, ki raste na mojem vrtičku.
(otroci si na oči nadenejo čarobna očala)

Vodo in čarobni prah pa si boste zaslužili še z dvema uspešno opravljenima nalogama.

3. naloga: Naberite rastline in jih natrgajte na drobne delčke v terilnico.
4. naloga: Ugotovite, kakšne barve je voda!

4. Otroci nalogi uspešno opravijo in preberemo jim recept za izdelavo čarobnega parfuma.
- Otroci začnejo z izdelavo le-tega. V jogurtov lonček naberejo dele rastlin, cvetov, ki so jim posebno všeč. To so lahko listi, svetni listi, plodovi. Torej stvari, ki so videti lepe in imajo zanimiv vonj. Vsak odtrgan del z lupo pogledajo, ga povohajo in pobožajo. Ugotavljajo kako diši, kakšen je na otip, ali je na rastlini kaj posebnega.
 - Nato vsebino lončka natrgajo na manjše delčke v terilnico, s tem pridobijo čarobno VODO za parfum. Parfum vseskozi vohajo.
 - Pogovarjamo se kakšne barve je voda. Otroci povedo, kakšne barve je, do ugotovitve pridemo tako, da jo primerjamo z različnimi barvami predmetov (uporabimo predmete takšnih barv, kot so jih povedali otroci).
Ko ugotovijo, da je brez barvna tekočina, si pridobijo še žlico ČAROBNEGA PRAHU (to so zelo drobni kamenčki, ki omogočijo v povezavi s pestilom, da se rastlinske celice predrejo in se iz njih sprosti naravno barvilo, ki obarva vodo).
 - Otroci opazujejo obarvano vodo in razmislijo, zakaj se je voda obarvala.
 - Na risalni list narišejo škrate Mirka. Pogovorimo se s čim bi ga lahko narisali, ugotovijo, da ga lahko narišemo z naravnimi barvili.
 - S pomočjo prsta na roki in obarvane vode narišejo škrate Mirka.

Elementi skrivnostnosti:

- okušanje zelišča (drobnjak)
- vohanje zelišča (poprova meta, citronska melisa)

- obarvanje vode v različne barve s pomočjo **naravnih barvil**
- risanje škrate Mirka s pomočjo naravnih barvil

Način/i nagrajevanja učenca:

- po opravljenih dveh nalogah pridobijo RECEPT za izdelavo parfuma
- ko naberejo rastline in jih ustrezno natrgajo v terilnico, pridobijo VODO za parum
- ko ugotovijo, kakšne barve je voda, pridobijo še ČAROBNI PRAH

Dejavnost/i učenca:

- sodeluje v pogovoru o tem, kaj že zna ali zmore
- posluša, opazuje, pripoveduje, prikazuje
- doživlja posamezno čutilo (opazuje, okuša, voha, tipa) in ga spozna v funkciji celega telesa (nekaj mu diši, nekaj mu je lepo)
- nabira različne dele rastlin
- trga dele rastlin na manjše delčke v terilnico
- s pestilom dele rastlin zmeša z vodo
- nariše škrate Mirka

Osebné izkušnje:

Gre za zelo zabavno dejavnost, v kateri otroci zelo uživajo. Iz mojih osebnih izkušenj je to izvrstna igra, kjer se otroci zatopijo v izdelavo dišav, sodelujejo pri nabiranju, pri mešanju cvetov, delov rastlin, opisujejo sladke vonjave in različne barve rastlin.

Organiziranost:

- Trajanje: 90 min
- Število udeležencev: 15-20
- Mesto raziskovanja: vsako naravno življenjsko okolje, kjer lahko otroci nabirajo koščke rastlin (travniki, vrt, ...)
- Število učiteljev: 2
- Oblike dela: individualna, skupinska
- Metode dela: razlaga, razgovor, metoda opazovanja, zaznavanja in občutenja
- Pripomočki: preveze za oči, lupe, jogurtovi lončki, terilnice, voda, čarobni prah škrate Mirka, risalni listi
- Varnost: - poskrbimo, da otroci ne bodo nabirali delov strupenih rastlin
- pojasnimo, da lahko dišave samo opazujejo in vohajo, nikoli pa pokušajo

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: sproti skozi dejavnosti:

- prežveči drobnjak, povoha poprovo meto in citrsko meliso
- opazuje različne dele rastlin, cvetov z lupo in jih primerja med seboj
- opazuje curek vode v primerjavi z predmeti drugih barv (bel, moder, zelen)
- opazuje spremembo barve vode
- pogovor o tem, zakaj se je voda obarvala

1.9 SKRIVNOSTNOST PRI MATEMATIKI: ZAČARANO IGRIŠČE

HELENA GORJAN

OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki

Učenci merijo dolžine z nestandardnimi dolžinskimi enotami

Ciljna skupina

Učenci 1. razreda.

Kratka vsebina

Učenci dobijo nalogo, da morajo izmeriti na igrišču dolžino mize, tobogana, vrat v ograji, potko,... Delajo v skupinah po 4, vsako dolžino morajo izmeriti vsi štirje s koraki, listki, travami,... Opozorim pa jih, da sem dobila pismo čarovnika, ki je začaral igrišče. V skupini ne bodo izmerili vsi enako.

Igrišče lahko odčarajo učenci, tako da pravilno rešijo naloge, ki jim jih je poslal.

Na učnem listu je razpredelnica, kamor vpisujejo merska števila izmerjenih dolžin. Za opravljeno nalogo dobijo črko. Vse črke sestavijo besedo PALICA.

Ko vsi končajo naloge, na igrišču poiščejo čarovnikovo palico, ki je nekaj posebnega, dobro skrita, pa vendar se jo lahko opazi. S pomočjo palice odčarajo igrišče. Ko z njo merijo dolžine, so merska števila vedno enaka, neglede na to, kdo meri.

Elementi skrivnostnosti

Kdo je začaral predmete, da spreminjajo dolžino? Jih lahko odčaramo? Kako? Kje je skrita palica?

Načini nagrajevanja učenca

Zapis črke ob pravilno rešeni nalogi.

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje

Merjenje s priložnostnimi nestandardnimi merskimi enotami, zapisovanje merskih števil v razpredelnico, sodelovanje pri delu, iskanje skritega predmeta, merjenje z enotno nestandardno mersko enoto.

Organiziranost

Lokacija: šolsko igrišče; trajanje: 2 učni uri; mentorica: učiteljica 1. r.; št. učencev: 20

Način preverjanja učnih dosežkov učencev

Z nestandardnimi enakimi predmeti vsi znajo odčarati začarane predmete, saj tako vsi izmerijo enako dolžino (ena palica (oz. več enakih), s katero vsi merimo). Merska števila zapišejo v razpredelnico.

1.10 ABECEDNO DREVO – NAJ BO MIR NA ZEMLJI

JANA OBLAK

OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

Načrtovani učni dosežki

Učenci zbrano poslušajo, poiščejo rešitve ugank, utemeljujejo opažanja, obnovijo vsebino pravljice, oblikujejo črke iz naravnih materialov, pišejo besede, utrdijo poznavanje abecede, ustno sestavljajo povedi (sporočila), uporabijo več čutil, ponovijo pojme SPO (gozd), utrdijo ekološka spoznanja.

Starost otrok

1. razred / 6,5 let

Vsebina

Z učenci gremo na sprehod po znani poti. Usmerim jih, naj natančno opazujejo okolico. Ob robu poti najdejo rolco papirja, na kateri piše 1. A. Neznano sporočilo jih prevzame, izročijo mi ga in skupaj začnemo brati. Prvo navodilo nas usmeri k bližnji smreki, kjer nas čaka rdeča vrečka (pisala, kartončki, podlaga, pravljica, manjša vrečka). Vzamemo jo in sledimo navodilom v pismu. Polni pričakovanj se podamo na bližnjo jaso, kjer nadaljujemo z branjem pisma po delih in vzporedno z branjem izvajamo naloge, ki jih od nas pričakuje neznani avtor – le-ta se razkrije šele na koncu pisma (priloga – pismo).

- Učenci morajo najprej oblikovati svoje začetnice iz odpadnih naravnih materialov (ČRKE).
- Nato ob vodenju učencev poiščemo pet različnih dreves, učenci jih poimenujejo, pri vsakem se tudi ustavimo, da skupaj poiščemo rešitve za 5 ugank oziroma vprašanj. Za vsako rešitev so učenci nagrajeni s predmeti iz narave – odpadnimi drevesnimi vejami. Jaz sprašujem, učenci s sodelovanjem poiščejo rešitve. Sproti zapisujejo rešitve (BESEDE) na kartončke, ki jih spravljamo v za to pripravljeno vrečko. Hkrati z rešitvami polagajo odpadne veje na sredino jase. Prvemu drevesu, petim rešenim ugankam in petim drevesnim vejam sledi drugo drevo, naslednjih pet ugank ter vej in tako naprej. Na ta način učenci ponovijo znanje spoznavanja okolja (poimenujejo in opišejo pet različnih dreves), rešijo 25 ugank ter zberejo na kup 25 drevesnih vej. Rešitve ugank že napovedujejo pravljico in vključujejo tudi pojme spoznavanja okolja, ki jih na ta način ponovimo. Besede se začnejo na vseh 25 črk abecede, vendar so pomešane. Vprašanje je, ali in kdaj bodo učenci to ugotovili.
- Po miselni in gibalni dejavnosti se umirimo. Skupaj se posedemo okrog kupa vej in se za tri minutke osredotočimo na svoja čutila – v popolni tišini zaznavamo okolje. Sledi kratko poročanje, kaj vse smo čutili (videli, slišali, vonjali, zaznali s kožo ...).
- Sledi naloga v popolni tišini. Znak za začetek in konec tišine da učitelj (spuščanje in dvigovanje zaves). Učenci morajo po vizualnih navodilih (kretnjah) učitelja polagati veje v točno določeno obliko (drevesa). Ko so vse veje položene na tla, učenci spet spregovorijo in ugibajo, kaj je nastalo – drevo. Sledi uganka: Kaj dobimo, če združimo drevo in besede oz. črke? Učenci pridejo do rešitve, ki napove naslov pravljice: Abecedno drevo.
- V vreči imam pravljico, ki jo preberem. Po kratkem premoru učenci analizirajo pravljico in jo obnovijo. Najdlje se zadržimo pri sporočilu pravljice, ki pravi: Naj bo mir na svetu in naj bo vsem ljudem dobro. Učence povprašam, kaj bi oni sporočili svetu.

- Z gibalno igro Atomčki ponazorimo moč medsebojne povezanosti.
- Iz besed, zapisanih na kartončkih, sestavljajo POVEDI. Učence spodbujam k originalnosti. Ko povedo poved, položijo kartonček na oblikovano drevo. Drevo je pognalo liste, mi pa smo napredovali od črk k besedam in povedim.
- Učence spomnim, da je kartončkov petindvajset – toliko kot je črk abecede. Preverimo, ali se začnejo besede na listih na vse črke abecede. Učenci dvakrat ponovijo celotno abecedo.
- Zadnje navodilo v pismu je, da poišče vsak učenec svoje drevo, ga objame in mu prisluhne, kajti drevesa so živa in nam želijo nekaj sporočiti. Le kaj?

Pred odhodom pospravimo veje in nato preberemo pismo do konca. Učenci dobijo še nalogo, naj v razredu ali doma na list napišejo in narišejo, kaj jim je drevo sporočilo ter komu naj posredujejo sporočilo. Ob koncu pisma se nam razkrije tudi avtor – Kos Abecedar, ki nam je v zahvalo za trud pustil v učilnici majhno presenečenje. Ko pridemo v učilnico, zagledamo na okenski polici piškotke Abeceda.

Elementi skrivnostnosti

Pismo na poti (uvodna motivacija, vodilo za vse dejavnosti), 25 ugank, gradnja v tišini in rešitev – drevo, abeceda, abecedno drevo, pravljica, tvorjenje sporočil, drevesno sporočilo, avtor sporočila – kos Abecedar (se razkrije na koncu), darilo – piškotki.

Načini nagrajevanja

Rešitev uganke – 1 drevesna veja, skupinska nagrada – sestavljeno drevo, pravljica, napredovanje v nalogah, sporočilo drevesa, nagrada v učilnici (piškotki – črke).

Dejavnosti učencev

Sprehod, sledenje navodilom kosa, oblikovanje črk iz naravnih materialov, reševanje ugank in zapis rešitev na papir, gradnja abecednega drevesa, sestavljanje povedi, iskanje močnih sporočil, zaznavanje narave z različnimi čutili, objemi dreves, poslušanje in zapis sporočil dreves.

Organiziranost

3 šolske ure

Način preverjanja učnih dosežkov

Sprotno, besedno, fotografiranje, beleženje (besede), učni list – grafično in besedno sporočilo posameznega (učenčevega) drevesa.

Analiza dela

Učenci so bili ves čas pouka v naravi zelo motivirani za delo. Lepo so sledili vsem dejavnostim. Četudi smo bili na jasi 2 uri, se učenci niso naveličali. Po načrtu smo izpeljali vse dejavnosti. Zelo močan učinek je imelo pismo Kosa Abecedarja, ki je učence vse do konca držalo v napetem pričakovanju. Učenci so ugibali, čigavo je pismo (Gal iz galerije, delavci pri šoli, praktikantka, lovec, žival, ptica ...). Tudi obljubljena nagrada ob koncu jih je spodbudila, da so se hitro vrnili v razred in jo našli. Med branjem pisma in izvajanjem dejavnosti so oprezali, kje jih kdo gleda. Ko so s pomočjo uganke razkrili Kosa Abecedarja (črn baržun, rumen kljun), so z veseljem sprejeli njegovo pohvalo in mu pritrdili, da dobro berejo in lepo pišejo. Drevesa, ob katerih sem učencem zastavljala uganke, so izbrali sami (smreka, bukev, hrast, kostanj, bor). Pod njihovimi krošnjami smo ponovili, kar o drevesih že vemo (ime, opis, plodovi, spreminjanje v letnih časih). Pouk je bil dinamičen, dejavnosti so se dokaj hitro menjavale. Miselno delo je bilo prepleteno z gibanjem. Učenci so med seboj sodelovali. Ves

čas je bilo čutiti vznemirjenje in težnjo po napredovanju ter razkritju sporočevalca našega pisma. Učenci so uživali. Presenetilo me je, kako uspešno in brez težav smo v popolni tišini po mojih neverbalnih navodilih sestavili drevo znotraj kroga. Učenci so ga takoj prepoznali in tudi rešitev »abecedno drevo« je prišla zelo hitro. Ob številki 25 so učenci sami pomislili na abecedo in jo tudi uspešno povedali. Ko so oblikovali pomembne misli iz napisanih besed, sem jih spodbujala k originalnosti. Želela sem tudi, da prav vsi sodelujejo in to nam je tudi uspelo. Pred nalogo sem nameravala te misli zapisovati, a je potem vse precej hitro teklo, zato smo to izpustili. Če misel ni bila dovolj močna in pomembna, smo iskali drugo. Ob koncu so učenci poiskali vsak svoje drevo in ga objeli. Še prej so dobili navodilo, naj vsak prisluhne svojemu drevesu in si zapomni, kaj mu drevo sporoča. Le dva učenca sta kasneje v razredu dejala, da jima drevo ni ničesar sporočilo. Svetovala sem jima, da doma vajo ponovita in napišeta sporočilo. Vsi učenci so tudi narisali svoje vtise (Napiši, kaj ti je drevo sporočilo, in nariši, kar ti je bilo danes pri pouku v naravi najbolj všeč.). Prevladujoča sporočila so govorila o odnosu, ki ga moramo imeti do narave. O tem smo se pri pouku res veliko pogovarjali. Pogosto pa so se pojavila tudi sporočila, naj ubogajo starše in učitelje, da lepo pišejo, da so pridni, da morajo biti prijazni ...

Zaključek

Pouk v naravi vedno navduši. Mnoge težave, s katerimi se včasih spopadamo v učilnici, v naravi odpadejo. Narava sama je velik motivator, učenci se nevede naučijo veliko, in kar je najpomembnejše, izkušnje so garancija za dolgotrajnost znanja. Sama pogosto izkoristim naravo za svojo učilnico, saj jo imamo pred nosom. In ko sem in tja povprašam učence, kdaj jim je bil pouk še posebej všeč, kaj smo takega delali, da so res uživali, mi ne pozabijo omeniti ur v naravi. Četudi zadihani in morda umazani, vedno se iz narave v učilnico vrnemo navdušeni. In to šteje.

Priloga

a) Pismo Kosa Abecedarja

Dragi otroci, že vse od prvega šolskega dneva vas opazujem, malo skozi okno učilnice in predvsem, ko ste zunaj. Všeč mi je, da radi zahajate v naravo. Poslušam vas in vem, da že veliko veste. Všeč mi je tudi to, da spoštljivo ravnate z naravo. To me resnično veseli. Kajti za naravo je prav človek največja nevarnost. Denar, denar, denar! Če bo vse propadlo, boste ljudje jedli denar? Vi otroci me navdajate z upanjem. Mar vam je za svet okrog sebe, to je pomembno! Vedno ko vidim vaša dobra dela in prijaznost, kar zapojem od veselja. Vas zanima, kdo sem? Pozorno poslušajte in opazujte pa me boste morda spoznali. Poglejte gor ... Danes sem vam za zabavo in kot izziv, da vidim, če se boste dovolj potrudili, pripravil presenečenje na jasi, zato le hitro pot pod noge. • Zadnjič sem vas opazoval, ko ste slikali z naravnimi materiali. Čudovite umetnije so nastale, mali slikarji! Se prav pozna, da ste bili zadnjič v galeriji. Pogosto vas slišim, ko glasno berete in včasih mi uspe pokukati skozi okno ter ujeti vaše črke. »Pri pisavi se je treba potruditi«, slišim reči vašo učiteljico. Se potrudite še zame? Bi se mi, prosim, predstavili z začetnicami svojih imen? Oblikujte jih iz naravnih materialov, to obvladate. Že kukam z vrha. • Bravo! Zelo ste se potrudili. Sedaj poiščite 5 različnih dreves, poimenujte jih ter pri vsakem rešite 5 ugank z lista (Rešitve: abeceda, beseda, cvet, človek, deblo, energija, fižol, gosenica, hrbet, igra, jablana, kroženje, list, mir, narava, onesnaževanje, predsednik, regrat, sonce, šola, travnik, uganka, veter, zemlja, žužek). Za vsako rešitev je nagrada ... hm, naj bo ena odpadna veja, boste že videli zakaj. Svežih vej ne lomimo, pa saj to razumete. Sodelujte med seboj, saj ste ekipa. Rešitve napišite na kartončke (imate jih v vrečki), le-te položite v manjšo vrečko iz blaga; veje pa zlagajte na skupno mesto nekje na jasi. • Odlično opravljena naloga! Sem vedel, da lahko računam na vas. Sedaj se malo odpočijte. Usedite se na tla, umirite se, zamižite in bodite tri minutke čisto

tiho. Me slišite? • Sedaj pa težak preizkus za vse – vaja v tišini. Učiteljica naj vam da znak, jaz pa bom opazoval, kako boste ustvarili določeno sliko (drevesa). Navodila vam bo brez besed dajala učiteljica in šele na koncu boste ugotovili, kaj je nastalo. Pripravljeni? Šele na znak učiteljice lahko ponovno spregovorite. Začnite z delom. • Znak za konec tišine. No, kaj je nastalo? Drevo, bravo! Kot vem, poznate že kar nekaj dreves... (gozdno, sadno, jesensko, zimsko, spomladansko, družinsko itd.). Vam izdam, kaj vas čaka, če uganete povezavo med drevesom in črkami ter besedami, ki ste jih prej oblikovali in zapisovali? Potrudite se in boste videli ... Ugibajo: Abecedno drevo. Bravo! Zaslužite si nagrado. Učiteljica bo v vreči našla besedilo pravlјice z naslovom Abecedno drevo. Tiho prisluhnite in razmišljajte, razmišljajte ... • Branje pravlјice. Premor. Kratka obnova. Doživljanje, interpretacija. • Igrica Atomčki. • Bi imeli tudi vi kaj pomembnega povedati meni, svetu ...? Pa dajte, iz že napisanih besed sestavljajte povedi, drugo za drugo. Ob vsaki pomembni in pravilno oblikovani povedi lahko kartonček z besedo položite na vejo sestavljenega drevesa. Veselo na delo! • Odlično vam je uspelo! Drevo je pognalo »liste« in je pravo abecedno drevo, saj so na vejah prav vse črke abecede – začetnice rešitev. Ste opazili to že prej? Pa mi povejte abecedo. Bo šlo? • Pa saj ste že zreli za drugi razred. Danes se prav zabavam z vami. Zelo se trudite. Naj vam za nagrado izdam, da tudi drevesa govorijo. Ne verjamete? Tiho izberite vsak svoje drevo, objemite ga nežno in mu prisluhnite. Nekaj vam želi sporočiti. Nekaj pomembnega: zate, za sošolce, učiteljico, tvojo družino, prijatelje, župana, predsednika ... Vsako drevo ima svoje sporočilo. Dobro si ga zapomnite in ga zadržite zase. Po 5 minutah se zberite pri učiteljici, pospravite za seboj in se tiho vrnite v šolo. V šoli ali doma boste na liste narisali in napisali, kar vam je drevo sporočilo. Lahko narišete tudi mene, haha! • Ko se vrnete v razred, vas bo tam čakalo skromno darilce. Zaslužili ste ga. Boste že vedeli, kaj z njim. Hvala vam. Res sem se zelo zabaval. Bom kar malo zapel. Rad vas imam, človečki mali! Bodite dobri do vseh in naj vas Abecedno drevo spominja name in na dobra dela. Ne pozabite, tudi vi lahko prispevate, da bo na Zemlji mir in dobro vsem ljudem. Se še vidimo.

Še uganka, da se vam razkrijem: Prelep krasi me črn baržun,
rumen je moj pojoči kljun,
ko v igred pride spet med nas,
zažvižgam vam za kratek čas.

Vaš Kos ABECEDAR

Pripis: Težko boste našli moj dom, saj se veliko potepam. Vedno pa sem v bližini prijaznih ljudi, kjer so doma lepe besede in dobre misli. Pogosto priletim tudi na jablano k glasbeni učilnici, prav tisto, ki jo vi pogosto opazujete, in tam uživam ob čudovitih melodijah.

Opomba k pismu: Pike (•) v besedilu nakazujejo premore oz. naloge, ki jih morajo učenci opraviti.

b) Uganke in vprašanja v abecednem vrstnem redu

Abeceda: Petindvajset jih koraka,
a drugačna je prav vsaka,
kdor dodobra jih spozna,
je med knjigami doma.

Beseda: Pregovor pravi, da lepa ... lepo mesto najde. Kadar je gromka, gore premika, a včasih kar noče in noče z jezika.

Cvet: Korenine, steblo, listi in ...

Človek: Najprej po štirih, pozneje po dveh, nazadnje po treh.

Debilo: Cvetlica ima steblo, drevo pa ...

Energija: Je nevidna sila, dobimo jo s hrano. Pomeni, da imamo moč. Vsi si jo želimo.

Fižol: Po prekli se pne, cveti in se vije, a ko dozori, se v srajčko skrije.

Gosenica: Polno nog ima, a ni stonoga. Potem dobi krila, a ni ptica.

Hrbet: Je del našega telesa, nanj si oprtamo torbo ali nahrbtnik.

Igra: Je otrokova spontana, prostovoljna, prijetna in ustvarjalna dejavnost. Preko *nje* otrok spozna sebe, svet in se uči. Vsi jo obožujete.

Jablana: Najprej ste jo opazovali, kako brsti, in naslikali, ko cveti.

Kroženje: Dežuje, voda se zbira, na površju izhlapeva v oblake in ponovno pade na tla. Temu pojavu rečemo ...

List: Kaj tako šumi? Bratcev sto in sto v vetru se igra in plapola.

Mir: Beseda, ki jo iščemo, je nasprotje vojne. Je stanje, ki je normalno in si ga vsi želimo in zaslužimo.

Narava: Sprošča ljudi, potrebujemo jo, čuvajmo jo, saj nam brez nje ni živeti. Njena barva je zelena.

Oblaki: Nimajo kril, pa po nebu letijo.

Zdaj so prav gosti, zdaj spet se zgubijo.

Svetli so zjutraj, zvečer žareči,

v soncu prijazni, v nevihti preteči.

Predsednik: Borut Pahor je slovenski ...

Regrat: Sredi trate zvezde zlate, za njimi ostala so bela padala.

Sonce: Potuje prek sveta,

žarečo, zlato grivo ima,

iz zemlje vabi v brst kali,

jutranja zarja je njegova hči.

Šola: Naš drugi dom, kjer se učimo, je ...

Travnik: Pozimi mehka odeja me krije,

pomlad me v zelenje in cvetje ovije,

poleti dišeče je moje seno,

v jeseni pastirci se k meni zbero.

Uganka: Je vrsta naloge, ki za reševanje zahteva premislek. Rima se na besedo zanka.

Veter: Poje, vriska, stoče, joče,

koder hoče, se podi,

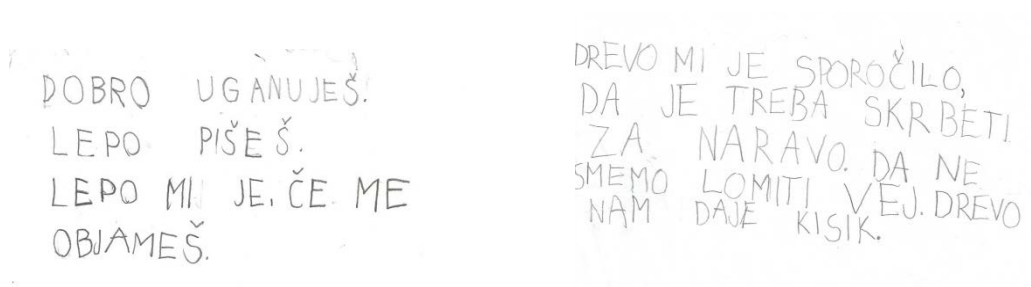
okrog vogla priropoče,

šipo ubije in zbeži.

Zemlja: Tako se imenuje naš planet. Obenem je to tudi izraz za prst, pa ne tistega na roki.

Žužek: Sem majhna žival s tremi pari nog, krili in tipalkami. Kako mi je ime?

c) Nekatera sporočila dreves

JAZ SEM ZELO VELIKA
VESELA SEM, KO ME
PRIDEJO OBISKAT PTIČKI.
SREČNA SEM, KER
IMAM NA SEBI VELIKO
STORŽEV.
ZELIM SI ŠE DOLGO
RASTI.

DREVO MI JE SPOROČILO,
DA ME IMA RADO. DREVO
SE ME JE RAZVESELILO
SPOROČILO MI JE, DA
BO ZRASLO IN POSTALO
VELIKO DREVO. IMELO BO
VELIKO KROŠNJO, KI MI
BO POLETI NUDILA
SENCO.

DA SEM ZELO LEPA.
IN DA SEM PRIJAZNA.
IN ČE DAJE ABECEDA ZELO
ZABAVNA.

DA MORAMO SPOŠTOVATI NARAVO.
DA POBIRAMO
SMETI.
DA V NARAVNE
KRICIMO.

DREVO SPOROČA MI
KOKO POJEJO PTICE, SPOROČA
TIŠINO, MIR.
VONJAM NARAVO IN POSLUŠAM
GOSD.

DREVO MI JE SPOROČILO
DA SI ŽELI ŽIVETI V ČISTI
NARAVI. ŽELI SI, DA LJUDJE
NE BI METALI SMETI PO TLEH.
IN DA BI SE MANJ VOZILI
Z AVTI.

č) Nekaj likovnih utrinkov

d) Slikovno gradivo

13. Viri in literatura

- L. Lionni, Frederik pripoveduje, Abecedno drevo, EPTA, Ljubljana 1998.

- Zbrala in uredila D. Petkovšek, Slovenske uganke, Mladinska knjiga, Ljubljana 1978.

- Spletne strani:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/U_N_slovenscina_OS.pdf (Dostop 30 . 4. 2018.)

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/U_N_spoznavanje_okolja_pop.pdf (Dostop 30 . 4. 2018.)

<https://zastarse.si/otroci/otroske-uganke> (Dostop 12 . 5. 2018.)

1.11 PUSTOLOVSKI DAN

MARIJANA JERKOVIĆ
OŠ VIDE PREGARC, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- prepoznajo, poimenujejo in primerjajo različna živa bitja in okolja,
- vedo, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in od nežive narave,
- spoznajo, kaj potrebujejo sami in kaj druga živa bitja za življenje,
- vedo, kako sami varujejo naravo, skrbno ravnaajo z njo.

Ciljna skupina: 1. razred

Kratka vsebina: Ob koncu šolskega leta se z razredom pripravimo na sproščen dan v naravi. Vendarle pa ne vedo, da bo to v raziskovalnem, pustolovskem duhu. Začne se z najdenim skrivnostnim ključem, ki v učencih vzbudi interes, domišljijo in raziskovalni duh. Z več skrivnostnimi elementi – skrinjico, čarobnim kamnom, košaro, skrivnostnim zavitkom in zemljevidom – vzdržujemo napeto pričakovanje, ko pridemo do naše končne postaje, Koseškega bajerja. Tam razkrijemo skrivnostni zavitek, v katerem je knjiga Sonce potrebuje pomoč (Emiliani L.).

Gozdna pravljica je na videz preprosta, a z močnimi sporočili o pomenu radovednosti, sobivanju v različnosti in povezavi vseh živih bitij in narave. Pogovarjamo se o problemu v pravljici, in sicer, zakaj so bile živali tako zaskrbljene – kar navežemo na naše potrebe: kaj potrebujejo sami in kaj druga živa bitja za življenje. Koliko se pravzaprav zavedamo okolja in kako ravnamo z njim ter vsemi udeleženci – tudi drug z drugim. Nadalje poskušamo začutiti okolje, v katerem se nahajamo in iz tega jih vodimo do raziskovanja le-tega. Vsak dobi pustolovski znak na čelu (z barvo za obraz) in svojo knjižico, v kateri bo označeval živali in rastline, značilne za določeno okolje na opazovalni postaji. Koseški bajer nam strnjeno ponuja raziskovanje življenjskih okolij: jezera, gozda, polja, travnika. Vsaka opravljena naloga se nagradi s koščkom sestavljanke, ki jo učenci na koncu sestavijo v pobarvanko. Vendarle se tudi v naravi vse sestavlja in povezuje kot koščki sestavljanke.

Zaključni del je zasnovan tako, da učenci primerjajo različna živa bitja in okolja na način, da v parih uprizorijo kratek skeč. Izžrebajo listek z naslovom npr. deževnik in kamen. Pričakovano je, da se bo njihova domišljija še bolj odprla in strnila njihovo znanje in občutke v celoto. Dan se zaključi s priznanjem za varuha narave (oblikovan trakec okoli roke – nadlahti).

Elementi skrivnostnosti: ključ, skrinjica, čarobni kamen, skrivnostni zavitek, zemljevid

Način/i nagrajevanja učenca: učenec dobi za vsako opravljeno nalogo en del sestavljanke, na koncu tudi oznako varuha narave (trakec okrog roke) in pobarvan obraz (znak poguma)

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: rešuje uganke, opazuje okolje in išče, primerja in povezuje, vrednoti in pogloblja čut do naravnega okolja in sobivanja.

Organiziranost: 3 učiteljice

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: knjižice z opravljenimi nalogami (sprotno preverjanje) ter zaključna predstavitev v parih

1.12 ZAČUTIMO NARAVO

TANJA LOJEVEC
OŠ DRAGOMELJ, DOMŽALE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: spoznavajo svoja čutila

Ciljna skupina: 1. razred

Kratka vsebina: Učencem povem kratko zgodbo, v katero vnesem pridih čarobnosti, skrivnostnosti. (zgodba je v prilogi).

Dejavnosti v gozdu: S čutili začutimo naravo.

Učenci dobijo ob začetku dejavnosti - raziskovanja okoli vratu obesek - listič, kjer zbirajo žige ob opravljeni nalogi.

Učiteljica s pomočjo uvodne zgodbe spodbudi učence k raziskovanju. Skozi vse dejavnosti jih usmerja in vodi. Učenci preko lastnih izkušenj (izkustveno učenje) prihajajo do novih spoznanj.

DEJAVNOSTI:

ČUTILO ZA SLUH:

- Zapremo oči in za minuto prisluhnemo zvokom narave. S tihim štetjem na prste štejemo različne zvoke, ki jih slišimo (npr. šumenje listja, ptičje petje, žuborenje reke.....) O slišanih zvokih se kasneje pogovorimo (so to prijetni zvoki, je kaj zmotilo naše poslušanje, smo se lahko osredotočili na poslušanje, smo slišali tudi zvoke, ki niso del narave...?).
- Poudarimo, da z ušesi poslušamo, torej so ušesa naše čutilo za sluh.
- Učenci po opravljeni dejavnosti dobijo žig na uho obeska.

ČUTILO ZA VID:

- Učitelj v gozdu nabere nekaj naravnih predmetov (kamen, list, vejica, kostanjevo ježico, želod, žir, kostanj, delček lubja....), ne da bi učenci to opazili. Naberemo predmete, ki jih je v gozdu dovolj. Položimo jih na bel prt in jih pokrijemo.
Navodilo: Pod tem prtom leži nekaj stvari, ki jih lahko najdete v gozdu. Ko bom prt za kratek čas dvignila, si predmete dobro oglejte in si jih čim več zapomnite (preden damo učencem nalogo, jih opozorimo na prijazno ravnanje z naravo). Po ogledu predmetov naročimo učencem, naj se sprehodijo po gozdu (prostor jim omejimo), naj iščejo enake predmete. Po petih minutah jih pokličemo k sebi. Ko so zbrani, potegnemo izpod prta vsak predmet posebej in preverimo, ali so tudi oni našli tak predmet.
Iz nabranih predmetov lahko sestavijo sliko.
- Povemo, da z očmi vidimo, gledamo, zato so to naše čutilo za vid.
- Učenci po opravljeni dejavnosti dobijo žig na oko obeska.
- Učence spodbudim, da naberejo več različnih drevesnih listov. Ugotavljajo, s katerih dreves so listi odpadli, poimenujemo drevesa.
Iz nabranih listov lahko kasneje izdelamo gozdnega moža (iz uvodne zgodbe).

- pripravim tudi lupe, s pomočjo katerih učenci podrobneje raziskujejo naravo.

ČUTILO ZA TIP:

- Učenci v paru hodijo po gozdu. Prvi ima oči prevezane z rutico, drugi ga počasi vodi. Prvi s tipom prepozna materiale v gozdu, jih poimenuje, pove, kaj občuti (gladko, hrapavo, mehko trdo, vlažno, suho,...), drugi ga pri tem usmerja. Vlogi se po treh minutah zamenjata.
- Učenci posedejo v krogu. Pred seboj imamo košaro s plodovi. V vrečko skrijem enega od plodov. Vrečka potuje v krogu, otroci poskušajo s tipanjem prepoznati plod. Na tak način preskušamo tudi druge plodove.
- V škatle pripravim različne materiale iz narave, ki so jih učenci že imeli možnost spoznati in otipati (npr. mah, listje, lubje, kamenje, zemljo, kostanj....). Učenci pod vodstvom učiteljice ali drugega učenca, hodijo z bosimi nogami in zavezanimi očmi po vsebini v škatlah ter prepoznajo podlago po dotiku. Sproti ugibajo in poimenujejo material, ki ga začutijo ob dotiku.
- Povemo, da s kožo tipamo, občutimo, zato je koža naše čutilo za tip.
- Učenci po opravljeni dejavnosti dobijo žig na roko in/ali nogo obeska.

ČUTILO ZA VOH:

- V lončke pripravim različne snovi (maline – malinovec, citronka, bezeg – sirup, kamilica, kava..., lončke pokrijem in pokrove močno naluknjam, da vonj snovi pronica iz lončka. Učenci vonjajo in ugotavljajo, na kaj jih vonj spominja. Svoje ugotovitve lahko narišejo na majhen listič ter sličico priložijo k lončku. Na koncu si ogledamo ugotovitve ter se ob njih pogovorimo.
- Poudarimo, da z nosom vohamo, zato je nos naše čutilo za voh.
- Učenci po opravljeni dejavnosti dobijo žig na nos obeska.

ČUTILO ZA OKUS:

- Na mizo ob gozdičku pripravim zdravo malico. Na njej se bohoti raznovrstno sezonsko sadje, narezano na majhne koščke (jabolko, hruška, sliva, grozdje, kivi, limona, grenivka...) ter zelenjava (korenje, paradižnik, paprika, peteršilj, zelje, koleraba...). Učenci poskušajo in spoznavajo okuse, jih poimenujejo (sladko, kislo, grenko, slano). Poimenujejo sadež, ki ga poskušajo.
- Povemo, da z jezikom okušamo, zato je jezik naše čutilo za okus.
- Učenci po opravljeni dejavnosti dobijo žig na usta obeska.
- V prihodnjih dneh uporabimo sadje in zelenjavo tudi v gospodinjski učilnici, kjer pripravimo sadno solato in zelenjavno juho.

Elementi skrivnostnosti: navidezni gozdni mož

Način/i nagrajevanja učenca: Po vsaki opravljeni dejavnosti dobi žig na svoj obsek.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: posluša, opazuje, vonja, otipa, poskuša

Organiziranost:

- Dejavnosti lahko izvajamo v okviru naravoslovnega dne ali pa različne dejavnosti izvajamo ločeno, po posameznih urah.
- Dejavnosti bomo izvajali v gozdičku ob šoli, kjer teče tudi reka Pšata, ki je na tem delu razmeroma nizka in varna.

- Delo v skupini, v parih, individualno.
- V dejavnosti bo vključen en razred prvošolcev, cca 18 učencev. Dejavnosti bosta vodili dve učiteljici.

Učni pripomočki:

- Kartonček v obliki človeškega telesa, na vrvici, za okoli vratu (namenjen žigom ob opravljeni nalogi),
- 5 žigov,
Predmeti iz narave (kamen, list, vejica, kostanjeva ježica, želod, žir, kostanj, delček lubja ...), prt, večji kartoni, lupe,
- Rutice, košara z gozdnimi plodovi, vrečka iz blaga, kartonaste škatle, materiali iz narave (npr. mah, listje, lubje, kamenje, zemljo, kostanj ...)
- Lončki z naluknjanim pokrovom, snovi ((maline – malinovec, citronka, bezeg – sirup, kamilica, kava..., manjši lističi, pisala),
- Sezonsko sadje narezano na koščke, pladenj, nož.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: Učni list: Začutimo okolje

PRILOGA

Uvodna zgodba:

Rok zelo rad zahaja v gozd. Včasih se mu pridruži tudi mlajša sestra Eva. Eva se zelo boji sama pohajkovati po gozdu, saj se boji strašnih gozdnih bitij, vendar se ob Rokovi strani ti strahovi razblinijo. Njen starejši bratec je zelo pogumen in se ničesar ne boji. Evo pa včasih le rad podraži, da ji požene kri po žilah. Skupaj se sprehajata, poslušata ptice, opazujeta polže, mravlje....Večkrat za ljudmi pobereta tudi smeti. Še posebej rada se sprehajata po gozdu jeseni, ko pisano listje šumi pod nogami. S seboj vzameta košarico in vanjo nabirata gozdne plodove.

Nekega dne ju v gozdu preseneti dež. Nanju se vsuje listje z dreves. Rok s težavo otresa listje s sebe. Dežne kaplje mu polzijo po obrazu, listje se mu lepi na kožo. Končno se otrese nadloge in se ozre okoli sebe. Le kje je Eva? Kam neki je izginila? Rok se ozira, okoli sebe vidi le kupe odpadlega listja. Nenadoma se v bližini nekaj premakne.

Vas zanima, kaj se je Roku zgodilo potem?

Izza listnate gmote opazi velike radovedne oči, ki nepremično zrejo vanj. Dečku strah požene kri po žilah, srce mu vztrepeta. Le kaj je to? Nekakšen gozdni mož? Čeprav je bil pogumen fantič, je včasih tudi on pomislil na Evine besede, ko je čebljala o strahovih in gozdnih možeh. Že se pripravi k begu, ko se spomni, da bi utegnil ta gozdni mož odpeljati njegovo sestrico. Zbere ves pogum, kar ga premore in zakriči: »Gozdni mož, pusti me pri miru in vrni mojo sestrico Evo....« Močno se razburi in maha z rokami proti listnati gmoti, ko se nenadoma izpod kupa listja zasliši droben glasek: Rok, jaz sem, Eva! Kaj me ne poznaš? Kakšen gozdni mož neki! Listnato bitje poskoči, se otrese gmote odpadlega listja, ki se zaradi mokre obleke še vedno lepi nanjo in prikaže se smejoči Evin obraz.

Rok si od srca oddahne in se nasmeji mali sestrici. Objameta se in se še dolgo smejita nenavadni dogodivščini.

Kotiček, kjer Rok in Eva rada raziskujeta, si bomo ogledali tudi mi. Morda pa mi srečamo kakšnega gozdnega moža?

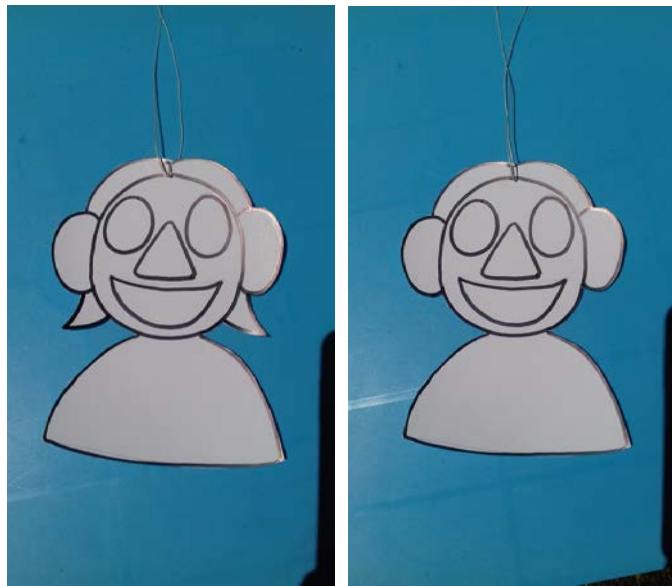
UČNI LIST:

Ime: _____
Datum: _____

Začutimo okolje

OBESEK :

1.13 SPOZNAJMO PTICE

MOJCA RUDOLF

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE SOČA, TOLMIN

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: - učenci spoznajo razlike med posameznimi pticami v obliki kljunov, vrsti hrane, gradnji gnezd...

Ciljna skupina: učenci od 1. - 4. razreda

Kratka vsebina: S pomočjo skritih predmetov (perje, jajce, valilnica..) spoznajo, da se bomo pogovarjali o pticah. Poslušajo pravljice, uganke o pticah in jih poizkusijo rešiti. S tipanjem prepoznava hrano, s katero se hranijo ptice. Razdelimo jim slike ptic z različnimi kljuni. V gozdu poiščejo hrano, ki jo posamezne ptice lahko jedo. Ponovimo, iz česa je gnezdo lahko sestavljeno. Posamezne skupine zgradijo svoje gnezdo, ga dobro skrijejo in nasprotne skupine ga morajo poiskati. Ponovimo zgradbo ptičjega telesa z iskanjem skritih slik, kjer so označeni posamezni deli telesa. Po skupinah razdelimo slike različnih ptic – s pomočjo naravnega materiala se preizkusijo v gradnji talnih slik. Nasprotne skupine ugibajo, katero ptico predstavlja slika.

Elementi skrivnostnosti: uporaba različnih iger, čutil, pravljič, ugank pri dejavnostih v gozdu

Načini nagrajevanja učencev: ob koncu vseh nalog skupine nagrajimo s »Cezarjevo šifro«, ki jo po skupinah rešijo in spoznajo še eno zanimivost o pticah.

Dejavnosti učenca – osebne izkušnje: skupinsko reševanje nalog, aktivno učenje, raziskovanje, terensko delo, metoda opazovanja, zaznavanja, občutenja, izkustveno učenje

Organiziranost: *lokacija:* bližnji gozd; *trajanje:* od 1-5 učnih ur; *mentor:* učitelj biologije, naravoslovja, razrednega pouka; *število učencev:* 15-25

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: S pomočjo didaktične igre *Hitre noge*, kjer morajo učenci čim hitreje poiskati določen predmet povezan s pticami (predmet poiščejo v pripravljeni posodi), ponovijo pridobljeno znanje o pticah.

SPOZNAJMO PTICE

MOJCA RUDOLF

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE SOČA, TOLMIN

Povzetek

»O gozdu se učimo iz gozda« se glasi staro načelo gozdne pedagogike. Ne v šolskih klopeh, temveč skozi igro naj bi otroci raziskovali gozd in sami odkrili povezanosti v naravi. Gozd je odličen prostor za raziskovanje, igro in bivanje v njem. Skozi igro se učijo in pridobivajo osnovna znanja za življenje. V šoli v naravi lahko izkoristimo bližino narave in uporabimo različne igre za doživljanje in učenje o naravi v naravi. Z uporabo različnih iger, čutil, pravljič, ugank in aktivnega učenja sem želela učencem nižje stopnje približati svet ptic. To so živali, ki jih v vsakdanjem življenju lahko pogosto srečamo, opazujemo in jih поблиžje spoznamo. Med seboj se razlikujejo po obliki kljuna, po različno oblikovanih nogah, barvi jajc, obliki in velikosti gnezda... Moj namen je bil, da otroke spodbudimo, da bi opazovali naravo in jo spoznavali na različne načine.

Ključne besede: ptice, kljuni, gnezda, deli telesa, igra, čutila, aktivno učenje, pravljičice, skrivnostnost

2 UVOD

Doživeti naravo in gozd s čutili in čustvi in si pridobiti čim več pozitivnih izkušenj je cilj doživljajske pedagogike oziroma gozdne pedagogike. V šoli v naravi se učenci družijo v naravnem okolju in jo spoznavajo na različne načine. Otroci naj bi skozi izkušnje, odkritja in doživetja v gozdu izoblikovali osebni odnos do gozda. V ospredju je učenje preko igre in neposredno pridobivanje izkušenj iz dogajanj v naravi. Otrokom mora biti omogočeno dožemanje gozda s čutili. Otroci naj bi vohali, tipali, okušali in poslušali. To jim omogoča opazovanje, raziskovanje, spoznavanje in ukrepanje. Šele takrat, ko otrok vzpostavi odnos z gozdom, ga začne zanimati tudi njegova spoznavna plat (Divjak Zalokar, 2008).

Narava nam omogoča, da se navdušimo, poučimo in si pridobimo izkušnje (Cornell, 1994). Danks in Schofield (2007) pravita, da bomo v igrah v gozdu odkrili, da so otroci strašansko radovedni in jih svet narave neustavljivo privlači – pravi izziv je, kako preprečiti, da bi to vedoželjnost izgubili. Pravita, da moramo spoštovati njihovo dragoceno sposobnost za čudenje in jim pomagati, da bodo sami znali odkrivati, kaj živi pod kamni na vrtu ali v skalnatih bazenčkih na obali. Otrokom moramo zagotoviti le dovolj časa, da se popolnoma zatopijo v svoje igre in izkazujejo svojo domišljijo.

Z igro otroci spoznajo svet in vse kar se dogaja okrog njih. Skozi igro se učimo - učimo pa se vse življenje. Vsak dan tako otroci kot odrasli pridobivamo nova spoznanja, nove izkušnje in doživljamo neodkrita. Za vse to potrebujemo energijo, ki jo ponujajo dejavnosti na prostem in narava. Zato sta igra in bivanje v naravnem okolju pomembna za normalen razvoj otroka (Uršič, 2014).

Pri spoznavanju narave smo vključili tudi element pravljičice, ker je poslušanje in pripovedovanje pravljič za otroka pomembna razvojna spodbuda, saj imajo pravljičice velik pomen za otrokov osebnostni, moralni in socialno-čustveni razvoj. Pravljičica je domišljajska pripoved in je med otroki in mladostniki še posebej priljubljena, saj ustreza različni stopnji njihovega razvoja. Pravljičice bogatijo otrokovo življenje in ga obdajajo s čudežnostjo prav zato, ker se otrok natančno ne zaveda, s čim so ga očarale (Škrubej, 2017).

Pri spoznavanju živega in neživega sveta okoli sebe, lahko otroci do različnih spoznanj pridejo tudi z lastno aktivnostjo. Aktivno učenje naj bi učenca miselno in čustveno aktiviralo. Tako

učenje poteka z lastnim raziskovanjem in samostojnim razmišljanjem, z iskanjem in potrditvami hipotez. Otrok bo tako pridobil trajnejše znanje, ki ga bo lahko uporabil v novih situacijah (Klančnik, 2015).

2 AKTIVNOSTI POVEZANE S SPOZNAVANJEM PTIC

2.1. Skriti predmeti

Za uvod z otroki naredimo krog in jih spodbudimo, da bomo izbrali prostovoljca, ki si bo v vrečki izbral predmet, ter ga ostalim sošolcem zelo dobro opisal (predmet ostane skrit v vrečki, ves čas ga lahko tipa in opazuje in ne pokaže ostalim). Tisti, ki predmet (ptičje perje, jajce, valilnica, različna hrana za ptice...) po opisu prepozna, bo lahko naslednji na vrsti. Otroci s pomočjo skritih predmetov spoznajo, da se bomo pogovarjali o pticah.

2.2. »Kdo sem« - Pravljice (pesmice) in uganke o pticah

Otrokom pokažemo nekaj slik različnih ptic. Predstavimo jim njihova imena in preberemo nekaj pravljič/ugank, kjer nastopajo različne ptice. S poslušanjem le-teh poizkušajo prepoznati ptice, ki v pravljici/uganki nastopajo. Napišemo nekaj kratih živalskih ugank. Besedilo oblikujemo tako, da zajame nekaj pglavitnih lastnosti ptic (njen življenjski prostor, hrano, videz...). Pri pisanju besedila upoštevamo otrokovo predznanje. Ko otroku beremo besedilo, naj tiho posluša do konca. S tem ga spodbudimo, da ostane zbran do konca in da prisluhne podrobnostim besedila.

Na svetu je toliko majhnih ptic, da jih je težko prepoznati. Mene pa boš z lahkoto prepoznal, saj imam na prsih lepo oranžno liso. Kako mi je ime? (TAŠČICA) (Herrmann, 2015).

Sem ptica. Živim v bližini ljudi, vendar sem plaha. Zadržujem se po vrtovih in si iščem hrano: žuželke, črve, koščke sadja in druge zanimive reči. Rada imam bleščeče predmete; če najdem kaj svetlečega to brž odnesem v svoje gnezdo ali skrivališče. Sem precej velika in druge ptice se me bojijo, jaz pa jih preženem in jim pojem hrano. Zagledaš me lahko že od daleč, saj je moje perje črno in belo in se kovinsko blešči. Imam dolg rep in močan glas, ki ga zlahka prepoznaš. Aha, pravijo še, da sem klepetulja! Kdo sem? (SRAKA) (Herrmann, 2015).

Ko zima obleče nam zemljo v belo, v ptičji krmilnici spet je veselo. K pojedini mnoge se zbirajo ptice, liščki, zelenci, vrabci, sinice. Poglej ga tam ptička – kot kak policaj s kapico plavo želi zalogaj. Je majhen, pa vendar bori se zavzeto, da vrabcu iztrgal bi zrno načeto. Peruti ima plave, trebušček rumen, kljunček pripravljen za trenje semen. Po čelu in licu ves snežno je bel, čez bistro oko pa je mako nadel. Kaj torej je ravbar ali žandar? Morda vse v enem, a njemu ni mar. (PLAVČEK)

Ko zima pospravlja kovčke začne, zasliši se pesem, ki seže v srce. Žgolenje prelepo z vseh strani, nam črni ptič pevec veselo deli. Prepevajo ptiči ob mraku in zori, vsak s svojega grma, drevesa tam gori. Toni so glasni, nizki, visoki, vsak rad bi popeljal nevesto k poroki. A one zamišljeno v skromni opravi sprašujejo se; «Kateri je pravi?» (KOS) (Šergon, 2010).

Ptica vitka, ptica mila, kam svoj rep si pomočila? Vsa si črna kakor saje, rep pa rdeč kot jagoda je. Si se perja sramovala, da vsaj rep si barvat dala? Kažeš nam ga zdaj bahavo, z njim potresaš kot za stavo. Vendar ljubka si in zala, prav je tvoja samohvala. (ŠMARNICA) (Šergon, 2010).

2.3 Kakršna hrana, takšen kljun

Pripravljenih imamo nekaj vrečk, v katerih je različna hrana s katero se ptice hranijo. Otrok prostovoljec dobi vrečko, jo potipa in poskuša ugotoviti, kaj je v njej. Ko pove svoj odgovor, vrečko odpre in pokaže hrano, ki je v vrečki (npr. lešniki, orehi, sončnična semena, arašidi, storži, koruza ...).

Otroke razdelimo v skupine. Izberemo 4-6 vodij in vsak vodja izbira otroke toliko časa, dokler niso vsi razdeljeni. Vsaka skupina dobi sliko ptice, ki ima kljun drugačne oblike – zakrivljen kljun s prekrížanimi konicami, dolg in tanek kljun, kratek in tanek, močan in zakrivljen, dolg in debel, kratek in debel. Otroci dobijo še plastične banjice in v gozdu s pomočjo slike ptice poiščejo primerno hrano za ptico s takim kljunom. Lahko poiščejo hrano, ali le predmet, ki jih na določeno vrsto hrane spominja (npr. najdejo lešnik s katerim se hrani veverica, veverico pa lahko poje ptica ujeta).

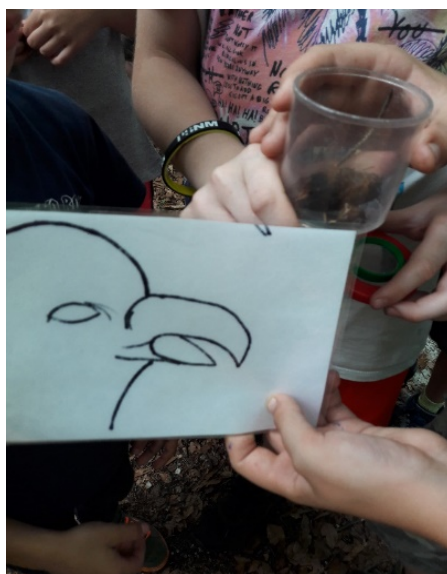
Po določenem času se skupine spet zberejo skupaj in pokažejo nabrani material. Vodja vsake skupine pokaže sliko ptice in hrano, ki so jo našli. Z učenci pregledamo nabrani material in predstavimo pravilne rezultate.

Oblika kljuna in hrana, s katero se ptica s takim kljunom hrani:

SLIKA KLJUNA	OBLIKA KLJUNA	HRANA
	zakrivljen kljun s prekrížanimi konicami	smrekova semena
	dolg, tanek	deževniki, žuželke v tleh
	kratek, tanek	žuželke in njihove ličinke

	močan in zakrivljen	ptice, glodavci
	dolg, debel	žuželke in njihove ličinke pod lubjem
	kratek, debel	semena

Avtor tabele: Irena Štangelj Pavlakovič

2.4. Gradimo gnezdo

Pripravimo slike različnih gnezd ali otrokom pokažemo kakšno pravo, zapuščeno gnezdo. Spodbudimo jih naj poiščejo nekaj materiala, ki ga ptice uporabljajo za gradnjo. Vsaka skupina dobi navodilo, da iz različnega materiala sestavi ptičje gnezdo. Da bodo lažje izdelovali gnezda, jim razdelimo osnovo za gradnjo spleteno iz žic. Otroke spodbudimo, naj uporabijo čim bolj raznolik material. Razdelimo jim tudi kartice, kamor zapišejo iz kakšnega materiala je zgrajeno njihovo gnezdo. Ko so gnezda narejena jih morajo še postaviti nekam v okolico in na kartico tudi označiti, kam so jih skrili. Skupine si med seboj zamenjajo kartice z opisi gnezd. Povemo jim, da bodo postali naravovarstveniki in poiskali gnezda njihovih sošolcev s pomočjo opisa na kartici.

2.5 Moji sestavni deli so...

Otrokom pokažem sliko ptice in skupaj spoznamo sestavne dele ptičjega telesa. Povem jim, da so slike, na katerih je označen posamezen del telesa, skrite v njihovi bližini. Učitelj zakliče del telesa in skupine poizkusijo poiskati sliko, kjer je označen posamezen del.

2.6 Ustvari sliko

Vsaka skupina dobi sliko drugačne ptice in je ne pokaže sosednji skupini. Iz naravnega materiala poizkusijo narediti talne slike. Ko so slike narejene si jih skupaj ogledajo in ugotovijo, katero ptico predstavljajo.

2.7 Hitre noge

V tej igri bomo z učenci ponovili znanje o pticah. Razdelimo jih v dve enakovredni skupini, ki stojita v ravni vrsti. Vsak otrok predstavlja eno številko na eni strani in iste številke so na drugi strani. Na sredino položimo predmete, ki smo jih uporabili pri dejavnostih – ptičje perje, jajce, valilnica, slike delov telesa, slike različnih kljunov...Ko se igra začne, se učenci s hrbti obrnejo drug proti drugemu, učitelj zakliče število in oba člana iz nasprotne skupine, ki predstavljata isto število, med predmeti poiščeta tistega, ki ga učitelj pokliče. Kdor prvi najde predmet prisluži skupini točko, če predmet primeta hkrati, dobi skupina le pol točke.

3 PRIČAKOVANI UČNI REZULTATI

Ptice so nam lahko v veliko pomoč pri doseganju vzgojnih in izobraževalnih ciljev na vseh stopnjah šolskega sistema. Z njimi otroke in mlade navajamo na opazovanje narave in spoznavanje biotske pestrosti ter v njih budimo pozitiven in odgovoren odnos do živih bitij in okolja, v katerem živijo. Želeli smo, da bi učenci s pomočjo različnih didaktičnih pristopov spoznali zgradbo ptic, razlike med posameznimi pticami v obliki kljunov, vrsti hrane, gradnji gnezd...

4 NAGRAJEVANJE UČENCEV ZA POSAMEZNE UČNE DOSEŽKE

Po uspešno rešenih nalogah in izzivih vsaki skupini učencev razdelimo »Cezarjevo šifro« kot zaključek dejavnosti spoznavanja ptic. Šifro poizkusijo rešiti in ugotoviti, katere vrste ptic so v Sloveniji najpogostejše. Učenci tekmujejo, katera skupina prej reši Cezarjevo šifro. Nalogo rešijo tako, da se v abecedi premaknejo za eno črko naprej:

Šifra: ČNLŽCH UPŽADB UDKHJŽ RHMHBŽ RHUŽ UPŽMŽ
Rešitev: DOMAČI VRABEC VELIKA SINICA SIVA VRANA

Šifra: ČNLŽCH FNKNA SCHMJŽUDB
Rešitev: DOMAČI GOLOB ŠČINKAVEC

Mlajšim učencem (1.r) pomagamo tako, da jim poleg šifer damo še napisano abecedo za pomoč.

5 ZAKLJUČEK

Gozd kot naravno okolje spodbuja posameznikovo ustvarjalnost in domišljijo, kjer učenci izrazijo svoj notranji svet ter si poiščejo naravne materiale za igro in ustvarjanje. To se je izkazalo tudi v naših dejavnostih, kjer so svet ptice spoznali skozi igro, v pravljičah, z lastno aktivnostjo in občutenjem.

LITERATURA

- Cornell, J. (1994). Približajmo naravo otrokom. Celje: Mohorjeva družba.
- Danks, F., Schofield, J. (2007). Igrišča narave. Radovljica: Didakta
- Divjak Zalokar, L. (2008). Pomen gozdne pedagogike pri oblikovanju odnosa otrok do gozda. Ljubljana, Biotehniška fakulteta
- Herrmann, E. (2015). 100 dejavnosti za odkrivanje sveta po metodi Marie Montessori. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Klančnik, N. (2015). Otroci spoznavajo vodo in lastnosti drugih tekočin. Ljubljana, Pedagoška fakulteta
- Šergon, P. (2010). Živalski svet v verze spet. Izola: Graffit Line
- Škrubej, S. (2017). Pomen pravljič za socialno čustveni razvoj otroka. Ljubljana: Pedagoška fakulteta

1.14 KDO SI PA TI? SE PREPOZNAVA V ELEMENTIH NARAVE?

BOJANA ILJAŽ

OŠ FERDA VESELA, ŠENTVID PRI STIČNI

POVZETEK

V članku je predstavljena učna ura v najboljši učilnici, naravi. Učna ura je usmerjena v prepoznavanje podobnosti in razlik med ljudmi ter v poznavanje ljudi, s katerimi tvorimo ožji socialni krog. Izvedena je z učenci prvega razreda v bližnjem gozdu, ki je otrokom že dobro poznan. Elementi iz narave so uporabljeni za opisovanje karakteristike oseb ter njihovega značaja. Dejavnosti temeljijo na izražanju ter povezovanju predmetov in živih bitij med seboj. Otroci so naravo zaznavali z vsemi svojimi čutili ter se naučili povezovati lastnosti predmetov iz narave z lastnostmi ljudi. Dejavnost je s pomočjo elementov skrivnosti ves čas usmerjena v domišljjsko sfero, kamor na srečo še zaidejo misli naših najmlajših.

Ključne besede: gozd, opis, izražanje, prepoznavanje, skrivnost.

1. UVOD

Otroci so najboljši raziskovalci. Preiščejo vse kotičke, če so jim le dosegljivi. Raziskovalno naravo nosijo že v sebi. Naša naloga je, da jo spodbujamo, usmerjamo in ne zatiramo. Ko prestopijo prag šole, smo kot starši na eni strani zaskrbljeni, kam nam odhajajo, na drugi strani pa ponosni, kako veliki so že. Ob tem prehodu pogosto stopijo iz enega kroga prijateljev v drugega. V odnose vstopajo že od malih nog. Kako pa jih s svojim obnašanjem, s svojim značajem in zgledom gradijo? Se poznajo med seboj? Se znajo opisati, po opisu prepoznati? Kako jih to naučimo? Mnogi pravijo, da otroci v tem obdobju razmišljajo še precej naivno. A to ni res. Razmišljajo svojim razvojnim sposobnostim primerno. Veseliti se moramo, če so njihove domišljjsko-čutne zaznave bogate in trajajo. Naj le trajajo. V kasnejšem obdobju odraščanja so le-te lahko sprostitev, beg iz realnosti in s tem oddih. Kaj pa skrivnosti? Jih imamo radi? Kaj povzročijo v našem telesu? Niso samo otroci tisti, katere skrivnost vznemiri, v njih vzbudi radovednost, jim da občutek vrednosti. Zakaj? Skrivnosti se ne zaupa vsakomur. S pomočjo skrivnosti posredujemo otroku občutek pomembnosti, hkrati pa si pridobimo vso njegovo pozornost, saj je radovednost še zmeraj lastnost, ki je v ospredju otroške narave. Večkrat bi se morali spomniti, kako preprosto jo je pričarati. Že ustrezna gestikulacija je pogosto dovolj.

2. IZVEDBA UČNE URE

2.1 Pred izvedbo učne ure v naravi

Učenci so stali v krogu s hrbti obrnjenimi navznoter kroga. »Zagrnili smo zaveso«, torej obmolnili (z vzročenimi rokami smo nakazali poteg zavesa proti tlom). Delo v tišini je veljalo do prihoda do našega zbirnega drevesa v bližnjem gozdu (imenovali smo ga »naše drevo«). Iz škatle so izžrebali listek z imenom sošolca/-ke. Tiho so prebrali zapisano ime, zaprli oči in se niso ozirali po tistem sošolcu, ampak samo pomislili nanj. Podala sem navodilo: «Na poti do gozda imejte ves čas v mislih tega sošolca.»

2.2 Izvedba v naravi

Med hojo do gozda smo bili tiho. Ko smo prispeli na zbirno mesto, je vsak učenec poiskal en predmet, ki ga je našel na gozdnih tleh. Omejila sem prostor gibanja, da so ostali v mojem

vidnem polju. Na moj znak (oponašanje hukanja sove), so se vrnili na zbirno mesto k drevesu. Delo je še vedno potekalo v tišini. Postavili smo se v krog, »razgrnili zaveso« in vsak je poimenoval ter opisal predmet, ki ga je držal v rokah (kakšen je na otip in kakšen po videzu). Po končanih opisih sem pogovor usmerila v simbolno primerjavo posameznega predmeta z značajem človeka, izražanjem čustev, vedenjem ljudi (npr. trd kamen – odločna oseba, zmeraj doseže svoje želje in zahteve, glasen, razburljiv; mah – nežna, tiha, miroljubna oseba, ki se ne podaja v konflikte; vejica z iglicami – rada zbada, povsod je je polno, je nasmejana ipd.). Dovolila sem izražanje na učenčevem nivoju in predstavah. Med opisi sem prav tako spodbudila k primerjavi dveh podobnih predmetov (dva kamna, dva lista, dve vejici itd.) Za opravljeno nalogo sem vsakemu narisala črtico s flomastrom na njegovo dlan. Nisem izdala pomena te črtice.

Glede na vse slišane opise predmetov, je vsak posameznik poiskal predmet v gozdu, s katerim bi značajsko ponazoril sošolca, ki ga je izžrebal na začetku ure. Na isti znak (oponašanje hukanja sove), so se vrnili na zbirno mesto, se postavili v krog, poimenovali predmet ter povedali, kako ta predmet ponazarja sošolca, čigar značaj, vedenje predstavlja. Poskušali smo prepoznati osebo. Morda je kdo prepoznal tudi samega sebe. Če osebe nismo prepoznali, je z opisom nadaljeval naslednji. Po končanih opisih in ugibanjih, so se učenci, ki niso bili prepoznani, postavili na sredino kroga ter zatisnili oči. Tisti, ki ga je opisoval, je stopil za njegov hrbet ter mu z dlanmi prekril oči. Ta ga je lahko potipal po dlaneh, rokavih (do koder seže) in laseh ter poskusil ugotoviti, kdo je bil. Opravili smo kratek pogovor o prejšnjem opisu in zakaj ga nismo prepoznali. Za opravljeno nalogo sem ponovno vsakemu narisala črtico s flomastrom na njegovo dlan. Pogosto se je zgodilo, da je bil marsikdo presenečen nad besedami, s katerimi so ga opisali sošolci.

Po tej dejavnosti je sledila igra, ki se je imenovala *O sebi bi rad povedal*. Omogočili smo, da je vsakdo povedal o sebi še kaj, za kar bi rad, da ve o njem skupina sošolcev (omejila sem jih s časom). Za opravljeno nalogo sem narisala črtico s flomastrom na njihovo dlan. S skrivnostnim glasom in začudenim pogledom sem z rokama nakazala, da »zapiram zaveso«. Učenci so mi z gibom sledili in obmolknili. Z gibom sem jim nakazala povabilo, da so mi sledili po poti. Sporazumevali smo se z gibi. Usmerjala sem jih na opazovanje, poslušanje, tipanje narave. Na primernem mestu sem se ustavila, »odgrnila zaveso« in podala navodilo: »Poišči si »svoje« drevo (nista smela biti dva učenca pri istem drevesu). Izberi ga glede na sebe, svoj značaj in vedenjske vzorce. Spomni se na opis pri predmetih pri prvi nalogi v gozdu. Drevesu lahko daš tudi kakšno ime.« Dala sem jim čas, da so drevo spoznali s svojimi čutili ter razmislili, kako bodo predstavili svoj izbor.

Na znak (oponašanje hukanja sove), so se vrnili na zbirno mesto. Povedali so, če so imeli težave pri izbiri drevesa. Sprehodili smo se od drevesa do drevesa, ki so nam ga posamezniki

učenci predstavili. Komentirali smo primernost izbire. Za opravljeno nalogo sem narisala črtico s flomastrom na njihovo dlan.

S skrivnostnim glasom in začudenim pogledom sem z rokama nakazala, da »zapiram zavese«. Učenci so mi z gibom sledili in obmolknili. Z gibom sem jim nakazala povabilo, da so mi sledili po poti. Usmerila sem jih na opazovanje. Namerno sem šla mimo opazne vreče. Počakala sem, da me je nekdo opozoril nanjo. Povprašala sem, če si upamo pogledati, kaj je skritega v njej.

Prepričana sem bila, da bo otroška radovednost zmagala. Zbrali smo se okrog vrečke, izvlekli iz nje skrivnostno skrinjico, jo odprli ter v njej našli majhne prozorne vrečke ter pismo, ki sem jim ga prebrala:

»Pozdravljeni mladi korenjaki,

že ves čas opazujem vaše raziskovanje mojega doma. Nabirate vejice, kamenčke, liste, storžke, božate, objemate, vohate drevesa ipd. Ne vem, kaj vas je prineslo v raziskovanje mojega doma. A vas je kdo od mojih stanovalcev povabil? Še dobro, da niste preglasni, sicer bi vas naše živali že davno odslovile.

Sicer pa ... kdo sploh ste? Ajaaaa, prvošolci! Nasmejani, vedoželjni, igrivi in zanimivi. Imam prav? Ste vsi takšni? Ali je kdo med vami tudi kdaj nagajiv, žalosten, jezen, lenoben in zaspan? Aha ... pa sem vas ujel v past. Sem vam dal mislite, a ne? Veste, tudi mi palčki nismo vsi enaki. Aha ... nisem se vam niti predstavil. Sem palček Stražar. Najbolj vesten, redoljuben in zmeraj bdim nad našim gozdom. Zato pa sem vas opazil. Sicer vas ne bi, ker ste prišli tako tiho. Najprej sem pomislil, da so v gozd prišli potuhnjeni roparji. No, kje sem ostal? Ja, tudi palčki nismo vsi enaki. Eni so igrivi, iskrivi, veseli, zabavni, polni zanimivih idej in šal. A tudi ti so kdaj žalostni, jezni in potrti. Imamo pa tudi takšne, ki kar naprej godrnjajo, se pritožujejo, jokajo, stokajo ..., ampak tudi brez njih ne bi šlo. Kljub vsemu stokanju in tarnanju delo dobro opravijo. Ostali pa smo se že naučili, da jih sprejmemo takšne kot so in preslišimo njihovo stokanje in nerganje. Verjamem, da so se tudi oni mogli privaditi našim vragolijam, glasnemu smehu in petju.

Dragi otroci, vsi smo si različni. Tudi eden ni enak drugemu. Saj ste opazili, da niste našli dveh enakih kamnov, dveh enakih vejic, dveh enakih storžkov. Tudi dveh enakih dreves ne. Torej? Zakaj bi se pritoževali. Prav lepo je, da smo si različni. Skupaj živimo, se imamo radi, si pomagamo in se drug od drugega veliko naučimo. Mislite, bi lahko živeli sami in bili srečni? O

ne, samo pomislite ... tudi eno samo drevo ne predstavlja gozda. Gozd pa potrebujemo, tako rastline, kot živali, kot tudi ljudje. Torej, zapomnite si za zmeraj, zdrav in popoln človek je samo človek v družbi. Drug drugega potrebujemo!
Sedaj pa vzemite vsak svojo vrečko in vanjo naberite spominke, s katerimi boste obdarili ljudi, s katerimi bi delili svojo srečo.»

Za trenutek smo brez besed postali, da so lahko otroci ponotranjili besede palčka Stražarja, ki so imele veliko sporočilno vrednost. Nato sem razdelila vrečke, jih omejila s prostorom in časom, a tokrat sem jim pustila dalj časa za raziskovanje. Z znakom sem jih ponovno zbrala ter jim na dlan narisala še zadnjo črto. Če je kdo želel, nam je predstavil predmete, ki jih je nabral.

Ob koncu dejavnosti sem povprašala, kako bi bile te narisane črte na dlani, ki so jih dobili po vsaki opravljeni nalogi, povezane s tem, kar smo se to uro v gozdu naučili in hkrati s sporočilom, ki smo ga prejeli od palčka Stražarja.

Odgovore smo komentirali in usmerili v glavne cilje ure – črte na dlani so se stikale. Predstavljale so vejo z manjšimi, krajšimi vejicami in predstavljale so ljudi, ki so med seboj povezani, čigar življenja se prepletajo. Črte pa so predstavljale tudi drevesa, ki skupaj tvorijo gozd. Bogati z novimi izkušnjami in novimi spoznanji, smo se vrnili v učilnico.

3. ZAKLJUČEK

Učna ura je bila skoraj v celoti izvedena v naravi. V osnovi sem jo zastavila za manj številčne skupine ter tudi za izvedbo z mlajšimi otroki (predšolskimi). Številčnost skupine veliko prispeva k sami izvedbi, saj je pri posameznih nalogah veliko izražanja. Sam pristop k nalogam pa izzove vsakega posameznika, torej individualno delo. Pri izvedbi ure gre za sprotno preverjanje razumevanja. Dobro je, da se učenci med seboj dobro poznajo in da jih vodi učitelj, ki jih tudi dobro pozna. S tem lahko posameznika ob slabšem razumevanju lažje usmerjamo in mu pomagamo. Mlajši učenci se pogosto še učijo izražanja čustev, vedenja, čutenja z besedami.

Elementi skrivnosti se zvrstijo od začetka do zaključka učne ure. Na začetku ure so skrivnostno obdržali izžrebano ime sošolca/-ke. Nato so skrivnostno, za tega sošolca, iskali predmet, s katerim bi ga opisali. Ves čas so jih na dlane spremljale skrivnostne črte, ki so jih prejemale ob opravljenih nalogah. Potrudila sem se, da sem s svojim glasom, mimiko in gibi celega telesa ves čas »držala« skrivnostno ozračje. V tišini in zvokih narave so spremljali ter zaznavali skrivnostne zvoke gozda, se dotikali dreves, našli skrivnostno skrinjico ter iskali

skrivnostno bitje, ki jih je opazovalo in nagovorilo. Skrivnosti so se kar vrstile. Oči malih radovednežev pa se iskrale kot ob najsvetlejših novoletnih lučkah.

4. ANALIZA IZVEDENE DEJAVNOSTI

Ura je bila izvedena v času pouka spoznavanja okolja v prvem razredu. Izvedla sem jo po načrtu. Kljub pripravljenosti učencev na vsebino in taktilnemu usmerjanju v naravi, so imeli kar nekaj težav pri izražanju. Pri vsaki nalogi sem prva začela z opisi, tako da jim je bilo lažje. Drug drugemu smo pomagali z usmerjanjem. Pri tem se je pokazala solidarnost in trud, da bi vsakemu uspelo. Opazili so, da ne bodo prišli na vrsto, dokler sošolec pred njim ne bo opravil naloge (opisa). Zelo zanimivo je bilo že na začetku, ko so izžrebali sošolca in morali molčati, kdo to je. Pri primerjavi sošolca s predmetom iz narave in ugibanjem, kdo to je, jim je postalo zelo zabavno. Ugotovili smo, da se med seboj že zelo dobro poznamo, a hkrati smo bili pri kakšnem opisu presenečeni. Smo pa naleteli tudi na učenca, ki je izbral zelo neprimeren predmet za določeno osebo. Kasneje smo mu to tudi povedali ter mu pomagali izbrati primernejšega. Kljub temu je dobil nagrado (črto na dlan) za opravljeno nalogo. Pri iskanju predmetov smo našli tudi nekaj odpadkov, ki ne sodijo v gozd. Dali smo jih v vrečko ter jih odnesli v šolo med odpadke.

Pri opazovanju so bili zelo spretni, saj so bili prepričani, da jim bodo ponagajali škratje. Nekaj ur pred to izvedbo smo namreč brali pravljico *O pastirjih in škrtih s Krvavca*, saj smo bili namenjeni na zaključno ekskurzijo po opisani poti. Iskali so torej kakšno past, ki bi jim jo nastavili škratje. Na koncu so našli to skrinjico s pismom palčka Stražarja. Nekaj učencev je imelo pomisleke, da sem to skrinjico nastavila jaz, a so drugi učenci zaustavili njihovo sumničenje s prepričanjem, če škratje obstajajo na Krvavcu, zakaj potem tukaj ne bi bilo palčkov. Razložili smo razliko med škrti in palčki. Ugotovili smo, da nam ta palček ne želi ničesar ušpičiti, ampak nam očitno želi samo nekaj sporočiti. Ob koncu prebranega pisma palčka Stražarja smo obnovili njegovo sporočilo. Učenci so ga začeli klicati in iskati. Razložila sem jim, da jih on opazuje in se verjetno ne želi prikazati. Opomniti sem jih morala na zadnjo nalogo, ki jim jo je zastavil. Šele potem so prekinili s klicanjem in se spogledali. En učenec je na glas ponovil zadnjo nalogo in takrat so dejansko začeli nabirati. Ob koncu smo kar čez prozorne vrečke pogledali nabrano. Mnogi so začeli naštevati, zakaj so določen predmet izbrali za določeno osebo (ponovili so opis iz druge naloge). Spoznanje, da so povezovali nabran predmet z določeno osebo, mi je dalo povratno informacijo, da so se iz te ure nekaj naučili. Ugibanja o pomenu črt na roki so bila različna. Smo pa z usmerjanjem in primerjavo vej na drevesu prišli do spoznanja, da smo mi med seboj povezani. Spoznanje enega izmed učencev je bilo, da je naš razred kot eno drevo z vejami učencev. Ta razlaga je bila zelo smiselna in vsem všeč. Usmerila sem jih na več dreves v gozdu, več razredov v šoli itd. Prišli smo do ugotovitve, da naša šola predstavlja gozd z drevesi. Zaključila sem z mislijo, da moramo tudi mi poskrbeti, da bo ta gozd čist in da bodo drevesa, ki bivajo v njem zadovoljna, vesela in zdrava.

Po izvedbi sem ugotovila, da bi bila ura zelo zanimiva tudi s starejšimi učenci. Morda bi jo bilo vredno preizkusiti tudi po večdnem druženju (npr. taborjenju), ko se otroci med seboj že malo spoznajo. Dejansko so jim opisi drugih ter ugibanja zelo zanimivi. Bi pa bilo z mlajšimi učenci, starimi pet let, verjetno zelo težko zaradi izražanja. Že sedemletniki so imeli pri tem kar nekaj težav.

5. VIRI IN LITERATURA

Kolar, M. in drugi. (2011). Učni načrt. Program osnovna šola. *Spoznavanje okolja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Kavčič, I. in drugi. (2018). Seminar: Didaktični pristop za učenje na prostem: pristop skrivnosti. Rakov Škocjan: Ministrstvo za izobraževanje, znanje in šport

1.15 MEŠANJE SNOVI

KLAVDIJA TURK SUKA

OŠ LOG – DRAGOMER, BREZOVICA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- Vedo, da pri mešanju snovi lahko spreminjajo lastnosti sestavin ali pa ne.
- Znajo dokazati, da se pri nekaterih pojavih lahko spremenijo lastnosti snovi.
- Eksperimentirajo in napovedujejo, operacijsko določajo lastnosti, preverjajo napovedi.
- Znajo se za delo pripraviti in po končanem delu pospraviti.

Ciljna skupina: učenci 2. razreda pri naravoslovnem dnevu Poskusi iz naravoslovja.

Kratka vsebina: Skozi naravoslovni dan učence vodita Jean Charles in Aferdita (skriti osebi, ki ju spoznajo na koncu preko fotografije). Jaz berem zgodbo, učenci pa delajo po njunih navodilih. V učilnici jih čaka prva naloga. V vreči je 6 različnih predmetov (kos čipke, lesena slika, prazna konzerva, plastična žogica, papirnata čajna vrečka, storž). En učenec, vzame en predmet v roko, ga otipa in ga opisuje tako, da ostali učenci skušajo uganiti, kateri predmet drži v roki. Npr. je mehak, narejen iz blaga, hrapav, uporabljamo ga za ... Tako naredimo z vsemi šestimi predmeti. Na koncu vsebino vreče zložim na mizo. Poimenujejo predmete, ugotavljajo, iz katerega materiala so, kakšni so na otip, kakšne oblike so ... Učenci predvidevajo, kateri predmeti plavajo na vodi in kateri v vodi potonejo. Napovemo, da bomo ugotavljali lastnosti predmetov in snovi.

V drugi nalogi mešamo snovi. Pripravimo kozarec vode in sadni sirup. Ogledajo si vodo in sirup, opišejo njune lastnosti (barvo, agregatno stanje). Na tablo narišemo kozarec s sirupom (označen z barvo) in kozarec vode. Pogovarjamo se Kaj se zgodi, če zmešamo vodo in sirup? Učenci povedo svoje napovedi in jih narišejo v zvezek. V kozarcu zmešamo sadni sirup in vodo. Kaj smo ugotovili? Narišejo v zvezke.

V tretji nalogi zopet mešamo snovi in rešujejo naloge v DZ. Delamo poskuse (cedevito, olje, kakav, sladkor, zemljo, milo mešamo z vodo), rišejo napovedi in ugotovitve. Povzamemo splošne ugotovitve: Nekateri snovi se med seboj mešajo. Katere? Nekateri snovi se med seboj ne mešajo. Katere? Nekaterim snovem se lastnosti pri mešanju z drugimi snovmi spremenijo. Katerim? Nekaterim snovem se lastnosti pri mešanju z drugimi snovmi ne spremenijo. Katerim?

V četrti nalogi nas Jean Charles in Aferdita napotita v gospodinjsko učilnico, kamor odnesejo vse sestavine in mešajo snovi po njunih navodilih. Pripravijo tradicionalno francosko sladico »clafoutis« in limonado. Naravoslovni dan se zaključi s pospravljanjem in okušanjem biskvita ter limonade. Preko Jean Charlesa in Aferdite ter francoske sladice je naravoslovni dan povezan s projektom Evropejčki, kjer smo v tem šolskem letu spoznavali državo Francijo.

Elementi skrivnostnosti: kdo sta skrivni osebi Jean Charles in Aferdita; kako se pri mešanju snovi spreminjajo lastnosti sestavin ali pa ne; kaj nastane, če mešamo snovi po navodilih, ki sta jih zapisala Jean Charles in Aferdita.

Načini nagrajevanja učenca: poskušanje zmesi (napitkov in biskvita).

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: osvajanje in ponavljanje učne snovi, priprava materialov pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje, spoznavanje novega recepta in hrane.

Organiziranost: lokacija: matična in gospodinjstva učilnica; trajanje: naravoslovni dan, mentor: učiteljica razredničarka, št. učencev: dvajset.

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: učenci individualno napovedujejo, kaj se bo zgodilo, skupaj delamo ugotovitve oz. zaključke.

1.16 VREMENSKI DETEKTIVI

KATJA KOVAČIČ
OŠ SOSTRO, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

Učenci:

- se naučijo spremljati in opisovati vremenske pojave,
- opazujejo in opišejo spreminjanje in gibanje oblakov,
- znajo določiti smet in moč vetra.

Ciljna skupina: 2. razred

Kratka vsebina:

Pred učence prinesem veliko pisano škatlo. Povem jim, da sem jo našla pred učilnico, skupaj s skrivnostnim pismom. Pismo skupaj preberemo. Piše nam palček Blisk, ki nas prosi za pomoč. V delavnici svojega pradedka, ki je bil odličen raziskovalec in napovedovalec vremena je našel predmete, ki nam jih pošilja v škatli. Palček ne ve, kako je te predmete uporabljal njegov praded in zato nas prosi za pomoč. Tudi sam namreč želi postati tako dober vremenar, kot je bil njegov praded in verjame, da mu bo z našo pomočjo to uspelo. Zagotovo nas tu in tam obišče in nam pripravi kakšno presenečenje.

Učencem nato povem, da bomo raziskovali vreme in postali pravi vremenski detektivi ter s tem pomagali palčku. Saj kot je rekel, nas mogoče prav sedaj opazuje. Razdelim jim kartončke v obliki oblačkov na katerih so zapisane tri naloge. Za vsako opravljeno nalogo naj bi si učenec oz. učenka prislužila značko (nalepko). Pri vsaki nalogi naj bi opravili nekaj dejavnosti oziroma izvedli nekaj poskusov.

Najprej se z učenci o vremenu pogovarjamo. Ob slikah in power point prezentaciji ponovimo, kaj o vremenu že vemo. Nato pa se lotimo nalog.

Prva naloga se imenuje Opazovalec vremena: To nalogo učenci izvajajo doma. Pet dni opazujejo in v razpredelnico zapisujejo vreme ter dnevne temperature. Zadnji dan opazovanja izvedejo še dodatno dejavnost. Z ogledalci opazujejo nebo in v učni list naslikajo oblake, kot so jih opazili v ogledalcu.

Druga naloga se imenuje Napovedovalec vremena: Pri tej nalogi učenci v skupinah izdelajo vetromer, barometer in enostavni termometer. Tu jim pridejo prav predmeti iz palčkove škatle. Pogovorimo se o tem, kako lahko s pomočjo teh pripomočkov napovedujemo vreme.

Tretja naloga pa se imenuje Ustvarjalec vremena: Pri tej nalogi učenci preko poskusov v skupinah ustvarjajo oblake, dež in ponazorijo kroženje vode v ozračju. Tudi tu si pomagajo s predmeti iz škatle.

Ko so vse naloge opravljene, jih pred vrati čaka novo presenečenje ter sporočilo palčka Bliska. Lepo se jim zahvali za trud in vse znanje, ki ga je pridobil čez teden. V vrečki pa za vsakega pusti sladko presenečenje.

Elementi skrivnostnosti:

Skrivno sporočilo

Skrivnostna škatla in predmeti

Vremenski palček

Način/i nagrajevanja učenca:

Ob vsaki izvedeni nalogi učenci prejmejo značko, ob koncu palčkovo nagrado.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje:

Učenci so vse dejavnosti izvajali samostojno ali v skupinah. Vreme so beležili sami doma.

Poskuse pa so izvajali v šoli po skupinah. Svoja opažanja so zabeležili v učne liste.

Organiziranost:

Učenci so večino dela opravili samostojno po skupinah.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Dosežke smo preverjali sproti. Če so učenci v določeno dejavnost oziroma nalogo izvedli so prejeli značko.

1.17 JESEN

(MEDPREDMETNO POVEZOVANJE MAT, SLJ, SPO, ŠPO, LUM)

TANJA LOVŠE VEBER
OŠ DRAGOMELJ, DOMŽALE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Učenci utrdijo orientacijo (levo, desno naprej, ...), urijo se v štetju, uporabljajo vseh pet čutil, doživljajo skrivnost, razvijajo pozitivno samopodobo, urijo se v ubesedovanju samopodobe, doživljajo naravno okolje in razvijajo odnos do njega.

Ciljna skupina: Otroci 2. razreda.

Kratka vsebina: Otroci se najprej spoznajo s pravljimi bitji gozda in njihovo čarobno sposobnostjo gledanja v srce. Temu sledi vodena meditacija Pot v srce, preko katere vsak v sebi poišče svoje najboljše lastnosti. Zapiše jih na kartonast srček. Temu sledi izbira kamenčka s posebnim znakom, ki so jih pripravila pravljina bitja, prav za njih. Otroci se razvrstijo v pare. Nato se odpravijo na pot, ki je bila pripravljena prav zanje. Tudi pot so jim pripravila gozdna pravljina bitja. Hodijo po navodilih in rešujejo zastavljene naloge preko uporabe petih čutil. Na poti gledajo, vonjajo, okušajo, tipajo in poslušajo. Ko se vrnejo na začetek, v košari poiščejo ovojnico z njihovim znakom. Odidejo na izbran kotiček. Preberejo pismo in zapisane besede prepišejo na srček.

Elementi skrivnostnosti: Pravljina bitja gozda, skrivni načrt, naloge.

Način/i nagrajevanja učenca: Pohvala ob opravljenih nalogah, vzpodbuda, rešen UL-prehojena pot in opravljene naloge.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: Otrok se osredotoči na svoje dobre lastnosti, aktivno izpolnjuje naloge, se giblje v naravi, šteje korake, uri se v orientaciji.

Organiziranost: Število učencev = 18,
2 učitelja

PRIPOMOČKI in DIDAKTIČNI MATERIAL-košara s kamenčki, porisanimi z znaki, kartonasti srčki, skrivnostni zemljevid gozdnih pravljinih bitij, košara z ovojnicami, pisalo za vsakega otroka, ogledala, UL, rutka, pečen kostanj, goba jurček.
Ura (ali uri) bi se izvedla v gozdičku ob šoli.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: Rešen UL, izpolnjeno srce.

1.18 BELO ZLATO IN ČAROBNA VREČKA

LILJANA BARIČIČ

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE BURJA, SEČA PRI PORTOROŽU

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- zna uporabiti različne vrste skic in zemljevidov,
- pozna glavne smeri neba,
- zna opisati in razlikovati značilna okolja v Sloveniji ter živali in rastline v njih (park, travnik, gozd, sadovnjak, polje idr.),
- spozna sebe in ve, kako ljudje uporabljajo svoja čutila,
- pozna pomen dediščine.

Ciljna skupina: 3., 4. razred

Kratka vsebina: Zgodba se začne že prvi dan, ko učenci spoznavajo kraj. Zplešemo nenavadni ples, ki učenec razkrije pomen uporabe vseh čutil. S slepo hojo zbudimo speča čutila. Zaključimo nekje v bližini morja, kjer učenci »po naključju« najdejo zelo staro steklenico, v kateri je skrivnostno sporočilo. Napetost se stopnjuje z najdbo skrinjice in opisom poti, ki vodi do zaklada. Vmes učenci rešujejo različne nenavadne uganke, dokler ne najdejo belega zlata.

Elementi skrivnostnosti: nenavadni ples, slepa hoja, skrivnostno sporočilo v steklenici, opis poti in nenavadne uganke, čarobna tekočina in vrečka, belo zlato.

Način/i nagrajevanja učenca:

Vsak učenec si na koncu zašije čarobno vrečko, v kateri je sol in dišavnica.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: pleše, uporablja vsa čutila, išče in spozna dišeče rastline, rešuje uganke, uporablja zemljevid, spozna sol kot pomembno začimbo, zašije vrečko.

Organiziranost: Za izvedbo potrebujemo dva dni, ker smo časovno omejeni na dve uri programa na dan zaradi plavalnega tečaja. Delo poteka glede na aktivnost samostojno, v parih ali večjih skupinah.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Vsi učenci si zašijejo čarobno vrečko, v kateri je ščepec modrosti - sol, si jo posadijo na glavo in s skupnimi močmi preverimo pravilnost nenavadnih ugank.

1.19 SKRIVNOSTNO IZGINOTJE

IRENA ŠTANGELJ PAVLAKOVIČ

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE LIPA, ČRMOŠNJICE

Povzetek

Skozi različne, medsebojno povezane zaporedne dejavnosti, otroci razrešijo skrivnostne uganke v obliki simbolov, predmetov in teksta, le to pa jih privede do pravih zaključkov in rešitve večplastnega problema. Dejavnosti se vsebinsko navezujejo na tematiko slovenskega ljudskega izročila, na odnos človeka do narave in na določene naravoslovne teme.

Vsebina prispevka je namenjena vsem, ki delajo z mladimi, predvsem pa z otroci 1. in 2. triade OŠ.

Kratka vsebina:

Ples pod lipo, pravda pod lipo, sejem pod lipo, zaklad pod lipo.....Vse to se je nekoč dogajalo pod vaško lipo, simbolom slovenske vasi, svetim drevesom naših davnih prednikov.

Otroci tokrat izvejo, da se je pred kratkim nekaj zgodilo tudi pod lipo v naši vasi. Sprehodijo se do drevesa, na njem pa zagledajo plakat z napisom UKRADEN JE ZAKLAD. Sledi raziskovanje komu je na sledi policija. Vse skupaj se dramatično zaplete s pobegom vseh osumljencev. Izjave očitancev in sveže sledi otroke pripeljejo do skrivališča pravega tatu in spoznanja resnice o zakladu.

Ključne besede

Skrivnost, zaklad, uganke, ljudsko izročilo, živalske sledi

Uvod

Aktivirati otrokove možgane in srce, vključiti gibanje in vse skupaj zaviti v večplastno tančico skrivnostnosti - to so ključni pojmi, ki sem jih želela vključiti v vsebino.

Že sam naslov jih postavi pred skrivnosten problem, zaradi katerega si zastavijo kup vprašanj. Želijo izvedeti več in vse naenkrat, vendar pot do odgovorov ni preprosta. Dobro morajo napeti možgane in čutila, si medsebojno pomagati in se prav po detektivsko lotiti dela. Praktične naloge oz. uganke se navezujejo ena v drugo in vsaka, ki jo razvozlaže, je dodatna motivacija za nadaljevanje. Tako se delčki mozaika počasi sestavijo v celoto.

Elementi skrivnostnosti in področje na katerega se navezujejo

1. Skrivnostni dogodek (slovensko ljudsko izročilo)
2. Skrivnostne sledi (živalske sledi)
3. Skrivnost zaklada samega (pomen vrednot, čarobnost in edinstvenost narave, zavedanje povezanosti in svojega vpliva na okolje)

Podrobnosti učne enote

Ciljna skupina: otroci 7-11 let,

Št. otrok: 5-20

Št. učitelj: 1-2, odvisno od kraja izvedbe in št. otrok

Čas trajanja: približno 3 šolske ure

Organiziranost: skupinsko delo, delno samostojno delo

Lokacija: vrt z bližnjo okolico, bližnji izvir vode ali nek drug posebno lep kotiček narave

Pripomočki:

- lesena sestavljanica lipo s simbolnimi slikami običajev in verovanj, povezanih z lipo)
- plakat z novico o izginotju zaklada
- sledi osumljencev
- fotografije osumljencev (za preverjanje pravilnosti rešitev)
- sveže novice – »časopis«
- živalske sledi
- skrinjice z zakladom (avtorska pesem, fotografije ...)

Vsebina in praktično delo

Ples pod lipo, pravda pod lipo, sejem pod lipo, zaklad pod lipo.....Vse to se je nekoč dogajalo pod vaško lipo, simbolom slovenske vasi, svetim drevesom naših davnih prednikov.

1. LIPA

Otroci s pomočjo lesene sestavljanke-drevesa ugotovijo kaj vse se je v preteklosti dogajalo pod vaško lipo. Sodelujejo v pogovoru o zanimivih dogodkih, zgodbah in primerjajo vlogo teh dreves v današnjem času.

2. NOVICA

Otroci tokrat izvejo, da se je pred kratkim nekaj zgodilo tudi pod lipo v naši vasi. Sprehodijo se do drevesa, na njem pa zagledajo plakat z napisom UKRADEN JE ZAKLAD. Ker jih zanima, kaj to pomeni, kaj se je zgodilo jim razložim, da je nekdo prijavil krajo zaklada. Policija je že prišla osumljence.

3. OSUMLJENCI

Sledi raziskovanje komu je na sledi policija. Vsaka skupina otrok (max.5) dobi dokaz-sled, na osnovi katere določijo osumljenca. Pomagajo si tudi s slikovnim materialom. Pravilne rešitve preverijo v »časopisu« s fotografijami osumljencev. Preberejo tudi njihove zagovore v zvezi z njihovo prisotnostjo na kraju »zločina«

šoja - pero

zajec- dlaka

lisica - stopinja

divji prašič - čekan

vaščanka - navijalka

4. POBEG in SKRIVNOSTNE SLEDI

Vse skupaj se dramatično zaplete z novico o pobegu vseh osumljencev.

Izjave očitvidcev in sveže sledi otroke pripeljejo do skrivališča pravega tatu. Vsaka skupina sledi svojemu osumljencu. Sledi naj bodo stopinje na manjših deščicah ali kamnih, ki jih pripeljejo do skrivališča (gram, drevo, ...) Tam najdejo zaklenjeno skrinjico. Vsaka skupina najde svojo.

5. RAZPLET in spoznanja resnice o zakladu

Počakamo, da se vse skupine vrnejo s svojo skrinjico. Po želji vsako skupino nagradimo.

Izbirajo med:

vonjati (npr. navadno lakoto, 'parfum' rdečih gozdnih mravelj, ...),
okusiti (npr. divji luk, čemaž, gozdne jagode, medicino kadulje, ...),
videti ali se dotakniti nečesa posebnega (npr. vilinskega lasu, kačjega leva, polhovega repa...) poslušati (npr. šumenje potoka, petje murnov).

Predlagam, da skrinjice svečano odklenete na posebnem, čarobnem mestu, povezanim s vsebino skrinjic in seveda z nagrado, v kolikor si je katera od skupin izbrala poslušanje potoka ali petje murnov. Odpeljemo jih k izviru potoka v bližnjem gozdu, k reki, ...
Posedemo se v krog in po vrsti vsaka skupina odklene svojo skrinjico. V njej pa zopet uganka. V vsaki skrinjici je delček besedila pesmi. Sestavijo jo in preberejo. Pesem razkrije, kaj je zaklad:

***Dlje kot ugibam, se k misli nagibam,
da zaklad ni le srebrn ali zlat.
Pravi zaklad je biserna rosa,
zlati so listi na vodni gladini,
iz zvokov prelestnih so stkani spomini.
Zaklad tukaj izven je lonca,
neprecenljiv je in velik brez konca!***

Po želji lahko v skrinjico dodate tudi fotografije - v povezavi z verzi, lepe kamne, ujeto kapljico čiste studenčnice ...

Skrivnost je razrešena, kaj pa se je zgodilo z osumljenci? Ker je zaklad najden, bodo oproščeni. Še dobro, da niso imeli ključa. Varno so bili spravljeni pri lastnikih zaklada, petih prijateljev iz mladosti. Skrinjice so zakopali nazaj, ob vsakem ponovnem srečanju pa vanje nekaj lepega dodajo.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje:

Reševanje detektivske uganke, sodelovanje z drugimi, gibanje v naravi, občutenje okolice z vključitvijo vseh čutil, aktiviranje njihovega domišljjskega sveta

Načrtovani učni dosežki:

1. Širimo znanje o življenju nekoč, običajih, verovanjih, ljudskih pesmih; spoštujemo neprecenljive modrosti preteklih rodov, ohranjajmo ljudsko izročilo
2. Utrjujmo naravoslovne vsebin na drugačen način
3. Bodimo zunaj, začutimo čarobnost narave neposredno, njeno pristno lepoto, zaklad vseh zakladov od katerega je odvisen naš obstoj;
4. Spoznajmo pomen pravih vrednot- prijateljstva, sodelovanja in spoštljivega odnosa do vsega, kar nas obdaja.
Spremenimo odnos in ravnanje do okolja, pa čeprav le za drobtinico.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: osebna odločitev učitelja

Pripombe:

Ključno drevo ni nujno lipa, lahko določite katerokoli drugo zanimivo vrsto drevesa.

Tekst v skrinjicah je lahko katerokoli drugo besedilo s podobno vsebino.

Viri in literatura:

Dušica Kunaver: zbirka Pod lipo domačo: NEPISANI ZAKONI POD LIPO DOMAČO, 1996

Dušica Kunaver: zbirka Pod lipo domačo: ČAR LESA v slovenskem, ljudskem izročilu – (soavtor dr. Niko Torelli), 1996

Lovska zveza Slovenije: Stopinje in sledovi divjadi - sesalci, IV. ponatis, 2003

1.20 ZVOK

JASMINA KLAKOČER
OŠ LESKOVEC PRI KRŠKEM, KRŠKO

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: spoznajo nastajanje in lastnosti zvoka, spoznajo čutilo za zvok

Ciljna skupina: učenci 3. razreda

Kratka vsebina: Učencem zjutraj po malici povem, da imam danes za njih pripravljeno presenečenje, ki je zapisano v zeleni kuverti. Pokličem učenca, katerega naloga je, da v učilnici poišče to pismo, ga odpre in prebere. Vodim ga z igranjem na tamburin-počasno igranje pomeni hladno, hitro igranje pomeni vroče. V pismu bo pisalo: *Dragi učenci, danes se ne boste učili v učilnici. Pot vas bo peljala nekam drugam. Počasi se odpravite do garderobe, se preobujate in počakajte pred šolo.*

Odpravimo se v bližnji gozd. S seboj imam vse potrebne pripomočke. V gozdu se učenci razdelijo v skupine. Med seboj so toliko oddaljene, da ne motijo druga druge, a da jih še vedno vidim. Vsaka skupina dobi torbo s pripomočki in šest s številkami označenih balonov, v katerih je skrito navodilo za nalogo. Izberejo balon, ga počijo in preberejo navodilo. Nalogo naredijo s skupinskim sodelovanjem. Vse naloge so vezane na temo zvoka. Ko nalogo rešijo, dobijo delček sestavljanke, ki jo sproti sestavljajo. Šele ko pridejo po sestavljančko, lahko počijo naslednji balon in nadaljujejo z naslednjo nalogo. Po opravljeni nalogi navodilo prilepijo na plastificiran list in sicer k trditvi o zvoku, katero so dokazali s poskusom (npr. Zvok potuje po trdnih snoveh-k tej trditvi bodo prilepili navodilo b naloge).

Naloge so naslednje:

- Dobro prisluhnite različnim zvokom. Čim več jih zapišite jih na list. Katerih zvokov je največ-tistih, ki jih izvaja človek, živali, narava ali stroji?
- Iz torbe vzemite šest lončkov brez luknjice in lepilni trak. Izdelali boste preproste ropotulje. V lonček dajte poljubni naravni material (kamni, vejice ...). V vsaki ropotulji naj bo le ena vrsta materiala. Nato lončka z lepilnim trakom zalepite. Zaigrajte na njih. Poskusite ugotoviti, katera ropotulja daje najvišji in katera najnižji zvok.
- Pojdite do učiteljice, ki vam bo dala pismo in trdo podlago. V njem je razrezanka. Sestavite jo na trdo podlago. Kaj mislite, da vam želi povedati sestavljena slika? (*slika bo predstavljala, da se zvok širi tudi po vodi*)
- Ta naloga ni povezana z zvokom, a vendar je zelo pomembna. Pridite po sadno malico! ☺
- Izberite poljubno ljudsko ali umetno pesem. Zapijte jo in jo ritmično spremljajte z različnimi zvoki. Uporabite naravni material, lahko tudi kakšno ropotuljo iz prejšnje naloge.
- Naredili boste preprosti telefon. Iz torbe vzemite vrvico in lončke, ki imajo na dnu luknjo. En konec vrvice napeljite skozi luknjo v lončku in naredite vozec, da vrvica ne bo ušla iz luknje. Enako naredite z drugim koncem vrvice na drugem lončku. Ko je vrvica napeta med obema lončkoma, lahko preizkusite telefon. Ali se s sošolcem slišita, čeprav sta stran drug od drugega in morda še celo skrita za drevesom?

Učencem sproti nastajajo slike (sestavljanke), vsaki skupini drugačna slika. Vse slike so vezane na to, kako ljudje slišimo: izvora zvoka, uhelj, sluhovod, možgani.

Nato naredimo skupno evalvacijo. Pregledamo, ali so ustrezno razvrstili navodila nalog k trditvam o zvoku. Pregledamo sestavljanke in ugotovimo ali so slike med seboj kako povezane. Učenci se nato s sliko postavijo v pravilni vrstni red (zvok-uhelj-sluhovod-možgani). Če bo čas dopuščal, bodo lahko skupine med seboj ugibale, kaj je skrito v posamezni ropotulji.

Elementi skrivnostnosti: kakšno presenečenje nas čaka, kje je skrito pismo, kam nas vodi pot, kaj je zapisano v balonih, kakšna slika bo nastala iz sestavljanke

Načini nagrajevanja učenca: del sestavljanke, možnost nadaljevanje nalog, možnost počiti balon

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: usvajanje učne snovi, sprehod v naravi, iskanje materialov pri opravljanju nalog, izdelava ropotulj, glasbeno ustvarjanje, medsebojno sodelovanje.

Organiziranost:

- lokacija: gozd blizu šole
- trajanje: 3 učne ure
- mentor: učiteljica in spremljevalec
- št. učencev: 22

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: Delo skupin bom sproti preverjanje. Ko bodo učenci prihajali k meni po sličice, bom vedela, da so zaključili z nalogov oziroma bo pok balona zame tudi sporočilo, da so začeli z novo nalogo. Prav tako bom njihovo razumevanje preverila s sprotim postavljanjem navodil k ustrezni trditvi o zvoku. Na koncu bomo naredili še skupno evalvacijo.

1.21 DAN ZA PUSTOLOVŠČINO (ZGODBA TRAVNIŠKE MRAVLJICE)

MARJANA PENCA PALČIČ
OŠ ŠENTJERNEJ, ŠENTJERNEJ

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

Učenci:

- prepoznajo in poimenujejo nekatere rastline,
- znajo poiskati razlike in podobnosti med rastlinami,
- prepoznajo in poimenujejo nekatere živali,
- poiščejo razlike in podobnosti med živalmi.

Ciljna skupina: 2. razred

Kratka vsebina:

Učenci najprej skušajo poiskati rešitev rebusa, ki je hkrati povabilo na travnik. Na travniku najdejo skrivnostno nastavljeno košarico, v kateri je knjižica z zgodbo, ki jo pripoveduje mravljica. V košarici so tudi sličice rastlin in živali, ki nastopajo v zgodbi. Ko mravljica v zgodbi sreča rastlino ali žival, se branje pravljice za kratek čas prekine, da učenci iz košarice vzamejo fotografijo, ki prikazuje to žival ali rastlino. Nato žival ali rastlino poiščejo še na travniku. V dvojicah izpolnijo osebno izkaznico rastline ali živali. Za vsako pravilno izpolnjeno osebno izkaznico prejmejo del sestavljenke. K nadaljevanju branja zgodbe so učenci poklicani z zvončkom. Na koncu zgodbe je ponovno zapisan rebus, ki je hkrati povabilo učencev v razred. V razredu učenci najdejo na mizi nastavljene različne mreže sestavljenk. Vsak par poišče svojo mrežo, glede na barvo spodnjega dela sestavljenke. Sestavljenke prikazujejo rastline in živali, ki jih je mravljica srečala na svojem potepu.

Elementi skrivnostnosti: zgodba, rebusa, sestavljanke.

Način/i nagrajevanja učenca: učenci za vsako rešeno nalogo prejmejo del sestavljenke, ki jo na koncu sestavijo.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje:

Učenci preko osebne izkušnje spoznavajo rastline in živali. Med njihovim raziskovanjem je prisoten element skrivnostnosti in čudenja, ki so ga deležni preko branja zgodbe o mali mravljici, reševanju rebusov, sestavljanju sestavljenke.

Organiziranost:

20 učencev, dejavnost poteka na travniku, v dvojicah in delno v učilnici

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Učenci svoja spoznanja preverijo z izpolnjevanjem osebne izkaznice, ki jo rešujejo sproti ob vsaki spoznani cvetlici oz. živali.

2 PRIMERI DOBRE PRAKSE: 3. DO 5. RAZRED

2.1 Ura dogodivščin, LOV NA ZAKLAD (Adventure lesson, TREASURE HUNT)

ANJA FRANK

OŠ DRAGOTINA KETTEJA, ILIRSKA BISTRICA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

ponovitev učne snovi, Moj svet, predlogi IN, ON, UNDER, BY, matematične učne snovi (računanje s števili, geometrijski liki in telesa) ter ustvarjanje v naravi

Ciljna skupina: učenci 3. razreda pri predmetu angleščina medpredmetno povezovanje SLJ-TJA

Kratka vsebina

Učna ura angleščine bo danes super dogodivščina z **lovom na zaklad**.

Učence izzovem z uganko. Skušajo poiskati rešitev in s tem ugotovijo, kaj bo danes naš učni prostor.

Pokažem jim sliko, ki ni v celoti razkrita. Na sliki je prikazan park oz. vrt. S pomočjo opisa slike (v angleščini), ugotovijo in pridejo do zaključka, da bo ura angleščine izpeljana zunaj, v parku, na vrtu. Povem jim, da nas na vrtu čaka skriti zaklad, v katerem je največje bogastvo. Do tega bogastva bodo prišli, če bodo na poti reševali uganke in zastavljene naloge.

Odpravimo se ven. Če želimo priti na vrt, moramo najprej premagati **prvo oviro**, in sicer poiskati **ključ**, ki odpira vrtna vrata. Pred vrati jih čaka naloga, katere rešitev jim pove, kje se nahaja ključ. Nalogo rešujejo v paru. (predlogi in, on, under)

Ko nalogo pravilno rešijo in ugotovijo, kje se nahaja ključ, so nagrajeni. **Prva nagrada** ja ključ, ki ga hranijo do konca igre.

1. nagrada: Ključ, the key

Na vrtu učenci dobijo **naslednjo nalogo**. Sprehodijo se po vrtu, si ga dobro ogledajo in si izberejo situacijo, predmete, živali, rastline, ..., ki so trenutno prisotni na vrtu ter jo/jih opišejo tako, da povedo, kje se nahajajo (npr. A rabbit is in the rabbit hutch/house., A bee in on the flower....). Učenci delajo v paru. Opisati morajo pet primerov, ki vključujejo predloge in, on, under. Ko učenci 'preberejo' svoje opise/slikopise, so nagrajeni z zlatim **cekinom**.

2. nagrada: zlati cekin, the golden coin

Po prebranih opisih/slikopisih povem, da je cekin le delček zaklada in jih pravi zaklad šele čaka. Seveda, če rešijo še tretjo nalogo. Pari dobijo **štiri opise** na štirih listih. Vsaka rešitev posameznega opisa jim da delček rešitve poimenovanja kraja na vrtu, kjer se nahaja **skrinja z zakladom**.

Primer:

1.

A butterfly is _____ the flower.

☒ P) ON S) IN R) UNDER

3. Nagrada: skrinja z zakladom

Na koncu preverimo, koliko nagrad so osvojili učenci. Učenci, ki so osvojili vse nagrade in prišli do zaklada, so zmagovalci.

Z učenci se pogovorimo in na koncu sklenemo, da je naš največji in nenadomestljiv zaklad znanje. In ko se potrudimo, smo vedno nagrajeni. Znanje pridobivamo postopno, s cekini, počasi, a vztrajno polnemo skrinjo. Trud in vztrajnost je ključ do zaklada.

Elementi skrivnostnosti: uganke, skrite naloge, lov na zaklad, nagrade

Načini nagrajevanja učenca: nadaljevanje poti, ključ, cekin

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: ponavljanje učne snovi, sprehod v naravi, iskanje situacij, priložnosti za učenje pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje

Organiziranost: lokacija: narava (šolski vrt, park), trajanje: 1 učna ura, mentor: učiteljica razrednega pouka in angleščine, št. učencev: 18

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: rešitve nalog, moja povratna informacija

2.2 MOJE MAGIČNO DREVO

KSENIJA JUNTEZ

CENTER ŠOSLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE MEDVED, MEDVEDJE BRDO PRI LOGATCU

Načrtovan učni dosežek: Dojeti pomen soodvisnosti živih bitij.

Načrtovan učni dosežek je povezan s sledečimi učnimi cilji za I. triado OŠ:

- Spoznajo in ločijo živo in neživo naravo.
- Spoznajo, da živa bitja nekaj iz okolja sprejemajo in vanj vračajo.
- Spoznajo, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in od nežive narave.
- Naravo doživljajo s pomočjo vseh čutil.

Kratka vsebina

Otroci vedo, da gredo v naravo. Ne vedo pa, kaj bodo počeli, kateri del narave bodo поблиže spoznali. V uvodni dejavnosti šele zvedo, kam v naravo gredo. Sledi kratek sprehod do gozda. Učenci se razvrstijo v krog in učitelj jih najprej popelje v svet bontona: s pomočjo učencev ponovi osnovna pravila obnašanja v gozdu. Učitelj nato prosi za trenutek tišine, da prisluhnejo vsi skupaj pesmi gozda. Po minuti tišine učitelj poda navodila za prvo dejavnost ter razdeli pripomočke. Učitelj povezuje vse dejavnosti med seboj v sklopu svoje zgodbe. Po vsaki dejavnosti sledi kratek pogovor o namenu dejavnosti – kaj so se novega pri tej dejavnosti naučili ali doživeli. Če je naloga uspešno opravljena (kar po navadi vedno je), vsak učenec na prst roke dobi eno štampljko. Učenci do konca vseh dejavnosti ne vedo, zakaj imajo na roki odtis štampljk oziroma so prepričani, da jo imajo za uspešno opravljeno nalogo. Ob koncu vseh dejavnosti pa učitelj razpre na tla veliko rjuho. Učence naprosi, da sedaj iz nabranega materiala na rjuhi sestavijo obliko drevesa. Ko učenci uspešno razporedijo ves material v obliko drevesa, sledi kratka ponovitev same zgradbe drevesa ter njegov pomen za živali in ljudi. Ob koncu učitelj vpraša učence, zakaj je to drevo magično. Učenci razmišljajo, podajo svoja mnenja. Učitelj pove kratko mitološko zgodbo o drevesu. Nato spodbudi učence, da si vzamejo minutko časa in povedo kratko zgodbo o tem magičnem drevesu, ki so ga sestavili, in o njegovih prebivalcih. Učenci zgodbe pripovedujejo sede okoli magičnega drevesa. Učitelj posluša in jih pri tem usmerja. Za zaključek učitelj vpraša, ali imajo tudi sami svoje magično drevo. Nato jih spomni, da pogledajo svojo roko, kjer na prstih zagledajo cvetove, čebelice, metuljčke, ... Je »moja roka« moje »magično drevo«? Sledi primerjava rok učencev z obliko drevesa (podlahtnica je deblo, dlan je začetek krošnje in prsti so krošnja). Sledi navdušeno kazanje »svojih dreves« sošolcem.

Nagrajevanje: Učenci izvajajo različne dejavnosti. Po vsaki, uspešno opravljeni, dejavnosti dobijo na prste roke štampljko (v obliki cveta, metuljčka, čebelice, sove,...).

Organiziranost: lokacija izvedbe: gozd v neposredni bližini doma Medved, Medvedje Brdo. Trajanje glede na število zajetih dejavnosti: 1 – 5 PU. Izvajalec: učitelj naravoslovja, zaposlen v CŠOD enoti. Število učencev: en razred. Starost: I. triada OŠ (6 – 9 let).

Pripomočki za delo:

vrečka, naravni gozdni material, banjice, preveze za oči, ogledalca, rjuha, slike živali.

Dejavnosti učencev kot osebna izkušnja: sprehod do in po gozdu, doživljanje gozda z vsemi čutili, iskanje ter nabiranje različnega materiala, likovno ustvarjanje – izdelava slike drevesa, razmišljanje, razvrščanje, gibalne igre, medsebojno sodelovanje.

Način preverjanja učnih dosežkov: se izvaja sproti po vsaki dejavnosti kot pogovor, razlaga, kot primer razvrščanja, opisovanja vsega, kar so doživeli ali izkusili.

MOJE MAGIČNO DREVO

KSENIJA JUNTEZ

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE MEDVED, MEDVEDJE BRDO PRI LOGATCU

Povzetek

»V današnjem prenaseljenem svetu visokega potrošništva se moramo potruditi, da obdržimo stik z zemljo, z njenimi naravnimi ritmi, letnimi časi, lepoto in skrivnostnostjo. To nam bo uspelo le, če bomo naučili ljudi ljubiti naravo.« je izjavil Paul E. Knoop v uvodni besedi k izdaji knjige Približajmo naravo otrokom. Preseliti pouk iz učilnice v naravo pa je tudi moto našega CŠOD-ja. Naš dom Medved se nahaja na čudoviti lokaciji med kmetijami, pašniki in gozdovi visoko nad vplivom večjih mest in je vsekakor enkratna točka, da se naši učenci in predšolski otroci iz oči v oči soočijo s skrivnostmi naše narave, jih doživljajo s čutili, preko igre ali raziskovanja, skratka, jih zaznavajo s srcem, razumom ter dušo. Cilj moje naloge je približati učencem povezanost živih bitij v gozdu. Za dosego tega cilja sem izbrala gozd kot skrivnosten prostor, v katerem se človek nekoč ni počutil najbolje, ker ga ni poznal. Med posameznimi dejavnostmi učencev je kot neka rdeča nit vpletena tudi nam malo znana gozdna mitologija naših daljnih prednikov, ki so na gozd gledali s strahospoštovanjem, številni zvoki ter podobe, ki si jih niso znali razložiti, pa so jim budili domišljijo in nastale so številne pripovedke o bogovih, škratih, in duhovih, ki živijo v drevesih gozda. Danes vemo o gozdu veliko več, zato se nam mogoče zdijo take pripovedke, vsaj odraslim, tuje, a če bi dobro opazovali naravo okoli sebe in prepustili domišljiji prosto pot, da oblikuje različne podobe, pa bi morda tudi mi, ne le otroci, srečali kakšnega gozdnega duha Lesnika.

Ključne besede: gozd, drevesa, magično drevo, igre, čutila, raziskovanje in doživljanje gozda, mitologija gozda, skrivnostnost

UVOD

»Sodobni življenjski slog s hitenjem in preobilico informacij ter številne organizirane in vodene dejavnosti zapolnijo skoraj ves prosti čas, ki ga ima družina. Zdi se, kot da smo igro zamenjali z učenjem in nenehnim hitenjem, s čimer pa otroku kratimo pravico do igre. Igra je za otroke ne le osnovna dejavnost, ampak tudi potreba in pravica. Igra tako pomembno vpliva na telesni, socialni, čustveni in kognitivni razvoj, da je igranje za otroka pravzaprav nujno. Poleg tega igra vabi nas, odrasle, v otroški svet. Ponuja nam raznovrstne, zabavne načine ukvarjanja z otrokom in vabi otroka v svet interakcij z drugimi ljudmi ter širšim okoljem. Za nameček pa je igra zabavna, spontana in sproščujoča – takšna, da bi se tudi odrasli morali igrati večkrat!« (dr. Tina Bregant, dr. med., spec. pediatrije).

Da, tudi odrasli bi se morali več igrati, ne le kot starši s svojim otrokom, temveč tudi kot učitelj s svojimi učenci. In kje je igra najbolj zabavna, poučna in vsestransko učinkovita za naš osebni razvoj? V naravi, če je le mogoče! Igra je zelo pomembna oblika spoprijemanja otroka z okoljem. Spoznavanje narave skozi igro, kjer so vključena čutila, razvijamo lastno občutljivost za pestrost narave, jo doživljamo kot nekaj lepega, dragocenega ter spodbujamo lasten čut za njeno ohranjanje. Z igro in lastnim raziskovanjem pridobimo vpogled v njeno osnovno sestavo – tako živo kot neživo naravo, se soočimo z vplivom človeka na naravo (tako dobrim kot slabim) in mogoče najdemo tudi lastno pot pri ohranjanju narave.

Igrivo učenje na prostem naj ne uči le dejstva o naravi, ampak tudi privzgoji spoštovanje in cenjenje narave. Učitelj naj opozori učence pri igri v naravi na njene zanimivosti ter ceni tudi opažanja učencev samih. In kar je še posebno pomembno: najprej gledati, občutiti in

spoznati, nato o tem govoriti! Enako pomembno je torej zavestno doživljanje narave z vsemi čutili kot poznavanje dejstev o naravi, kot je poznavanje imen rastlin ali živali v gozdu. (privzeto in prirejeno po Cornell, 1994).

Kako privzgojiti spoštovanje do narave in gozda kot dela te narave? Kot enega od načinov, kako to doseči sem v nalogi izbrala gozdno mitologijo naših prednikov.

Odtujenost sodobnega človeka od narave, čezmernost in pohlep po izkoriščanju naravnih dobrin, so ga energetsko izčrpali, oropali duhovnosti, opustošili neposredno okolje bivanja, celo pahnili v revščino,... in še bi lahko naštevali. Naši predniki pa so naravo spoštovali.

Narava in vsa živa bitja v njej so jim bila sveta. Njihov odnos do naravnega okolja je temeljil na sožitju in skrbi zanjo. Drevo je prednikom pomenil simbol življenja, ki se nenehno razvija in ciklično obnavlja. Drevo se med rastjo dviga proti nebu in simbolno povezuje tri ravni kozmosa: podzemlje, kamor se razširjajo njegove korenine, zemljo z deblom in nebo s krošnjo, katera sega po svetlobi Sonca. Drevo je tudi glavni steber, hrbtenica ter pot duhov, saj predstavlja pot navzgor, po kateri gredo tisti, ki prehajajo iz vidnega v nevidni svet. V skrivnostnem šumenju drevesa naj bi se oglašala njegova duša. Vsako drevo pa ima tudi svojega duha – imenovali so ga gozdni duh Lesnik ali Leši – katerega naloga je skrb za življenje drevesa ter življenje gozda nasploh. (povzeto po Vlasta Mlakar: Rastlina je sveta od korenin do cveta).

UČENČEVE AKTIVNOSTI

Moto vseh aktivnosti je: gledati, občutiti ter spoznati, nato o tem govoriti!

Elementi skrivnostnosti:

- zakrit namen naloge,
- navodila za delo so ovita v obliko zgodbe, pripovedovanja,
- vpletenost izrazov, ko so pesem gozda, gozdna streha, kaj nam barve gozda govorijo,..
- vpletenost starih pregovorov,
- vse dejavnosti po ovinkih na koncu vodijo v izdelavo magičnega drevesa,
- odkrivanje magičnosti drevesa.

Preden gremo na pot

Pripomočki za delo: neprozorna vreča iz blaga, kamen, palica, mah, pero, goba, storž, lešnik ali oreh, vejica z listi,...

Učencem povem, da gremo v naravo. Kam, ne povem. Namesto govornega uvoda povabim skupino učencev v krog. V roki držim neprozorno vrečo s skritimi predmeti. Učencem naročim, da otipavajo vrečo in skušajo ugotoviti, kaj se v njej skriva. Ne povedo takoj, kaj so otipali. Ko gre vreča skozi roke vsakega od udeležencev, vprašam, kaj so otipali. Vsak lahko pove samo en predmet.

Ugotovitev: obiskali bomo gozd.

Postanek pred gozdom: pozdrav naravi

Učence zopet povabim, da oblikujejo krog. Obred pozdrav naravi je namenjen prebuditvi učenčevih čutil. Dejavnost vodim tako, da razložim in nato pokažem posamezen gib, učenci pa ga ponovijo za menoj:

Da boš bolje videl čudeže narave, se z dlanmi podrgni po očeh!
Da boš bolje čutil sapo vetra, se z dlanmi potrepeljaj po licih!
Da boš bolje slišal pesem gozda, se s prsti rok primi za ušesa ter jih masiraj in obračaj v vse strani!
Da boš bolje vohal zemljo, se s prsti primi za nos ter ga obračaj v vse strani!
Da boš bolje božal les, pogladil kamen, podrgni dlan ob dlan!
Da boš dovolj gibčen za opazovanje vseh zanimivosti, ki te čakajo levo, desno, spodaj in zgoraj, obrni glavo levo- desno, gor-dol, stopi na prste in stegni vrat, počepni in poglej pod noge ter zavrti se v bokih!

Vstop v gozdni gaj

Učenci stojijo še vedno v krogu. Učence prosim, če vsak pove eno pravilo gozdnega bontona. Tisti, ki katerega pozna, ga pove še ostalim (v gozdu ne kričimo, hodimo po poteh, ne lomimo vej, ne trgamo cvetja in gob po nepotrebnem, ne puščamo smeti,...). Povem, da so tudi naši predniki poznali taka pravila in se jih vestno držali. V gozd so vstopali s spoštovanjem do vseh bitij, ki tam živijo. Del gozda, kjer so se največ zadrževali, so imenovali Gaj. Tam so častili drevesa in jim darovali pridelke. Povabim jih, da sedaj vsi v tišini ter eden za drugim gremo v koloni po poti do našega gaja (to je izbran prostor v gozdu, kjer se bodo izvajale naše aktivnosti).

Pesem gozda

Pripomočki: štampiljka

Ko z učenci prispemo v gozd, se njihovi pogledi vrtijo na vse strani in opazujejo področje gaja. Čez minuto ali dve učence povabim zopet v krog. Prosim jih naj za tri minute zaprejo oči ter v tišini prisluhnejo zvokom gozda. Slišali bodo pesem, ki jo poje gozd. Ob koncu poslušanja vsak, ki je kaj slišal, pove, kaj je slišal.

Ugotovitev: slišimo šum vetra, ptičje petje, oddaljen zvok žage, oglašanje krav s pašnika, šumenje vode v potočku,...

Nagrada: vsak učenec na en prst roke dobi štampiljko za dobro opravljeno delo.

Gozdni velikani

Pripomočki: preveze za oči, štampiljka

Kaj v gozdu prevladuje? Vprašanje je namenjeno učencem, ki takoj ugotovijo, da so to drevesa. Drevesa so v primerjavi z nami zelo velika, vsaj odrasla drevesa. Našim prednikom so se zdeli kot velikani, prijazni velikani. Učence povabim, da si te velikane pobliže pogledamo. Razdelim jih v pare, vsak par dobi eno prevezo in njegova naloga je, da vodič, ki v paru vodi »slepega«, popelje slepega partnerja do izbranega drevesa - velikana. Slep partner si drevo ogleda tako, da ga s telesom, rokami, nogami, licem in še čem, dobro otiplje, lahko ga z nosom povoha, preišče ga od spodaj navzgor ter naokoli. Ko drevo dobro začuti, ga vodič odpelje stran in mu odveže prevezo. Slep partner mora sedaj svoje drevo poiskati tudi z vidom. Kasneje se v paru učenca zamenjata. Za izvedbo naloge omejim čas na 10 minut oziroma toliko, da vsi pari opravijo nalogo.

Ugotovitev: drevesa si niso enaka, ločijo se po debelini, obliki debla, hrapavosti lubja.

Potrki po lesu

Učencem povem kratko zgodbo. Usedejo se na tla in prisluhnejo zgodbi. Naši predniki so verovali, da v drevesih, velikanih gozda, živi drevesni duh, duša umrlega prednika. S trkanjem po lesu so predniki skušali priklicati tega duha, da bi jim pomagal pri premagovanju težav ali zagotovil boljši razplet okoliščin, v katerih so se znašli. Iz tega časa še danes izvira pregovor potrkati po lesu za večjo srečo. Učence povabim, da si izberejo vsak svojega velikana ter potrkajo po njegovem lesu. Prebudili bodo dobrega duha, ki jim lahko prinese srečo.

Nagrada: na drugi prst iste roke dobi vsak učenec novo šampiljko.

Streha gozda

Pripomočki: ogledalca, šampiljka

Drevesa od pomladi do jeseni oblikujejo gosto krošnjo z listi, ki se čim manj prekrivajo, da ulovijo svetlobo Sonca. Učence razdelim v pare. Vsak par dobi eno ogledalce. Eden od učencev v paru je vodič, drugi pa drži ogledalce, v katerega lovi »streho gozda«. Nato se v paru zamenjata. Čas ogleda traja 10 minut.

Ugotovitev: drevesa na svojem vrhu oblikujejo košate krošnje, katere veje so razpredene na vse strani kot žile po telesu človeka. Ker se listi ne prekrivajo preveč, je pod streho gozda temno, ko dežuje pa suho.

Ne kleti drevja, pod katerim počivaš

To je star pregovor, ki nam še danes govori, da pod drevesom najdeš senco in zavetje.

Ugotovitev: ne najde zavetja le človek! V okrilje dreves se zatečejo po zavetje, si naredijo dom ali najdejo svoje lovišče še številna druga bitja, ki živijo v sožitju z drevesi: divjad, plenilci, drobne živali,...

Nagrada: na tretji prst iste roke dobi vsak učenec novo šampiljko.

Kaj nam barve gozda govorijo

Pripomočki: kartončki z dano barvo, banjice, pobarvanka, šampiljka

Učence razdelim v manjše skupine po tri ali celo dva, če jih je manj, pa dela vsak sam. Vsaka skupina izžreba en kartonček z dano barvo in v gozdu poišče primere gozdnega materiala ustrezne barve. Kar skupina najde, položi v svojo banjico. Čas nabiranja: 10 minut. Ob koncu nabiranja material razporedijo v barvno paletto od temnih do svetlih, pisanih barv. Če je čas, z naravnim materialom pobarvajo vsak svojo pobarvanko (list z narisano podobo živali, na primer gosenice).

Ugotovitev: barve, ki v gozdu prevladujejo, so zelena (listje rastlin) in rjava (prst, plodovi, lubje, gobe), črna (žuželke na in v tleh), siva (kamenje, kosti), bela, rumena ali vijolična (barva

cvetov). Pomen barv: zelena – rast in razvoj, pisane barve – razmnoževanje, rjave barve – trohnenje, smrt, hrana,...

Če pride kdaj zapreka, v naravi išči leka.

Star slovenski pregovor, ki nam govori, da je že pradedni človek vedel, da v naravi, gozdu, najdemo zeli, plodove in semena, ki nas nasitijo, zdravijo ali nam zdravje krepijo. Učencem naročim, da med nabranim materialom poiščejo tiste, s katerimi se lahko hranimo ali zdravimo.

Ugotovitev: v gozdu glede na letni čas, najdemo smrekove vršičke, trobentice, koprivo, lipove cvetove, hrastove želode, leskove lešnike, užitne gobe, kot je jurček,... obilica hrane ni namenjena le človeku, pač pa predvsem živalim, ki z rastlinami delijo prostor v gozdu: divjad, ptice, žuželke,...

Nagrada: na četrti prst iste roke dobi vsak učenec novo štipaljko.

Dišeče ali smrdeče – vonj gozda

Pripomočki: nabiralni seznam, banjica, preveza za oči, štipaljka

Ali v gozdu diši ali smrdi? Učencem najprej naročim, da zaprejo oči in globoko zadihajo ter počasi izdihnejo.

Ugotovitev: v gozdu diši. V gozdu je prijeten in svež zrak (sicer odvisen od trenutnega letnega časa).

Učence razdelim v manjše skupine. Vsaka dobi en nabiralni seznam in banjico. V času 10 minut poiščejo čim več predmetov iz seznama (prst, kamenčki, storži, plodovi listavcev, palice, mah, praprot, lubje, živalski deli, kot je pero, iztrebek, listje, veje z listi, cvetovi,...). Ob koncu nabiranja na tleh razporedijo nabran material tako, da ga najprej povohajo in nato položijo na ustrezen kupček. Le-ti se vrstijo od najbolj smrdečega do najbolj dišečega. Ko je ves material razporejen, si izbran učenec nadene prevezo za oči in povoha material, ki ga izbere drug učenec. Slep učenec mora s pomočjo vonja ugotoviti, iz katerega kupčka material je.

Ugotovitev: v gozdu je veliko trohnečih predmetov, ki imajo za naše nosove smrdeče vonjave. Kar res diši, so nekateri pisani cvetovi ter iglice jelke. Trohnenje je pomembno za nastanek novih snovi za rast rastlin, dišave pa vabijo opraševalce, ki zagotovijo nastanek semen in s tem prihodnost gozda.

Nagrada: na peti prst iste roke dobi vsak učenec novo štipaljko.

Sestava magičnega drevesa

Pripomočki: bela rjuha, slike gozdnih živali

Pred nami je še zadnja naloga. Učence prosim, da na beli rjuhi sestavijo drevo. Na sredino rjuhe položim daljšo palico in jih vprašam, kaj bi le-ta predstavljala – deblo, seveda. Nato sledi sestava našega drevesa. Učenci lahko uporabijo ves do sedaj nabran material: drobne

suhe vejice za korenine, veje z listi za krošnjo, plodove položijo na krošnjo, odpadle liste pod deblo, na deblo dajo kose lubja, mah, lišaje, po koreninah potresejo prst in kamenčke, nabrane cvetlice, praprot, koprivo in ostale zeli pa ob deblo. Ob koncu, ko so učenci zadovoljni s svojim izdelkom, izberejo še sliko živali ter jo položijo na sestavljeno drevo tja, kjer mislijo, da tudi v resnici v gozdu živi: v tleh, na tleh, na deblu ali v krošnji. Tako kot pri naših prednikih na najvišji veji krošnje domuje orel kot simbol vladarja živega sveta Peruna, med koreninami pa bomo našli kačo, simbol vladarja sveta mrtvih oziroma podzemlja Velesa. Učenci razložijo zgradbo drevesa, navedejo pomen korenin in prsti, pomen lubja ter listov dreves. Razložijo tudi postavitev slik živali. Če je čas, sestavijo iz gozdnega materiala še ptičje gnezdo in ga položijo na krošnjo.

Vprašam jih: zakaj je naše drevo, ki smo ga sestavili, magično drevo?

Ugotovitev: magično drevo je magično, ker smo ga sestavili mi, ker je sestavljen iz različnih delov različnih rastlin. Je vsakič drugačno, ker ga sestavijo drugi učenci. Je v vsakem letnem času drugačno, ker se narava čez leto spreminja.

Vprašam jih: ali imate tudi vi svoje »magično drevo«?

Ugotovitev: da, naše roke, so naše drevo, ima »deblo« in »veje«, na katerih so čebelice, metuljčki, cvetovi,...in pokažejo ponosno svoje roke s štampljkami v podobi čebelic, metuljčkov, sov, cvetov,...

UČNI DOSEŽKI KOT ZAKLJUČEK

S pomočjo igre ter uporabe čutil učencem najlažje ter najbolje približamo lepoto in pestrost narave, predvsem gozda. Skozi krajše dejavnosti učenci pridobijo čut za spoštovanje in cenjenje narave in njenih dobrin tako za človeka kot za živali, ki z njim delijo svet rastlin. Skozi dejavnosti pridobijo znanje o pomenu kroženja snovi v naravi in posledično spoznavajo prepletenost odnosov živih bitij v gozdu. Dejavnosti so prilagojene sposobnostim mlajših učencev I. triade. Posamezne dejavnosti lahko izvajamo tudi s starejšimi učenci s tem, da nivo znanja, ki ga morajo doseči, dvignemo (na primer pri sestavi magičnega drevesa upoštevajo plasti gozda).

Dejavnosti so popestrjene še z vedenjem naših prednikov v obliki zgodb ter pregovorov. To znanje se v današnji dobi izgublja, izdaja novih priročnikov, kot je knjiga Vlaste Mlakar: Rastlina je sveta od korenin do cveta, pa skuša to znanje ponovno obuditi. Izkoristila sem to priložnost, da nekaj tega znanja delim z učenci.

Viri:

Cornell, Joseph: Približajmo naravo otrokom, Mohorjeva družba, 1994

Mlakar, Vlasta: Rastlina je sveta od korenin do cveta, Ljubljana, 2015

Schmidt, Gordana: Plesno izražanje in naravoslovje, Ljubljana, 2010

Naravoslovne igre, CŠOD, Ljubljana, 1998

<http://www.zdaj.net/assets/Gradiva/Gradivo-za-starse-Nasveti-in-pogovori-o-dojencku/Pomen-igre-za-otrokov-razvoj-za-starse.pdf>

<https://www.gozd-les.com/novice/slovanska-gozdna-mitologija>

2.3 SNOVI IN SPREMINJANJE NJIHOVIH LASTNOSTI

INA ABRAM

OŠ LESKOVEC PRI KRŠKEM, KRŠKO

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Kaj vpliva na spreminjanje in lastnosti snovi, merjenje temperature

Ciljna skupina: učenci 3. razreda

Kratka vsebina:

Učenci bodo v začetku dneva prejeli pismo, v katerem jih bo neznana oseba (K.A.P) povabila na izvajanje poizkusov v naravo. V pismu bodo tudi natančna navodila za izvedbo nalog in razdelitev otrok v skupine.

Pred šolo, pod veliko lipo, bodo učence čakale naloge s 4 poskusi. Vsaka skupina bo morala opraviti vse poskuse, ob vsakem izvedenem poskusu, pa bodo učenci dobili del sestavljanke, ki bo razkrila, kdo je skrivna oseba. Po vseh poskusih bodo učenci dobili rešitev.

Skrivnostna oseba bo naša učiteljica naravoslovja. Učenci je še ne poznajo, zato bodo morali v šoli poiskati učilnico z njenim imenom. Tam jih bo ta učiteljica pričakala in skupaj bodo obiskali laboratorij, kjer bodo izvedli še en bolj zapleten in atraktiven poskus.

Elementi skrivnostnosti: Kdo je skrivna oseba K.A.P., ki je poslala pismo, pridobivanje rešitve po delih

Načini nagrajevanja učenca: Del rešitve, kdo je skrivna oseba.

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: branje navodil, sodelovanje v skupini, pravilno izvajanje nalog, zbiranje podatkov in pravilno beleženje le teh, ter primerjava med skupinami, opazovanje in uporaba več čutil

Organiziranost: lokacija: velika lipa zraven šole, trajanje: 1 dopoldne, mentor: učitelj, št. učencev: 22

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: zapis zbranih podatkov na delovne liste, skupinska primerjava podatkov med skupinami,

2.4 ČLOVEK IN ČUTILA

MAŠA PETAN OMEJEC
OŠ LESKOVEC PRI KRŠKEM, KRŠKO

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

vedo, kako deluje človeško telo,
spoznajo notranje organe in njihovo funkcijo,
poznajo svoja čutila.

Ciljna skupina: učenci 3. razreda

Kratka vsebina:

Učenci dobijo v razred pismo od Č. T. V njem je zapisano, da se v sredo ob 9.00 uri dobimo pod veliko lipo... in naj imajo s sabo knjige o človeškem telesu, čutilih, hrani...
Pod lipo jih čaka škatla presenečenja z navodili. Le kako deluje naše telo? Kaj vse se skriva v človeškem telesu?

Najprej kratka »razlaga« – kako je sestavljeno človeško telo (kosti, mišice, živci, krvožilje in tudi organi)

1. naloga - pregledajo knjige o človeku, čutilih, hrani...
2. naloga – se razdelijo v skupine in obrišejo sošolca (pajac)
3. naloga – narišejo kosti, mišice, živce, žile
4. naloga – zapišejo legendo

Za vsako dobro opravljeno nalogo dobijo sliko določenega organa.

Ko zberejo vse slike, jih prilepijo. Tako je plakat končan in naloga opravljena.

Ko vse skupine končajo, plakate obesimo v razredu, poročamo, vrednotimo...

Pred koncem pouka zopet presenečenje. Pred vrati model človeka z veliko kuverto in učnimi listi- organi in njihove naloge. Zraven je manjša kuverta z napisom presenečenje ... odprite me jutri.

Učenci ugotovijo, da je današnja skrivna oseba »model človeškega telesa« in ga skupaj raziščemo...

Takoj zjutraj preberemo. Piše, da gremo po malici v gozd. Jaz berem navodila, učenci opravljajo naloge (piše Škrat). Ko opravimo eno, dobimo navodila za drugo.

1. naloga - vid (opazujemo naravo okoli sebe, rastline, živali, ...)
 - zavežemo oči, hodimo ob vrvi...
 - se uležemo in opazujemo kaj se dogaja proti nebu
 - prelisiči svoje oči
2. naloga – tip (tipamo liste, debla, veje, zemljo, ...)
3. naloga – vonj (vohamo različne stvari)
4. naloga – sluh (si poiščemo svoj kotiček in poslušamo različne zvoke, ...)
5. naloga – okus (košara presenečenja)

Za vsako opravljeno nalogo dobijo črto na dlan, nastaja drevo.

Za konec poiščejo svoje drevo, ga objamejo in uporabijo vsa čutila. Se z njim slikajo.

Na poti proti šoli najdemo balon s sporočilom. Počimo ga in preberemo.

Naloga – na zanimiv način nariši vsa čutila.
Razkrijejo skrivnost, da v gozdu živi škrat, ki je pisal pismo.
Če bo čas, lahko zgradimo tudi škratove hišice.

S tem bo naloga končana.

Elementi skrivnostnosti: Kdo je skrivna oseba Č.T. in TARKŠ, kam nas vodi pot, kaj pomenijo črte na roki, kako deluje naše telo, kaj vse se skriva v našem telesu, zakaj so čutila tako pomembna

Načini nagrajevanja učenca: pismo z nalogami, pridobitev slik, možnost nadaljevanja poti, skrivni predmeti, malica presenečenja, črte na roki

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: spoznavanje nove in ponavljanje učne snovi, sprehod v naravi, raziskovanje človeškega telesa, iskanje materialov pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje

Organiziranost:

lokacija: pod lipo na šolskem igrišču, razred in gozd

trajanje: 5 učnih ur

mentor: učitelj, spremljevalec

št. učencev: 20

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: sprotna komunikacija, risanje človeškega telesa, sestavljanje modela z notranjimi organi, reševanje učnega lista, opravljanje konkretnih nalog v naravi, risanje čutil, sestavljanje nalog za sošolce

2.5 OD KOD KRAJEVNO IME DRAGOMER

JANJA ZADNIKAR

OŠ LOG – DRAGOMER, BREZOVICA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Usmerjeno opazujejo, uporabljajo več čutil, opazovano narišejo ali napišejo, spoznajo izvor imena potoka Mlinščica

Ciljna skupina: učenci 3. a razreda

Kratka vsebina

V neposredni bližini naše šole imamo gozd in ob obronku gozda teče potok Mlinščica s pritoki. Ob njem je lepo urejena pešpot. Učenci bodo v roko dobili enostaven načrt poti. Okoli vratu bodo imeli medaljo, na katerih bodo imeli označena vsa čutila. Jaz jih bom usmerjala s svojo zgodbo. Na poti bodo morali poiskati določene zanimive lokacije. Za pravilno rešeno nalogo bodo dobili na obesku kljukico.

Najprej bodo morali poiskati levi pritok Mlinščice. Tam bodo morali poiskali dve veliki drevesi, ki stojita tik ob potoku in poimenovati iglavca – v pomoč bo vejica na tleh in določevalni ključ.

Za pravilno rešeno nalogo bodo dobili kljukico,...

Naslednja točka je, da poiščejo manjši izvir, katerega so v preteklosti uporabljali domačini. Steza se bo postopoma začela vzpenjati in na vrhu bodo na desni strani poiskali zraščeni dve drevesi, ki imata v sredini duplo. Tam jih bo čakalo palčkovo pismo. V njem jim bo razkril skrivnost doživljanja dreves in gozdni bonton.

Po prebranem pismu se bomo po poti spustili do travnika, ga prečkali in si na obronku gozda poiskali prostorčke. Zavezali si bodo oči. Prisluhnili bodo zvokom okoli sebe in jih s svinčnikom risali v obliki krogov in črt.

Po končani nalogi dobijo novo kljukico.

Z mojo zgodbo bomo nadaljevali pot do divje češnje, ki raste tik ob gozdu. Tam bomo dobili odgovor na vprašanje Zakaj je češnja rdeča? Povedala jim bom zgodbico, ki mi jo je povedala njena avtorica go. Milica Lavrenčič (profesorica biologije v pokoju).

Pot nas bo vodila ob robu travnika, kjer jim bom pokazala sliko in list mete. Učenci bodo morali poiskati rastlino, odtrgati list, mi ga pokazati, ga nato premleti med prsti in ga povohati. Učenci bodo opisovali vonj. Dobili bodo novo kljukico.

Na koncu prečkamo most in potok Mlinščico. Struga je speljana tik ob hiši, kjer je na vrtu mlinski kamen. Učenci bodo morali na osnovi imena potoka, mlinskega kamna in hiše ugotoviti, kaj je bilo včasih na tem mestu. S čim so se ukvarjali? Razkrijemo skrivnostno osebo. To je mlinar, ki je v preteklosti mlel moko in ker je imel drago mero, so ga poimenovali Dragimir. In že razkrijemo novo skrivnost, da je kraj Dragomer lahko dobil ime tudi po njem. Samo dva samoglasnika spremenimo in dobimo Dragomer. Dobijo novo kljukico.

Po levem bregu potoka se vrnemo nazaj na začetek poti, kjer nas čaka vrč z metinim čajem.

Elementi skrivnosti: sama pot, mlinski kamen, Dragimir, kaj pomenijo kljukice na medalji.

Načini nagrajevanja: kljukice, objem drevesa in odličen metin čaj.

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: uporaba čutil, sprehod v naravi, sodelovanje.

Lokacija: narava (gozd, potok, travnik, ostanki mlina) zraven šole.

Organiziranost: trajanje 2 učni uri, mentor razredna učiteljica, št. učencev: enaindvajset učencev 3. razreda in učiteljica športne vzgoje.

Način preverjanje dosežkov: Ponovimo gozdni bonton in objamemo drevo, v paru si predstavijo zapisane zvoke, pokažejo list mete, razložijo zakaj je češnja rdeča, spoznajo izvor imena potoka Mlinščica, vsi pridejo na cilj in prepoznajo okus čaja. Na koncu povedo katera čutila so uporabili.

2.6 PALČEK ERAZEM IN PRIJATELJ SREČKO

JANA LESKOVEC

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE MEDVED, MEDVEDJE BRDO PRI LOGATCU

Povzetek

Pravljice in nenavadno skrivnostne zgodbe so otrokom zelo všeč. Z njimi lahko zelo hitro pritegnemo njihovo pozornost. Otroci z vsemi svojimi čutili sprejemajo vse kar jim ponujamo kot učitelji. Opazijo vsak izraz na obrazu, gib, pripomoček, ki ga držimo v rokah. Res pa je, da moramo biti pred tem kot animatorji zelo pripravljeni. Z veliko domišljije, ustvarjalnosti in tudi preprostosti, se v programu šole v naravi vse to da uporabiti in pripeljati otroke, do novih spoznanj in osebnih izkušenj. In prav tu se mi je porodila ideja, da bi dejavnosti, ki jih izvajam v gozdu povezala s palčkom Erazmom, ki jim s skrivnostnim pismom pomaga, da raziščejo bližnji gozd.

Ključne besede: palček Erazem, nenavadna moč kamenčka Srečka, skrivnostnost, aktivne igre raziskovanja narave

2 UVOD

Otroštvo je povezano z igro. Že od nekdaj so se otroci igrali na kmečkih dvoriščih, travnikih, gozdovih, ob potokih. To je bil njihov vsakdan. Pri tem so spoznavali načela narave, se učili vsakodnevnih in enostavnih stvari, ki pa so za življenje zelo pomembni. V današnjih časih pa moramo naravo in naravno okolje otrokom približati in jih spoznati z njo. Naravno okolje je ravno tisti prostor, ki otroke spodbuja h kreativni igri in nudi bogastvo konkretnih izkušenj. Igra v naravi mu zagotavlja celovit razvoj, znotraj katerega se razvija tako na kognitivnem in telesnem kot tudi emocionalnem in socialnem področju (Wilson 1995, v Kos 2010)

Doživljanje in spoznavanje narave moramo otroku predstaviti na zanimiv način, s pravo mero informacij. V naravo ga moramo peljati večkrat, da jo spozna, začuti in doživi. Otrok bo z raziskovanjem krepil svoj odnos do narave, sebe in drugih okoli njega. Spoznal bo, kje je uspešen in kje ne in na ta način gradil svojo osebnost. Doživljajske vrednote so nujno potrebne pri oblikovanju otrokove osebnosti, saj z njimi otroku prikažemo, kako lep in skrivnosten je svet (Zalokar Divjak, 1998)

Krajnc (1982) pravi, da je majhen otrok vsesplošno radoveden in vedoželjen, sam raziskuje in poizkuša, da bi si najprej sam odgovoril na to, kar ga obdaja. Ker tako vedno ne dosega posebnega uspeha, vedoželjnost v njem pa se še povečuje, se začne postopoma obračati tudi na druge ljudi.

Joseph Cornell je s sodelavci razvil metodo tekočega učenja. Le to poteka v štirih korakih:

1. Vzbuditev navdušenja - otroci se učijo, če je snov uporabna, zabavna in vzbuja njihova čustva
2. Usmeritev pozornosti – otroci se s pomočjo dejavnosti usmerijo na eno stvar
3. Neposredna izkušnja – ko sta energija in pozornost vzbujena, lahko dejavnosti pripeljejo do globljega razumevanja snovi
4. Delitev navdiha – ponovni pogled na že znano, ponovitev snovi

Potruditi se moramo, da te radovednosti in navdušenja ne zatremo, ampak ju spodbudimo in usmerimo še v večje zadovoljevanje osebnih potreb.

2 AKTIVNOSTI

2.1 Skrivno pismo palčka Erazma in zgodba o kamenčku Srečku

V začetku otrokom povem nekaj zanimivosti o naši neokrnjeni naravi, ki jo bodo na delavnici spoznali. Poudarim varstvo narave in skrb za ohranitev le te, ter posebej poudarim sobivanje z našimi domačini ter spoštovanje vsega kar nas obdaja. Začnem pripovedovati, kako so včasih ljudje živeli v naših krajih in da so večkrat zahajali k veliki skali, se nanjo povzpeli in opazovali naravo in življenje okoli sebe. Tu so občutili mir in spokojnost narave. Večkrat se je zgodilo, da je kdo od njih začel pripovedovati, kako je na tej skali prišel do novega spoznanja, tu našel odgovor na vprašanje. Domačini so začeli govoriti, da ima ta skala nenavadno moč. Otrokom povem, da so nekega dne to skalo močne sile premaknile, začela se je kotaliti po strmih bregu in se nenadoma razletela na tisoče koščkov – majhnih kamenčkov. Od takrat naprej, ko se domačinom poraja kakšno vprašanje, poberejo kamenček, si ga dajo v žep in ta jim pomaga pri rešitvah. V gozdovih okoli doma, pa prebivajo gozdni palčki, ki največkrat otrokom kakšno zagodejo. Tu v okolici našega doma, se zadržuje palček Erazem, ki poskrbi, da nam ni dolgčas. Skrivno pismo, ki ga napiše, skrije v bližino doma. Le to, otroke vodi po gozdnih poteh, do novih nalog in spoznanj. Seveda s kamenčkom Srečkom v žepu. Tako učenci poiščejo pismo in zemljevid, kjer so označene naloge. Učitelj nalogo prebere, ko je le ta rešena, prebere navodila kam naprej. Tu čaka učence spet nova naloga.

2.2 Ujemi zajca

Vsak od udeležencev si na hrbet pripne 5 ščipalk. Otroci se med sabo lovijo in si »kradejo« ščipalke s hrbta. Vsako novo ščipalko, si učenec pripne na sprednji rob majice in le te se ne sme krasti. Zmaga tisti, ki ima po določenem času na sprednjem robu majice več ščipalk.

2.3 Gozdna pica

Vsak od učencev poišče palico/vejo, ki je dolga od prstov do njegovega komolca. Prinese jo na zbirno mesto. Postavimo jih na tla, tako da se vse palice stikajo z enim koncem – oblikujemo »razrezano pico«. Vsak stopi k svoji palici in so od nje oddalji 20 korakov. Na tem mestu nabere 6 stvari in jih prinese nazaj k palicam. Tu zloži koščke narave v svoj delček pice. Ko bodo vsi učenci prinesli koščke narave v pico, bo nastal zemljevid tega območja s tipičnimi rastlinami oziroma značilnostmi narave.

2.4 Krmišče – kaj je to?

Učenci raziščejo okolico krmišča, poskušajo poiskati ostanke hrane, iztrebkov, sledi, dlako. Tu povemo čemu so krmišča postavljena, zakaj stojijo prav na določenih mestih, kdo skrbi za njih. Material, ki ga otroci najdejo pregledamo in poskušamo določiti s pomočjo določevalnih ključev (obglodane storže, lešnike, orehe, liste, različne oblike iztrebkov,...)

2.5 Lov za zanimivim drevesom

Učence razdelimo v skupine po štiri. Vsaka skupina dobi list in svinčnik. Njihova naloga je, da v bližini poiščejo zanimivo drevo in narišejo zemljevid, kako se pride do njega. Določimo kje je naše izhodišče za lažje iskanje zanimivih dreves. Skupine si narisane zemljevide zamenjajo in nato poiščejo zanimivo drevo.

2.6 Bodimo drevo

Učenci izberejo svoje drevo in ga objamejo. Nato si ga ogledajo, raziščejo. Vsak se postavi zraven svojega drevesa in ga posnema. Razširi svoje roke, kot veje drevesa, odpre ali zapre dlani, kot liste drevesa,... Učitelj prebira kratke stavke, učenci pa kot drevesa poskušajo posnemati njegovo gibanje.

Npr.: Na lep sončen dan, je močno začelo pihati.

Veter je obračal listje in se sunkovito zaganjal v veje dreves.
Toplo pomladno sonce je zbudilo ptice, ki preletajo z veje na vejo.
Zapadel je sneg in težke veje s sklanjajo proti tlom.

2.7 Tihi sprehod

Z učenci se po gozdni stezici sprehodimo do potočka. Ta sprehod bo počasen in potekal bo v tišini. Vsak od učencev mora biti na pozoren na zvoke in šume okoli sebe. Skupaj se usedemo in pogovorimo kaj je kdo slišal, videl.

2.8 Potoček – le kaj se skriva v njem?

Učenci raziščejo potoček. Ogledajo si njegovo strugo, določijo kako široka je, koliko vode je v njem in kako je hitra. Globino preizkusijo s palico, hitrost vode z vejico ali listom drevesa. Pogledajo pod kamenje in drobne skale ter poiščejo drobne živali, ki živijo v njem.

2.9 Gozdni poster

Vsak učenec nariše, kaj mu je bilo na poti najbolj všeč. Risbo prilepi na skupen poster, ki predstavlja gozd, ki je všeč vsem udeležencem. Poster je lahko navaden večji list, lahko pa mu dodamo tudi kakšno obliko.

3. PRIČAKOVANI UČNI REZULTATI

Učence vodi skrivna moč in upanje, da jih ob koncu poti le čaka presenečenje oziroma nagrada. Učenci med potjo razvijajo prijateljsko vzdušje do sošolcev, sodelujejo v skupini, se prilagajajo, spoznavajo zakonitosti narave.

4. NAGRAJEVANJE UČENCEV

Učenci pri zadnji nalogi poiščejo pismo palčka Erazma. Le ta jim čestita za prehojeno pot z uspešno rešenimi nalogami. Za nagrado jim pusti šampiljko iz naravnega materiala. Vsak učenec dobi šampiljko na svoj list.

5. ZAKLJUČEK

Stopimo skozi vrata in raziščimo svet okoli sebe. Palček Erazem in kamenček Srečko sta pripravljena, da na prijeten način otroke popeljeta skozi različna doživetja v gozdu. Učenci z navdušenjem opazujejo naravo in jo raziskujejo. Če učitelj doda še kanček skrivnih in nenavadnih stvari, ki spremljajo učenca skozi dejavnosti je uspeh zagotovljen.

LITERATURA

Cornell, J. Približajmo naravo otrokom. Celje: Mohorjeva družba.
Divjak Zalokar, L. (2008). Pomen gozdne pedagogike pri oblikovanju odnosa otrok do gozda. Ljubljana, Biotehniška fakulteta
Divjak Zalokar Z. (1998). Vzgoja za smisel življenja. Ljubljana. Educy
Priročnik za učenje in igro v gozdu. Gozdarski inštitut Slovenije. Silva Slovenica, 2016.
Pridobljeno 20.6.2018, <http://dxdoi.org/10.20315/SilvaSlovenica.0003>
Hegedič K. (2017). Učenje in igra na prostem v vrtcu. Ljubljana. Diplomsko delo
Juvan M. Gozdna pedagogika. Pridobljeno 20.6.2018, <http://www.vrtec-bosopet.si/index.php/nadstandard-vrtca/gozdna-pedagogika>

2.7 SKRIVNOSTNI DNEVNIK

URŠKA MIHEVC

OŠ ŠMARTNO POD ŠMARNO GORO, LJUBLJANA

Načrtovani učni dosežki: Učenci odkrivajo in spoznavajo zanimive točke in območja v domačem kraju, spoznajo različna življenjska okolja in njihove značilnosti.

Cilji učne vsebine: **učenci spoznajo anekdoto o nastanku Šmarne gore, učenci utrjujejo znanje o različnih življenjskih okoljih in njihovih značilnostih, učenci odkrivajo in spoznavajo zanimive točke in območja v domačem kraju.**

Ciljna skupina: učenci 3. razreda, starost od 8 do 9 let

Kratka vsebina

Učencem povem, da je hišnik v kletnih prostorih šole našel zanimiv zvezek s še bolj zanimivo, lahko bi rekli skrivnostno vsebino. V njem je zapisan dnevnik neznane osebe. Na dnevnik je z vrvico privezan tudi ključ. Dnevnik jim pokažem, z njega pihnem prah, in ga začnem brati. Skrivnostna oseba v dnevniku opisuje dva dneva, ki jih je preživela v vasi Šmartno pod Šmarno goro. Od prihoda v vas, ko je zagledala zanimivo vzpetino nenavadne oblike, pa do skrivnostnega odhoda, ko končno izvemo, kaj odklepa oz. zaklepa ključ, ki je privezan na zvezek. Hkrati pa nas zadnji zapis v dnevniku pusti še naprej radovedne, saj ne vemo, kam je oseba odšla, le, da se kmalu vrne. V dnevniku je opisano, kaj vse je v teh dveh dneh skrivnostna oseba delala, doživela, videla in izvedela o teh krajih. Med drugim tudi legendo o nastanku Šmarne gore, pa zanimivosti o znanem vodnjaku, tako imenovani Ježarjevi štirni, ki je bila v tistih časih zelo pomemben vir pitne vode za okoliške vaščane. Skupaj z gostiteljema so raziskovali bližnjo okolico in spoznavali različna življenjska okolja, ki jih je kar nekaj (vrt, polje, travnik, sadovnjak in gozd). Poseben vtis je na skrivnostno osebo naredil bližnji gozd, kjer se skrivajo različne in zanj zanimive drevesne vrste in še kaj. Tam se spomni tudi na zgodbo, ki mu jo je nekoč povedala stara mama. Govori o drevesu Krištofu. Z učenci se sprehodimo po poti, ki jo je prehodila skrivnostna oseba in iščemo zanimivosti, ki jih opisuje v dnevniku. S seboj imam povečevalna stekla, s katerimi bomo iskali fosile v kamnih, raziskovali gozdna tla, svinčnik in list, na katerega bomo beležili opažanja, iskali drevesne vrste... Na koncu vsake opravljene naloge, učenci dobijo majhen kamenček na katerem je zapisana črka. Na koncu zadnje etape iz dobljenih črk sestavijo besedo, ki je rešitve uganke, kam je odšla skrivnostna oseba v sredo zjutraj ali/in ime skrivnostne osebe.

Elementi skrivnostnosti: skrivnostni prostor v kleti, starinski dnevnik s ključem, legenda o nastanku Šmarne gore, vzorci na kamnih – gradnikih stare hiše, posebna stara drevesa, zgodba starega hrasta Krištofa (Ivan Gantschev), posušeni listi dreves in cvetlic (herbarij)

Način/i nagrajevanja učenca: Učenec za vsako opravljeno nalogo dobi majhen kamenček na katerem je zapisana črka.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: opazovanje okolice, iskanje vzorcev v kamnih, iskanje drevesnih vrst, poslušanje legende o Šmarni gori, poslušanje pravljice o drevesu Krištofu,

kreativno razmišljanje in iskanje odgovora, kam je odšla skrivnostna oseba v sredo zjutraj in kdo bi lahko bila skrivnostna OSeba.

Organizacija: Učna enota se začne v učilnici, kjer učence seznanim s skrivnostnim dnevnikom, nato odidemo na učni sprehod, po poteh, ki jih opisuje v svojem dnevniku skrivnostna oseba. Učni sprehod poteka v več etapah. Na vsakem Učnem sprehodu obiščemo eno življenjsko okolje. Učenci spoznajo in doživijo njihove osnovne značilnosti.

Čas izvedbe učne vsebine: **maj, junij 2018**

Trajanje izvedbe učne vsebine: **5 šolskih ur**

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: pogovor

Opis poteka učne vsebine:

1. šolska ura

Učencem povem, da je hišnik v kletnih prostorih šole našel zanimiv zvezek s še bolj zanimivo, lahko bi rekli skrivnostno vsebino. V njem je zapisan dnevnik neznane osebe. Dnevnik jim pokažem, z njega pihnem prah, in ga začnem brati. Med branjem delam čustvene premore in postavljam vprašanja, ki se navezujejo na vsebino. S tem želim pri učencih doseči aktivacijo domišljije oz. vzpodbuditi kreativno razmišljanje ter jih s skrivnostnim pridihom zgodbe motivirati za dejavnosti, ki sledijo. Učenci spoznajo anekdoto o nastanku Šmarne gore, prepoznavajo predmete iz vsebine in skupaj si poskušamo predstavljati opisane situacije. En učenec se spomni, da ima v zvezku za spoznavanje okolja stare fotografije šole in vasi Šmartno. Ogledamo si jih.

Ko opazim, da učenci postajajo vedno bolj radovedni, prekinem z branjem (nekje po prvem odstavku na 8 strani) in predlagam, da poiščemo ozko stezico in se sprehodimo do Ježarjeve domačije. Morda opazimo kakšen zanimiv vzorec v kamnih tudi mi.

Vsak učenec dobi torbico, v njo pospravi povečevalno steklo, listek, svinčnik in en kamenček.

Ker je med šolo in Ježarjevim posestvom žičnata ograja, moramo do stare kmečke hiše naokoli. Ko pridemo do Ježarjeve domačije, jim ponovno preberem nekaj vrstic v dnevniku, z namenom, da obnovimo nekatera dejstva. Poiščemo in ogledamo si Ježarjevo štirno, iščemo detajl na štirni, kaj je upodobljeno, ogledamo si staro kmečko hišo, učenci v kamnih, iz katerih je zgrajena hiša, iščejo zanimive vzorce. (En učenec je razmišljal na glas, da so bili zanimivi vzorci v kamnih zagotovo fosili, saj so skale prinašali iz bližnje reke Save).

Po določenem času (cca. 15 minut) pokličem učence k sebi in prisluhnem njihovim vtisom. Nato jim razdelim kamenčke, vsakemu enega. Povem, da bodo na vsakem postanku, po vsaki opravljeni nalogi, dobili en kamenček s črko.

Nadaljujem z branjem dnevnika, tam kjer smo prej končali. V dnevniku oseba opisuje velik travnik, na katerem so cvetele travniške cvetlice. Obrnem nov list in zagledam posušeno ivanjščico in navadno marjetico. Navdušim se. Učence vprašam, če poznajo ti dve cvetlici in kako se imenujeta. Razmišljamo, na katerem travniku ju je oseba našla in predlagam, da ga obiščemo tudi mi. Pot nadaljujemo do travnika, kjer učenci iščejo, vonjajo in prepoznavajo travniške cvetlice. Poiskati

morajo ivanjščico, navadno marjetico in še eno cvetlico. Za vsako cvetlico dobijo en kamenček (3). S povečevalnimi stekli opazujejo tudi druge travniške cvetlice, tla in morebitne živali. V pomoč pri prepoznavanju in poimenovanju cvetlic in živali so nam različne knjige o travniku in travniških cvetlicah, ki jih nosim v nahrbtniku.

Po ogledu travnika se vrnemo v učilnico. Ker je ura toliko, da se bo pouk končal, se dogovorimo, da bomo naslednji dan nadaljevali z branjem dnevnika in morda odšli še kam. S tem učence pustim v negotovosti. Domov odidejo radovedni in s tem motivirani za nadaljnje raziskovanje.

Naslednji dan je planiran naravoslovni dan v gozdu, kjer bomo preživeli celo dopoldne in poleg raziskovanja poti opravljali številne naloge na učnem listu.

2., 3., 4. in 5. šolska ura

Ko učenci zjutraj pridejo v učilnico, nadaljujem z branjem dnevnika. Skrivnostna oseba opisuje, kako se je popoldan, drugega dne, odpravila v gozd. Na pot odidemo tudi mi. Učenci si na rame oprtajo torbico in skupaj odidemo do bližnjega gozda. Prva postaja, ki jo naredimo je še pred vstopom v gozd, kjer tudi mi opazimo zapuščeno kmetijo in večje pobočje malin. Pot nadaljujemo dokler ne pridemo do gozda, kjer se na večjem razpotju ustavimo. Tam nadaljujem z branjem dnevnika. Ob kratkem premoru učence pozovem, da se malo razgledajo, prisluhnejo in tako doživijo gozd z vsemi čutili.

Nadaljujem z branjem. Po omembi pravljice Drevo Krištof, potegnem iz nahrbtnika slikanico pisatelja Ivana Gantscheva, Drevo Krištof, pravljico jim preberem. Nato pa še do konca drugi dan v dnevniku.

Nadaljujem z navodili za nadaljnje delo. Vsak učenec dobi delovni list. Po vsaki opravljeni nalogi, učenec pride k meni, skupaj pogledava, kaj je naredil in za dobro opravljeno delo dobi kamenček.

Naloge na delovnem listu.

1. Poišči odraslo bukev.

- Ali so že pognali listki?
- S pomočjo voščenske v okvirček »odtisni« bukov list.
- S pomočjo metrskega traku izmeri obseg debla velikega drevesa. Izmera:

- List papirja nasloni na bukovo lubje in z voščenko vleci po listu. Na izdelek zapiši vrsto drevesa in svoje ime.
- Opazuj, koliko različnih vrst rastlin raste pod bukvijo. Če kakšno prepoznaš, napiši, katera je.

2. Poišči odraslo smreko.

- Potipaj smrekovo vejo. Natančno jo nariši.

- **Poišči veliko drevo.** Izmeri obseg debla. Izmera: _____
- List papirja nasloni na smrekovo lubje in z voščenko vleci po listu. Na izdelek zapiši vrsto drevesa in svoje ime.
- Opazuj, koliko različnih vrst rastlin raste pod smreko. Če kakšno prepoznaš, napiši, katera je.

3. Primerjaj bukev in smreko. Opažanja zapiši v tabelo.

	BUKEV	SMREKA
lubje		
listi		
podrast		

Kje raste več rastlin? Pod listavcem (bukvijo) ali pod iglavcem (smreko)?

Zakaj misliš, da je tako?

4. Poišči mlado praprot.

Opazuj, kako raste. Ali opaziš kako se mladi poganjki polžasto odvijajo?

DA NE

5. Poišči grmiček borovnice.

Opazuj njen cvet. Kaj misliš, da se bo razvilo iz njega? _____ .

6. Poišči poljubno mlado drevesce.

Našel sem mlado _____ .

Iz česa je zrasla rastlina? _____ .

Je mlado drevesce podobno odraslemu drevesu? DA NE

6. Poišči vsaj dve živali. Previdno jih položi v lonček in opazuj vsako posebej.

Ime živali →		
Ima noge?	DA NE	DA NE
Kako se premika?		
Kakšne barve je?		

8. Z lopatko izkoplji luknjo v gozdnih tleh. Potipaj in poduhaj zemljo.

Zapiši, kakšna je (topla, mrzla, mokra, suha, diši po ...).

Ko vsi učenci končajo z delom, odidemo v šolo. Kaj bodo s kamenčki jim še ne povem. Ko pridemo v šolo strnemo vtise z raziskovalnega pohoda.

Preberem jim še zadnji dan v dnevniku. Končno izvedo kaj odklepa ključ, ki je privezan na dnevniku. Zapis v dnevniku se konča prav tako skrivnostno, kot se je vse skupaj začelo.

Zdaj učencem povem, da iz črk na kamenčkih lahko sestavijo besedo, ki jim bo dala rešitev uganke, kam bi lahko skrivnostna oseba odšla v sredo zjutraj in kdo bi lahko bila ta skrivnostna oseba. Ker so učenci dobivali kamenčke iz dveh različnih vrečk (modre in rdeče), sta tudi besedi dve, maline in učitelj. Še vedno pa obstajajo druge možnosti, saj domišljija ne pozna meja.

Literatura/gradiva/pripomočki

- Gantschev, Ivan; Inkiow, Dimiter: Drevo Krištof, Slovenska knjiga, 1996
- Seliškar, Andrej; Wraber, Tone: Travniske rastline na Slovenskem: sto pogostnih vrst, Prešernova družba, 1986

- skrivnostni dnevnik, torbice, povečevalna stekla, prazni listi, svinčniki, voščenke, metrski trakovi, delovni listi

Prilogi:

- Priloga 1: vsebina skrivnostnega dnevnika iz leta 1899
- Priloga 2: delovni list za delo v gozdu

Priloga 1

SKRIVNOSTNI DNEVNIK

Ponedeljek, 17. Velikega srpana, 1899

Danes sem se ustavil v Šmartnu. Majhni vasici, kjer na prvi pogled ni prav veliko hiš. Le te so pritlične, grajene iz lesa ali kamenja in krite s slamo. Prevzel me je pogled na mogočen hrib, ki sem ga opazil že od daleč. Njegova oblika je zares zanimiva. Razmišljam, kaj se je pred tisočletji dogajalo na teh tleh? Prepričan sem, da prebivalci tega kraja zagotovo poznajo kakšno zgodbo, ki priča o nastanku te vzpetine.

Dan se je bližal h koncu in poiskati sem si moral prenočišče. Pot me je pripeljala do večje zgradbe poleg cerkve. Bila je to novejša zgradba, z velikimi okni. Pomislil sem, tu imajo zagotovo kaj prostora zame. Pred hišo sem opazil gospo, ki je na vrtu urejala gredice. Kasneje sem izvedel, da je bila gospa nadučiteljeva. Prijazno sem jo ogovoril in jo vprašal, če bi lahko prenočil pri njih. Pritrdila je in skupaj sva odšla v hišo. Z možem sta me sprejela zares dostojanstveno. Pri nji sem tudi večerjal in kar dolgo smo klepetali. Zanimivih zgodb o teh krajih ni bilo konca. Tudi legendo o nastanku že omenjene vzpetine sta mi zaupala. Takole gre.

Nekoč je živel velikan Hrust, ki je bil strah in trepet vseh okoličanov. Pri plenjenju in ustrahovanju mu je pomagal pes, ki je imel glavo kakor zmaj. Hrabri Kajžarjev Janez se je odločil, da bo temu naredil konec. Ponoči je v vrečo zavezal zajca, vzel še železno palico in šel nad velikana. Ko je prišel pred votlino, v kateri je spal velikan, je zajca spustil iz vreče. Pes, ki je velikana stražil, se je pognal za zajcem. Zbudil pa se je tudi velikan. Najprej je tako kihnil, da je Janeza odneslo čez reko Savo. Nato je velikan začel čez Savo metati še skale za njim. Metal jih je cel dan, nato pa je prestopil breg in zložil skale na kup. Po opravljenem delu je stopil na vrh, se malo razgledal po svetu in se zaril v sredino gore. Tako so nastali današnje sedlo, Grmada in Gora.

Bilo je že pozno in odpravili smo se spat. Jutri je nov dan in kdo ve kaj novega me čaka?

Torek, 18. Velikega srpana, 1899

Zbudilo me je pritrkavanje na bližnje zvonove. Pogledal sem na uro in skočil pokonci. Kaže, da mi je svež zrak med spanjem dobro del. Odšel sem v spodnjo izbo in tam sta me čakala gostitelja. Miza je bila skromno obložena, a dovolj, da sem se dodobra najedel. Kruh, ki je bil še topel in lonček svežega mleka mi je nadvse prijal. Gospa in gospod sta me povabila, da z njima preživim dan. V načrtu sem imel, da danes odpotujem dalje, a prijaznemu povabilu se nisem mogel upreti. Menila sta, da bi jima lahko pomagal pri vsakdanjih opravilih okoli hiše. Gospodinja me je prosila, da prinesem dve vedri vode iz bližnjega vodnjaka. Usmerila me je po ozki stezici za hišo, ki me je pripeljala naravnost do vodnjaka. S seboj sem vzel dolgo vrv, saj nisem vedel, da ima vodnjak poseben kovinski mehanizem za ročno črpanje. Uf, pošteno sem se utrudil, a uspelo mi je. Kmalu za tem, je k vodnjaku pristopil star gospod. Tudi on je prišel po vodo. Veliko domačinov prihaja po vodo prav k temu vodnjaku, ki mu pravijo Ježarjeva štirna, po domačiji h kateri pripada. Izmenjala sva nekaj besed in iz radovednosti

sem mu postavil nekaj vprašanj. Izvedel sem, da je vodnjak globok kar 11 čevljev. Vanj sega cev, obdana s kamnom, lesen pokrov pa služi, da v vodnjak ne bi padalo listje in še kaj. Na podstavku, kjer je pritrjen kovinski ročaj, sem opazil zanimiv okras. Stari vodnjak je res nekaj posebnega. Spomnil sem se, da me je ob prihodu v vas, pot vodila ravno mimo te mogočne kamnite kmečke hiše, po domače Ježarjeve domačije. Gospod mi je povedal, da je nekoč v hiši delovala tudi gostilna, furmanska postojanka in mlin. Ker je hiša zgrajena iz kamna, je tudi zelo slikovita. Na enem od kamnov, sem opazil prav poseben vzorec. Res zelo zanimivo. Tudi portal na vhodu v hišo in mogočna lesena vrata pričajo, da gre za premožnejšo kmetijo, ki ima poleg stanovanjskega poslopja še vrsto pripadajočih gospodarskih poslopij. Opazoval sem velik travnik, na katerem so cvetele travniške cvetlice. Metuljčki čebelice so se preganjali in nabirali medicino. Stopil sem blizu in v tleh opazil kobilico. Bila je živo zelene barve. Skočila mi je na čevlji.

Popoldne smo se odpravili v bližnji gozd. Nabrati smo morali nekaj drv, da bomo zakurili peč in si pripravili kaj za pod zob. Pot nas je vodila mimo nepreglednih travnikov, ki so v svojih pisanih barvah pričarali prelepo veduto. Tik preden smo zavili v gozd, smo na desni strani, pod manjšo kmetijo, zagledali večje pobočje malin. Kako so bile slastne. Pošteno smo se okrepčali. Nato smo vstopili v gozd. Njegova čarobnost me je prevzela. Opazoval sem zanimive drevesne vrste, njihovo lubje in mogočne krošnje. S tal sem pobral tudi nekaj različnih listov in jih prihranil. Gozdna tla morajo biti tu res rodovitna, sem pomislil, kar je pričalo veliko število mladik, ki so poganjale iz semen, ki vsako leto padajo z drevesnih plodov. Tu bo nekoč nepregleden gozd, poln še mogočnejših bukev, smrek in hrastov, ki bodo segali vse do neba. Spomnil sem se na pravljico, ki mi jo je nekoč prebrala stara mama. Pripoveduje o starem drevesu Krištofu, kako je zraslo iz semena, ki ga je nekoč veter zanesel v razpoko. Ker ga ptice niso mogle pozobati, je seme vzkliklo in na plan je pokukala majcena mladika. Veter je dal mlademu hrastu ime Krištof.

Sledi živali v blatnih tleh so pričale, da se tu naokoli potika srnjad, jazbeci, zajci, verjetno tudi lisice. Nedaleč od poti sem v mogočni bukvi opazil duplino. Tiho sem se ji približal in slišal nežno žvrgolenje. Verjetno je bila kukavica z mladički. Med mojim navduševanjem nad okolico sta gospod in gospa nabrala poln koš posušenega smrečja, pa tudi večje kose lesa sta našla. Sonce je zašlo in odpravili smo se proti hiši. Večer smo preživeli za pečjo, ob dobri jedači in pijači.

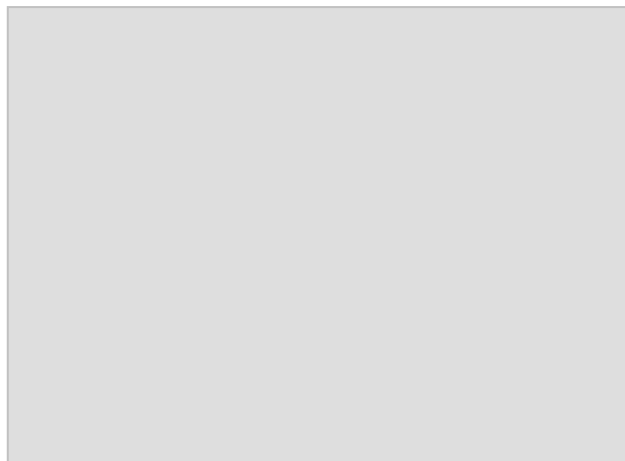
sreda, 19. Velikega srpana, 1899

Zaklenil sem hišo in odšel. Ključ sem zavezal na zvezek, da ga ne bi izgubil. Na mizi sem pustil sporočilo, da se kmalu vrnem. V bližnjem sadovnjaku sem si odtrgal še jabolko in se odpravil.

NARAVOSLOVNI DAN – GOZD Ime in priimek: _____ Datum: _____

REVESA

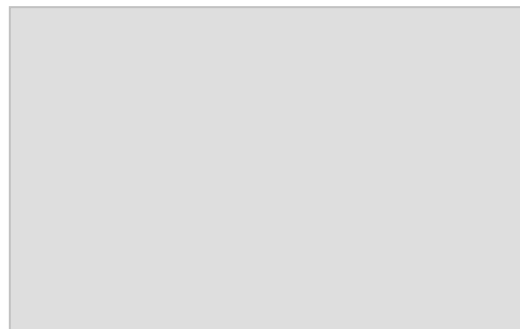
1. Poišči bukev.

Ali so že pognali listki? Nariši bukov list.

- S pomočjo metrskega traku izmeri obseg debla velikega drevesa. Izmera: _____
- List papirja nasloni na bukov lubje in z voščenko vleci po listu. Na izdelek zapiši vrsto drevesa in svoje ime.
- Opazuj, koliko različnih vrst rastlin raste pod bukvijo. Če kakšno prepoznaš, napiši, katera je.

mreko.

- Potipaj smrekovo vejo. Natančno jo nariši.

Poišči veliko drevo.

- Izmeri obseg debla. Izmera: _____
 - List papirja nasloni na smrekovo lubje in z voščenko vleci po listu. Na izdelek zapiši vrsto drevesa in svoje ime.
 - Opazuj, koliko različnih vrst rastlin raste pod smreko. Če kakšno prepoznaš, napiši, katera je.
- _____

3. Kakšno razliko med bukvijo in smreko si opazil(a)?

	BUKEV	SMREKA
lubje		
listi		
podrast		

- Kje raste več rastlin? Pod listavcem (bukvijo) ali pod iglavcem (smreko)?
- _____

- Zakaj misliš, da je tako?
- _____

ZANIMIVOSTI, KI SI JIH OPAZIL(A) V GOZDU.

PODRAST

4. Poišči mlado praprotno.

- Opazuj, kako raste. Ali opaziš kako se mladi poganjki polžasto odvijajo?

DA NE

5. Poišči grmiček borovnice.

- Opazuj njen cvet. Kaj misliš, da se bo razvilo iz njega?

6. Poišči poljubno mlado drevesce. Našel sem mlado _____ .

- Iz česa je zrasla rastlina?

- Je mlado drevesce podobno odraslemu drevesu?

GOZDNA TLA

7. Poišči vsaj tri živali. Previdno jih položi v lonček in opazuj vsako posebej.

Ime živali →			
Ima noge?	DA NE	DA NE	DA NE
Kako se premika?			
Kakšne barve je?			

8. Z lopatko izkopljaj luknjo v gozdnih tleh. Potipaj in poduhaj zemljo.

Zapiši, kakšna je (topla, mrzla, mokra, suha, diši po ...).

Ocena terenskega dela: _____

Opombe:

2.8 SKRIVNOSTNE SLEDI BAJESLOVNIH BITIJ

LEONIDA ZALAR

OŠ HEROJA JANEZA HRIBARJA, STARI TRG PRI LOŽU

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: učenci 3. razreda OŠ

Čas: 4 ure

Načrtovani učni dosežki:

- raziskovanje v naravi po pristopu skrivnostnosti
- razvijanje pozitivnega odnosa do okolja in bajeslovnih bitij
- razvijanje ustvarjalnosti in domišljjskega sveta
- spodbujanje in razvijanje bralnih spretnosti ter rabe priročnega poučnega knjižničnega gradiva

Elementi skrivnostnosti: pristop skrivnostnosti; skrivnostno povabilo, skrivnostna lokacija, pravljična pot, skrivnostna bajeslovna bitja, legende, pravljice, skrivnostna knjižnica

Način/i nagrajevanja učenca: vilinski kruh, ključ, kamen

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje:

- pozorno poslušanje
- raziskovanje narave
- orientiranje
- prepoznavanje bajeslovnih bitij
- čutno dožemanje okolja
- rokovanje s poučnim knjižničnim gradivom
- vzpostavljanje socialnih interakcij

Organiziranost:

- pravljična pot
- rastline, kamnine in ostali predmeti iz narave
- knjižničarka in učiteljica 3. razreda
- učenci 3. razreda
- poučno knjižnično gradivo
- pravljični rekviziti
- delovni listi

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Učenci s pomočjo navodil in učiteljevega usmerjanja samostojno preverjajo svojo uspešnost.

2.9 TRSTENKE

VIDA TRUDEN

OŠ HEROJA JANEZA HRIBARJA, STARI TRG PRI LOŽU

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: ustvarjalni krožek (3. r., 4. r.)

Čas: 4 ure

Načrtovani učni dosežki:

- opazovanje in raziskovanje v naravi po pristopu skrivnostnosti
- razvijanje ročnih spretnosti in kreativnosti
- spoznavanje ljudskega izročila in življenja ljudi v preteklosti
- prepoznavanje predmetov - posnemovalcev zvokov iz narave

Kratka vsebina:

Glasbeno likovne ustvarjalnice potekajo na šoli že nekaj let. Med učenci so zelo dobro sprejete.

Učenci, ki so dejavnost obiskovali v tem šolskem letu, bodo z dejavnostjo nadaljevali tudi v naslednjem.

Učence popelje na Panovo pravljico pot skrivnostno povabilo, ki v njih izzove pozorno poslušanje. Sledijo navodilom, ki so označeni z violinskim ključem in so jim v pomoč na neznani lokaciji ob Cerkniškem jezeru. Tam se srečajo z različnimi pravljicnimi bitji, ki so povezani s krajem in ljudmi. Pravljica pot jim z različnimi uporabnimi predmeti nakazuje način življenja v preteklosti.

Ves čas učence spremlja zvok Panove piščali, ki jim je v izziv, da pridejo do cilja. Med potjo spoznavajo različne predmete, s katerimi lahko posnemajo zvoke iz narave.

Ob srečanju s Panovo piščaljo učenci poiščejo v okolju ustrezen material, iz katerega ustvarijo glasbilo.

Elementi skrivnostnosti: pristop skrivnostnosti; skrivnostni zvoki, skrivnostna lokacija, pripovedka, bajeslovna bitja, trstica, Panova pot, Panova skrinjica, skrivnostno sporočilo, violinski ključi, trstenke, zvok Panove piščali, načrt za izdelavo trstenke, nožki, vrvica

Način/i nagrajevanja učenca: violinski ključi, pisma, trstenke

Dejavnost učencev:

pozorno poslušanje, sledenje navodilom, prepoznavanje okolja, seznanjanje z življenjem nekoč, prepoznavanje pravljicnih bitij, iskanje violinskih ključev, spoznavanje uporabnosti naravnih materialov

Organiziranost:

3 učiteljice, udeleženci krožka

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Učenci s pomočjo navodil in učiteljevega usmerjanja izdelajo izdelek- glasbilo.

2.10 S ŠPANŠČINO NA POČITNICE

TANJA KLAVŽ

SVETOVALNI CENTER ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN STARŠE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Ponovitev celoletne učne snovi pri interesni dejavnosti (števila, barve, dnevi v tednu, družina, oblačila).

Ciljna skupina: Učenci 3., 4. in 5. razreda, ki so prvič vključeni v interesno dejavnost Španščina za mlajše.

Kratka vsebina: Učenci so k zaključni uri interesne dejavnosti vabljeni z zgodbo, v kateri jih S.M. naproša, da ji pomagajo razvozlati skrivno sporočilo, namenjeno prav njim. V razredu učence pričaka več postojank z nalogami, ki jih morajo razrešiti, da pridobijo vse ključe do rešitve. V imenu S. M. podam napotke za delo in premike med postojankami. Po vsaki uspešno rešeni postojanki oz. uganki pridobijo mošnjiček, katerega vsebina jim bo pomagala razvozlati skrivnostno sporočilo.

Učenci najprej rešijo labirinte, s pomočjo katerih pridejo do številskih kod, ki jih morajo pravilno glasno prebrati in ugotoviti številski ključ, ki odpira skrinjico. V skrinjici se skriva »barvni vrtiljak«, ki ga morajo dopolniti z barvnimi trakovi, ki jih poiščejo po razredu. Nov mošnjiček pridobijo, ko ugotovijo, katera barva manjka, iz barvnih trakov pa razberejo ključ, ki odpira naslednji zaboj. V njem najdejo slike družinskih članov, ki jih morajo razvrstiti k ustreznim poimenovanjem v španskem jeziku, ki so razobešena po razredu in jih morajo poiskati sami. Po opravljeni nalogi se pred učenci pojavi črn kovček, v katerem jih pričaka seznam oblačil, s katerimi ga morajo napolniti. Oblačila poiščejo po omarah v učilnici. V enem izmed oblačil se skriva ključ, ki odpira veliko skrinjo. V njej so delci sestavljanke, ki jo učenci sestavijo, da pridobijo še zadnji mošnjiček in predlogo za razrešitev skrivnega sporočila in osebe S. M. (S. M. se nanaša na »su maestra« oz. podpis »vaša učiteljica«, ki učencem v skrivnem sporočilu zaželim prijetno preživljanje počitnic). Po razrešitvi skrivnega sporočila in osebe učenci prejmejo še kopijo sestavljanke s predzadnje postojanke (skupno fotografijo udeležencev interesne dejavnosti).

Elementi skrivnostnosti: Skrivno sporočilo skrivnostne osebe, mošnjički z delci rešitve.

Načini nagrajevanja učenca: Možnost nadaljevanja po poti ugank, mošnjički, skupna fotografija.

Dejavnost učenca- osebne izkušnje: Utrjevanje in ponavljanje učne snovi, medvrstniško sodelovanje, iskanje in sestavljanje predmetov, ugotavljanje številskih ključev.

Organiziranost: Lokacija: učilnica, kjer je potekala interesna dejavnost; trajanje: 40-45 minut; mentor: učitelj interesne dejavnosti Španščina; število učencev: dve skupini po pet učencev.

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: učenci se lahko nadaljujejo pot, če s pravilno rešitvijo postojanke pridobijo mošnjiček.

2.11 KATERE ŽIVALI ŽIVIJO V TEM GOZDU? POSTANI PUSTOLOVEC STEZOSLEDEC IN ODKRIJ SKRIVNOSTNA BIVALIŠČA

EVGENIJA PEJIČ

OSREDNJA KNJIŽNICA SREČKA VILHARJA KOPER

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Učenci s samostojnim raziskovanjem z osredotočeno pozornostjo odkrivajo in prepoznavajo sledi in znake, ki jih živali v gozdu in na jasi puščajo za seboj, s sodelovalnim učenjem in z znanjem, do katerega pridejo s pomočjo rešenih nalog in ugank, v gozdu odkrijejo in spoznajo različna živalska bivališča, s skrivnostnim odkrivanjem in prepoznavanjem starih predmetov in elementov kulturne krajine odkrivajo različne vidike življenja ljudi na podeželju nekoč.

Ciljna skupina: 4.razred, s prilagoditvami tudi 3.r.

Kratka vsebina: Na začetku vzpodbudimo domišljijo s skrivnostno zgodbo, ki nas spremlja na vseh učnih postajah. Ob zgodbi se učenci vživljajo v prostor in skušajo prepoznati elemente v krajini, še rastoče rastline in na podlagi odkritih sledi odkriti, katere živali domujejo v pokrajini, ki jo raziskujejo.

Elementi skrivnostnosti: Na začetku vzpodbudimo domišljijo s skrivnostno zgodbo pustolovca raziskovalca, ki se je v tej krajini mudil pred 100 leti in nam v izgubljenem dnevniku zapustil zapise nepozabnih doživetij in srečanj z ljudmi in živalmi te krajine. Naslednji element skrivnostnosti je skrivnostna, redka in ogrožena žival, ki živi v pokrajini, ki jo raziskujemo. Mistični kottički stoletnih hrastov, prepredenih z bršljanom, skrivnostne zapuščene kamnite hiške- kažete, skrivnostni rovi in bivališča živali, skrivnostne vrvi, napete med debli dreves, na katerih najdemo pripeta skrivnostna sporočila, ki nam jih pušča gozdni škrat Šuško, ki nam pomaga odkriti skrivna domovanja živali.

Način/i nagrajevanja učenca: Ob vsaki opravljeni nalogi učenci dobijo samolepilni barvni kartonček, na katerem je napisan samostalni ali pridevnik kot pomoč oziroma dodaten namig pri odkrivanju uganke o najbolj skrivnostni, nenavadni in zanimivi, ogroženi redki živali, ki živi v tem gozdu in dolini Dragonje. Kartonček kot tudi najdene sledi in znamenja shranijo v platneni torbici, ki jo imajo okrog vratu. Ob odkritju bivališča živali v gozdu, so nagrajeni z obeskom- lesenim kolutom iz veje, ki ima na eni strani narisano sled, na drugo pa učenci narišejo žival, ki jo raziskujejo.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: Z dejavnostmi, ki imajo pridih skrivnostnosti, spodbudimo željo po raziskovanju narave, v našem primeru odkrivanju sledi živali in njihovih bivališč. Predvidene so štiri. Na prvi postaji na gozdni jasi se uvajajo v raziskovanje in prepoznavanje sledi in znakov, ki jih bodo kasneje, pri tretji dejavnosti pripeljale do konkretnih bivališč v gozdu. Opazujejo, naberejo, otipajo, poimenujejo, primerjajo in razvrščajo sledi po svojem kriteriju. Na drugi postaji blizu razvalin kamnite hiške postanejo arheologi in z iskanjem in identificiranjem ostankov skrivnostnih predmetov, ki so jih v preteklosti uporabljali ljudje na podeželju, začutijo utrip življenja na zemlji nekoč. Ogledajo si stare predmete, jih otipajo in skušajo poimenovati tudi v narečnem jeziku ter ugotoviti

njihovo funkcijo. Pri tretji postaji si poiščejo prostor pod svojim drevesom , se usedejo in z zaprtimi očmi poslušajo zvoke; petje ptic, regljanje žab, šelestenje listov. Vohajo zrak, začutijo tla pod nogami in z rokami zaznavajo podrast, odpadlo listje.

Organiziranost: Dejavnost izvedemo za en oddelek učencev v obliki ekskurzije s primernim številom spremljevalcev, zagotoviti je potrebno varnost na terenu, določiti poti, omejiti raziskovalna področja.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: V naravi pridobljeno znanje prikažejo na učnem listu, kjer ustreznim habitatom in sledem določijo žival, ki jim pripada. S pomočjo legende ustrezno razvrstijo svoje najdene sledi živali.

2.12 SPREHOD Z EMILOM LEONOM

MOJCA MEZEG DRMOTA
OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: ponovitvi matematične učne snovi (računanje s števili, geometrijski liki in telesa) ter ustvarjanje v naravi

Ciljna skupina: učenci 4. razreda v podaljšanem bivanju

Kratka vsebina: Skozi celotno uro bo vodil učence Emil Leon (skrita oseba, katere ime ugotovijo na koncu). Jaz bom brala zgodbo, učenci pa bodo delali po navodilih različne stvari v naravi (bližnjem gozdu).

Najprej bomo šli iz šole do bližnje smreke, kjer jih bo čakala prva naloga. Vsak bo dobil različen račun (seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje) in vsi rezultati bodo isti. Reševali jih bodo kar na makadamski cesti. Rešitev jih bo peljala naprej po poti. Naslednja postaja bo spet matematična. Vsak bo moral v gozdu poiskati palice in sestaviti kvadrat ali pravokotnik ter kamne oz. kakšne druge naravne materiale, ki bodo predstavljali kocko ali kvader (navodila bodo našli na tej postaji). Naslednja postaja bo taka, da bodo morali poiskati dele slike, ki bodo skriti na različnih mestih. Iz vseh najdenih delov bodo morali sestaviti sliko in tako bodo ugotovili kdo je Emil Leon (Ivan Tavčar – pisatelj po katerem se imenuje naša šola in ki je živel v naši dolini). Tukaj bo skrivnost razkrita.

Zadnja naloga bo, da bodo morali iz materialov v naravi sestaviti kopijo slike Ivana Tavčarja. S tem bo naloga končana.

Elementi skrivnostnosti: Kdo je skrivna oseba Emil Leon, kam nas vodi pot, kaj pomenijo črte na roki

Načini nagrajevanja učenca: črta na roki in možnost nadaljevanja poti

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: ponavljanje učne snovi, sprehod v naravi, iskanje materialov pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje

Organiziranost: lokacija: narava (gozd) zraven šole, trajanje: 1 učna ura, mentor: učitelj podaljšanega bivanja, št. učencev: štirinajst oz. toliko kot jih je pri uri

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: iz zgodbe Emila Leona (*Samo besedilo, ki ga bom brala, bo tako, da bo povedalo, da morajo vsi učenci priti do iste rešitve.*), jaz jim povem, če je v redu (*geometrijska telesa in like*)

SPREHOD Z EMILOM LEONOM

MOJCA MEZEG DRMOTA
OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

Povzetek

Predstavila bom učno uro, ki je namenjena učencem četrtega razreda v podaljšanem bivanju. Celotno zgodbo povezuje skrivnostna oseba Emil Leon. Učence skozi zgodbo popelje v bližnji gozd. Ustavijo se na štirih postajah, kjer jih čaka določena naloga. Na koncu ugotovijo kdo je ta skrivna oseba. Ugotovijo, da jo zelo dobro poznajo.

V uri bodo združeni elementi sprostitevne dejavnosti, samostojnega učenja in ustvarjalnega preživljanja časa.

Uro bi lahko izvedli v vseh razredih podaljšanega bivanja s to razliko, da bi spremenili dejavnosti na postajah.

UVOD

Učna ura je namenjena ponovitvi matematične učne snovi (računanje s števili, geometrijski liki in telesa) ter ustvarjanju v naravi. Hkrati ura vsebuje elemente sprostitevne dejavnosti, saj so učenci na pomladnem sprehodu pri čemer opazujejo naravo.

Skozi celotno uro je prisotna skrivna oseba Emil Leon, ki se na koncu razkrije. Drugi element skrivnostnosti so črte, ki jih učiteljica riše otrokom na roke ob uspešno zaključeni nalogi.

Pomen teh se tudi razkrije na koncu.

PODROBNA UČNA PRIPRAVA

Za lažje razumevanje (zemljevid poti).

DEJAVNOST UČITELJICE	DEJAVNOST UČENCEV
<i>Med odmorom nekdo potrka na vrata razreda in prinese pismo. Učiteljica začne brati pismo:</i> »Dragi učenci! Moje ime je Emil Leon in na ta čudoviti dan sem se odločil, da vas popeljem v svet narave. Sneg, ki je še pred nekaj tedni pokrival bregove, se je stopil, odtajala se je tudi zemlja in na plano silijo cvetovi, znanilci pomladi. Narava se je prebudila in vabim vas, da si jo pogledamo tudi mi. Vas zanima kam nas bo nesla pot in kaj nas čaka na njej? Če je v vas le malo pustolovca, pojdite z mano. Dobimo se pred šolo, kjer se začne makadamska pot proti Mihevku.« <i>Učiteljica gre z učenci ven in bere naprej:</i> »Sedaj, ko smo se tukaj zbrali, si najprej dobro ogledajte okolico, kjer stoji šola. Vsak naj se obrne za tristo šestdeset stopinj okrog svoje osi. Če svoj pogled usmerimo proti šoli, zagledamo s soncem obsijano Poljansko dolino nad katero z belo kapo kraljuje Blegoš. Kamorkoli se obrnemo zagledamo travnike ter gozd, ki nudi zavetje različnim živim bitjem. Kako rad sem zahajal vanj ter poslušal petje divjega petelina. Kako lepa je ta dolina! Meni še vedno najljubša. Nadaljujmo pot proti Mihevku. Pojdite mimo treh dreves na desni ter se ustavite tam, kjer se na desni strani začne gozd. Na poti naj vsak poišče majhno paličico. Tam vas pod drevesom čaka prva naloga.« <i>Učiteljica za učenci nadaljuje pot proti Mihevku. Ko prispejo do gozda počaka, da najdejo posodo. Potem bere naprej:</i> »Tudi jaz sem rad računal. Zato je prva naloga matematične narave. Vsak učenec naj iz posode vzame en listek ter izračuna račun. Pomagajte si s paličico in peskom. Ali ste prišli vsi do enakih rešitev? Če ste, ste si prislužili prvo črtico, ki vam jo bo na roko narisala učiteljica.«	<i>Učenci se umirijo in poslušajo kaj jim učiteljica bere.</i> <i>Učenci se preoblečejo in gredo ven pred šolo. Poslušajo učiteljico, ki jim bere.</i> <i>Učenci se obrnejo okrog svoje osi in gledajo okrog sebe.</i> <i>Učenci nadaljujejo pot proti Mihevku. Na poti vsak poišče palico. Ko pridejo do gozda, se ustavijo in poiščejo kaj jih čaka pod drevesom. Najdejo posodo v kateri je polno listov. Poslušajo kaj jim učiteljica bere.</i> <i>Vsak učenec vzame en list ter na makedamu s pomočjo palice napiše račun in ga izračuna. Vsak pogleda, kakšno rešitev ima sošolec. Ugotovijo, da imajo vsi enake rešitve.</i>

<i>Učiteljica vsakemu učencu na dlan nariše črto (po njegovi življenjski črti).</i> »Ta številka predstavlja dan mojega rojstva. Naredite toliko korakov desno v gozd kot je prišel rezultat računa. Ko boste odšteli korake, se ustavite in prisluhnite naravi.« <i>Učiteljica gre za učenci v gozd. Ko se ustavijo, se ustavi tudi ona. Počaka minuto in bere naprej:</i> »Včasih nismo imeli takih igrac, kot jih imate danes, ampak smo se igrali z vsem, kar nam je prišlo pod roke. S palicami smo risali črte ter izdelovali loke, kamenčke smo sestavljali v stolpe ali pa jih metali v reko Soro. Vaša naslednja naloga je zopet matematična. Z različnimi naravnimi materiali sestavite ali ponazorite kvadrat oz. pravokotnik in kocko oz. kvader. Ko boste končali, pokažite učiteljici, če ste pravilno naredili. Če ste, ste si prislužili drugo črtico, ki vam jo bo na roko narisala učiteljica.« <i>Ko uspešno opravijo nalogo, učiteljica vsakemu učencu na dlan nariše drugo črto.</i> <i>Učiteljica bere naprej:</i> »Sedaj smo že skoraj pri koncu. Čas bo, da ugotovite, kdo sem. Pojdite naprej v hrib v smeri Lajš in tam sem čisto na koncu gozda skril nekaj za vas. Ko boste našli, boste končno izvedeli kdo sem jaz. Me prepoznate? Če ste me, ste si prislužili tretjo črtico, ki vam jo bo na roko narisala učiteljica.« <i>Ko učenci sestavijo sliko, učiteljica vsakemu učencu na dlan nariše tretjo črto.</i> <i>Učiteljica bere naprej:</i> »Tako je. Moje ime je Ivan Tavčar. Emil Leon je psevdonim s katerim sem se podpisal pod nekatera svoja dela. Za mene slišite vsak dan, saj se šola v katero hodite, imenuje po meni. Po poklicu sem bil pravnik, vendar sem bil tudi pisatelj. Ker sem bil umetniška duša, bi vas za čisti konec prosil, da iz naravnih materialov (listov, vej, rastlin, ...) sestavite sliko, ki bo kopija prej sestavljene slike.«	<i>Vsak učenec naredi 28 korakov v gozd. Potem se ustavi in v tišini prisluhne naravi. Prisluhne učiteljici.</i> <i>Učenci s palicami sestavljajo like, iščejo kamenčke, ki so podobni telesom ...</i> <i>Učenci poslušajo.</i> <i>Učenci gredo do konca gozda in iščejo kje je kaj skrito. Pod listi so skriti deli slike. Ko vse najdejo, sestavijo sliko. Ugotovijo, da je skrivna oseba Ivan Tavčar.</i> <i>Učenci poslušajo.</i> <i>Učenci naberejo veje, liste, rožice, iglice, kamenčke, zemljo ... Iz tega sestavijo sliko.</i>
---	---

Ko učenci ustvarijo kopijo slike, učiteljica vsakemu učencu na dlan nariše četrto črto. <i>Učiteljica bere:</i> »S tem ste dobili še zadnjo črtico na roko. Vas zanima zakaj vse te črtice? Črte predstavljajo drevo. Vsak izmed vas ima različne črte, zato poiščite drevo, ki je najbolj podobno vašim črtam na roki. Objemite ga. Drevo je simbol življenja. Cenite svoje življenje in naravo, ki vas obdaja. S tem se je naš sprehod končal. Upam, da se mi še kdaj pridružite na njem. Emil Leon«	<i>Vsak učenec poišče svoje drevo in ga objame.</i>
<i>Na koncu vsi odidejo nazaj proti šoli.</i>	

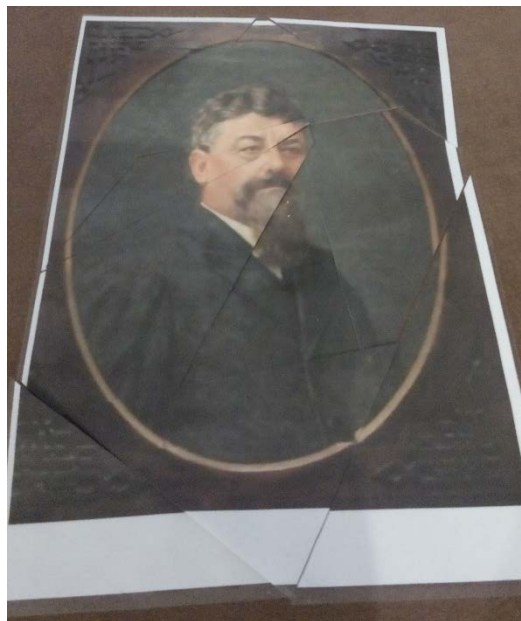
Učni pripomočki:

- posoda z računi

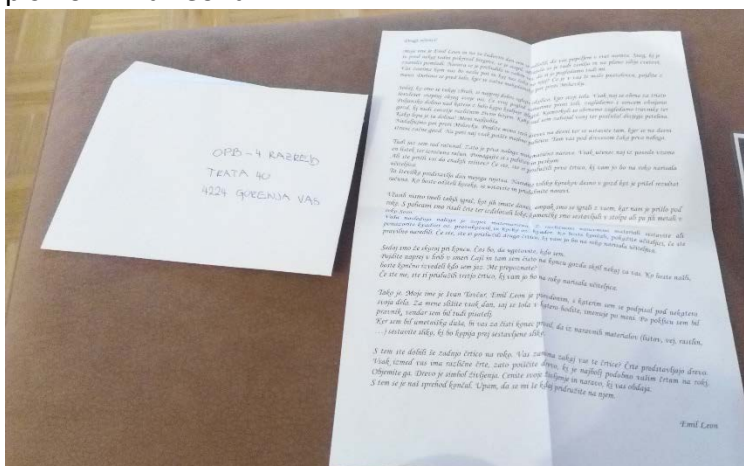

1345 − 1317 =	666 − 638 =	555 − 527 =	
2411 − 2383 =	715 − 687 =	140 : 5 =	
252 : 9 =	224 : 8 =	196 : 7 =	168 : 6 =
84 : 3 =	56 : 2 =	280 : 10 =	9999 − 9971 =
5312 − 5284 =	781 − 753 =	1111 − 1083 =	3210 − 3182 =

- slika Ivana Tavčarja (puzzle)

- pismo Emila Leona

PRİČAKOVANI UČNI REZULTATI

Od ure pričakujem, da bodo učenci ponovili matematično učno snov, se ob tem zabavali, ustvarjali z naravnimi materiali in preživeli uro v naravi.

Ura je namenjena temu, da bodo učenci priklicali že obravnavano snov in uspešno rešili matematične naloge. Na plan bodo spustili svojo ustvarjalnost ter naredili portret Ivana Tavčarja.

OPIS NAGRAJEVANJA

Ko bodo učenci naredili določeno nalogo na poti, bodo lahko nadaljevali pot. Ob tem bodo nagrajeni še s črto na roki.

ZAKLJUČEK

Ura je bila izvedena v lepem sončnem vremenu. Na začetku ure je učiteljica prinesla pismo in rekla, da ga je našla na mizi. Dejansko je učence zanimalo, kdo jim je pisal pismo in kaj notri piše. Ko smo začeli s potjo, je sicer bilo slišati od nekaterih učencev »To je brez veze ...«, druge pa je zanimalo, kaj jih čaka naloga. Večkrat so vprašali, kaj jih čaka za nagrado. Kljub temu, da nekateri niso toliko uživali, se mi zdi, da je splošni vtis bil dober, saj so preživeli uro v naravi, se družili, vmes so računali in razmišljali ter bili športno aktivni (smo šli v breg).

Ura je bila zanimiva, zato jo bom sigurno še kdaj izvedla.

SLIKE

VIRI

https://sl.wikisource.org/wiki/V_Zali (pridobljeno: 10. 4. 2018)

https://sl.wikipedia.org/wiki/Ivan_Tav%C4%8Dar (pridobljeno: 10. 4. 2018)

http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/004_tavcar/tavcar_uvodna_motivacija_4.html
(pridobljeno: 10. 4. 2018)

2.13 SOPHIJINA IN MARCOVA ZANKA

BOJANA MIHALIČ STRŽINAR
OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

UVOD

Ura je namenjena, da učenci na skrivnosten drugačen način spoznajo učno snov zapisovanja ukazov in uporabe ukaza zanka pri računalniškem programiranju. Na podlagi navodil naj bi učenec sam razpoznal in poskušal uporabiti ustrezen zapis (ukaz) za pravilno izvajanje skrivnostne naloge (računalniškega programa), ukaz naj bi pravilno umestil na pravo zaporedno mesto računalniškega programa ali zapisa poti in nalog pri tej učni uri, prepoznal ponavljajoče ukaze, razumel vlogo računalniške zanke in svoj zapisan program ustrezno spremenil z možnostjo uporabe novega ukaza; zanka. Učenec naj bi osvojil znanje pravilnega branja in po potrebi spreminjanja računalniškega programa.

Učna ura Sophijina in Marcova zanka, učence popelje v naravo, jih preko zanimivih nalog in iger motivira in jim vzbudi zanimanje za sodelovanje. Zaradi pridiha skrivnostnosti je motivacija tako še večja. Ta lik sem uporabila, ker je učencem poznan iz prejšnjih učnih tem; ure kode.

PODROBNA UČNA PRIPRAVA:

Ob prihodu učencev k učni uri sta Sophia in Marco na mizah učencem pustila sporočilo s skrivno nalogo. Na mizi je naslednje pismo:

Dragi najini otroci!

Ne boste verjeli, kaj se nama je zgodilo. Uspelo nama je uiti iz ekrana in sva skupaj odšla na potep po vaših čarobnih skrivnostnih poteh.

Ko sva se odpravljala iz računalniške učilnice v vašo lepo okolico sva za namige prosila učiteljico Bojano.

Na neki skrivni točki sva se usedla in si zamislila, da bi najinim otrokom podala skrivne naloge. Pojdite na izhodišče te točke in vzemite s seboj čarobne liste, ki ste jih dobili na mizah in pojdite raziskat skrivnost. Mogoče vam jo uspe odkriti.

Se oglasiva kasneje ...☺

Marko in Sophia

2. stran pisma je bila učna priprava:

Pot od začetka skrivne točke do vodje in nazaj.

Dovoljene besede za zapis poti, ki nas bo pripeljala do rešitve skrivnosti:

- ♦ naprej
- ♦ obrat levo
- ♦ obrat desno
- ♦ začetek
- ♦ cilj
- ♦ izvleči nalogo
- ♦ reševanje naloge

Učenci počakajo na dodatna navodila s strani učiteljice, ki jih usmeri na začetno točko na travniku okolice šole. S seboj vzame skrivnostne vreče, v katerih so skrivno zaviti bombončki z nalogami. Učenci se razdelijo v štiri skupine, določiti morajo vodja skupine in vsak vodja gre na neko točko, katero določi učiteljica. V bombonih se skrivajo naslednje naloge:

- ♥ POSTOJ IN POSLUŠAJ OKOLICO, TER NAPIŠI KOLIKO RAZLIČNIH PTIČKOV SLIŠIŠ?
- ♥ POSTOJ IN PREGLEJ OKOLICO, TER NAPIŠI KOLIKO RAZLIČNIH DREVES OPAZIŠ?
- ♥ POSTOJ IN PREGLEJ OKOLICO, TER NAPIŠI KOLIKO RAZLIČNIH ROŽIC OPAZIŠ?
- ♥ PREIZKUSI SE IN NAPIŠI KOLIKO POSKOKOV S KOLEBNICO NAREDIŠ V 1 MINUTI.
- ♥ PREIŠČI OKOLICO IN POSKUSI NAJTI ŽOGICO.

Vodja skupine odnese s seboj vrečo z bomboni ter pripomočki, ki jih ostali učenci potrebujejo za izvajanje posameznih nalog; kolebnica, štoparica in žogica.

Ostali učenci skupine ostanejo na izhodišču. Svojo pot od izhodišča do svoje vodje morajo zapisovati z ukazi. Uporabljati morajo samo ukaze, ki so podani na učnih listih. Ko prispejo do svoje vodje, izvlečejo iz vreče svoj bombonček z nalogo. Tudi to morajo zapisati na svoj učni list. Po opravljeni nalogi se po isti poti vrnejo nazaj na izhodišče. Tako je opravljena prva naloga. Ko so vsi učenci nazaj na izhodišču jim učiteljica poda namig, da morajo v travniku poiskati novo pismo Sophie in Marca za nadaljevanje reševanje skrivne naloge.

Na travniku učenci najdejo naslednje pismo:

Dragi najini otroci!

Prva naloga do rešitve je rešena.

Čarobne liste po skupinah spravite učiteljici in novi namigi vas čakajo v računalniški učilnici.
Se oglasiva kasneje ...☺

Marko in Sophia

Učenci odidejo nazaj v računalniško učilnico in poiščejo nov namig. Na stenski podlagi dobijo novo pismo:

Dragi najini otroci!

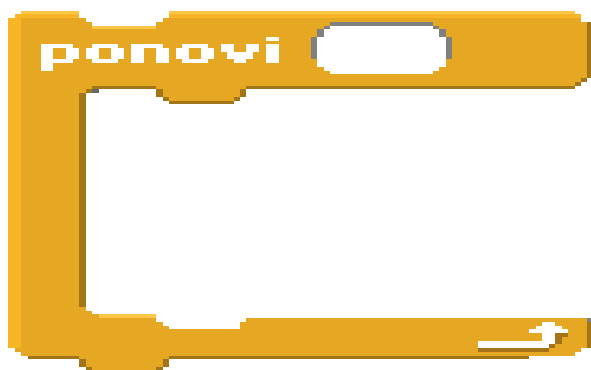
No pa smo spet v računalniški učilnici.

Čarobne liste po skupinah uredite in napišite v skupini pravilno zaporedje ukazov na plakat.
Nato bo učiteljica dodala se bodo še nove ukaze s pomočjo katerih boste zmanjšajte dolg zapis poti Marka in Sophie.

Se oglasiva kasneje ...☺

Marko in Sophia

Učiteljica razdeli podlage za kreiranje plakata, kjer posamezna skupina učencev zapiše potek poti in opravljanje nalog na eno stran plakata s pomočjo svojih učnih listov, ki so jih naredili na travniku. V skupni se morajo uskladiti kateri učni list bodo uporabili. Ko opravijo prvi del navodil zadnjega pisma, učiteljica preveri pravilnost zapisa ukazov in frontalno razloži pomen ukaza zanke. Učenci dobijo nov ukaz za zapis iste poti in sicer ukaz zanka.

Ko končaš s vstavljanjem zanke obrni plakat.....

Marko in Sophia

Ponovno napišejo isto pot na drugo stran plakata s pomočjo uporabe zanke in vidijo očitno razliko v drugačnosti zapisa. Ko to nalogo dobro opravijo, lahko obrnejo svoj plakat in dobijo zadnji sladki namig Sophije in Marca, da jih nekje v učilnici čaka sladko presenečenje:

SEDAJ PA POIŠČI SVOJO SKRIVNOST V UČILNICI

Učenci poiščejo v računalniški učilnici skrite prave bombončke za nagrado.

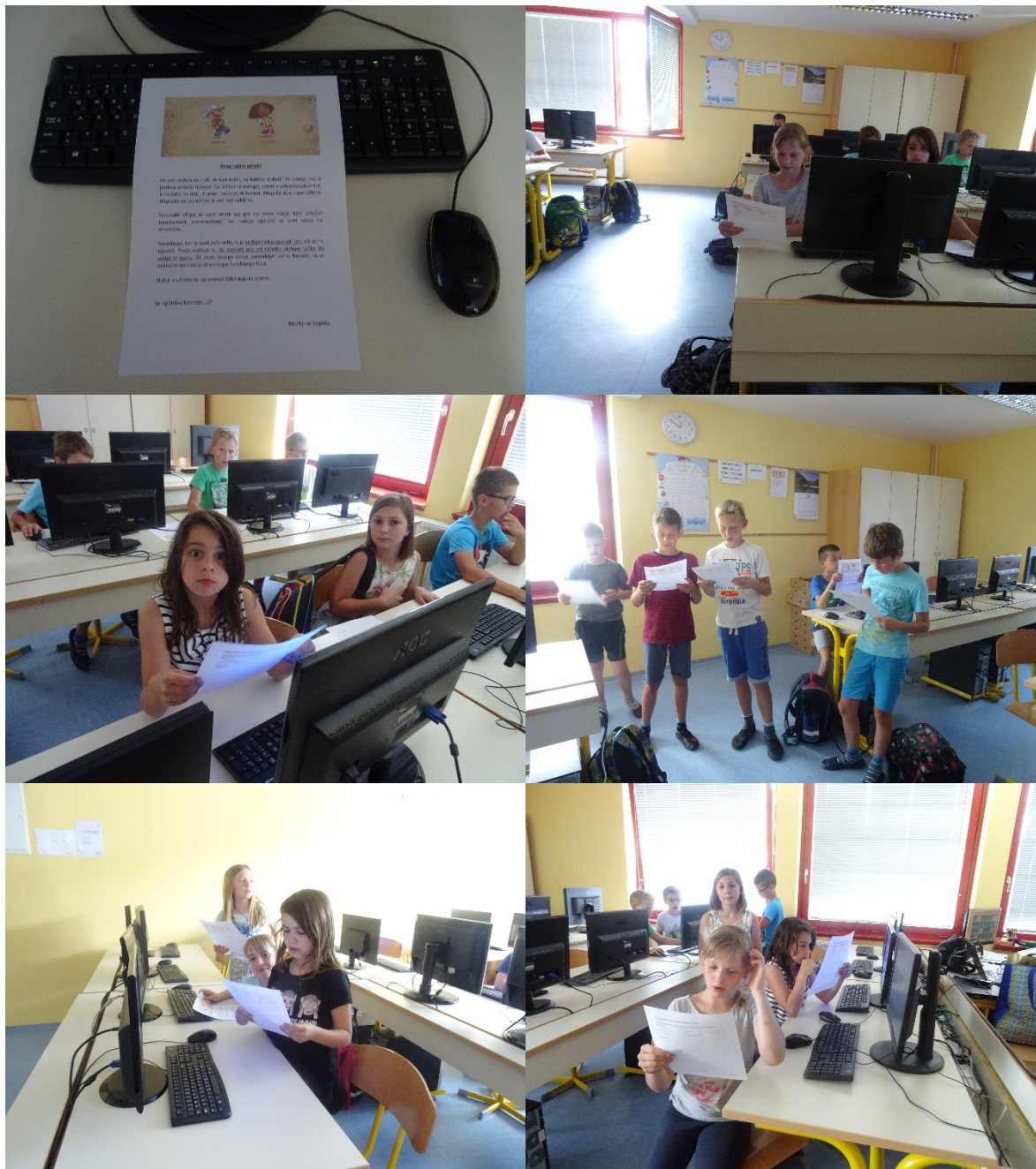
PRIČAKOVANI UČNI REZULTAT: Računalnik nič ne naredi sam, zato je potrebno učence naučiti, da je pomembno zapisati vsak posamezen korak v reševanju računalniških nalog. Potrebno je tudi prepoznati in pravilno zapisati ukaze, jih pravilno zaporedno razvrstiti, prepoznati ukaz zanke in jo pravilno zapisati. Učenci morajo svoj zapis programa znati prebrati in po potrebi tudi spremeniti. Z takim razmišljanjem se jim krepi digitalna kompetenca, ki jo potrebujejo za sodobno življenje.

SISTEM NAGRAJEVANJA: Učenec je nagrajen že z dobro rešitvijo na posameznih nalogah, saj šele po dobro opravljeni nalogi, lahko nadaljuje z raziskovanjem. Končna sladka nagrada je bila najslajša, saj so v učilnici morali poiskati sladek zaviti paket s tremi bombončki za vsega posameznika.

ZAKLJUČEK: Učna ura je bila zelo zanimiva. Uživali so tako učenci, kot jaz. Prisotna je večja notranja motivacija in s tem učenci pridobijo boljše znanje. S takimi nalogami si učenci krepijo tudi spoštovanje in občutek do svojega telesa in narave, ter si krepijo močne občutke sobivanja z Zemljo.

FOTOGRAFIJE:

Branje pisma Sophije in Marca, ki so ga učenci dobili na mizah pred začetkom učne ure:

Pripravljeni za izhod iz računalniške učilnice:

Skrivnostni bomboni in vrečke:

Reševanje prve naloge in učnih listov na travniku v okolici šole:

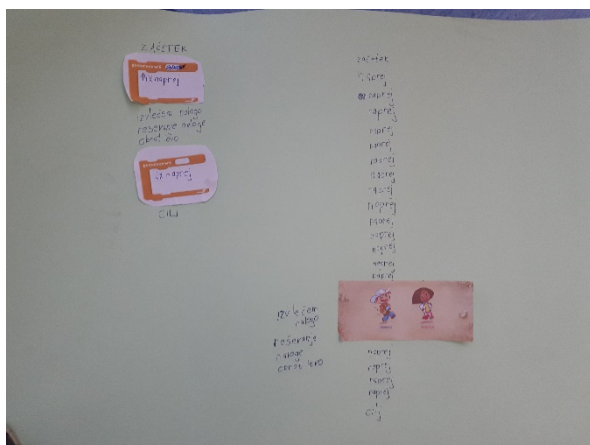
Prihod učencev nazaj v računalniško učilnico in branje najdenega pisma:

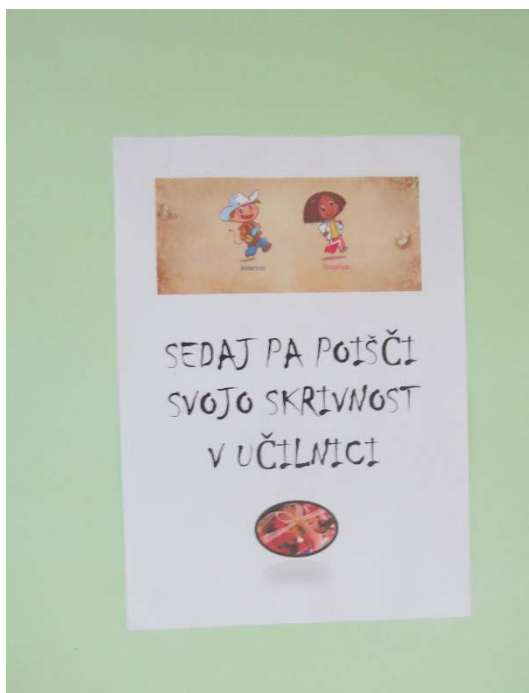
Priprava na kreiranje plakata in reševanje plakata:

Primer rešenega plakata:

Primer zadnje strani plakata, ki jih je čakal na koncu naloge:

Zavitek, ki so ga vsi učenci z veseljem poiskali:

Viri: <https://www.allcancode.com/hourofcode>

2.14 POIŠČIMO PRIJATELJE PASTIRČKA JAKOBA

ALENKA SLAVEC GERŽINA
OŠ PRESTRANEK, POSTOJNA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- Prepoznajo najpogostejše drevesne in grmovne vrste v ožjem okolju
- S pomočjo določevalnih ključev prepoznajo najpogostejše vrste drobnih živali in rastlin v neposrednem okolju.
- Izdelajo herbarij najpogostejših grmov in dreves v okolici šole.
- Izdelajo žival iz das mase, upošteva značilnosti njene zunanje zgradbe.
- Učenci z vsemi čuti doživljajo naravo v okolici.

Ciljna skupina: učenci 4. razreda

Kratka vsebina: Učni vsebini, ki sem jo naredila v okviru izobraževanja Model roke bom dodala elemente skrivnostnosti. Učenci raziskujejo rastline in živali v okolici šole.

Elementi skrivnostnosti:

1. Okvirna zgodba:

Pastirček Jakob neprestano stika po gmajnah, poljih in gozdovih po pivški kotlini. V pastirsko malho spravlja svoje zaklade, ki jih najde na poti. Povsod tudi najde nove skrivnostne prijatelje. Mi mu bomo sledili.

2. Doživljanje narave: Učitelj učence v tišini vodi do jase, kjer sledijo njegovim navodilom (poslušanje, opazovanje, vohanje, tipanje, mogoče tudi okušanje) (simbol iz narave, ki ga učenec sam poišče)
3. Opazovanje dreves in grmov v okolici šole, nabiranje materiala za herbarij (simbol sličice dreves in grmov)
4. Opazovanje malih živali v lončkih z lupo (živali so na skritih točkah v okolici jase), s pomočjo določevalnih ključev določijo ime živali, iskanje malih živali (simbol sličice živali), živali skicirajo, kasneje jo izdelajo iz das mase
5. Z zavezanimi očmi sledimo vrvi in pridemo do prebivališča živali (mravljišče, lisičina, krtina...) (simbol sličica prebivališča)

Način/i nagrajevanja učenca: V pastirske malhice spravlajo zaklade, ki jih kasneje prilepijo v zvezek naravoslovja.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: raziskujejo, nabirajo, gledajo, tipajo, vohajo, poslušajo, izdelujejo, doživljajo.

Organiziranost:

1. Prvi del – skupen za cel razred. Delavnica doživljanja narave (2 h)
Začne se pred šolo, nadaljuje se v Gozdičku za šolo
2. Drugi del -- dve skupini po 8 do 12 učencev, dve učiteljici (5 h)
 - opazovanje malih živali in izdelava živali iz das mase (v Gozdičku),

- opazovanje dreves in grmov ter nabiranje materiala za herbarij (travnik in sadovnjak v okolici šole).

Pripomočki: lončki z lupo, povečevalna stekla, določevalni ključi živali in rastlin, učni list, malhice, vrv, sličice rastlin, živali, prebivališč, das masa,

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Izdelava herbarija in živali iz das mase.

2.15 FIND THE MYSTERY PERSON (ISKANJE SKRIVNE OSEBE)

ANDREJKA LUKAČ

OŠ DRAGOMIRJA BENČIČA-BRKINA, HRPELJE

Načrtovani učni dosežki: ponovitev učne snovi, opis osebe, prepoznavanje dreves

Ciljna skupina: učenci 4. razreda pri predmetu angleščina, medpredmetno povezovanje SLJ-TJA-NIT

Kratka vsebina: Učenci pri uri angleščine iščejo skrivno osebo, ki jim je "ukradla" učbenike za angleščino. Učiteljica prebere sporočilo, v katerem skrivna oseba učencem sporoča, da morajo, če hočejo dobiti svoje učbenike, rešiti štiri naloge. Za vsako pravilno rešeno nalogo bo vsak učenec dobil eno srečko, na kateri je napisana beseda, ki opisuje skrivno osebo. Ko dobijo vse ključne besede, učenci v parih sestavijo opis osebe in ugotovijo kdo je skrivna. Ko osebo odkrijejo gredo k njej po svoje učbenike.

Potek učne ure:

Učenci pridejo v razred in ugotovijo, da v omari ni več učbenikov za angleščino. Na učiteljski mizi jih čaka sporočilo.

Dragi otroci!

Vzel sem vaše učbenike. Če jih želite nazaj, sledite mojim navodilom. S pravilno rešenimi nalogami boste odkrili kdo sem.

Pod tem listkom je knjižica z navodili. Izročite jo učiteljici. Le ona lahko bere navodila. Navodila naj bere postopoma.

**Nestrpno vas pričakujem,
D.R.**

1. navodilo:

Pojdite na zelenico ob šoli. Pod lipo vas čaka prva naloga. Za pravilno rešeno nalogo dobite srečko in lahko boste nadaljevali iskanje.

**Želim vam veliko uspeha.
D.R.**

1. naloga: POIŠČI ENAKO OSEBO

Učiteljica učencem s pomočjo traku na čelo pripne sličice. Po dva učenca imata enaki sličici. S pomočjo DA/NE vprašanj poskušajo najti sebi enakega. Ko se najdeta, je naloga opravljena. Učenca prideta do učiteljice in vsak izžreba eno srečko. Srečki podrsata s kovancem in tako dobita prva namiga o skrivni osebi.

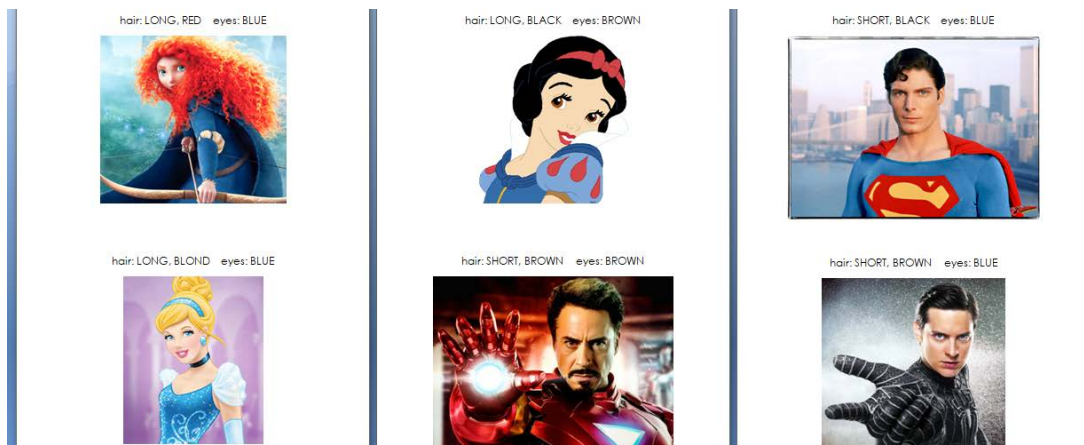
Primeri vprašanj in odgovorov:

Have I got blond/black/brown hair?

Have I got short/long hair?

Have I got blue/green/brown eyes?

Ko dobijo odgovor NE, spraševanje nadaljujejo pri drugem sošolcu.

2. navodilo:

Dragi detektivi!

Odlično ste opravili svojo prvo nalogo. Naslednje naloge rešujete v parih. Nadaljujte pot do najbližjega javorja. V njegovi krošnji vas čaka druga naloga.

Srečno!

D.R.

2. naloga: POIŠČI PAR

Vsak par dobi kartončke s slikami oseb in kartončke z opisi teh oseb. Vsaki osebi učenca poiščeta ustrezen opis. Rešitve preverita s kartončkom z imeni oseb, ki ga dobita pri učiteljici. Za pravilno rešeno nalogo si bo vsak učenec izžrebal novo srečko.

Hi! My name is ~~Susy~~. I'm thin and short. I've got short, curly and blond hair. I've got brown eyes. My favorite color is red.

Hello! My name is Ryan. I'm thin and short. I've got short black hair. I've got black eyes. I like sports and playing video games.

Hi! I'm Michael. I'm tall and thin. I've got short brown hair and brown eyes. I like hip hop and I always wear a cap.

Hey! My name is Caroline. I'm thin and short. I've got long brown hair and brown eyes. I love pony tails and shorts. I like rock music.

How're you doing friends? I am Kate. I'm tall and thin. I've got short black hair and green eyes. I love the green color and heart designs.

https://en.tekcollective.com/resources/printables/worksheets_desc_descs/physical_description/matching-people-describing/100

3. navodilo:

Dragi raziskovalci!

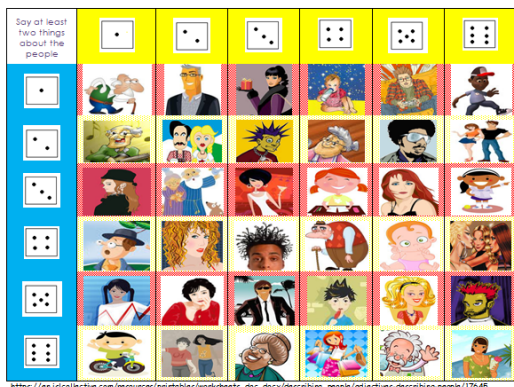
Super ste! Pojdite na travnato igrišče za šolo in poiščite visoko češnjo. Ob njenem deblu vas čaka naslednja naloga.

Želim vam obilo uspeha!

D.R.

3. naloga: NAMIZNA IGRA V PARIH: OPIŠI OSEBO

Vsak par dobi igralno podlogo in dve kocki. Učenec vrže kocki. Glede na število pik na kockah poišče osebo in jo na kratko opiše (pove 2 stvari o njej). Nato je na vrsti drugi učenec. Opisane osebe prečrtata s flomastrom. Igra je zaključena, ko učenca 3-krat vržeta kocki in opišeta 3 osebe. Učiteljici prineseta igralno podlogo in kocki ter izžrebata srečki.

4. navodilo:

Dragi moji!

Čestitam!!! Res ste že pravi detektivi! Zadnjo nalogo najdete ob slivi.

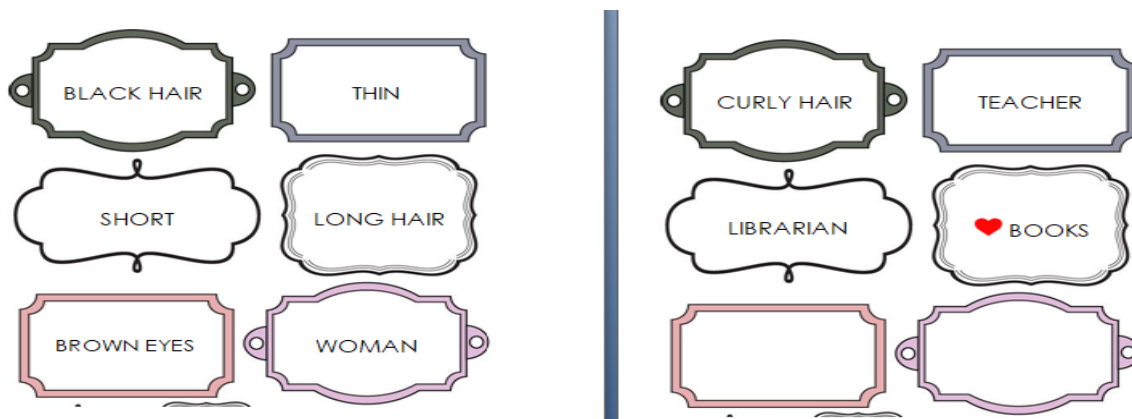
Pozdravčki,

D.R.

4. naloga: SESTAVI OPIS OSEBE

Ob slivi učence čaka še ena srečka. Z besedami, ki so napisane na srečkah, učenci v parih sestavijo opis osebe in ugotovijo, kdo je skrivna oseba.

Besede na srečkah:

Učenci ugotovijo, da je to knjižničarka. Če jim ne uspe, jim učiteljica doda še dve srečki.

5. navodilo:

Bravo raziskovalci! Odkrili ste me. Sedaj pa pridite k meni.

Veselim se srečanja z vami!

D.R.

Učiteljica in učenci gredo v knjižnico. Knjižničarka jim pove, da jim je vzela učbenike za angleščino, ker se bliža konec šolskega leta in je potrebno učbenike vrniti. Iz knjižnice učenci ne odidejo praznih rok. Knjižničarka jim izroči učbenike za prihodnje šolsko leto.

Elementi skrivnostnosti: kdo je skrivna oseba, naloge, nagrade

Načini nagrajevanja učenca: srečke z delnim opisom skrivne osebe in možnost nadaljevanje poti

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: ponavljanje učne snovi, sprehod v naravi, iskanje dreves, priložnosti za učenje pri opravljanju nalog, medsebojno sodelovanje

Organiziranost: lokacija: okolica šole (zelenica, travnato igrišče), trajanje: 2 učni uri, mentor: učiteljica razrednega pouka in angleščine, št. učencev: 20

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: rešitve nalog na listih, učiteljičina povratna informacija

Viri:

Namizna igra:

https://en.islcollective.com/resources/printables/worksheets_doc_docx/describing_people/adjectives-describing-people/17645 (pridobljeno: 9. 6. 2018)

Igra poišči par:

https://en.islcollective.com/resources/printables/worksheets_doc_docx/physical_description/describing-people

2.16 OPIS OSEBE (SLOVENŠČINA)

NATAŠA ROBLEK

OŠ ŠMARTNO POD ŠMARNO GORO, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Učenci znajo opisati osebo

Ciljna skupina: 4. razred

Kratka vsebina: Časovna kapsula iz prihodnosti – Pomoč iz sosednje galaksije - Pošljite nam pravo osebo za pomoč

Hišnik prinese časovno kapsulo in jo postavi na mizo. Pove, da jo je našel med prenavljanjem stene v telovadnici. Pri pregledu pa je opazil, da na njej piše Nataša Roblek 4. a, zato se je odločil, da jo prinese v njen razred.

Učiteljica z učenci odpre škatlo in v njej so trije listi.

Na prvem listu je kratko pojasnilo, na katerem piše, da je to časovna kapsula iz prihodnosti in da jo bodo našli na točno določen dan in v razred jo bo prinesel Hišnik ob točno določeni uri – kar se je tudi dejansko zgodilo.

Piše tudi, da v sosedni galaksiji potrebujejo pomoč, saj iščejo točno določeno osebo na planetu Zemlja, ki jim lahko pomaga rešiti njihove težave. Pred učenci in učiteljico je velik izziv, saj je uspeh projekta zelo močno odvisen od njihovega dela in truda – poiskati morajo namreč osebo, ki so je pred več leti iz svoje galaksije skrili na našem planetu.

Posredovali so sliko iskane osebe, ki pa je sestavljena iz več delov, saj so se bali, da bi sovražnik sliko našel in ugrabil osebo še preden bi samo uspeli priti v stik z njo. Vsak delček slike ima na hrbtni strani tudi številko, ko bodo zložili vse dele slike skupaj, bo na hrbtni strani telefonska številka, ki jo morajo poklicati in oglasila se bo iskana oseba. Spraševati jo bodo morali na način, da se prepričajo ali oseba na sliki res ustreza osebi, ki se je oglasila na telefon.

Na telefon se bo oglasila sodelavka in se učencem zahvalila za pomoč, ker so ji predali sporočilo. Ker so ji pomagali se bo lahko vrnila v svojo galaksijo.

Kot dokaz, da časovna kapsula res prihaja iz prihodnosti je na drugem listu seznam učencev, podčrtani so vsi tisti, ki so (npr.) odsotni. Ali pa so (npr.) imeli rojstni dan v zadnjih dveh mesecih in podobno.

Na tretjem listu pa je še en „dokaz“, da časovna kapsula prihaja iz prihodnosti. Na listu piše, da je v omari, ki je v razredu v skrajnem levem kotu za stvarmi, ki jih ima učiteljica pospravljene, pismo z navodili kaj morajo storiti, da bodo rešili prijatelje iz sosednje galaksije. Učiteljica pobraška po svoji omari in dejansko najde ovojnico ter jo odpre. V njej so zanimiva navodila in komunikator (Walk and Talki) v katerega morajo samo sporočati ali so uspešno opravili nalogo. Nezemljani sporočajo, da so del fotografije uspeli skriti v kapelico pri šoli. V kapelici najdejo ponovno ovojnico v kateri sta dve fotografiji in priložena so navodila. Sporočijo v komunikator, da so našli dve slike in nadaljnja navodila.

V drugi nalogi morajo na obrobje bližnjega gozda, kjer so tri vrečke na katerih so narisani trije liki. V vsaki vrečki so tudi ključne besede, ki jim pomagajo pri opisu posamezne osebe. Vse skupaj morajo preko komunikatorja sporočati. Šele nato lahko iz vsake vrečke vzamejo po del slike iskane osebe. Na hrbtni strani pa se pridno izpisuje telefonska številka.

V eni izmed vrečk pa so tudi nadaljnja navodila, ki jih pripeljejo do kozolca. Pri kozolcu je naloga učencev, da morajo opisati učiteljico. Nezemljani se morajo namreč prepričati, da jih vodi prava oseba. Zato sedi nagrada treh sličic.

Ob vodnjaku, vsak dobi svoje ogledalo in opiše svoj obraz in ga tudi nariše. Nova naloga jih čaka pri vodnjaku. Podati se morajo na polje, kjer morajo opisati osebo, ki bi po njihovem mnenju najbolj ustrezala za delo na polju. Zato dobijo tri slike in skupaj imajo sedaj zbranih 9 sličic, ki jih zložijo v celoto in pokličejo na telefon. V zahvalo jih Neža prosi, da naredijo njen opis v zvezek in si za vedno zapomnijo, kako je pomembno opisati pravo osebo.

Elementi skrivnostnosti: časovna kapsula, pogovor z »nezemljani«

Način/i nagrajevanja učenca: sestavljanje telefonske številke

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: sodelovanje v skupini

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: preverjanje na posameznih postajah, kjer opravljajo opis osebe

2.17 SKRIVNOSTNA UGRABITEV

GRETA VONČINA

CENTER ŠOSLKI IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE VOJSKO, IDRIJA

Povzetek

Opisana dejavnost učence s pomočjo skrivnostnih nalog popelje skozi gozd. Primerna je za otroke četrtega in petega razreda.

Učenci prejmejo pismo skrivnostne živali, ki jim sporoča, da je bila ugrabljen. Prosi, naj jo poiščejo in rešijo. Ugrabilo jo je skrivnostno bitje in jo pustilo zaprto na skrivni lokaciji. Ob uspešni rešitvi vseh nalog in povezovanju namigov rešijo končno skrivnost, ki ni taka, kot jo pričakujejo.

Ključne besede: gozd, skrivnost, ugrabitev

Uvod

Predstavljena spodbuja samostojno odkrivanje, naloge pa povezuje skrivnost, ki jo morajo rešiti.

Skrivnost naloge je ugrabitev živali, za katero se ne ve, katera je. Ne ve se niti, kdo je ugrabitelj ali kje je sedaj žival zaprta. Skozi označeno pot po gozdu so na določenih mestih naloge, ki učencem dajo namige, s pomočjo katerih kasneje ugotovijo, katera žival je ugrabljen in kje je zaprta. Na koncu ugotovijo tudi, kdo je ugrabitelj.

Naloge na poti so povezane s cilji, ki jih želimo doseči npr. prepoznavanje drevesnih vrst, živali v gozdu, prepoznavanje glavnih rastlinskih delov, delo s preprostimi določevalnimi ključi. Najpomembnejši cilj pa je prikazati gozd kot zanimivo učno okolje, igrišče in prijeten prostor za preživljanje prostega časa.

Izvedba dejavnosti

Dogodivščina se prične, ko cel razred prejme pismo ugrabljenе živali. Pismo se glasi takole:

Dragi prijatelji!

Prosim vas za pomoč! Sem ugrabljen žival, zaprt v kletki. Ugrabitelj me bo izpustil le, če ugotovite kdo sem in kje me drži v ujetništvu. Rešite me lahko le tako, da greste v gozd, kjer so vam moji prijatelji pustil namige in sledi, ki jih morate odkriti, da dobite potrebne podatke, kje me lahko najdete. Hvala vam za vašo pomoč!

Vaš prijatelj

Učence razdelimo v skupine. Vsako skupino spremlja učitelj ali starejši učenec, ki poskrbi, da je, ko skupina nalogo opravi, vse vrnjeno v prvotno stanje in tako pripravljeno za naslednjo skupino. Skupine gredo na pot s časovnim zamikom, vendar čas, ki ga učenci porabijo za pot, ni pomemben. Na točkah, kjer je naloga daljša, moramo biti pripravljeni na to, da se bo pojavilo več skupin hkrati in pripravimo več pripomočkov. Seveda zagotovimo, da skupina sama pride do namiga. Navodila za delo so pripeta na drevesih.

1. *V bližini poiščite palčkovo hišico, ki stoji ob koreninah drevesa. V njej so vam palčki pustili prvi podatek, o živali, ki je ugrabljen. Ko hiško najdete, se palčkom zahvalite tako, da v bližini postavite palčkom še eno hišico. Nato nadaljujte po označeni poti naprej.*

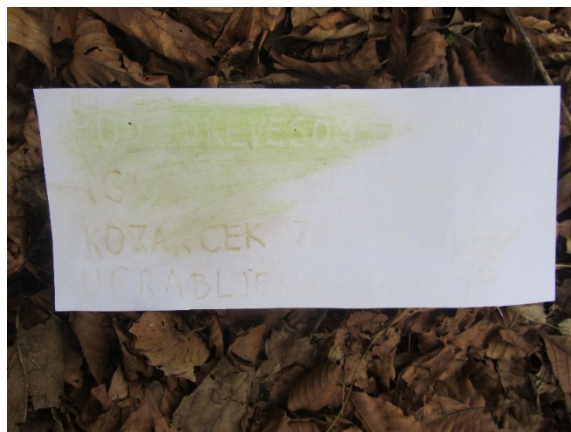
Na tej točki predhodno postavimo hišico za palčke in vanjo skrijemo listek z namigom: *ugrabljena žival ima dlako in hrbtenico, torej spada med vretenčarje.*

2. *S pripomočki, ki jih imate pod drevesom ujemite vsaj 4 živali v gozdni stelji, ki so na določevalnem ključu in jih dajte v pladenj. Poiščite njihova imena in jih nato spustite nazaj, pripomočke pa pospravite. Nato poiščite v bližini skale kuverto z navodili in nalogo.*

Učenci tukaj samostojno iščejo in določajo živali gozdne stelje s pomočjo določevalnega ključa. Po opravljeni nalogi dobijo v kuverti slike talnih živali in ene, ki ni talna (npr. ptica). Pravi namig o naši ugrabljeni živali je na tej sliki. Namig se glasi: ima ušesa in rep. Eno je dolgo, drugo kratko.

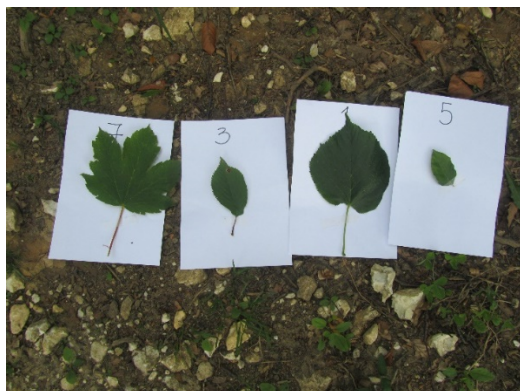
3. *V eni izmed treh škatel te čaka list z navodilom, v ostalih dveh pa samo prazni listi. Navodilo je napisano z nevidno pisavo. Razkrije se ti, če v gozdu najdeš barvilo, s katerim podrsaš po listu. V kateri škatli je navodilo? Navodilo je v škatli, na katerem je pripeta vejica jelke.*

Tukaj čakajo 3 škatle. Na vsaki je pripeta vejica iglavca: smreka, jelka, bor. S pomočjo določevalnega ključa izberejo pravo škatlo, jo odprejo in vzamejo iz škatle listek. Na listku je sporočilo napisano z belo voščenko in je nevidno. Če podrgnejo po njem z zemljo, listi..., postane sporočilo vidno. Na sporočilu piše, da je pod drevesom, ki ni iglavec, skrit kozarček, v katerem je iztrebek ugrabljenih živali.

4. *Tukaj vas čaka malica. 15 minut se odpočijte, pojedite in popijte ter se poigrajte. Nato nadaljujte pot po označeni poti.*
5. *V torbi, ki je zaklenjena s ključavnico s trimestno kodo, je hrana, ki jo ugrabljen žival je. Da bi torbo odprli, je potrebno kodo ugotoviti.*

Pred sabo imate 4 drevesne liste. Nad vsakim listom je številka. Če ugotovite ime drevesa, kateremu pripada list in postavite liste v zaporedju BUKEV – JAVOR – DIVJA ČEŠNJA, dobite pravo zaporedje, ki vam odpre ključavnico na torbi. En list je odveč. Imate samo en poskus

V torbo damo deteljo, drevesne vejice, travo. Učenci tako ugotovijo, da je skrivnostna žival rastlinojedenec.

6. *Na treh drevesih so obešeni trije ključi. Vendar ključavnico na škatli odpre le eden. Pozorno preberite in nalogo rešite ter se tako dokopljite do pravega ključa. Rdeča kapica, čarovnica in Sneguljčica imajo radi vsak svoje drevo. Rdeča kapica ima rada tisto drevo, ki ima enostavne liste in gladko sivo lubje. Čarovnica ima rada drevo, ki izloča smolo. Zelo rada jo uporablja v svojih napojih. Sneguljčica rada poje plodove tega drevesa, pa čeprav niso jabolka.*

Obesite sliko na pravo drevo. Pod kamnom v bližini vas čaka list, na katerem piše ime pravljične osebe, ki ima pravi ključ. Vzemite ključ s pravega drevesa in odklenite skrinjo. V njej boste lahko pogledali ugrabljeni živali v oči in dobili sliko njenega plenilca.

Na tej točki pripravimo 3 ključe in jih obesimo na smreko, bukev in divjo češnjo. Pripravimo tudi sliko čarovnice, Sneguljčice in Rdeče kapice. V skrinjo damo sliko oči živali in sliko lisice.

7. *Na drugem koncu jase, na gozdnem robu, je čarovničin lonec. V njem je namig, kje je ugrabljena žival. Vendar je jasa začarana. Kdor stopi nanjo, ga čarovnica pohrusta za kosilo. Zato se do lonca lahko prebijete le po deskah, ki jih postavljate po začarani jasi in seveda z medsebojnim sodelovanjem. Preberite navodilo v loncu, vanj zašepetajte, katera je ugrabljena žival in jo najдите!*

V loncu je skrito sporočilo: KLETKA NI V ZEMLJO ZAKOPANA, NITI NI ZA DEBLO PRIVEZANA, NA TLA NI POLOŽENA, A OBKROŽA BARVA JO ZELENA.

Učenci v bližini v krošnji drevesa najdejo kletko, v kateri je plišasti zajček.

Zraven zajčka se nahaja pismo za učence. V pismu piše:

Dragi prijatelji!

Čestitam vam za uspešno opravljene naloge. Kot ste opazili, do ugrabitve v resnici ni prišlo. Smo pa prebivalci gozda skovali načrt, kako bi vas spet privabili v vanj. Veste, včasih so se otroci radi skrivali po gozdu, plezali po drevesih, počivali pod njimi, nabirali jagode, nam gradili hiške... danes pa smo zaradi računalnikov in televizije prebivalci gozda vedno bolj osamljeni. Veliko otrok, raje kot da bi se družili in igrali z nami, igra igrice na računalnik. Hvala, ker ste dan preživeli z nami, z veseljem vas spet pričakujemo! Za uspešno opravljeno delo in v zahvalo dobite obesek. Kje ga najdete? Položenega pod smreko!
Vaša GOZDNA VILA

Učenci čas do odhoda preživijo v gozdu, kjer se skupaj igrajo.

Zaključek

Bistvo dejavnosti je utrditi učenčevo znanje o gozdu, njenih prebivalcih in ga navdušiti za čimbolj pogoste obiske in igro v gozdu. To dosežemo z dogodivščino in pozitivno izkušnjo v njem, z dvigom samozavesti ob vsaki uspešno opravljeni nalogi. Pogled na navdušene otroke po koncu dejavnosti pa je nagrada vsem, ki so v organizacijo in izpeljavo vložili veliko svojega truda.

Viri in literatura:

- Bajd, B. 2015. Moje prve pozimi zelene rastline. Ljubljana: Hart
Bajd, B. 2012. Moji prvi listavci Celovec: Mohorjeva družba
Bajd, B. 1998. Moje drobne živali tal. Ljubljana: DZS

2.18 PRIPRAVA SKRIVNOSTNE SLAŠČICE

MARINKA ŠIPEC

OŠ BISTRICA OB SOTLI, BISTRICA OB SOTLI

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: izboljšanje branega razumevanja, aktivnega poslušanja, opazovanja, ročnih spretnosti, gibanje v naravi

Ciljna skupina: učenci 4. In 5. razreda v podaljšanem bivanju

Kratka vsebina: Izdelamo vpadljivo pismo, ki ga nastavimo v učilnici in ga naslovimo na učiteljico in učence. Pismo pošilja skrivnostna neznana oseba, ki sporoča, da je prihajala na obisk, vendar se je preveč utrudila, ko je šla skozi bližnji gozd. Zato je kar tam pustila dve za njo pretežki skrinji. Ker želi, da ju najdejo, pošilja opis poti. Z učenci se odpravimo po opisani poti, kjer najdejo skrinji, ki ju odnesejo v učilnico. Prva je namenjena učiteljici. V njej so tri skrivne sestavine:

- Škatla s keksi ali krekerji ali toustom.
- Posipovalka s sladkorjem v prahu, mleto čokolado ...
- Neprozorna steklenica z neznano tekočo snovjo (mleko, sladki greh...) in tri vrste zakodiranih listkov.
- V njej je tudi knjiga z navodili, kako voditi učence:
 1. Rešijo prvi list in pridejo učiteljici na uho povedat rešitev in dobijo v vrečko 1 skrivno sestavino in zakodiran listek, katerega rešitev je, naj vsebino vrečke potolče.
 2. Ko rešijo drugi list, dobijo drugo skrivno sestavino in zakodiran listek, katerega rešitev je, naj vsebino vrečke pretrse.
 3. Ko rešijo tretji list, dobijo tretjo skrivno sestavino in zakodiran listek, katerega rešitev je, naj vsebino vrečke premesi.
 4. Ko rešijo četrti list, dobijo puzzle z navodili za izdelavo slaščice (kroglice, ježki, hruška, jagoda, banana ...).

Druga skrinja je namenjena učencem. V njej so:

1. PVC zip vrečke v škrniclju, na katerem piše SESTAVINE ZA SKRIVNOSTNO SLAŠČICO.
2. Knjižica za vsakega učenca, v kateri piše najprej navodilo, kako knjigo uporabljati. Nato pa je napisana kratka pripoved in vprašanje, ki se veže na to pripoved. Odgovor na to vprašanje gredo učenci povedat učiteljici na uho. Na naslednji strani je nova pripoved in vprašanje z odgovorom, ki se nanaša na del telesa, ki ga se učenci dotaknejo, da dobijo od učiteljice drugo skrivno sestavino in zakodiran listek. Tretja pripoved ima za rešitev številko, ki jo gredo na tiho povedat učiteljici. Četrta pripoved ima za rešitev gib, ki ga učenci pokažejo učiteljici. Peta pripoved ima rešitev pojej ali izmenjaj in pojej ali zapakiraj in odnesi domov.
3. Kolo za dešifriranje zakodiranih listkov.
4. PVC rokavice, peki papir.

Elementi skrivnostnosti: skrivnostna neznana oseba, kam nas vodi pot, skrivne sestavine za skrivnostno slaščico, šifrirana besedila

Načini nagrajevanja učenca: sestavine za skrivno slaščico

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: sprehod v naravi, iskanje materialov pri opravljanju nalog, branje z razumevanjem, opravljanje nalog po navodilih (priprava sladice), dešifriranje

Organiziranost: lokacija: narava (gozd) zraven šole in učilnica, trajanje: 1 popoldne v podaljšanem bivanju, mentor: učitelj podaljšanega bivanja, št. učencev: toliko kot jih je pri urah

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: najdeni skrinji, pravilni odgovori, pridobljene vse sestavine za skrivnostno slaščico in pripravljena skrivnostna slaščica

2.19 PO POTEH ŠKRATA ZDRAVKA

POLONA MARKOVIČ
OŠ KARLA DESTOVNIKA KAJUHA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: učenci spoznajo zdrave prigrizke

Ciljna skupina: učenci 5. razreda

Kratka vsebina: Škrat Zdravko vodi otroke po poti v okolici šole, kjer na različnih postajah dobijo ključne usmeritve in določene naloge, s pomočjo katerih odkrivajo možne različice zdravih prigrizkov.

Nekoč je živel možic, ki je bil zelo debel. Vedno je nosil kapo s cofom. Nekega dne ga je med sedenjem na klopi obiskal škrat Zdravko. Najprej ga je strahoma ogovoril, kajti možic je imel na obrazu zelo resen izraz. Poleg tega je glasno sopihal. Možic ga niti ni slišal, zato je škrat Zdravko zlezel povsem do njegovega ušesa in ga pozdravil. Možic se ga je prestrašil in postal je ves rdeč v obraz. Škrat Zdravko se je le s težavo obdržal na njegovem uhlju, vendar je kljub stresanju z glavo vztrajal vse dokler se možic ni umiril. Nato ga je povabil, da se mu pridruži na sprehodu. Ustavila sta se šele po nekaj minutnem sprehodu, ko je možic škrate Zdravka že lepo prosil, da se odpočijeta in okrepi, kajti bil je že zelo lačen. Tako zelo si je želel sendvič, namazan z maslom, obložen s salamo in sirom, vse skupaj v beli žemljici. Škrat Zdravko mu je pokazal prvo skrinjico, v kateri ga je čakal sočen zdrav prigrizek - ananas. (Za učence je v skrinji pripravljen opis ananasa, ki ga nekdo iz skupine glasno prebere. Sledi iskanje skritih napisov o ananas in ko skupina zbere vse koščke sestavljanke in sestavi velik ananas, dobi v košaro velik sadež.)

Elementi skrivnostnosti: skrinjice z nalogami, zgodbica, ki jih vodi po zastavljenih nalogah

Način/i nagrajevanja učenca: ob uspešno rešeni nalogi dobijo učenci v svojo košarico priboljšek

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: sledenje zgodbi, okušanje različnih zdravih prigrizkov, zbiranje priboljškov

Organiziranost: učenci, dva spremljevalca, postaje z nalogami

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: sestavljanje jedilnika zdravih prigrizkov za en teden

2.20 GRAJSKI ZAKLAD

MATJAŽ PALČIČ
OŠ ŠENTJERNEJ, ŠENTJERNEJ

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: spozna del zgodovine tega dela oz. gradu, razume pomen natančnega branja zemljevida, zna organizirati delo v skupini in se ji tudi podrediti, ve kako se je potrebno obnašati v živem muzeju polnem pasti, nauči se postopkov raziskovanja (branje, opazovanje, dotikanje, delo na terenu in sklepanje)

Ciljna skupina: 2. triletje

Kratka vsebina: na začetku se v razredu pojavi starinski, z verigo zaklenjen kovček. Po prejetem pismu gospe, ki so ji učenci (učenec) nekoč pomagali prečkati preko ceste, dobijo zahvalo in tudi obetajočo nagrado (zaklad), če seveda rešijo vse uganke, ki se jim postavljajo na zemljevidu in ob poti, kateri se dopolnjuje od vsake najdene točke in določene naloge. Učenci na vsaki točki dobijo z rešitvijo nalepko in nov zemljevid do naslednje točke z novo nalogo. Zemljevidi in naloge jih vodijo od šole do zapuščenega gradu, kjer rešujejo naloge v neposredni okolici stavbe, nato še v njeni notranjosti. Notranjost je še posebej skrivnostna. Raziskujejo sobe s starinskim pohoštvo, prisluhnejo zgodbam, spoznajo pomembne ljudi, ki so tu prebivali, iščejo skrita besedila, šifre, ... »Okolica je polna pasti, divjih živali (kač, ...), ki se jih morajo ubraniti.« (samo opozorilo, da se poveča napetost)
V samem gradu sledijo zemljevidu in nalogam, ki jih vodijo naprej, do zadnje postaje, pri kateri dobijo ključ. Na prvi pogled je ključ zgolj predmet, vendar po dodatnem vprašanju ali namigu postane to ključ, ki odpira kovček v razredu. Sledi hitenje v razred. In mogoče razkritje skrivnostnosti (skrivne gospe) ali pa tudi ne! Odprti kovček jim da nagrado (zaklad), vendar ne tudi dokončno razkrito skrivnost identitete gospe.

Elementi skrivnostnosti: skrivni neusmiljeni graščak, ki so ga spoznali v pravljici F. Milčinskega, skrivnostno pismo, ki so ga prejeli, skrivnostni kovček sredi razreda, ki je zaklenjen in obdan z verigo, pot v neznano do zapuščenega gradu, spoznanja o zgodovinskih dejstvih gradu, nedavni umori (pred 30 leti), ...

Način/i nagrajevanja učenca: iskana informacija, spoznanje ga vleče naprej, opravljena naloga mu pokaže novo pot, ob vsaki pravilno rešeni nalogi dobi nalepko na svoj zemljevid, končna nagrada je dejanski ključ do zaklada, ki ga pridobi z odklepanjem

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: branje zemljevida, orientacija, reševanje miselnih orehov, spoznavanje grajskega življenja, ...

Organiziranost: 4 - 5 šolskih ur, Orehovica in okolica, 15 učencev, 2 učitelja, delo v skupini

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: učni dosežki se preverjajo že na terenu samem saj le s pravilno rešenimi nalogami lahko učenci nadaljujejo pot po zastavljenem zemljevidu.

2.21 COPRNIŠKE VREČKE

DR. MAJA ŠKRBEC
OŠ NOTRANJSKI ODRED, CERKNICA

Načrtovani učni dosežki

Učenci:

- razvijajo ustrezen odnos do narave,
- spoznavajo različna življenjska okolja,
- zavedajo se medsebojne povezanosti med živimi bitji.

Starost otrok: 4. in 5. razred.

Vsebina

Učenci na šolskem vrtu iščejo 7 skritih vrečk, v katerih so naloge.

Ime vrečke	Dejavnost	Število
COPRNIC URŠULA	Iz kamenčkov oblikujejo Uršulin obraz.	22 U je 22 črka v abecedi.
SLIVNICA	Iz lesenih palčk oblikujejo koč, ki je na Slivnici.	1114 Nadmorska višina Slivnice.
JAMA	V škatlo dajo roko in skušajo ugotoviti, kaj je v njej.	24 Dolžina Postojnske jame.
PTICE	Prisluhnejo, ali slišiš ptičje petje. Razmislijo, o čem se ptice med seboj pogovarjajo. Tudi oni jim poskusijo zažvižgati ali zapeti.	276 Na Cerkniskem jezeru živi 276 različnih vrst ptic, kar predstavlja polovico vseh evropskih vrst.
VREME	Naredijo zavetišče za ptice.	655 Vremenska napoved ob 6.55.
JEZERO	Dokončajo legendo o nastanku Cerkniskega jezera. Če poznajo konec, ga spremenijo.	38 Ko je vode največ, je to največje jezero v Sloveniji – meri 38 km ² .
DREVO	Dotaknejo se drevesa in razmislijo, na kaj jih ta dotik spominja. Med prsti strejo drevesni list. Razmislijo, na kaj jih spominja ta vonj. Zahvalijo se drevesu in mu nesejo darilo.	1000 Najstarejše drevo v Sloveniji naj bi imelo med 800 in 1000 let.

Vse naloge so med seboj povezane in se vsebinsko nanašajo na zgodbo o coprnica, s katero se učenci najprej seznanijo (Priloga 1). Za vsako uspešno rešeno nalogo učenci dobijo število, ki se nanaša na vsebino. Vsota števil je koda skrinjice, ki jo je zaklenila coprnica Uršula. V njej so začarana bitja, ki jih učenci dobijo, če odklenejo skrinjico.

Elementi skrivnostnosti

Skrivnostna je vsebina skrinjice, neznana je koda, ki jo ugotovijo na podlagi rešitev, skrite so vrečke, učenci ne poznajo pomena števil.

Način nagrajevanje

Ko uspešno rešijo posamezno nalogo, dobijo število, ki pripomore k odprtju ključavnice. Ko uspešno pridobijo kodo, odprejo skrinjico, vsak član dobi eno začarano bitje, ki je v njej.

Dejavnost učencev

Učenci iščejo skrite vrečke, iz kamenčkov oblikujejo obraz coprnice, iz lesenih paličic oblikujejo Slivniško koč, s tipanjem skušajo ugotoviti, kaj je v škatli, zapojejo, oblikujejo zavetišče, spremenijo legendo, se zahvalijo, ugotavljajo pomen števil in izračunajo kodo.

Organiziranost

Dejavnost se lahko izvaja v podaljšanem bivanju, lahko je del pouka ali dneva dejavnosti. Traja približno 2 šolski uri. V skupini naj bi bilo do 5 učencev. Bolj smiselno je, da več skupin ne išče vrečk in rešuje naloge hkrati, ampak so medtem zaposleni z drugo dejavnostjo. Če bi iskali istočasno, bi bilo najbolj smiselno imeti več skrinjic. Druga možnost bi bila, da ko bi ena skupina rešila kodo, v skrinjo dodali druga bitja in spet zaklenili skrinjico.

Način preverjanja

Učenci rešitve fotografirajo ali napišejo na list. Po končanem reševanju, jih skupaj z učenci pregledajo.

Priloga 1: Zgodba o čaranju vremena

Pod vrhom Slivnice je Coprniška jama. Tam prebivajo coprnice, ki delajo vreme: dež, nevihte, točo, žled, vetrolom. Med njimi je tudi Uršula.

In tako je kot po navadi, Uršula tudi tistega dne, ko se prične naša zgodba, čarala vreme. Ko je v velik kotel stresala še zadnjo sestavino, se je spotaknila in namesto le treh kapljic mišje sline, je v kotel padla kar cela steklenička. Uršula se je zamislila, saj je vedela, da je mišja slina tista sestavina, ki vpliva na veter. Zavedala se je, da bo že čez nekaj minut nad Notranjsko završala huda nevihta z vetrom, ki bo lomil vse pred seboj. Pričela se je smeјati. Kar naenkrat pa se je zresnila, se ustrašila in začela ponovno hitro čarati. Kmalu je v rokah imela skrinjico, ki je bila zaklenjena.

To je ta skrinjica (*učitelj jo pokaže*), ki je vse od tedaj zaklenjena. Mogoče bo ravno vam uspelo ugotoviti kodo in odpreti skrinjo, ki jo je Uršula začarala. Vaša naloga je, da poiščete 7 vrečk. V vsaki je zapisana naloga. Izpolnite vse naloge. Za posamezno uspešno rešeno nalogo boste prejeli število. Koda ključavnice je vsota vseh števil, ki jih boste dobili, če boste naloge rešili uspešno.

Ko učenci izračunajo kodo, se zgodba nadaljuje:

Ravno tisti dan, ko se je Uršula spotaknila in v napoj dala preveč mišje sline, je dopoldne na Cerkniškem jezeru in okoliških gozdovih opazovala prelepe ptice. Ker je vedela, da bo kmalu sledil vetrolom, se je ustrašila za vse tiste občutljive vrste ptic, ki nevihte ne bodo preživele. Imela je ravno dovolj časa, da je začarala razne vrste ptic, jih spremenila v čudna bitja in zaklenila v skrinjico. Čez 1000 let se bodo zbudila in se nazaj spremenile v ptice. Vaša naloga je, da jih do takrat varujete. Kdaj bo minilo 1000 let, ne vemo. Lahko se to zgodi jutri, lahko pa čez 999 let. Dobro jih varujte.

Pristop »skrivnostnosti« je pristop, ki je usmerjen k cilju, temelji na praktičnih ter miselnih nalogah in učencem omogoča čarobne osebne izkušnje. Omenjeni pristop je bil osnova za učno enoto Coprniške vrečke.

Živimo v kraji polnem skrivnosti, legend in čarobnosti, kjer Cerknško jezero enkrat je, drugič ga spet ni. Iz učilnice vidimo Slivnico, kjer živijo coprnice in čarajo vreme. Skrivnosti so vse okrog nas, treba jih je le izkoristiti ter z njimi motivirati učence. Smiselno je ustvariti vzdušje skrivnostnosti ter jih usmeriti k odkrivanju skrivnostnosti.

Tema učne enote so bile coprnice, narava, naravna okolja, živali, rastline in odnos do narave.

Cilji, ki smo si jih zastavili, so bili, da učenci:

- razvijajo ustrezen odnos do narave,
- spoznavajo različna življenjska okolja,
- zavedajo se medsebojne povezanosti med živimi bitji,
- oblikujejo iz naravnih materialov,
- spremenijo zaključek legende.

Dejavnost je potekala v podaljšanem bivanju 2 šolski uri. Sodelovali so učenci 4. razreda.

Dejavnosti so primerne tudi za tretješolce in petošolce. V skupini je bilo 5 učencev.

V neposredni okolici šole smo skrili 7 papirnatih vrečk. V vsaki vrečki je bil listek, kjer je bila zapisana naloga oz. dejavnost, ki so jo morali narediti.

Na začetku so dobili list, kjer je bilo napisano naslednje:

Pod vrhom Slivnice je [Coprniška jama](#). Tam prebivajo coprnice, ki delajo vreme: dež, nevihte, točo, žled, vetrolom. Med njimi je tudi Uršula.

In tako je kot po navadi, Uršula tudi tistega dne, ko se prične naša zgodba, čarala vreme. Ko je v velik kotel stresala še zadnjo sestavino, se je spotaknila in namesto le treh kapljic mišje sline, je v kotel padla kar cela steklenička. Uršula se je zamislila, saj je vedela, da je mišja slina tista sestavina, ki vpliva na veter. Zavedala se je, da bo že čez nekaj minut nad Notranjsko završala huda nevihta z vetrom, ki bo lomil vse pred seboj. Pričela se je smejati. Kar naenkrat pa se je zresnila, se ustrašila in začela ponovno hitro čarati. Kmalu je v rokah imela skrinjico, ki je bila zaklenjena.

To je ta skrinjica (učitelj jo pokaže), ki je vse od tedaj zaklenjena. Mogoče bo ravno vam uspelo ugotoviti kodo in odpreti skrinjo, ki jo je Uršula začarala. Vaša naloga je, da poiščete 7 vrečk. V vsaki je zapisana naloga. Izpolnite vse naloge. Za posamezno uspešno rešeno nalogo boste prejeli število. Koda ključavnice je vsota vseh števil, ki jih boste dobili, če boste naloge rešili uspešno.

Pokazali smo jim skrinjico, zaklenjeno s ključavnico na kodo. Lahko so jo tudi pregledali in potipali. Kot rečeno, je bilo skritih 7 vrečk, ki so jih učenci morali poiskati. Vrečke ni bilo treba reševati po vrstnem redu. Zato, da učitelju ni bilo treba učencem slediti, so učenci dobili fotoaparati. Z njim so fotografirali izdelke ter s tem dokazali ustrezno opravljene naloge. Uporabili bi lahko tudi telefon ali tablični računalnik.

V vrečkah so bile naslednje vsebine in naloge:

1. vrečka: COPRNICA URŠULA

Opisana je coprnica Uršula. Učenci so oblikovali njen obraz iz kamenčkov in ga fotografirali.

2. vrečka: SLIVNICA

Napisane so glavne značilnosti Slivnice. Priložena je fotografije koče, ki je na Slivnici. Iz lesenih palčk so morali oblikovati kočico in jo fotografirati.

3. vrečka: JAMA

Napisano je, da naj bi v jami pod vrhom Slivnice živele coprnice. Jame so značilnost kraškega sveta. Opisana je Postojnska jama. Poleg vrečke je skrita tudi zaprta škatla, v kateri je luknja. V njej je skrita plišasta človeška ribica. Učenci so morali z roko seči v škatlo in s tipanjem ugotoviti, kaj je v njej in to zapisati.

4. vrečka: PTICE

Izpostavljen je pomen Cerkniškega jezera za ptice. Za 1 minuto so morali zapreti oči in prisluhniti. Zanimalo nas je, ali so slišali ptičje petje? Razmisliti so morali, o čem se ptice med seboj pogovarjajo. Tudi oni so jim poskusili zažvižgati ali jim zapeti. To so morali posneti.

5. vrečka: VREME

Učenci so spoznali definicijo vremena in ekstremne vremenske pojave. Narediti in fotografirati so morali zavetišče za ptice.

6. vrečka: JEZERO

V šesti vrečki je bila napisana legenda o nastanku Cerkniškega jezera:

Nekdaj sta stala na Cerkniškem dva gradova Karlovški in Šteberški. Stala sta vsak na svojem koncu doline. Graščaka sta si bila smrtna sovražnika. Prigodilo se je pred veliko leti, da je iz ljubosumnosti Šteberčan ubil Karlovčana pri viteških igrah v dvoboju. Od takrat je izviralo sovraštvo med obema rodovoma.

Drugače je bilo pri otrocih obeh graščakov. Šteberški sin in Karlovška hči sta se ljubila kljub vsemu nasprotovanju staršev. Šteberčan sklene zaprositi Karlovčana za roko njegove hčerke, le ta pa za pogoj postavi, da mora dolino zaliti voda, da bo po hčer lahko prišel s čolnom. Šteberčan, ves obupan ob nemogoči zahtevi, v svoji zamišljenosti ob povratku sreča velikega kosmatega moža, ki se je dvignil iz jame, v katero so se stekali studenci. Mladi vitez se mu zasmili in mu svetuje, kaj naj stori; izdela močno mrežo in z njo zapre požiralno jamo. Ker voda ni mogla več odtekat v globine, je res zalila celotno dolino. Kljub temu da je prišel po nevesto s čolnom, Karlovčan ni držal beseda ...

Učenci so morali nadaljevati legendo in ji spremeniti konec ter ga zapisati. Legenda se konča tako, da se je Karlovška hči poročila z nekim plemenitašem, vendar se kljub temu še vedno dobiva s Šteberčanom. Ko je plemenitaš zvedel za ljubezen in vsakonočne obiske Šteberčana pri Karlovški, je hitro pripravil maščevalni načrt. Nekega večera, pripravljalo se je k nevihti, noč je bila temna, se Šteberčan tako kot ponavadi odpravi h Karlovčanki. Kot vedno je tudi tokrat kljub temi sledil luči, ki jo je videl na oknu Karlovškega gradu, ki mu je, po dogovoru med ljubimcema, vsak večer kazala pot. Vendar luč ni bila prava, premaknil jo je plemenitaš in je njegov čoln vodila v požiralnik Karlovico. Peneči valovi so zagrnili viteza in ga pokopali v hladni grob. Ko je lepa Karlovčanka zvedela za usodo svojega ljubega, je skočila čez grajsko obzidje in utonila.

7. vrečka: DREVO

V tej vrečki je napisan pomen dreves za ljudi in živali. Učenci so se morali dotakniti drevesa in razmisliti, na kaj jih ta dotik spominja? Med prsti so strli drevesni list. Pomisliti so morali, na kaj jih spominja ta vonj? Zahvaliti so se morali drevesu in razmisliti, kakšno darilo bi mu nesli. To so morali napisati na listek.

Ko so našli in rešili vseh 7 nalog, so prišli do učitelja. Skupaj so pregledali posamezne naloge in se o njih pogovorili. Pri vsaki jim je učitelj dal listek, na katerem je bilo napisano število. Učenci so ugibali, kaj naj bi to število pomenilo. Če niso ugotovili, jim je namignil oz. pomagal učitelj.

1. vrečka: Coprnica Uršula - 22 (U je 22 črka v abecedi).

2. vrečka: Slivnica - 1114 (Nadmorska višina Slivnice).
3. vrečka: Jama – 24 (Postojnska jama je ena najdaljših evropskih jam. Raziskanih je več kot 24 km podzemnih rovov).
4. vrečka: Ptice – 276 (Na Cerknškem jezeru živi 276 različnih vrst ptic, kar predstavlja polovico vseh evropskih vrst).
5. vrečka: Vreme – 655 (Vremenska napoved je RTV Slovenija in POP TV ob 6.55).
6. vrečka: Jezero – 38 (Ko je vode največ, je Cerknško jezero največje jezero v Sloveniji, takrat je veliko kar 38 km²).
7. vrečka: Drevo – 1000 (Najstarejše slovensko drevo je macesen v dolini Male Pišnice. Visok je 22 metrov, njegov obseg pa meri 4,22 metra. Macesen je bil precej višji, vendar mu je vihar odlomil vrh. Njegovo starost ocenjujejo na 800 do 1000 let).

Ko so učenci sešteli števila in dobili kodo za skrinjico, so prejeli listek, na katerem piše: *Ravno tisti dan, ko se je Uršula spotaknila in v napoj dala preveč mišje sline, je dopoldne na Cerknškem jezeru in okoliških gozdovih opazovala prelepe ptice. Ker je vedela, da bo kmalu sledil vetrolom, se je ustrašila za vse tiste občutljive vrste ptic, ki nevihte ne bodo preživele. Imela je ravno dovolj časa, da je začarala razne vrste ptic, jih spremenila v čudna bitja in zaklenila v skrinjico. Čez 1000 let se bodo zbudila in se nazaj spremenile v ptice. Vaša naloga je, da jih do takrat varujete. Kdaj bo minilo 1000 let, ne vemo. Lahko se to zgodi jutri, lahko pa čez 999 let. Dobro jih varujte.*

Učenci so nato odklenili skrinjico. V njej je bilo pet čudnih bitij, narejenih iz volne. Vsako je drugačno in za vsakega učenca je eno.

Učenci so bili ves čas motivirani. Zanimalo jih je, kaj je v vrečkah, še bolj pa, kaj je v zaklenjeni skrinjici. Vsi so aktivno sodelovali, pridobivali nova znanja, spretnosti, razvijali domišljijo in se pri tem tudi zabavali.

3 PRIMERI DOBRE PRAKSE: 4. DO 9. RAZRED

3.1 »RED V NEREDU«

MOJCA LESKOVEC MEHARICH
OŠ NOTRANJSKEGA ODREDA, CERKNICA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: učenci, stari 9-12 let

Čas: 2 uri

Cilji: razvijanje pozitivnega odnosa do narave, razvijanje sposobnosti opazovanja predmetov in narave, prepoznavanje podobnih vzorcev, opredelitev in opis podobnosti, druženje učencev v naravi po pristopu skrivnostnosti.

Elementi skrivnostnosti: vzorci, sporočila.

Nagrajevanje učencev: koščki sestavljanke.

Medpredmetno povezovanje: računalništvo, matematika, naravoslovje, slovenščina.

Organiziranost:

- okolje: travnik z grmičevjem in drevesi;
- število učencev: od 5 do 20;
- število učiteljev: 1.

Pripomočki: listi, pisalo, navodila, tablica.

Kratka vsebina:

Učenci se pri neobveznem izbirnem predmetu računalništva učijo konceptov računalniškega zapisa podatkov. Pri urah se učimo tudi prepoznavati ponavljajoče vzorce in s pomočjo njih uporabiti preproste algoritme za skrajšanje zapisa. Če je le mogoče z učenci zapustimo klasično učilnico in izvajamo učne ure izven učnih klopi, da se učenci čim več gibljejo in skozi aktivnosti spoznavajo pravila in algoritme, ki jih uporablja računalnik.

Narava se učencem zdi kaotična, vendar skozi aktivnosti spoznajo, da je v tem neredu tudi nek red, pojavljajo se vzorci, le te pa se da opisati in zapisati.

Učenci dobijo navodila od učitelja, da gredo pred šolo, kjer je veliko dreves in travnate površine. S seboj imajo tablice, liste in pisala.

Na začetku bodo dobili sporočilo gospe pomladi, ki jim je skrila vzorce v naravo. Njihova naloga bo, da v naravi poiščejo podobne vzorce. Vzorce lahko poslikajo s tablico ali jih narišejo. Za vsako opravljeno nalogo prejmejo košček sestavljanke.

Pri naslednji nalogi si bodo ogledali drevesa in njihovo rast, ter delitev vej pri rasti. Učenci prepoznavajo in rišejo ali slikajo ponavljajoče vzorce. Vsak učenec si izbere svoje drevo in v drevesu poiščejo vzorce le-te zapišejo oz. opišejo, in opis utemeljijo.

Za pravilne opise in zapise prejmejo zadnji košček sestavljanke.

Na koncu vsak učenec poimenuje svoje drevo.

3.2 SPREHOD V GOZDU / SPAZIERGANG IM WALD

(TEMA: MOJE OKOLJE TER NARAVNO OKOLJE)

NINA GRUM

OŠ KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- učenec spozna gozd v bližini šole (Golovec)
- učenec se nauči nemških besed povezanih z gozdom
- učenec doživi izkušnjo, da bos hodi po gozdnih tleh
- učenec spozna in izdelava mandale
- učenec utrjuje orientacijo in opis poti v nemškem jeziku

Ciljna skupina: učenci od 4. - 9. razreda, ki se učijo nemščino

Kratka vsebina

Z učenci začnemo pot na šol. igrišču pod krošnjami, kjer najdemo pismo (1). Pismo nas nagovori in povabi v gozd. V pismu so kratka in jasna navodila za pot, saj je v nemškem jeziku. (Geht am Supermarkt Tuš vorbei ...)

Na začetku gozda najdemo drugo pismo (2), kjer je napisano, da so levo in desno od velikega drevesa neke skrite zakladi, ki jih morajo poiskati. Ti zakladi so slikovne kartice, ki so izrezane v obliki puzle. Na sličicah so: kamenčki, mah, veje, iglice, zemlja, listi, storži, želodi, praprot ... Kartice poimenujemo v slovenščini in katere poznajo tudi v nemščini. Sedaj sledi iskanje pisma (3) po poti naprej. Zopet, ko najdemo pismo tik pred vrhom hriba, moramo poiskati drugi del zaklada. To so kartice z napisi. Sedaj učenci na piknik deki, ki je postavljena ob poti gozda, sestavijo puzle in dobijo rešitev, kako poimenujemo stvari v nemškem jeziku.

Sledimo po poti naprej in pridemo do vrha hriba, kjer je dovolj prostora za ustvarjanje. Tam jih čaka pismo (4) in navodilo, da morajo sedaj postaviti pot, ki mora imeti vse elemente iz sličic. Vsak element mora biti dolg vsaj za deset palčkovih korakov. Materialov med seboj ne smejo mešati. Učence razdelim v dve ali tri skupine. Nato znotraj skupine učence s pomočjo že uporabljenih kartic razdelim v dvojice. (en učenec dobi sličico en napis). V parih najprej hodijo po izdelani poti bosi, tako da imajo s prevezo prekrite oči. Zaupati morajo svojemu partnerju in ga tudi poslušati ali gre levo, desno ... Navodila si dajejo v nemškem jeziku. Najprej to stori en, nato drugi.

Nato vsi v skupini po poti hodijo z odprtimi očmi in pri tem govorijo na kateri podlagi so. Prav tako tukaj usvojimo/ponovimo pridevnike: gladko, bodeče, hrapavo, mrzlo, toplo, mehko ...

Sledi druga ustvarjalna naloga. V pismu (5) učenci najdemo tudi sličico mandale. Naš skriti škrat Spitzwitz namreč sam riše mandale in zato prosi, če učenci iz različnih materialov izdelajo čim večje in čim bolj pisane mandale. Učenci v manjših skupinah izdelajo mandale in jih predstavijo, tako da poimenujejo vsak material posebej.

Na poti iz hriba najdemo pismo (6), kjer je opisana igrice Sova lovi miške. Na vznožju hriba (na veji, drevesu, tleh ...) so kartice z že znanimi sličicami. Te kartice predstavljajo miške luknje. Učenci miške bežijo pred sovo in če pravilno poimenujejo besedo na sličici, lahko

stečejo v svojo luknjo. Drugače jih sova poje. Sova je lahko tudi učitelj ali učenec, ki zna poimenovati (največ) besed v nemškem jeziku.

Elementi skrivnostnosti:

pisma škrata Spitzwitz, slikovne kartice brez napisa, kartice z napisi, piknik deka, sličica z mandalo, poveza za oči

Način/i nagrajevanja učenca:

- nagrada je, da učenci najdeno naslednje pismo in s tem je prva naloga uspešno opravljena
- nagrade se stopnjujejo, saj najprej delajo s sličicami, potem pa so aktivni in glavni akterji pri ustvarjanju z gozdnim (konkretnim) materialom
- na koncu je nagrada igrice Sova lovi miške

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje:

- hodi bos po mešanih gozdnih tleh,
- opiše občutke po hoji
- izdelava mandale iz naravnih materialov v gozdu
- naredi pot iz različnih materialov v gozdu

Organiziranost:

- trajanje: 3 ali 4 šol. ure
- kje: Golovec
- št. otrok: največ 20
- št. učiteljev: 2
- oblike dela: skupinska, individualna, v dvojicah
- učna sredstva: slikovne kartice, kartice z napisi, pisma

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

- pri bosonogi hoji po gozdnih tleh poimenujejo gozdni material
- pri ustvarjanju in predstavitvi mandal poimenujejo gozdni material
- pri igrici *Sova lovi miške* poimenujejo gozdni material

3.3 V PODVODNEM KRALJESTVU Z MITOLOŠKIMI BITJI

MARIJA MOJCA STRMŠEK
OŠ KARLA DESTOVNIKA – KAJUHA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

učenci v bližnji okolici šole (reka Ljubljanica, Fužinski grad) dobijo navdih in motivacijo za prebiranje ljudske pravljice O povodnem možu in balade Franceta Prešerna Povodni mož. Dejavnosti jih z zanosom ponesejo v domišljjski svet pravljice in balade, kar poraja samostojno ustvarjanje in tvorjenje domišljjskega spisa, pesniškega ali dramskega besedila na tovrstno ali podobno temo ali pa se na pamet naučijo recitirati balado Povodni mož.

Ciljna skupina: učenci drugega in tretjega triletja.

Kratka vsebina

Nam učiteljem predstavlja velik izziv motivirati in navdihniti učence. V iskanju ustvarjalnih pristopov se vedno znova lotevamo svežih in učencem zanimivih ter navdušujočih pristopov, pedagoških oblik ter metod. Že svet izza oken učilnic učencem ponuja neusahljiv vir ustvarjalnih dejavnosti. Obravnavali bomo pravljico in tudi pesniško besedilo balado v bližnji okolici šole. Oblikovali bomo učilnico na prostem ob idiličnem bregu Ljubljanice, ki bo služila kot kulisa uvodni meditaciji in seveda motivaciji. Ljudsko pravljico in balado bomo prebirali pod košatimi krošnjami listavcev in mogočnih iglavcev, strmo vzpenjajočih se v nebo. Že sam pojem ljudskega slovstva in izročila je ovit v skrivnostnost in zagonetnost.

Po dejavnosti branja nas bo pot nesla ob nabrežju reke k renesančnemu gradu Fužine, ki je danes arhitekturni muzej, in bo služil nadaljnjim dejavnostim.

Učenci se bodo ob reki najprej spomnili pojma ljudskega slovstva. Povabila jih bom, naj sami kaj razkrijejo o tem. Sledi meditacija v naravi, ki nam bo odprla svet stika s samim s seboj. Dotaknili se bomo tudi simbolov, skritih v pravljici in baladi (na primer voda, reka, drevesa, sama narava ...).

Pot nas bo v nadaljevanju vodila ob čudoviti sprehajalni poti k Fužinskemu gradu, kjer bomo nadaljevali z odkrivanjem skrivnostnih grajskih svetov.

Učenci, razdeljeni glede na interes, se po skupinah lotijo izziva (ustvarjanje domišljjskega spisa/pravljice/dramske igre ali učenje po delih balade Povodni mož na pamet). Preberejo prvi del balade/pravljice. Branje zaključimo z **namigom** (učenci naj ob sprehajalni poti ob nabrežju Ljubljanice najdejo klopco, na kateri je obešena papirnata vrečica). V vrečici jih bo čakalo sporočilo/napotek z nalogo oziroma pomoč in naslednji namig. Pot jih bo vodila k naslednjemu postanku: tam, kjer prečkamo reko (most). Tudi tu jih bo pričakal in sprejel namig: sporočilo z novim ključem pomoči in nadaljevanje poti. Na vsakem postanku seveda nadaljujemo z obravnavo in branjem balade ter pravljice.

Obujali in oplemenitili bomo učenčevo domišljijo (učenci si pred oči pričarajo grajske plese, osmislijo pojem kraljestva, mitoloških bitij, čudežnih predmetov, pravljčnih števil). Vse dejavnosti, ki jih bomo z učenci izvedli, bodo vodile bodisi k samostojni tvorbi umetnostnega besedila bodisi k recitaciji na pamet ali celo k dramski igri.

Ob koncu dejavnosti sledi ples, na katerem se bo predvajala glasba po izboru učencev (nagrada za vsak uspešno opravljen celoten izziv sta dve do tri pesmi).

Elementi skrivnostnosti: mitološka bitja, nadnaravne sile, simboli, odgovor na vprašanje, kam je izginila Urška, podvodno kraljestvo.

Način/i nagrajevanja učenca: meditacija v naravi ob zvokih reke in šelestenja listov, na šolskem plesu se vrti glasba po izboru učencev.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: poslušanje, branje v naravi pod krošnjami dreves, odkrivanje, ustvarjanje umetnostnega besedila, učenje in recitacija balade Povodni mož na pamet.

Organiziranost: skupina 15–20 učencev, 2 učitelja.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: učne dosežke preverjamo sproti. Eden glavnih ciljev je učence notranje umiriti, da navežejo stik s samim s seboj, vzbuditi radost ter navdušenje za branje in ustvarjanje umetnostnih besedil. Glavni pokazatelj, da smo na pravi poti, so veseli, sproščeni, nasmejani obrazi učencev, obžarjeni z radostjo. Otipljivi dokaz pa so kakovostna, ustvarjalna umetnostna besedila (na primer domišljjski spis Urška v kraljestvu povodnega moža ali balada o povodnem možu) in recitacije učencev.

3.4 »STOPNIŠČE«

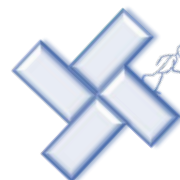
LARA VEREŠ

OŠ NOTRANJSKI ODRED, CERKNICA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: učenci stari 12 - 15 let

Čas: 2 šolski uri

Cilji:

- druženje učencev v naravi po pristopu skrivnostnosti
- razvijanje sposobnosti medsebojnega sodelovanja, uporabe zemljevida, primerjanja pozitivnega odnosa do narave in soljudi, postopnosti pri reševanju problema
- izdelava »spiralateralov«

Elementi skrivnostnosti: pismo, lokacija, barvni kamenčki, ključ, skrinja, škatlice, črke...

Nagrajevanje učencev: uspešna rešitev pomeni nov korak

Pripomočki: zidarski meter (>3m), trda podloga, list mali karo (lahko tudi brezčrtni) A4/A3, geotrikotnik, navadni svinčnik, radirka, flomastri, barvice, podloga za sedenje, črke za sestavo besed

Medpredmetno povezovanje: slovenščina, matematika, geografija, likovna umetnost

Kratka vsebina

Zakaj ne bi kakšne ure matematike preživeli kar zunaj? Vsebina ure sicer ni vezana na učni načrt matematike, vendar bi jo lahko izvedli v sklopu izbirnega pouka Matematične delavnice ali ob kakšni drugi priložnosti.

Da je vse skupaj bolj skrivnostno, učenci na dom prejmejo skrivnostno pismo, ki jih vabi, da nek določen dan, pridejo na šolsko igrišče, natančneje na stopnišče. S seboj pa morajo imeti t. i. »must-have« opremo in pripomočke, ki so bili zapisani v vabilo in so nujni za uspešno izvedbo delavnice.

Ob prihodu na stopnišče so učenci naključno razdeljeni v skupine, ki se ločijo po barvi, katero vsak posameznik izžreba ob prihodu. Vsaka skupina dobi uganko, ki jo mora uspešno rešiti, da si pridobi ključ, ki odpira skrinjo, v kateri so skrita navodila ter da se igra lahko končno prične. V skrinji so pripravljeni zemljevidi, ki bodo učence pripeljali do mesta, kamor se mora posamezna skupina preseliti. Tam dobijo le namig napisan na listu, kje v bližnji okolici najdejo škatlico, ki jih bo vodila k naslednjim korakom. Do škatlice z izzivom pridejo po principu »spiralateral«, ki je tudi ključna zadeva skrivnosti, vendar učenci o tem ne vedo nič. Za izziv morajo narisati »spiralateralo« po principu 1, 2, 3. Na koncu navodil je zapisano, da naj gredo na mesto, kjer so tako obliko oziroma znak že videli. Vrnejo se na stopnišče, kjer jih pričakajo škatlice s črkami, iz kateri sestavijo zapis »Dobrodošli na ustvarjalnici«.

Na ustvarjalnici si vsak učenec izbere število od 1 do 5 ter nariše svojo »spiralateralo« in jo še barvno dodela. Po koncu dela izdelke pokažemo na razstavi.

3.5 UJEMI FOTOGRAFIJO

VALENTINA BABIČ

OŠ DUŠANA BORDONA SEMEDELA, KOPER

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki

Cilji, ki jih pri tem imam so prepoznavanje, iskanje in razumevanje izbranih likovnih pojmov, ki so sestavni in poglobitveni dela ter osnova likovne teorije. Naloga učencev je torej, v naravi poiskati pojme točka, črta (oziroma linija), svetlo-temno, črno-belo, toplo-hladno, kontrast, fokus.

Ciljna skupina

V tako aktivnost bi vključila otroke 4. in/ali 5. razreda osnovne šole (starosti približno med 9 in 11 let), seveda bi lahko bila aktivnost primerna tudi za starejše otroke/učence ali pa odrasle.

Kratka vsebina

Kot element skrivnosti bi uporabila čarobno škatlo, v kateri bi bili namigi, ki bi na posamezni likovni pojem oz. pojmovni par prikazoval: bodisi z opisom v obliki rimanih verzov, s predmeti podobne oblike ali barve, z namigi, risbami, odlomki iz knjig itd.

Elementi skrivnostnosti

Čarobna škatla, lesene ščipalke za perilo ali sponka.

Način/i nagrajevanja učenca

Za vsak najden pojem in posneto fotografijo vsak dobil kot nagrado malo leseno ščipalko ali sponko (namen je zbrati toliko sponk kolikor je fotografij, fotografije natisniti ter jih na vrvico obesiti s pomočjo sponke/ščipalke).

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje

Učenci morajo, poleg razumevanja pomena pojmov tudi zelo dobro opazovati naravo okoli sebe in te pojme v njej najti. Vsak najden pojem morajo natančno fotografirati – dokumentirati.

Organiziranost

Manjše število učencev ali z večjim številom učencev delo po skupinah.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev

Ob končani dejavnosti bi fotografske posnetke natisnili in se pri tem pogovorili o tem, kaj je na fotografijah, fotografije med seboj primerjali, pojme ponovili.

3.6 RAZTRESENI GLASBENIK

NEŽA ERZNOŽNIK

OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

Učni dosežki

Ura je namenjena, da učenci na igriv način ponovijo usvojeno snov iz glasbene umetnosti v **6. razredu** osnovne šole. Uro Rztreseni glasbenik pa lahko uporabimo tudi v višjih razredih in je primerna za utrjevanje in obnavljanje znanja iz prejšnjih let. (Družine orkestrskih inštrumentov, ljudski inštrumenti, glasbeni simboli, skladatelj, glasbeni primer)

Kratka vsebina

Učna ura Rztreseni glasbenik, učence popelje v naravo, jih preko zanimivih nalog in iger motivira in jim vzbudi zanimanje za sodelovanje. Zaradi pridiha skrivnostnosti je motivacija še toliko večja. Elementi skrivnostnosti so različni: sestavljanje, rebus, iskanje pravilne poti, iskanje sličic, sestavljanje besedila podanega z glasbenimi simboli... Za vsako pravilno rešeno nalogo pa učenci prejmejo posebno medaljo – ki predstavlja znanje različnih glasbenih tematik. Učna ura traja eno šolsko uro in poteka v okolici naše šole, ki ima to srečo, da je obdana s travniki, gozdom, potočkom..., lahko pa jo prilagodimo tudi drugemu okolju.

POTEK URE

V učilnico prihiti dežurni učenec, nam prinese posebno obvestilo, kjer piše, da lahko pismo odpre samo določen razred in sicer **NUJNO! TAKOJ!**

V pismu Rztreseni glasbenik pove učencem, da jih je izbral, da rešijo njegovo težavo – izgubo glasbenih zakladov. Vsak od njih prejme obesek z notico, osminke in četrtnke v različnih barvah – raziskovalni pečat. Po teh noticah se bodo učenci lažje razvrstili v posamezne skupine pri določenih nalogah.

PISMO

“Dragi mladi vedoželjneži. Nekaj časa sem vas skrivoma opazoval in ugotovil, da ste pravi mali detektivi, ki si želijo razrešiti vse uganke. Zato sem se odločil, da ste kot nalašč za tole nalogo. Kličejo me Rztreseni glasbenik in sem se dolgo časa nazaj sprehajal po vaši prelepi okolici šole. Žal sem med potjo izgubil dragocene glasbene zaklade in ker postajam vedno bolj pozabljiv, sem na posameznih mestih skril in pripravil različne zanke in uganke, ki vam bodo pomagale razrešiti in poiskati moje rztresene glasbene skrivnosti. Prosim vas, da sledite navodilom in mi jih pomagajte zopet najti. Učiteljica vam bo prebrala moja navodila, ki so zapisana v starodavnem dnevniku. Če boste pozorno poslušali, opazovali, razmišljali in sodelovali boste bogato nagrajeni.

1. *Navodilo: Pred vašo šolo sem skril svoj mali dnevnik, ki vas bo vodil na raziskovalni poti. Čisto tiho in previdno se odpravite iz razreda in nikomur ne povejte kaj iščete, da vam dnevnika kdo ne izmakne izpred oči. Pa srečno!”*

Naloga 1: Učenci tiho odidejo iz učilnice v garderobe, se preobujejo in odidejo pred šolo, kjer poiščejo dnevnik. (opazovanje)

“Vidim, da ste pravi raziskovalci! Zdaj pa prisluhnite. Če boste sledili opisu moje poti, dobro opazovali in raziskovali, vam bo uspelo najti vse moje raztresene stvari, rešiti glasbene uganke in mi pomagati, da se spet naučim glasbenih osnov. Najprej sem se napotil ob šoli, kjer je bilo včasih manjše zunanje igrišče. Če sem prav slišal, na tem mestu trenutno gradijo novo telovadnico. Na križišču sem zavil levo, mimo parkirišč in vrtca. Tam pri ograji zunanjega vrtčevskega igrišča vam podam nova navodila.”

2. “Uf, kako bi se bilo lepo cel dan igrati na takem igrišču. Ko sem se tu mimo sprehajal so se otroci veselo igrali in kar naenkrat me je prestrašil glasen vrisk teh otrok. Verjetno sem prav takrat izgubil svoje tako priljubljene karte. Mi jih pomagate poiskati? Mislim, da sem imel 4 enake komplete kart: Vsak komplet je vseboval šest različnih inštrumentov – po enega iz vsake družine, učiteljica pa vam bo dala tabele, ki sem jih shranil v dnevnik. Vsak inštrument postavite na njegovo pravo mesto – v tisto družino v katero spada. Razdelite se na štiri skupine (zelena, modra, rdeča in rumena nota) in pričnite z raziskovanjem. Pa previdno in počasi. Vam bo uspelo? Pa bodite pozorni, da v vsaki skupini zberete le različne inštrumente. Ko končate, vprašajte učiteljico, če ste pravilno opravili nalogo in prislužili si boste prvo nagrado.”

Naloga 2: Poiskati morajo izgubljene sličice inštrumentov – kart Raztresenega glasbenika. Te sličice morajo na posebne tablice primerno razvrstiti po posameznih družinah (s sponko jih pripnejo na ustrezen prostor v tabeli). Ko skupina opravi nalogo jim učiteljica podari nagrado – medaljo z orkestrom. (poznavanje inštrumentov, raziskovanje, opazovanje)

Priloga št. 1: medalja z orkestrom

Priloga št. 2: tabela Družine inštrumentov

Priloga št. 3: Karte z inštrumenti

Priloga št. 4: Črke na zadnji strani kart z inštrumenti

3. “Bravo! Sem vedel, da vam bo uspelo. Vesel sem, da se bom spet lahko tudi sam igral s svojimi glasbenimi kartami. Vas zanima, kateri inštrument sem tudi sam včasih igral? Sličice razporedite po tleh glede na številke, ki so v levem zgornjem kotu. Nato pa vsako sličico obrnite in dobili boste **skrito sporočilo**.”

Naloga 3: učenci, razvrščeni v iste skupine, sestavijo skrito sporočilo in dobijo odgovor, da je Raztreseni glasbenik včasih igral na kitaro.

4. “Super! Zdaj pa mi sledite po makadamski poti, ki vodi poleg travnika. Na tej poti sem nabiral različne naravne pripomočke, iz katerih sem kasneje izdelal svoje inštrumente. Ali tudi vi najdete kakšnega. Pozorno opazujte, raziskujte in do začetka gozda na desni strani naberite čim več različnih pripomočkov, s katerimi lahko proizvajamo kakšen zvok. Ker zvok zapisujemo z notami, se tokrat razdelite po noticah: rumene in zelene osminke; rumene in zelene četrtnke; modre in rdeče osminke; modre in rdeče četrtnke. Pa kar veselo na pot. Se dobimo tam kjer se začne gozdiček.”

Naloga 4: **Naravni inštrumenti**: učenci se razvrstijo v skupine po navodilih: rumene in zelene osminke; rumene in zelene četrtnke; modre in rdeče osminke; modre in rdeče četrtnke. Sprehodijo se po poti in medtem nabirajo naravni material, s katerim bi lahko proizvajali kakšen zvok.

5. “Tako. Zdaj imamo cel kup glasbil, s katerimi lahko zaigramo. Zvoki teh glasbil pa se med sabo razlikujejo po barvi in jakosti. Vsaka skupina si izbere svoje najboljše glasbilo in ga predstavi drugim. Pozorno prisluhnite in glasbila razvrstite v vrsto, od najglasnejšega do najtišjega. Se kdo spomni, kako izgleda glasbeni simbol za naraščanje? Malo spominja na

simbol, ki ste ga uporabljali pri matematiki, ko ste se odločali, katero število je večje ali manjše. Če boste pozorno prisluhnili zvokom in jih pravilno razvrstili, si boste prislužili novo medaljo, zato našpičite ušesa in veselo na delo.”

Naloga 5: **Glasno – tiho**: Učenci predstavijo svoja glasbila iz naravnih materialov in jih glede na glasnost razvrstijo v vrsto. Na tla narišemo znak za crescendo in pod njega položijo svoja glasbila.

Priloga št. 5: Medalja dinamične oznake

6. “Vidim, da si redno čistite ušesa in je zato vaš sluh odličen. Ali znate tudi dobro opazovati? Na enem izmed dreves visita dve majhni vrečici. Kaj pa je notri, boste izvedeli, ko ju najdete? Razvrstite se v dve skupini: četrtinke in osminke. Vsak skupina poišče svojo vrečko in pogleda kaj je v njej. Verjemite, da boste takoj vedeli, kaj je potrebno narediti. Poznate inštrumente na sliki? Če znate naštet vsaj nekaj inštrumentov s slike prejmete novo medaljo. Močno stiskam pesti, da vam uspe.”

Naloga 6: Sestavljanje: Učenci poiščejo vrečko in sestavijo sliko. Ugotovijo, kateri inštrumenti so na sliki. – Ljudski inštrumenti.

Priloga št. 6: Ljudski inštrumenti – sestavljanje

Priloga št. 7: Medalja

7. “Pa nadaljujmo. Še vedno sem sledil makadamski poti, ki me je pripeljala do križišča, kjer se ji je levo pridružila pot, ki vodi iz Sestranske vasi. Tam sem se ustavil in malo odpočil. Čas sem si krajšal z glasbeno matematiko. Pod kamnom vas čaka skrivni glasbeni račun. Pravilni rezultat vas bo usmeril na pravo pot. Razdelite se v štiri skupine- po barvah. Kar pogumno! Se dobimo na križišču.”

Naloga 7: **Glasbena matematika**: Učenci gredo do križišča in tam poiščejo račune. Ko dobijo rešitev, gredo do učiteljice, ki jim pove, kaj njihov rezultat pomeni. (prebere v dnevniku raztresenega glasbenika). Pravilna rešitev pa jih vodi naprej do mostička čez potoček.

Priloga št. 8: Glasbeni račun

1. Bravo! Sem vedel, da sem izbral prave učence. Niste samo dobri poznavalci notnih vrednosti ampak tudi pravi matematiki. Prava pot vas bo vodila do mostička v Mihevku. Pod noge in se dobimo na mostičku.
2. Ojoj! Tole pa ni bilo pravilno izračunano. Če bi nadaljeval po tej poti bi padel v jarek. Poskusite še enkrat.
3. Ne, tole pa ne bo držalo. Če si tudi ti malce raztresen glasbenik lahko povprašaš učiteljico za pomoč, da skupaj obnovite notne vrednosti in njihova trajanja.
4. ali več: Več sreče prihodnjič! Poskusi še enkrat. Vsak se lahko kdaj zmoti.

8. “Tako. Vi ste že pravi poznavalci glasbe. Tale prostorček ob potočku, mi je bil še posebej všeč. Vsak naj si poišče svoj kotiček in se za minutko prepusti glasbi narave. Me zanima, če boste slišali enake zvoke, kot sem jih včasih poslušal jaz. Kako že rečemo glasbenemu znaku za tišino? Tako je, pavza. Pa si vzemimo glasbeno pavzo tudi mi. V vrečki pa je tudi majhna piščal, s katero vas bo učiteljica poklicala nazaj na mostiček. Tisti, ki bo zdržal brez govorjenja ali proizvajanja drugih glasov, si bo pridobil novo medaljo.”

Naloga 8: **Glasba narave**: Učenci si poiščejo kotiček, kjer se usedejo in prisluhnejo zvokom narave okoli nas. Ko učiteljica zapiska na piščal se lahko tišina konča in učencem podeli medalje.

Priloga št 9: Medalja tišina

9. "Ste slišali, koliko zvokov nas obdaja? Zaznamo pa jih le, če jim znamo pozorno prisluhniti. Poleg glasbe narave pa imam zelo rad glasbo svetovno znanih skladateljev. Vas zanima, kateri skladatelj mi je še posebej všeč? Tudi mene. Saj sem popolnoma pozabil, kako se je pisal in upam, da vam uspe opraviti nalogo. Pojdite čez mostiček in takoj zavite levo, na stezico, ki vodi na Dobravo. Čez nekaj časa boste na svoji desni strani zagledali klopco, kjer sem pustil skrito sporočilo. Sestavljeno je iz koščkov naravnih materialov, zato bodite previdni, da ga ne pohodite ali pomendrate, saj vam bo tako sporočilo za vedno ostalo skrito. Ga boste znali razvozlati? Za pomoč, sem vam v svojo beležko zapisal, katero črko predstavlja kakšen košček naravnega materiala. Držim pesti, da vam uspe."

vejica	listek	mah	lubje	kamen	želod	palčka	rožica
S	C	H	U	B	E	R	T

Naloga 9: **Ugani skladatelja**: Učenci se sprehodijo do klopi, kjer je na njej napisano sporočilo v obliki simbolov- koščkov naravnega materiala, ki predstavljajo posamezne črke.

10. "Se še spomnite, katero skladbo je napisal? Mislim, da je skladba govorila o neki živali, ki živi tudi v vaših krajih. Nekaj namigov sem pustil tudi v svoji beležki. Uganete katera je to?"

Naloga 10: **Ugani skladbo**: Učenci ugotavljajo, katero skladbo je napisal skladatelj F. Schubert. Namigi v knjigi pa so: živi v vodi; gojijo jo tudi v ribogojnicah; zelo radi jo spečemo in pojemo; poleg pripravimo česnovi omako in limonine kohlje; jejo jo lahko tudi vegetarijanci; Ko ugotovijo, da gre za skladbo Postrv, si prislužijo novo medaljo – skladatelj.

Priloga št. 10: medalja skladatelj

11. "Mislim, da ste mi danes res zelo pomagali. Spet ste našli moje karte, me spomnili iz česa lahko naredim svoje naravne inštrumente, kateri inštrument sem igral, katerega skladatelja sem rad poslušal in kako je naslov njegovi skladbi. Samo še ena naloga vas čaka. Tukaj v knjigi sem zapisal skrito sporočilo. Zakodirano je z glasbenimi simboli, saj nisem želel, da bi lahko vsak ugotovil njegov pomen. Spet se razdelite po barvah in poskušajte ugotoviti pomen na posameznem kartončku. V pomoč sem vam pripravil pravo glasbeno legendo. Vam je uspelo? Ko vsaka skupina dobi pravilno rešitev, jo preberite v tem vrstnem redu: rumena skupina; rdeča skupina; zelena skupina; modra skupina."

Naloga 11: **Naše sporočilo**:

Iz glasbe prihaja čar, ob katerem se morajo upokojiti vse skrbi in vse bolečine srca. William Shakespeare. Vsak prejme novo medaljo, na kateri je to sporočilo napisano.

Priloga št. 11: Tabele z glasbenimi simboli

Priloga št. 12: Medalja s sporočilom

12. "Bravo. Vi ste res pravi neraztreseni glasbeniki. Upam, da vam bo to sporočilo pomagalo kadar boste v skrbeh, žalostni ali jezni. Takrat je najbolje, da se prepustite glasbi ali odidete v svoj čarobni kotiček v naravi in pustite da glasba narave odžene vaše skrbi. Veseli me, da ste se podali po moji poti in upam, da ste v njej uživali vsaj toliko kot jaz."

Zaključek

Kar nekaj nalog bi še lahko dodali, vendar menim, da bi s preveč nalogami učenci izgubili motivacijo in učinek ure ne bi bil enak. Vsekakor ura zahteva nekaj več predpriprav učitelja, vendar se vse poplača, ko vidiš učence s kakšnim navdušenjem opravljajo različne naloge in nevede ponavljajo učno snov, osvajajo še neznane pojme in se ob tem zabavajo na svežem zraku.

Želim si, da bi se čim več učiteljev posluževali učilnice na prostem in svoje učne ure začinili s čudovitimi skrivnostnimi začimbami in s tem okus učenja izboljšali.

Priloge:

Priloga št. 1: Medalja z orkestrom

Priloga št. 2: tabela Družine inštrumentov

INŠTRUMENTI S TIPKAM	TOLKALA	TROBILA
PIHALA	BRENKALA	GODALA

Priloga št. 3: Karte z inštrumenti

3 	6 	2
5 	1 	4

Priloga št. 4: Črke na zadnji strani kart z inštrumenti

T	A	I
R	K	A

Priloga št. 7: Medalja

Priloga št. 8: Glasbeni račun

Glasbeni račun: Izračunaj vrednost podanih notnih vrednosti, jih seštej in odštej, kot prikazuje račun. Učiteljici povej dobljen rezultat in iz mojega dnevnika bo prebrala, kaj vam bo rezultat razkril.

$$\text{O} + \text{7} + \text{3} - \text{O} - \text{7} + \text{3} - \text{O} - \text{7} = ?$$

Priloga št 9: Medalja tišina

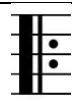

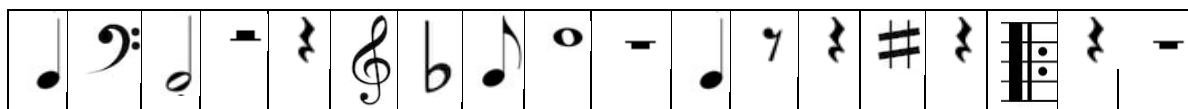
Priloga št. 10: Medalja skladatelj

Priloga št. 11: Tabele z glasbenimi simboli

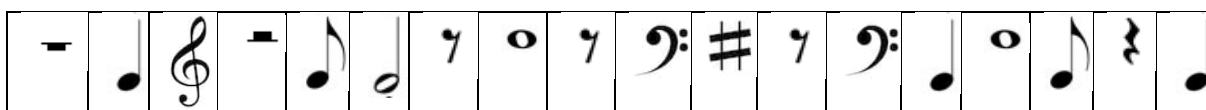
RUMENA SKUPINA

Četrtninka		I	Četrtninska pavza		A
Osminka		E	Osminska pavza		H
Polovinka		G	Polovinska pavza		L
Celinka		P	Celinska pavza		R
Violinski ključ		S	Višaj		J
Basovski ključ		Z	Nižaj		B
Znak za ponavljanje		Č			

RDEČA SKUPINA

Četrtninka		O	Četrtninska pavza		J
Osminka		A	Osminska pavza		E
Polovinka		T	Polovinska pavza		K
Celinka		R	Celinska pavza		,
Violinski ključ		B	Višaj		S
Basovski ključ		M	Nižaj		

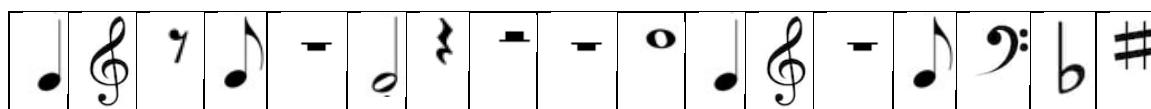
ZELENA SKUPINA

Četrtnika		U	Četrtnika pavza		E
Osminka		I	Osminka pavza		O
Polovinka		T	Polovinka pavza		S
Celinka		P	Celinska pavza		V
Violinski ključ		J	Višaj		B
Basovski ključ		K	Nižaj		R

MODRA SKUPINA

Četrtnika		I	Četrtnika pavza		O
Osminka		S	Osminka pavza		V
Polovinka		B	Polovinka pavza		L
Celinka		Č	Celinska pavza		E
Violinski ključ		N	Višaj		A
Basovski ključ		R	Nižaj		C

Priloga št. 12: Medalja s sporočilom

*Iz glasbe prihaja čar,
ob katerem se morajo
upokojiti vse skrbi
in vse bolečine srca.
William Shakespeare.*

VIRI IN LITERATURA

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi7iti9rP7bAhWOYVAKHR4wBXgQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Ffeucbeniki.sio.si%2Fgum8%2F3209%2Findex.html&psig=AOvVaw1SW97hJjodMO40BtSB93BZ&ust=1530549794324090> (pridobljeno dne: 10. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjarsnqrP7bAhUQaVAKHfVmB3MQjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fwww.guitarcenter.com%2FLudwig%2FProfessional-Series-Timpani-Concert-Drums.gc&psig=AOvVaw0SVELZ6KoamFbrA4SMkYlf&ust=1530549884405512> (pridobljeno dne: 10. 6. 2018)

https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjokocuerf7bAhXCEVAKHdwPDWcQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fklarinetarna.si%2Fizdelek%2Ftrobenta-yamaha-ytr-4435-ii%2F&psig=AOvVaw1yN3bgRGWJ_qyfou_5MqKJ&ust=1530549990385661 (pridobljeno dne: 10. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwic3rDirf7bAhVCaVAKHa4eAXMQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.iblmusic.com%2F%25D0%25BC%25D1%2583%25D0%25B7%25D0%25B8%25D0%25BA%25D0%25B0%25D0%25BB%25D0%25BD%25D0%25B8-%25D0%25B8%25D0%25BD%25D1%2581%25D1%2582%25D1%2580%25D1%2583%25D0%25BC%25D0%25B5%25D0%25BD%25D1%2582%25D0%25B8%2F%25D0%25B4%25D1%2583%25D1%2585%25D0%25BE%25D0%25B2%25D0%25B8%2FDUHOVI-INSTRUMENTI%2Fklarineti%2Fjupiter-boehm-bb-klarinet&psig=AOvVaw0JUQ7poERO2OH39gtlDR6U&ust=1530550136731631> (pridobljeno dne: 10. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwixwNGSrv7bAhVDEIAKHYYroAR4QjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.seecult.org%2Fvest%2Ffestival-harfe-u-beogradu&psig=AOvVaw3RYIDqoVqCzvHa16PbpHb5&ust=1530550228461104> (pridobljeno dne: 10. 6. 2018)

https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjf--zVxv7bAhUEb1AKHWb4DmoQjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fwww.guitarcenter.com%2FEmedia%2FMy-Violin-Starter-Pack.gc&psig=AOvVaw0F_DAJYHCWALBv-vAIBUDQ&ust=1530556693879802 (pridobljeno dne: 10. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjzab7xv7bAhVFb1AKHV7tCmsQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.dummies.com%2Fart-center%2Fmusic%2Fguitar%2Fhow-to-read-music-note-values%2F&psig=AOvVaw0Hr7rczqXgu55bGZOXdFOz&ust=1530556908503545> (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjUseSKyP7bAhWfb1AKHW9wBHkQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.learnrdu>

[msnow.com%2Fplaying-music%2Fhow-to-read-musical-notes-and-rests&psig=AOvVaw1lde-xGZlcWeiHz8KTt-W&ust=1530557206334563](https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjUseSKyP7bAhWFb1AKHW9wBHkQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.learndrumsnow.com%2Fplaying-music%2Fhow-to-read-musical-notes-and-rests&psig=AOvVaw1lde-xGZlcWeiHz8KTt-W&ust=1530557206334563) (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjUseSKyP7bAhWFb1AKHW9wBHkQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.learndrumsnow.com%2Fplaying-music%2Fhow-to-read-musical-notes-and-rests&psig=AOvVaw1lde-xGZlcWeiHz8KTt-W&ust=1530557206334563> (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj4vaWTyf7bAhVBZlAKHUnIDB8QjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fwww.shutterstock.com%2Fsearch%2Fkeys%2Bplay%2Bmusic%2Bnotes&psig=AOvVaw2FJZKUdZnXVbN8JOunvJw&ust=1530557490502049> (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjZzY6N1v7bAhXNLIAKHW2kBYEQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fclipartstation.com%2Forchestra-clipart%2F&psig=AOvVaw05VddvYQfP4axKvMfVB-1n&ust=1530560949812171> (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiBko6r2v7bAhWDPOwKHawCC-gQjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fkids.britannica.com%2Fstudents%2Fassembly%2Fview%2F168269&psig=AOvVaw1iy-HihfiL3JhoYfkex-1f&ust=1530562107812548> (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjMvoHk2_7bAhVK6qQKHfyyALCQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fmislinja.si%2Fnovica%2F17729&psig=AOvVaw2tNEixT6eg2FUO2q5K-PsF&ust=1530562460449327 (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwil04jA3P7bAhVEZFakHeIVBXQQjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fsites.google.com%2Fsite%2Finf2012lejak%2Fglasba-v-sredjem-veku%2Finstrumenti&psig=AOvVaw2tNEixT6eg2FUO2q5K-PsF&ust=1530562460449327> (pridobljeno dne: 15. 6. 2018)

https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiNvMml3_7bAhXFKVAKHRFHCnwQjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fwww.redbubble.com%2Fpeople%2Fjamieleeart%2Fworks%2F14303369-please-be-quiet-bee%3Fp%3Dtapestry&psig=AOvVaw3Dg0ZoZPL4sYlHnOcNkQNr&ust=1530563403567658 (pridobljeno dne: 30. 6. 2018)

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj3ztaF4P7bAhVFalAKHRtjBHgQjRx6BAGBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.famouscomposers.net%2Ffranz-schubert&psig=AOvVaw0ZgycLeJjSRihF2e6BAIC4&ust=1530563629305239> (pridobljeno dne: 30. 6. 2018)

3.7 NAJPREJ JE BILA GLASBA

ERIKA GOLOB

OŠ KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: učenci začutijo svojo okolico, povezanost z njo in razvijejo globlji odnos z gozdom

Ciljna skupina: učenci drugega in tretjega triletja

Kratka vsebina

Sodobna tehnologija nam omogoča neverjetne možnosti poučevanja, vendar se je potrebno zavedati nujnosti obujanja in ohranjanja stika z naravo. Sledeči scenarij se lahko uporabi kot ena od dejavnosti, katero lahko izvedemo v gozdu, v učilnici na prostem.

Z učenci se snidemo ob vznožju hriba. Pripovedujem jim zgodbo o skupini glasbenikov, ki so hodili od vasi do vasi in svojimi enostavnimi, doma izdelanimi inštrumenti razveseljevali ljudi, dokler niso nekega dne prišli do vasi, katere prebivalci so čemerno postopali okrog in se za glasbo sploh niso menili. Še več, muzikante so spodili iz vasi, ker da veseljačenje ne bo privabilo deževja, ki so ga že tako nestrpno pričakovali. Končno so se muzikantje odpravili proti bližnjemu hribu in tam začeli igrati. Zvoki, ki so jih izvabili iz inštrumentov so privabili oblake in ker je kmalu pričelo deževati, se jim je ob vznožju hriba pridružilo vedno več vaščanov. Srečanje ob vznožju hriba je postalo tradicionalno.

Otroke povabim, da okoli sebe poiščejo vsaj tri predmete, s katerimi bi lahko ustvarjali glasbo (zvoke ali ritem). Predmete pokažejo in so nagrajeni z preprostim inštrumentom, na katerega lahko tudi zaigrajo. Ali so muzikantje iz zgodbe uporabljali katerega od teh inštrumentov? Ko učenec odigra, mu na roko narišem noto. Učenci se razvrstijo v pare. Eden ima zavezane oči in skuša prepoznati, s katerim predmetom njegov partner proizvaja zvoke ali ritem. V trojkah se v čisti tišini pomikamo malce naprej. Ali slišimo glasbo? Kdo nam poje? Kaj nam poje? Ustavimo se na mestu, kjer je narava še posebej muzikalična in skupaj z njo zaigramo sonato narave. Ko vsaka skupina predstavi svojo pesem, prejme nagrado, noto. Ob koncu dejavnosti vsak udeleženec okoli sebe poišče rastlino, drevo ali žival, katero čuti, da mu igra ali poje, ter se ji v mislih zahvali (nekateri bodo pogladili cvetico ali objeli drevo).

Elementi skrivnostnosti: kaj nam igra, kdo nam poje

Način/i nagrajevanja učenca: inštrumenti, note

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: poslušanje, čudenje, odkrivanje, ustvarjanje glasbe

Organiziranost: skupina 15 učencev, 1 učitelj

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: učne dosežke preverjamo sproti, ko vidimo ali smo dosegli 'uvau efekt' in ali so učenci začutili notranji mir, se umirili in začutili povezanost z naravo

3.8 NA DLANI JE SKRIT ČAROBNI KOTIČEK

VESNA POGELŠEK LAVRENČIČ
OŠ ISTRSKEGA ODREDA GRAČIŠČE, GRAČIŠČE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: preteči dalj časa trajajoči tek v lastnem pogovornem tempu, sprostiti se

Ciljna skupina: učenci 6.r, ŠPO

Kratka vsebina

Pri atletiki sem učence na začetku ure pritegnila za tek z izzivalno trditvijo, da ima vsak od njih na dlani skrit Čarobni kotiček. Na njihova začudena vprašanja, kaj to pomeni, sem jim odvrnila, da bodo vse odgovore in namige dobili, ko bodo tekli.

V glavnem delu ure so morali opraviti tri različno dolge teke v lastnem pogovornem tempu. Po vsakem teku je bila minuta odmora. Prvi tek je trajal tri minute, drugi tek štiri minute, tretji tek pa pet minut. V času odmora sem vsakemu učencu na dlan narisala črto, krivuljo.

Po zadnjem teku so imeli na dlani narisano neko obliko. Razložila sem jim, da je to slika njihovega čarobnega kotička, ki se nahaja v okolici šole. Ko ga najdejo, se v njem udobno namestijo in sprostijo. Pri iskanju so upoštevali pravilo, da si kotička ne morejo deliti, da so v njem čisto tiho in opazujejo naravo ali meditirajo. Ne smejo motiti sošolcev. V kolikor rabijo pomoč, mi to z mahanjem nakažejo. Z oponašanjem spusta zavese smo naredili "tišino" in učenci so poiskali svoj kotiček.

Namestili so se v kotičke in se umirili. Po določenem času sem jih poklicala in skupaj smo strnili vtise.

Elementi skrivnostnosti: risanje črt, krivulj na dlan, iskanje kotička.

Načini nagrajevanja: črta, krivulja, najdba kotička.

Dejavnosti učenca: razvijanje aerobne vzdržljivosti in pozitivnega odnosa do napora, sproščanje, pozitivno doživljanje narave.

Organiziranost: šolsko, igrišče, travnik, 1 šol. ura, učitelj športa, deset učencev.

Način preverjanja učnih dosežkov: vsak učenec najde kotiček in v njemu uspešno (torej v tišini) preživi odmerjeni čas.

3.9 SKRIVNOSTNE POTI NA SEVER, JUG, VZHOD IN ZAHOD (GEHEIMNISVOLLE WEGE IN DEN NORDEN, SÜDEN, OSTEN UND WESTEN)

MATEJA DREV SEM
OŠ KARLA DESTOVNIKA – KAJUHA, ŠOŠTANJ

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

Učenci se znajo orientirati s pomočjo kompasa. Učenci razumejo ukaze v nemščini za opis poti (rechts-desno, links-levo, geradeaus-naravnost), predloge (unter-pod, auf-na in hinter-za) in poznajo imena dreves v nemščini. Učenci najdene predmete oziroma sličice poimenujejo po nemško in povejo nadpomenko za vse najdene predmete v nemščini.

Ciljna skupina:

Učenci 6. razreda (neobvezni izbirni predmet nemščina, učenci se nemščine učijo že 3. leto)

Kratka vsebina

Z učenci gremo v gozd, kjer jim na jasi razložim kratka navodila za skrivnostno pot. Učence razdelim v štiri skupine (vsaka skupina po 4 učence) ter vsako skupino peljem do njene izhodiščne točke. Vsaka skupina dobi torbico, v kateri so pripomočki, s katerimi si bo pomagala (kompas, zemljevid z označenimi točkami in kratek opis do prve točke in prazno škatlo, v katero shranjuje najdene predmete oz. plastificirane kartice). Vsaka skupina se usmeri proti drugi strani neba. Ko skupina najde vse sličice oziroma predmete, pride na jaso in si z drugo skupino izmenja torbico. Nato se skupina usmeri po poti v naslednjo smer neba. Ko vsaka skupina opravi vse 4 poti (na vse 4 strani neba), se skupaj zberemo na jasi. Vsaka skupina dobi eno škatlico, v kateri so besede za iskane predmete. En učenec poimenuje najdene predmete v nemščini, drugi učenec tvori 2 povedi s temi predmeti v nemščini, tretji učenec prevede en stavek za opis poti, 4. učenec pa pove nadpomenko za vse besede.

Elementi skrivnostnosti:

Torbica z zemljevidom in kratkim opisom. Skriti predmeti oziroma sličice na poti, ki jih morajo učenci sami poiskati. Škatla s predmeti.

Način/i nagrajevanja učenca:

Vsak učenec dobi zapestnico, na katero zapišemo simbol za smer neba, ko opravi celotno pot v smeri določene strani neba in zbere vse predmete na poti. Ko učenci na poti najdejo predmet oziroma kartonček, dobijo za nagrado tudi kratek opis do naslednje točke.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje:

Učenci se orientirajo s pomočjo kompasa in s pomočjo zemljevida, iščejo skrite predmete s pomočjo navodil v nemščini (za drevesom, pod, na...), prepoznavajo pot po opisu v nemščini. Učenci iščejo nadpomenke za najdene predmete, tvorijo stavke v nemščini.

Organiziranost:

Ker je učencev več kot 15, nas spremlja še druga učiteljica za nemščino. Preden pridemo z učenci na jaso, greva tja z učiteljico ter pripraviva pot na vse 4 strani neba z vsemi skritimi

predmeti oziroma sličicami. Ena od naju je nato ves čas na jasi, druga pa kroži od ene do druge skupine in malo preverja, kako gre učencem pri delu. Predmeti oziroma sličice, ki jih učenci iščejo, so od jase oddaljeni največ 400 metrov v vse 4 strani neba. V primeru, da učenci ne najdejo naslednje točke, se z lahkoto vrnejo nazaj na jaso.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Ko vsi učenci poiščejo skrivne predmete oz. sličice, skrite na vse strani neba, dobi vsaka skupina škatlo s sličicami najdenih predmetov, ki jih poimenujejo. Dobijo tudi kratek opis poti, ki ga prevedejo. Povedo nadpomenko za predmete in tvorijo stavke iz teh besed.

3.10 KAM JE KUKAVICA PODTAKNILA SVOJA JAJCA? (WHERE DID THE CUCKOO LAY ITS EGGS?)

LILIJANA PUHNER
OŠ SLIVNICA PRI CELJU, CELJE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

Učenci:

- razumejo navodila za delo in za opisovanje poti v angleščini
- spoznajo in/ali utrjujejo besedišče vezano na gozd in naravo
- utrjujejo jezikovne strukture: enostavni sedanjik (*Present Simple*), sestavljeni sedanjik (*Present Continuous*), modalni glagol »morati« (*must*), stopnjevanje pridevnikov,
- upovedujejo v preprostih enostavnih in tudi večstavčnih povedih

Ciljna skupina:

Učenci 6. razreda – pouk angleščine

Kratka vsebina

Za uvodno motivacijo učencem pokažem sliko kukavice in jih vprašam, ali prepoznajo to žival in kaj vedo o njej. Nato jim povem, da je tudi danes bila na delu kukavica, ki je okrog šole in v bližnjem gozdu skrila svoja jajca, v vsakem jajcu pa pustila nalogo in navodila za opis poti do naslednjega jajca. Vseh postojank z jajci je dvanajst, na vsaki postojanki pa učenci za uspešno opravljeno nalogo dobijo del sestavljanke. Iz delov sestavljanke na koncu sestavijo sliko s sporočilom (*Respect Nature!*).

Elementi skrivnostnosti:

- kukavičja jajca – kje so skrita
- naloge, ki se nahajajo v jajcih – kakšne so naloge
- ogrlice z obeski – kje so skrite in kaj je na obeskih
- vreča z igračami – katere živali se nahajajo v vreči
- zvoki v okolju – kaj slišim
- najdbe iz narave – kaj voham
- sestavljanke – kakšna slika in sporočilo se skrivata v sestavljanke

Način/i nagrajevanja učenca:

Po prvi uspešno opravljeni nalogi vsak učenec dobi svojo ogrlico z obeskom. V vsakem jajcu, ki ga najdejo, dobijo opis poti do naslednje postojanke, ki jim omogoča nadaljevanje igre. Za vsako nadaljnjo uspešno opravljeno nalogo učenci dobijo košček sestavljanke, iz vseh koščkov na koncu dobijo sliko s sporočilom.

Dejavnost/i učenca – osebne izkušnje:

Učenci:

- poslušajo, berejo, razumejo in sledijo navodilom za opisovanje poti
- iščejo predmete, jih opisujejo in klasificirajo
- opazujejo svojo okolico in opisujejo dogajanje v le-tej
- tvorijo povedi in uporabljajo različne jezikovne strukture

- vonjajo, tipajo, poslušajo in opazujejo posamezne predmete in v povezavi s tem iščejo, ugibajo, poimenujejo in opisujejo
- razmigajo svoje telo
- oponašajo živali oz. s pomočjo neverbalne komunikacije slednje ugibajo
- iz vseh koščkov sestavljanke sestavijo sliko in preberejo njeno sporočilo

Organiziranost:

Učna enota je izvedena v štirih šolskih urah v neposredni okolici šole, ki zajema manjši travnik, vrt in gozd. V primeru, da bi bilo učencev več kot 15 bi nas spremljal še en učitelj spremljevalec.

Pred izvedbo učne enote tega primera pripravim ustrezne materiale in teren (preverim varnost okolice in skrijem jajca).

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev:

Učni dosežki učencev se preverjajo z jezikovnimi, senzoričnimi in motoričnimi nalogami na vsaki postojanki posebej. Večino nalog učenci rešujejo v skupini, poskrbeti morajo, da vsi člani skupine znajo nalogo uspešno rešiti (jezikovno močnejši učenci pomagajo jezikovno šibkejšem učencem).

3.11 PRESENEČENJA NA TIHI POTKI

MAJA TRINKAUS

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI, OE KRANJSKA GORA, KRANJSKA GORA

Načrtovani učni dosežki

S tem programom želimo doseči več samostojnosti pri raziskovanju narave v bližini doma Kranjska Gora in učence zaposliti za čas dopoldanskega programa šole v naravi takrat, ko ima skupina na urniku dejavnost veslanje. Dopoldanski program izvajamo od 9. do 13. ure. Ker ne more cela skupina naenkrat biti v kanujih, bi pol skupine lahko samostojno raziskovalo t. i. tiho potko, ki poteka od igralnice Korona do jezera Jasna, kjer poteka pouk kanuizma. Časa za kanuizem se ne da natančno predvideti, zato bi bile skrivnosti na potki, ki bi jih po potrebi lahko prilagajali situaciji, zelo dobra rešitev. Z učiteljem, ki uči kanuizem, bi si lahko po telefonu sporočila, kdaj naj pridejo do kanujev.

Ciljna skupina

6., 7. in 8. Razred, 10 – 12 učencev, razdeljenih v 5 – 6 skupin. To je polovica skupine, ki se po malici na Jasni zamenja.

Kratka vsebina

Pred domom se učenci razdelijo se v dvojice. Pred domom jim povem pravljico O frdamanih policah: Nekoč je živel velikan, ki je imel dva sinova. Eden izmed nju je rad preklinjal, drugi pa rigal. Nekoč pa je bilo velikanu vsega dovolj. Odšel je od doma in jima naročil, naj pospravita hišo. Če ne bosta ubogala, se bo nekaj zgodilo. Velikančka sta še bolj razmetala hišo, se lovila in skakala. Ko se je velikan vrnil in videl, da ga nista ubogala, se je razjezil in začaral police z igračami, da so okamenele. Nato je mlajši rekel: »O te fardamane police!«, drugi pa je rignil. Pokažem Frdamane police, ki so vidne pred domom in povem, da se gora za njimi imenuje Riglica.

Otroke spremljam do začetka Tihe potke. Tam jim pokažem goro Vitranc in povem še zgodbo v narečju: Zmaj v Vitrancu.

Enkrt u dawnh cajth je biw na Pečeh magočn grad. U njem je žweu en grf iz žena pa hčerka. Grad je askrbuou askrbnik. Gaf pa askrbnik sta bwa hadobna maža, miwa pa dabra je bwa pa grafica. Imewa sta jena hčerka. Ta j rada hadiwa u dalina rože nabirat. Ankrt gre rože nabirat, pa ja dobi hrozna nawihta. Grafica gre jeskat hčerka, pa ja dabi v cerkuce na bewmu produ. Nazaj se ne morta wč wernite. Prewč daluje newihta, zmaj u Vitranacu nari. Pole nawihta paneha, k pa gresta mate pa deklca prot damu u groze astrmita. A u gradu ni bwo wč sledu. Hdabnga grafa pa askrbnika je zasu kamenje. Toj bwa kazn za gardabija.

Razdelim jim delovne liste, jim povem naj si preberejo delovni list v celoti, preden nadaljujejo pot. Pregledati morajo pripomočke in določiti odgovornega, ki jih bo na koncu potke vrnil učitelju. Med tem odidem do prodišča, kjer se preoblečem v teto Pehto, postavim stekleničke z nalogami in skrijem skrinjico s kamni. Ko učenci pridejo, se usedejo v krog, predstavijo nabrano zdravilno rastlino in njeno zanimivost, predstavijo kamne, ki so jih našli. Uprizorijo nevihto, poslušajo zgodbo o običaju Pehtra baba. Vstanejo in v dvojicah tekmujejo v postavljanju stolpa iz kamnov. Ko se stolpi porušijo, poiščejo skrinjico z zakladom, ki je skrit nekje v bližini. Ko jo najdejo, lahko vsak vzame en kamenček, če želi in pove, zakaj je izbral določen kamenček.

Pehtra baba je včasih v teh krajih hodila od hiše do hiše od božiča do svetih treh kraljev. To je čas, ko se začne dan spet daljšati. V roki je nosila vedro, ki je bilo pobarvano rumeno. Rumen krog je pomenil svetlobo oz. sončni krog. Bila je oblečena v belo oblačilo. Vse leto je zbirala informacije o prebivalcih in njihovih dejanjih in zamerah. Prišla je v vsako hišo in prebivalcem povedala, kaj so prejšnje leto narobe naredili. Če so ji obljubili, da bodo napake popravili, jim je dala orehe.

Stekleničke z nalogo

1. Steklenička: poišči zdravilno rastlino. Vsaka skupina naj poišče svojo. S povečevalnim steklom poišči zanimivost v zgradbi in si jo zapomni. Kasneje jo boš moral predstaviti teti Pehti.
2. Bravo, našel si nalogo. Če želiš, lahko napraviš požirek studenčnice, prečkaš studenec, na desni strani zapustiš Tiho potko in prideš na prodišče. Tu poišči teto Pehto in se ušede v krog.

Delovni list

Dragi učenci. Čaka vas kratko, a presenečenj polno potovanje po Tihi potki. Pot ni zahtevna, pa vendar bodite previdni, glejte, kam stopate in ne hodite po robu poti. Na poti vas čaka polno presenečenj in na koncu morda nagrada za dobro opravljeno delo. Vsa skupina naj hodi skupaj. Pogovorite se, katera dvojica začne prva. Čas ne igra nobene vloge.

1. Poiščite stekleničko, v kateri najdete navodila za naslednjo nalogo. Ko vse skupine opravijo nalogo, nadaljujte pot.
2. Naloga: Partnerju zaveži oči in ga vodi 30 korakov tako, da se dotikata samo s kazalcema leve in desne roke. Partner, ki vidi, v drugi roki nese vrečko s pripomočki. Nalogi zamenjata. Med tem ne smeta ovirati drugih. Videči naj daje navodila partnerju. Ko vse skupine končajo, nadaljujte pot.
3. Poiščita 3 -5 različnih kamnov in ugotovita, kako so nastali. Kamne dajta v vrečko. Čas za iskanje kamnov je, dokler ne najdeteta tete Pehte, zato ne zapuščajta poti. Če ne vesta, kako so kamni nastali, bosta vprašala teto Pehto. Pot previdno nadaljujte, dokler ne pridete do studenčka, ki teče čez potko.
4. Ob izviru studenca poiščite stekleničko z nalogo.
5. Teti Pehti pokaži zdravilno rastlino, jo poimenuj in povej značilnost, ki se ti je zdela zanimiva.
6. Teti Pehti pokaži nabrane kamne. Skupine naj podobne kamne razvrstijo v kupčke na sredo kroga in povedo, kako so kamni nastali.
7. Vsak naj vzame dva kamna, zapre oči. Ko se te teta Pehta dotakne, začni tolči s kamnoma vedno hitreje. Ko se te teta Pehta dotakne drugič, nehaš tolči. Na tak način smo uprizorili nevihto.
8. Poslušajte zgodbo o Pehtri babi.
9. Poiščite skrinjico z zakladom. Če želite, lahko košček zaklada obdržite. Zakaj si izbral svoj kamenček. Povej to ostalim.
10. Prosi teto Pehto za liste, na katere boste vsak posebej napisali najmanj pet povedi o tem, kako ste doživeli tole potko in nariši prizor ali del te naloge, ki ste jo skoraj končali. Izdelke boste s kljukicami pripeli na vrvico, da jih bodo vsi lahko videli in prebrali. Vrvica, kljukice, listi in barvice vas čakajo v učilnici 19. Nalogo morate končati do večerje. Partnerji naj se kontrolirajo med seboj, da bo naloga opravljena v celoti.

Elementi skrivnostnosti: teta Pehta, zgodba v lokalnem narečju, iskanje zanimive zgradbe rastline, pravlјice, iskanje zaklada (mineralov).

Načini nagrajevanja: obdrži mineral

Dejavnosti učenca / osebne izkušnje: posluša zgodbo v lokalnem narečju (rateški govor), zgodbo o Pehtri babi, vodi partnerja z zavezanimi očmi, raziskuje življenjske pogoje, poišče skrite stvari, poišče zavarovano in zdravilno rastlino, pri zdravilni rastlini s povečevalnim steklom poišče zanimivost v njeni zgradbi, uprizori nevihto, tekmuje v višini postavljanja kamnov v stolp, na prodišču poišče različne kamnine, poišče Teto Pehto, ji prinese zdravilno rastlino, v krogu sedi in pove, katero zdravilno rastlino je prinesel in katero zanimivost je našel v njeni zgradbi, poišče škaflo z minerali in si izbere kamen ter razloži, zakaj ga je izbral.

Organiziranost: pot poteka od Doma CŠOD Kranjska Gora do Tihe potke, ki poteka od igralnice Krona do Jasne.

Število otrok: 10 – 12 (2 ponovitvi)

Učitelji: 1 učitelj CŠOD, ki se na prodišču preobleče v teto Pehto in vodi presenečenja na Tihi potki, drugi učitelj CŠOD uči kanuizem. Prisoten je še učitelj matične šole.

Pripomočki: Vrečka za pripomočke, trda podlaga, pisalo, delovni list z nalogami za vsako skupino, skrinjica z minerali in zanimivimi kamenčki, obleka za teto Pehto, slike z rastlinami, stekleničke z nalogami, knjižica z osnovnimi zdravilnimi rastlinami (6X), rute za prevezo čez oči (6 kosov), leče, (6 kosov), listi, na katere napišejo učenci vtise potovanja po tihi potki in narišejo dogodek ali stvar, ki jim je pustila skrivnostni vtis. Vrvica s kljukicami, na katero obesijo ilustracije oz. vtise o tem sklopu programa.

Načini preverjanja dosežkov

Učenci na koncu napišejo najmanj pet povedi, kako so doživljali in en dogodek ilustrirajo na polovico risalnega lista. V domu pripravijo razstavo izdelkov in izkušnje podelijo s sošolci pri večerni animaciji.

3.12 PRAVLJICAM ZA PETAMI

PETRA GRUM

OŠ KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: ponovitev značilnosti pravljic in avtorjev ter ustvarjanje lastnih avtorskih pravljic

Ciljna skupina: nadarjeni učenci od 6. do 9. razreda

Kratka vsebina: Prijavljeni učenci dobijo dopoldne pismo, v katerem so naprošeni, da pomagajo najti in rešiti Srebrno ptico, ki jo je ujel zlobni profesor Zlobko.

Ob dogovorjeni uri se učenci zberejo pred šolo. Predstavljeni so napotki za potek reševanja. Vsako nalogo bere drug. Pri reševanju pomagajo vsi. Najprej poiščejo zlato žogo, v kateri je namig, ki jih pripelje do čarobne torbice. V tej se nahaja ključek, 1 €, škatlica s 5-mestno ključavnico, flomaster, lego-škatlica s skrivnim predalčkom in križanko. Križanka jih napoti raziskati stopnišče. Tam se skriva zlat čeveljček s Pepelkino pobarvanko. Ko pobarvanko pobarvajo, se prikaže nov namig, ki jih napoti preiskati odprto učilnico. Tam postavijo motive pravljice v pravilni vrstni red in s tem dobijo številke, ki odpirajo škatlica s ključavnico v torbici. V škatlici so navodila, naj poiščejo osebo, ki ima vžigalice in ji v zameno dajo 1 € iz torbice. V škatlici z vžigalicami najdejo napotke, naj gredo v knjižnico in tam poiščejo pravljичne predmete. Najdene predmete nato povežejo z naslovi pravljic in njihovimi ustvarjalci. Nato s pomočjo kodirnika pretvorijo črke in številke v besedo 'drevo'. Zato poiščejo drevo, na katerem je kletka, in iz nje rešijo Srebrno ptico. S tem tudi sebi povrnejo pravljичno moč in skupaj ali vsak zase sestavijo pravljico, v kateri morajo uporabiti vsaj tri od najdenih predmetov.

Po ustvarjanju pravljice razkrijem, kaj pomeni M. I. To smo MI, kajti mi sami smo lahko junaki, pripomoremo k srečnemu koncu, ustvarimo novo zgodbo, če smo le dejavni. Na koncu dobijo za nagrado čokoladne cekine.

Elementi skrivnostnosti: kdo je skrivna oseba M. I., kam vodi pot, pismo, čarobna torbica s predmeti

Načini nagrajevanja učenca: možnost nadaljevanja poti, čokoladni cekini

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: utrjevanje učne snovi, urjenje višjih kognitivnih procesov, reševanje ugank, kodnih sistemov, opazovanje, medvrstniško sodelovanje

Organiziranost: lokacija: šola z okolico, trajanje: 60 min, mentor: učitelj slovenščine, št. učencev: deset

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: učenci lahko nadaljujejo pot, če so pravilno rešili izzive, izzivi pa so povezani s poznavanjem pravljic, učne snovi in literarne teorije; ker bodo na koncu učenci tudi sami napisali pravljico, se teorija prenese v prakso

3.13 ODKRIVANJE ČAROBNOSTI MATEMATIKE SKOZI TANČICO SKRIVNOSTNOSTI

URŠKA ČARNI

OŠ KARLA DESTOVNIKA – KAJUHA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: učenci prepoznajo, utrjujejo, opišejo in znajo uporabiti zakonitosti osnovnih računskih operacij in njihovih lastnosti v naravi. Hkrati gradijo konceptualni sistem za reprezentacijo številskih predstav in pojmov. Učenci skozi pot po postojankah v okolici začutijo radovednost, navdušenje, veselje in srečo. Z zadovoljstvom se lotevajo novih nalog.

Ciljna skupina: interesna dejavnost Urimo spomin

Kratka vsebina: Matematiko srečujemo povsod: v besedilih, športu, glasbi, filmih, prometu, umetnosti in seveda tudi v naravi. Že majhni otroci vidijo in poslušajo svoje starše in druge odrasle osebe, kako števila uporabljajo pri vsakodnevnih opravilih.

V dejavnosti, ki jo bomo izvedli izven učilnice (kar nudi svobodnejše gibanje, spodbuja vse čute ...), bomo skušali osvojiti in uporabiti matematičen način razmišljanja ter predstavljanja za reševanje izzivov v vsakdanjem življenju. Znanje matematike postaja v današnjem tehnološkem svetu vse pomembnejše, zato je pomembno, da se ga učencem posreduje na različne načine. Z matematičnimi orodji lahko presojamo in se svobodno odločamo o veliko vidikih našega življenja. V dejavnosti, ki bo sledila, bomo vključili tudi uganke kot element skrivnostnosti. Za večjo pestrost bomo prebrali pravljico, ki bi jo po delih prebirali na postojankah v naravi. Naredili bomo tudi drevesno obešanko in še marsikaj.

Vsak učenec dobi ob začetku dejavnosti svoje drevo, katerega bo dokončal s svojimi listki (nagrada ob ustrezno rešenem izzivu na postojanki). Pot med postojankami jim bo dodatno vzbudila zanimanje. Vsak rešen izziv na postojanki bo predstavljal namig/ključ za naslednji izziv in utiral nadaljnjo pot do naslednje postojanke.

Učenci bodo urili spomin, koncentracijo in fokus, matematične veščine, vizualizacijo, hitrost in točnost. Posledično bodo bolj samozavestni, radovedni in kreativni.

Elementi skrivnostnosti: uganke, nadaljevanje pravljice.

Način/i nagrajevanja učenca: listki za dopolnjevanje papirnatega drevesa, naslednji del pravljice.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: branje v naravi pod krošnjami dreves, reševanje ugank in matematičnih nalog, izdelovanje/dopolnjevanje slike drevesa, iskanje lokacije nove postojanke.

Organiziranost: skupina 10–20 učencev, 1–2 učitelja.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: učne dosežke preverjamo sproti pri posameznih postojankah. Učenci se radi prosto gibljejo, tako jim v učilnici na prostem nudimo to možnost. Učenci lažje začutijo svojo okolico in povezanost z njo. Zgoraj naštet elemente preverimo prek odziva učencev in prek njihove želje in zanimanja po novi postojanki/izzivu.

3.14 MOJ GOZDNI KOTIČEK

URŠKA TUŠAR
OŠ PRESTRANEK, POSTOJNA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki:

- Obujanje in obnavljanje stika z naravo,
- opazovanje narave z vsemi čutili,
- ustvarjalno izražanje.

Ciljna skupina: sedmošolci, osmošolci in devetošolci (starostno mešane skupine)

Kratka vsebina

Učenci se razdelijo v skupine.

Učitelj vodi pogovor o gozdu. Vsak pove nekaj o njem.

Vsak učenec si v omejenem območju poišče prostor, ki ga začuti kot svojega. Pogoj je, da je varen in da so dovolj oddaljeni eden od drugega, da se med seboj ne vidijo ali slišijo.

Dobi navodila, ki jih samostojno izvaja. Opiše prostor tako, da ga opazuje in opiše, kar vidi.

Zapre oči in posluša zvoke. Napiše pesem. Z dlanmi se dotika rastlin, kamnov, dreves, zemlje.

Dopolni opis svojega kotička. Izbere si rastlino, žival, kamen, zemljo..., ki ima posebno zanimivo obliko, teksturo, barvo, in jo nariše. Fotografira svoj kotiček iz različnih zornih kotov. Preuredi svoj kotiček in ga ponovno fotografira. Ga imenuje. Iz gline oblikuje skrate, živali, čarobne rastline in jih postavi v kotiček. Na listek napiše sporočilo za obiskovalce in ga postavi na skrivno mesto.

Po končani dejavnosti se učenci zberejo in oddajo zapise, fotografije. Lahko jih shranijo na računalniku in predstavijo ostalim. Ti potem iščejo kotičke drugih glede na opis, pesem, fotografijo, kipce iz gline.

Elementi skrivnostnosti

Iskanje skrivnih kotičkov in sporočil.

Način/i nagrajevanja učenca

Nagrajeni so učenci, ki najdejo več kotičkov in sporočil.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje

Raziskovanje, opazovanje, ustvarjanje.

Organiziranost

Dejavnost vodita dva ali več učiteljev, v vsaki naj bo največ dvajset otrok.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev

Pogovor, ustvarjalni izdelki.

3.15 »MEDALJA«

JURE MELE

OŠ NOTRANJSKI ODRED, CERKNICA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: učenci, stari 13 let

Čas: 5 ur

Cilji: - druženje učencev v naravi po pristopu skrivnostnosti

- razvijanje ustvarjalnega mišljenja, ročnih spretnosti
- razvijanje pozitivnega odnosa do narave in soljudi
- izdelava pletene košarice

Elementi skrivnostnosti: medalje – dno košarice, skrivnostno pismo, čudno besedilo – uganka, paličice kot nagrada, dežurni učenec, skrivni učitelj tradicionalnih tehnologij, lokacija vrbe, košarice...

Nagrajevanje učencev: paličice

Dejavnost učencev: razvijanje ročnih spretnosti, natančnosti in racionalnosti, razmišljanje o kulturni dediščini, razvijanje estetskega čuta, poglobljanje prijateljskih vezi

Načini preverjanja učnih dosežkov učencev: učenci s pomočjo razgovora in usmerjanja učitelja samostojno preverijo učne dosežke

Pripomočki: ročna žaga, olfa nož, nož, škarje, žica, kombinirane klešče

Medpredmetno povezovanje: naravoslovje, slovenščina, zgodovina (kulturna dediščina)

Kratka vsebina

Ob Dnevu druženja vseh generacij izvedemo delavnico, pri kateri učenci izdelajo pleteno košarico iz vrbovih vej. Naslov delavnice, v katero so se predhodno prijavili, je »Medalja« in učenci so prepričani, da bodo v delavnici izdelovali medalje, ki bodo podeljene na omenjenem dnevu. Tik pred zaključkom, na prostem, pod vrbo na šolskem vrtu pride do nenavadnega, nepričakovanega razpleta, medalje so pravzaprav spodnji del pletene košarice. (rdeča nit - element skrivnostnosti)

Učenci se zberejo v šolski delavnici. Na začetku učenci razmišljajo, kako bi izdelali medalje ob Dnevu druženja vseh generacij. (aktivacija domišljije)

Med začetnim podajanjem navodil učitelja, v učilnico vstopi dežurni učenec s prošnjo, da pri delavnici Tradicionalne tehnologije potrebujejo 150 paličic določenih dimenzij. Učenci razmišljajo, katera je ta delavnica, kdo je skrivnosten učitelj omenjene delavnice, čemu potrebujejo paličice. (elementi skrivnostnosti)

Učenci se z veseljem lotijo izdelave paličic, ki jih v škatli oddajo dežurnemu učencu, nato se posvetijo izdelavi medalj. Vsak učenec obdrži eno paličico. (element skrivnostnosti, nerazumljeno, nagrada)

Po eni šolski uri zopet vstopi dežurni učenec, ki učitelju vrne škatlo s paličicami (element skrivnostnosti, nerazumljivo dogajanje), učencem pa izroči skrivnostno pismo vodje delavnice Tradicionalnih tehnologij. V pismu je simbolična slika drevesa sestavljena iz paličic (posebna slika), zahvala in uganka (čudno besedilo). Rešitev uganke naj bi učence usmerila na določeno mesto pod vrbovo drevo. Ko učenci ugotovijo, kaj predstavlja skrivnostna slika in kaj je rešitev uganke, jih učitelj nagradi s paličico. (nagrada)

V skrivnostnem pismu je tudi seznam pripomočkov in orodij, ki naj jih učenci prinesejo pod vrbo. Ko učenci samostojno poiščejo vse navedeno, so nagrajeni z novo paličico. (nagrada)

Učenci za izdelavo »medalj« ponovno prejmejo za nagrado paličico. (nagrada)

Učitelj napoti učence na šolski vrt z navodilom, da s seboj ponesejo vse zahtevano. (»medalje«, paličice, pripomočke). Ko poiščejo skrivnostno vrbo, so nagrajeni z naslednjo paličico. (nagrada) Skupaj pregledamo, če imajo vse zahtevano s seboj. Za opravljeno nalogo zopet sledi nagrada – nova paličica. (nagrada)

Pod vrbo čaka pletena košara napolnjena z jabolki. (element skrivnostnosti, čudenje) Privoščimo si zdrav prigrizek in se pogovarjamo o drevesni vrsti vrbi, značilnostih in uporabnosti.

Radovednost narašča, učenci ne vedo, čemu vedno znova dobivajo paličice, ki so jih predhodno sami izdelali, ne vedo, kdo je učitelj tradicionalnih tehnologij, ki jim pošilja skrivnostno pismo in ponuja nagrado ter ne vedo, čemu bodo potrebovali pripomočke in orodja. (elementi skrivnostnosti)

Po zdravem okrepčilu učenci samostojno ugotovijo, da iz vrbovih vej lahko izdelamo košaro. Nepričakovan preobrat tik pred koncem je ta, da učenci ugotovijo, da ves material, »medalje«, paličice, vrbove veje ter pripomočke in orodja potrebujemo za izdelavo mini vrbove košarice, ki jih lahko podarimo udeležencem Dneva druženja vseh generacij namesto medalj, saj so le te lahko tudi uporabne ali dekorativne narave. (aktivacija domišljije, čudenje)

Učenci z začudenjem ugotovijo, da imajo pleteno košaro že pred svojimi nogami in očmi, saj so bila v njej shranjena jabolka. S pomočjo košare, ki jim služi kot učilo, učenci ugotovijo, kako izdelati svoj unikatni izdelek. Za nagrado prejmejo še preostanek paličic. (čudenje, nagrada)

Učenci izražajo navdušenje nad nastajajočimi izdelki, ki jih znajo ceniti tako sami, kot njihovi starši.

Učenci izdelajo pleteno košarico in pospravijo odpadke. Ob tem poudarimo odnos človeka do narave.

Najmlajši in najstarejši udeleženec ter najštevilnejša družina na Dnevu vseh generacij tako poleg diplome na zaključni prireditvi prejme tudi košarico iz vrbovih vej. Ostale unikatne košarice pa razstavimo v šolski avli.

Ostane skrivnost: »Kdo je učitelj tradicionalnih tehnologij?«

3.16 SPREHOD S PIJEM

DARJA KREK

OŠ IVANA TAVČARJA, GORENJA VAS

Načrtovani učni dosežki:

- opredeli obseg kroga,
- z raziskovanjem ugotovi zvezo med obsegom kroga in njegovim premerom,
- pozna pomen števila π (3,14 ali $22/7$),
- uporabi obrazec za računanje obsega kroga.

Ciljna skupina: učenci 8. razreda pri pouku matematike

Kratka vsebina:

Učence bo skozi uro vodil Pi – njegovo ime bodo ugotovili na koncu. Za učence bom sestavila zgodbo, kjer bodo skozi zgodovinsko raziskovanje števila pi sami ugotovili, kakšna je povezava med premerom in obsegom kroga.

Zgodba jih bo vodila po sledih matematikov, ki so se veliko ukvarjali z določanjem vrednosti števila pi. Ker pa so za nas to matematično prezahtevni projekti, bomo skušali pi določiti le kot količnik med obsegom in premerom kroga. Tu jim kar povem, kakšen je obrazec za izračun obsega kroga in njihova naloga bo, da sami skušajo čim bolj natančno določiti število pi.

Zato bomo na poti v bližnjo okolico šole s kljunastimi merili premere različnih okroglih predmetov – drevesa, drog za luč, drog ograje, žoga, okrogli kamni.... Hkrati bomo tem predmetom z vrvico merili tudi obsege. Rezultate si bomo zapisovali in s pomočjo računal računali količnike in ugotovili, koliko decimalk števila pi je pravih.

Elementi skrivnostnosti: Kdo so vsi matematiki in kakšne nore zamisli so imeli za računanje števila pi, kam nas vodi pot, na koliko decimalk natančno lahko določimo pi kot količnik med obsegom in premerom.

Načini nagrajevanja učenca: večje pravilno število decimalk pri natančnem merjenju, v naslednji uri priredimo tekmovanje v pomnjenju čim večjega števila decimalk

Dejavnosti učenca-osebne izkušnje: spoznavanje števila pi na nenavaden način, seznanjanje z zanimivo zgodovino matematike, sprehod v naravi, iskanje okroglih predmetov za opravljanje nalog, medsebojno sodelovanje

Organiziranost:

- lokacija: narava v bližini šole,
- trajanje: 1 učna ura,
- mentor: učiteljica matematike,
- št. učencev: 14

Način preverjanja učnih dosežkov učencev: pregledamo, kakšne približke za število pi so dobili

POTEK UČNE URE

Učence zberem v učilnici in jim dam okvirna navodila. Ker niso vajeni dela izven učilnice, še posebej poudarim, da današnja ura ni prosta ampak učna ura. Ko se preobujejo jih odpeljem ven. Zunaj se usedejo za mizo, kjer začnem z učno uro.

V sodobnem svetu nas sicer obkrožajo pravokotniki in kocke, toda ob sprehodu po deželi vidimo tudi nekoliko drugačne stvari. Nad nami sveti okroglo sonce, drevesa imajo okrogla debela, cvetlice okrogle cvetne liste in na drevesu zorijo okrogle češnje. Prodniki, kamni, ki jih do gladkega obrusi voda, so prav tako okrogli. Če kamen vržemo v vodo, se prikažejo krogi valov, ki se širijo navzven. ko napihujemo milne mehurčke, lahko opazujemo lepe krogle, ki plavajo po zraku. Če se obrnete in pogledate naokoli, se zaveste, da imate okrogle oči. V naravi krogi in krogle nastopajo vsepovsod, vendar obstaja le eno število, ki zagotavlja to okroglost.

Učencem pokažem več valjev, ki imajo za osnovno ploskev krog.

Kako bi izmerili obseg kroga?

Vzeli bi meter in pomerili, vzeli bi šiviljski meter, vzeli bi vrvico.

Super. Ali mislite, da imajo vsi ti trije krogi enak obseg?

Neee.

Kateri ima največjega?

Pokažejo največji valj.

Zakaj tako mislite?

Ker je valj najdebelejši.

In to, kar določa »debelino« valja imenujemo premer. Torej mislite, da je obseg odvisen od premera?

Ja.

Torej večji če je premer valja, večji naj bi bil obseg, je tako?

Je.

Kako pa bi izmerili premer valja?

Z metrom, z ravnilom, s »šublarjem«.

Točno. Če imamo krog, kjer je središče narisano, z lahkoto premer pomerimo z ravnilom ali metrom, če pa imamo tako kot tukaj pri tem valju, ko središče ni definirano, pa bomo premer najlažje pomerili s kljunastim merilom, ali kakor pravite, »šublarjem«.

Znate vsi meriti s kljunastim merilom?

Da.

Potem bomo naredili takole: odprite zvezke in napišite naslov Obseg kroga. Pod naslov bomo narisali tabelo s tremi stolpci: v prvi stolpec bomo zapisali premer, v drugi stolpec obseg in v tretji stolpec količnik med obsegom in premerom.

Učenci storijo, kar jim je bilo naročeno.

Zdaj pa se bomo razdelili v skupine po tri. Vsaka skupina dobi vrvico, meter in kljunasto merilo. V bližnji okolici naj vsaka skupina poišče 5 okroglih predmetov. Vsakemu predmetu s kljunastim merilom čim bolj natančno izmerite premer, s pomočjo vrvice pa čim bolj natančno izmerite obseg. Vse meritve vpišite v tabelo, nato pa se vrnite k mizi.

Učenci merijo premere in obsege debel, betonskih cevi, žlebov, cevi pri ograji, droga za luč...

Ko pomerijo, se vrnejo k meni.

Vsaka skupina naj vzame računalno in deli izmerjeni obseg z izmerjenim premerom. V tabelo zapišite rezultat z vsemi decimalnimi mesti, ki vam jih pokaže računalno.

Učenci računajo in zapisujejo meritve.

Poglejmo vaše rezultate. Kakšne vrednosti ste dobili?

Začnejo naštevati vrednosti.

Super, torej količnik ste vsi dobili tri cele in še nekaj.... Ampak decimalna mesta se razlikujejo. To je zaradi merskih napak. Torej bi lahko rekli, da je obseg kroga približno trikrat večji od premera. Zapišimo še, da premer označimo s črko d ali pa $2r$, pri čemer pa je r polmer. Torej, če je obseg približno trikrat večji od premera, kolikokrat večji je torej od polmera?

Približno šestkrat.

Tako je. In to vemo že tisočletja. Za matematike pa je bil izziv, da ugotovijo točno s koliko moramo pomnožiti premer, da dobimo obseg.

Eden prvih in najimenitnejših iskalcev vrednosti tega števila je bil Arhimed. Arhimed je bil sicer praktik, ki se je ukvarjal z izdelovanjem vzvodov in škripcev, naprav za uničevanje ladij in spiralnih črpalk, hkrati pa je veliko časa porabil tudi za preučevanje lastnosti kroga in krogle. Arhimed se je odločil, da bo za približno določitev tega števila uporabil večkotnike. Krogu je tako včrtal in očrtal takšen večkotnik, nato pa izračunal količnika obsega večkotnika in premera kroga za oba večkotnika. Ker je obseg zunanega večkotnika večji, obseg notranjega večkotnika pa manjši od obsega kroga, je vedel, da mora vrednost skrivnostnega števila ležati med obema količnikoma.

Učencem pokažem par primerov, kako je to naredil, ki sem jih pripravila doma.

Arhimedova zvijača z očrtanimi in včrtanimi večkotniki, je zelo domiselna. Njegova metoda je tako natančna, da še petsto let ni nihče našel natančnejše vrednosti za to skrivnostno število.

Arhimedov približek, da namreč iskano število leži med $3\frac{10}{70}$ in $3\frac{10}{71}$, bo vedno veljal.

Arhimed je bil tudi prvi, ki se je zavedel, da je iskano število zelo posebno, je namreč iracionalno število, torej ima neskončno število decimalk, ki se vrstijo brez pravega zaporedja.

Iskanje števila je še stoletja privlačilo matematike, tako da smo počasi spoznali tudi natančnejše približke.

Nemški matematik 16. stoletja Van Ceulewn je skoraj vse življenje izračunaval vrednost števila in jo izračunal kar na 35 decimalnih mest natančno.

Približno v tistem času so začeli matematiki opazovati, da bi bilo vrednost tega nenavadnega števila mogoče lažje izračunati tudi po drugih poteh.

Najbolj nenavadno metodo je morda predlagal francoski znanstvenik Buffon v 18. stoletju. Izračunal je namreč, da je pri metanju šivanke na tlakovana tla verjetnost, da šivanka pade na rob tlakovca enaka $\frac{2k}{\pi}$, kjer je k dolžina šivanke, ki mora biti manjša od 1.

Leta 1901 je nekdo ta poskus izvedel in 34080 krat vrgel šivanko na tla in s tem rezultatom izračunal skrivnostno število na šest decimalnih mest natančno.

Z razvojem izračunavanja skrivnostnega števila s pomočjo vrst so matematiki kmalu izračunavali to število z natančnostjo nekaj sto decimalnih mest.

Po letu 1947 so matematiki za računanje decimalk začeli uporabljati velike namizne računalnike. 1999 je tako superračunalnik izračunal preko 200 milijard decimalnih mest, kar je šestmilijardkrat več, kot jih je Van Ceulen našel v vsem svojem življenju.

Danes pa so že namizni računalniki dovolj močni, da v nekaj sekundah izračunajo na trilijone decimalnih mest, zato zanimanje za to nenavadno število počasi plahni.

Ker je to število tako nenavadno in je tako dolgo burilo duhove matematikov, ima kar nekaj imen: Arhimedova konstanta, Ludolfovo število, krožna konstanta, mi pa ga bomo poznali pod imenom **pi**. Simbol π je leta 1706 predlagal Jones, leta 1737 pa ga je prevzel Euler in postal je standarden.

Torej skrivnostno število, ki so ga matematiki tako dolgo iskali, je število pi. Mi bomo zanj uporabljali dva približka, in sicer 3,14 ali $\frac{22}{7}$.

Obseg kroga torej ni trikrat večji od premera, ampak pi krat večji.

V zvezek zapišemo obrazca za obseg $o = \pi d$ ali $o = 2\pi r$.

Učenci povedo še svoje izkušnje s številom pi, ali so že slišali zanj....

Med matematiki sicer zanimanje za število pi upada, toda število je še vedno aktualno. Tako praznujemo dan števila pi 14. 3. Ali pa 22. 7., vedno pogostejša so tekmovanja v recitiranju decimalk števila pi – tako je leta 2005 kitajski študent v 24 urah pravilno povedal 67 890 decimalk. >Aktualna pa je tudi pi-ezija, kjer verze tvorimo tako, da število črk na posamezno besedo ponazarja številke števila pi.

Najbolj znana slovenska je »kdo o tebi z glavo razmišlja da spomni števk teh?«

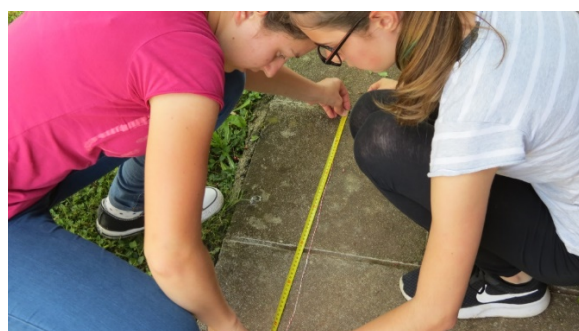
Učenci morajo za domačo nalogo tudi zapisati eno pi-ezijo.

Ura nam je kar prehitro minila, učencem in tudi meni je bila všeč, ker je bila razgibana, drugačna, začinjena z zanimivimi in napetimi zgodbami iskanja števila pi....

Viri in literatura:

- Berk, J., Draksler, J., Robič, M., 2013. Skrivnosti števil in oblik: učbenik za matematiko v 8. razredu osnovne šole. Rokus Klett, Ljubljana
- Bentley, P., 2010. Knjiga o številih: skrivnost števil in kako so ustvarila sodobni svet. Tehniška založba Slovenije
- <https://sl.wikipedia.org/wiki/Pi>

OBSEG KROGA

Premer	obseg	kdienik o:d
5,82	19	3,264604811
7,35	10,7	3,194029851
7,69	26	3,381014304
16	51	3,1875

KROG

OBSEG, KROGA

PREMER	OBSEG	KOLICNIK
59,7 mm	18,7 mm	3,182579564 mm
29 mm	9,8 mm	
46,3 mm	15,7 mm	
47 mm	15,5 mm	
58,5 mm	19,2 mm	

3.17 »VIDIM TE«

MARJETA KOŠIR
OŠ CERKNICA, PODRUŽNICA GRAHOVO

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: učenci, stari 14 let

Čas: 1 ura

Cilji: razvijanje ustvarjalnega mišljenja, pozitivnega odnosa do narave in soljudi, sposobnosti opazovanja predmetov in narave in primerjanja predmetov, prepoznavanje podobnih likov, opredelitev pojma podobnosti dveh likov, druženje učencev v naravi po pristopu skrivnostnosti

Elementi skrivnostnosti: pismo, lokacija, storži, metla ...

Nagrajevanje učencev: za vsako pravilno rešeno nalogo jim učitelj na dlan nariše »življenjsko« črto

Pripomočki: vrečka z različnimi predmeti, papirčki - liki in embalaža za shranjevanje jajc, flomastri različnih barv

Medpredmetno povezovanje: naravoslovje, slovenščina, tehnika in tehnologija

Kratka vsebina

Učenci imajo zelo radi, če učno uro preživimo zunaj šolskih zidov, pa čeprav gre včasih samo za pobiranje smeti v šolski okolici.

Učenci bodo na začetku ure dobili informacijo od učitelja, da gremo ven. Sami bodo predvidevali, da bomo spet pobirali smeti.

Odpeljala jih bomo v neposredni gozd za šolo. Ko bomo pobirali smeti, bomo našli tudi vrečko z različnimi predmeti. Njihova naloga bo, da v naravi poiščejo podobne predmete (liste rastlin, lubje, kamenje, ...) tem »smetem«. Nekateri bodo podobnost videli v obliki, drugi v barvi. Za vsako opravljeno nalogo bodo dobili nagrado – narisana črta na dlani.

Naslednja naloga je iskanje podobnih likov v naravi. V embalaži za jajca jih bodo čakali papirčki različnih oblik (kvadrat, pravokotnik, krog, ...). Učenci bodo morali utemeljit, zakaj je najden predmet podoben danemu liku (dolžina stranic, velikost kotov, ...). Za pravilno opravljeno nalogo bodo dobili črto na dlani.

Na koncu bodo morali poiskati svoje drevo. Njihovo drevo je tisto, ki ima vejo podobno njihovi »življenjski črti« narisani s flumastrom.

Ko se bomo vračali v šolo, bomo poskrbeli za čisto naravo in pobrali smeti.

3.18 »KUČICA«

META POLOVIČ
OŠ CERKNICA, PODRUŽNICA GRAHOVO

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Ciljna skupina: učenci, stari 14 let

Čas: 2 uri

Cilji: druženje učencev v naravi po pristopu skrivnostnosti, razvijanje ustvarjalnega mišljenja, ročnih spretnosti, pozitivnega odnosa do narave in soljudi, izdelava poslovnega šolskega darila

Elementi skrivnostnosti: skrivnostno pismo, nenavadna lokacija, storži, metla ...

Dejavnosti učencev: raziskovanje narave, praktično delo, ugotavljanje razmerja (metla: maketa metle), poglobljanje prijateljskih vezi

Organiziranost: sposobnost prilagajanja na minimalne pogoje dela

Nagrajevanje učencev: brezove vejice (sladoled)

Načini preverjanja učnih dosežkov učencev: učenci s pomočjo razgovora in usmerjanja učitelja, samostojno preverijo učne dosežke

Pripomočki: ročna žaga, nož, škarje, žica, kombinirane klešče, PVC vrečka

Medpredmetno povezovanje: naravoslovje, slovenščina, matematika, zgodovina (kulturna dediščina)

Kratka vsebina

Učenci, ki obiskujejo obvezni izbirni predmet Obdelava gradiv – les, so zelo motivirani in imajo kljub temu, da se je predmet zaradi fleksibilnega urnika že zaključil, veliko željo po ustvarjanju. Večkrat se oglasijo v šolski delavnici, vključili so se tudi v ID Ustvarjalne delavnice.

Učenci so v šoli prejeli skrivnostno pismo z navodili in povabilom na določeno mesto v okolico šole, k t. i. »kučici«, ki so jo samostojno zgradili vaški srednješolci in se v njej srečujejo. Predvidevam, da so pričakovali srečanje s starejšimi prijatelji.

Pri pravljični »kučici« smo opazovali naravo in jo skušali tudi občutiti. O občutenjih smo si izmenjali mnenja. Dotaknili smo se pravljičnih junakov in posebej maskote, ki je značilna za naše kraje. Pogovorili smo se, kakšno poslovno šolsko darilo bi lahko izdelali v danem trenutku. Obnovili smo vedenje o brezi in leski. Omenjeni drevesni vrsti smo poiskali in si ju ogledali. Nabrali smo material in izdelali manjše makete brezovih metel.

Ob zaključku smo poskrbeli, da smo za seboj pustili urejeno okolico. Na poti domov smo pobrali tudi nekaj malega odpadkov, ki ne sodijo v naravo.

3.19 DOBER TEK

MARJETA ŠKARJA
OŠ MILANA ŠUŠTARŠIČA, LJUBLJANA

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: prehranska veriga, zgradba ekosistema, biotska pestrost, razvrščanje organizmov

Ciljna skupina: učenci 9. razreda

Kratka vsebina: Učenci z barvnimi kamenčki iščejo živo in neživo naravo v podobni barvi okoli sebe. Poimenujemo najdeno in utrdimo pojem živa in neživa narava, vrsta. V vrečkah imajo skrita zelišča. Z roko posamezni učenci segajo vanje, jih z roko pomečkajo in ugotavljajo kaj je v vrečki. Na zeliščnem vrtu ga poiščejo, nato še ostale rastline opredelimo tudi na uporabne in strupene.

V danem času (3 minute) poiščejo in štejejo proizvajalce, rastlinojedce in na list zapišejo število v ustrezne krožce, različno oddaljene od sonca.

Števila vnesejo v mrežo in dobijo prehransko piramido.

Zapišejo še smiselno prehranjevalno verigo.

Elementi skrivnostnosti: barvni kamenčki in zakaj zbiramo stvari okoli sebe, kaj je v vrečki.

Način/i nagrajevanja učenca: na delovnem listu imajo učenci okvirčke, kamor po vsaki opravljeni nalogi dobijo ustrezno označbo, da je bila naloga opravljena.

Dejavnost/i učenca-njegove osebne izkušnje: učenec opazuje, beleži, raziskuje, na podlagi rezultatov ugotavlja in sklepa o procesih v naravi

Organiziranost:

- September 2018, delavnica za eno skupino traja 60 minut,
- Zapotok - zeliščni vrt,
- 10 – 15 učencev, 1 učitelj,
- Individualna, frontalna in skupinska oblika dela,
- učna sredstva: delovni list, barvni kamenčki, mehanski števci, vrečke z zelišči, zeliščni vrt

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: učenec pravilno zapiše prehransko verigo, sklepa, da je v prehranski piramidi največ proizvajalcev in najmanj porabnikov zadnjega reda.

3.20 PRAŠTEVILA V NARAVI

MOJCA ŠPORN
OŠ DRAGOMELJ, DOMŽALE

KRATEK POVZETEK UČNE ENOTE

Načrtovani učni dosežki: Učenci iščejo praštevila.

Ciljna skupina: Matematika 6. ali 7. razred

Kratka vsebina:

Škržatek je vprašal drevo: Zakaj sem moral čakati 13 let v zemlji, preden sem prišel na sonce? Drevo je odgovorilo: »To je velika skrivnost skrivnostnih števil. Pomisli, tvoj bratranec mora čakati celo 17 skrivnostnih let.«

Škržatek: »Kakšna skrivnostna števila? Saj 13 in 17 nimata ničesar skupnega!«

Drevo: »Nič? Koliko deliteljev imata obe števili?«

No, koliko? Poiščite v naravi predmete, ki vsebujejo ta skrivnostna števila.

Sestavite čim večji šopek, ki bo vseboval skrivnostno število travnih bilk in mi zaupaj to skrivnostno število na uho.

Elementi skrivnostnosti: Življenjski cikel 13- in 17- letnega škržata. Katera so ta števila, ki imajo dva delitelja?

Način/i nagrajevanja učenca: Izvejo ime skrivnostnih števil – PRAŠTEVILA. Na roko dobijo štampljko 3- peresne deteljice.

Dejavnost/i učenca-osebne izkušnje: Učenci iščejo v naravi predmete, povezane s praštevili. Sestavijo čim večji šopek praštevila.

Organiziranost: Delavnica naj se dogaja v naravi (gozd, travnik, igrišče,...). V skupini je lahko cel razred . Delavnico vodi en učitelj.

Način/i preverjanja učnih dosežkov učencev: Učenec mi na uho povejo svojo rešitev. Če je pravilna, na roko dobi štampljko 3- peresne deteljice. Če ne, dobijo namig.

Vir: <https://www.dnevnik.si/1042462083>

<https://www.jw.org/sl/publikacije/revije/prebudite-se-st4-2016-avgust/sedemnajstletni-skrzati/>

4 PROGRAM

8.00 – 9.00	Zbiranje in registracija udeležencev konference
9.00 – 9.45	Plenarni del (pozdrav, uvodno predavanje, predstavitev inovativnih pristopov za učenje v naravi, ki jih razvija CŠOD)
9.45 – 12.30	Vzporedno, v treh učilnicah, predstavitve praktičnih primerov za učenje po pristopu skrivnostnost – referati*
12.30 – 13.30	Kosilo
13.00 - 13.30	Dve delavnici*, na terenu
13.30 – 16.00	Nadaljevanje predstavitev praktičnih primerov*
16.00 – 16.15	Plenarni del: povzetki predstavitev, priporočila in sklep konference
16.15	Zaključek konference

*Razpored predstavitev: poimenska in časovna razporeditev je v podrobnem programu konference